

Justerat tisdagen den 7 oktober beträffande § 281 och § 303 punkten val till patientnämnden, i övrigt tisdagen den 21 oktober 2003

Conny Andersson

Inger Linge

Tore Lidbom

§ 274

Inledning

Ordföranden förklarade sammanträdet öppnat.

Upprop förrättades varvid närvaro och frånvaro på grund av anmälda förhinder antecknades i enlighet med bilagda uppsproslista, bilaga 1.

Fullmäktige godkände de anmälda förhindren.

§ 275

Kungörelse

Anf. 1

I ärendet yttrade sig landstingsrådet Christer G Wennerholm.

Kungörelsen om fullmäktiges sammanträde utsändes den 25 september 2003 till fullmäktiges ledamöter och ersättare och länsstyrelsen. Kungörelsen anslogs samma dag på landstingets anslagstavla.

Tillkännagivande om sammanträdet infördes den 30 september 2003 i tidningarna på sätt fullmäktige beslutat.

Tillägg till föredragningslistan anslogs den 3 oktober 2003 på landstingets anslagstavla och utsändes samma dag till fullmäktiges ledamöter och ersättare.

Det antecknades att sammanträdet utlysts i laga ordning.

§ 276

Justering

Anf. 2

I ärendet yttrade sig Boris von Uexküll.

Att jämte ordföranden justera sammanträdet protokoll utsågs förste och andre vice ordföranden.

Protokollet ska justeras senast tisdagen den 21 oktober 2003.

Beslutsärenden

§ 277

Förslag till ägarpolicy för Stockholms läns landsting (förslag 56)

LS 0304-1516

Anf. 3-11

I ärendet yttrade sig landstingsrådet Ingela Nylund Watz, Andres Käärik, landstingsrådet Stig Nyman, Måns Almqvist, landstingsrådet Bengt Cedrenius samt Anders Lönnberg.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att godkänna förslag till ägarpolicy för Stockholms läns landsting

att uppdra åt landstingets ombud vid bolagsstämmor med berörda aktiebolag att besluta om ägarpolicy i enlighet med fullmäktiges beslut.

§ 278

Ny besluts- och hanteringsordning avseende anställningsavtal respektive anställningsvillkor för landstingets förvaltningschefer (förslag 57)

LS 0306-2010

Anf. 12-14

I ärendet yttrade sig landstingsråden Ingela Nylund Watz, Birgitta Rydberg och Stig Nyman.

YRKANDEN

1) bifall till landstingsstyrelsens förslag

2) bifall till fp-ledamöternas reservation i landstingsstyrelsen

3) bifall till kd-ledamöternas framlagda yrkande innebärande ”*att* i reglementets Allmänna bestämmelser under en ny rubrik Förvaltningschef införa en ny 47a § med följande lydelse: Nämnden beslutar om anställning och anställningsvillkor och därmed sammanhängande frågor för förvaltningschef/direktör under nämnden efter samråd med landstingsstyrelsens ordförande, gruppledarna och landstingsdirektören”.

Ordföranden ställde propositioner om bifall till yrkandena ovan och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att 33§ andra stycket punkt 1 i reglementet för landstingsstyrelsen skall upphöra att gälla

att i reglementets Allmänna bestämmelser under en ny rubrik Förvaltningschef införa en ny 47a § med följande lydelse: Nämnden beslutar om anställning och anställningsvillkor och därmed sammanhängande frågor för förvaltningschef/direktör under nämnden efter samråd med landstingsstyrelsens ordförande och landstingsdirektören.

RESERVATIONER

FP- ledamöterna reserverade sig mot fullmäktiges beslut till förmån för sin reservation i landstingsstyrelsen.

Kd-ledamöterna reserverade sig mot fullmäktiges beslut till förmån för sitt framlagda yrkande.

§ 279

Beslut om rättelse med anledning av länsrättens upphävande av fullmäktiges beslut om budget för 2003 (förslag 58)

LS 0309-2378

Anf. 15-38

I ärendet yttrade sig landstingsråden Ingela Nylund Watz, Chris Heister, Birgitta Rydberg, Stig Nyman, Bengt Cedrenius, Christer G Wennerholm och Dag Larsson, Curt Linderöth, Lena-Maj Anding samt landstingsrådet Birgitta Sevefjord.

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag
- 2) bifall till fp-ledamöternas reservationen i landstingsstyrelsen
- 3) bifall till m-ledamöternas tilläggsförslag med instämmande av kd-ledamöterna innebärande ”att landstingsfullmäktige beslutar att begära överläggningar med regeringen om skatteutjämningsystemet”
- 4) bifall till kd-ledamöternas tilläggsförslag med instämmande av s-, v- och mp-ledamöterna innebärande ”att landstingsstyrelsen får i uppdrag att begära överläggningar med regeringen om förändringar i fråga om kommunallagens regler om budgetbalans”

Ordföranden ställde först propositioner om bifall till yrkandena 1) och 2) ovan och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag.

BESLUT

Fullmäktige beslutade att bifalla landstingsstyrelsens förslag.

Ordföranden ställde härefter propositioner om bifall till m-ledamöternas tilläggsyrkande under 3) ovan och fann att fullmäktige avslagit yrkandet.

Begärd omröstning genomfördes enligt följande godkända voteringsproposition. Den som bifaller avslagsyrkandetröstar ja. Den det ej vill röstar nej. Vinner nej har fullmäktige beslutat bifalla m-ledamöternas tilläggsyrkande.

Efter omröstningen konstaterade ordföranden att sammanräkningstablå utvisade 73 ja-röster, 73 nej-röster, samt att 3 ledamöter varit frånvarande. Eftersom det förelåg lika många röster för båda förslagen avgjorde ordföranden ärendet med sin utslagsröst.

Hur ledamöterna röstade framgår av bilaga 2.

BESLUT

Fullmäktige beslutade att avslå m-ledamöternas tilläggsyrkande.

Till sist ställde ordföranden propositioner om bifall till kd-ledamöternas yrkande under 4) ovan och fann att fullmäktige bifallit yrkandet.

BESLUT

Fullmäktige hade sammanfattningsvis beslutat dels enligt landstingsstyrelsens förslag och dels enligt kd-ledamöternas tilläggsförslag med instämmande av s-, v- och mp-ledamöterna.

att med hänvisning till landstingsdirektörens tjänsteutlåtande åberopa kommunallagens 10 kapitel 15 § och konstatera att rättelse med anledning av länsrättens dom inte är praktiskt möjligt avseende budget 2003

att ge landstingsstyrelsen i uppdrag att begära överläggningar med regeringen om förändringar i fråga om kommunallagens regler om budgetbalans.

RESERVATIONER

M- och kd-ledamöterna reserverade sig mot fullmäktiges beslut till förmån för m-ledamöternas tilläggsyrkande.

FP-ledamöterna reserverade sig mot fullmäktiges beslut till förmån för fp-reservationen i landstingsstyrelsen.

I ordningsfråga yttrade sig här efter Olov Lindquist.

Anf. 39

Anmälningssärenden

§ 280

Anmälan av länsstyrelsens beslut att för tiden t o m den 31 oktober 2006 till ny ledamot i valkrets I efter Susanna Brolin (v) inkalla Jan Strömdahl (v) och till ny ersättare efter Jan Strömdahl (v) utse Stina Åström (v), till ny ledamot i valkrets SV efter Håkan Apelkrona (mp) inkalla Margareta Randwall (mp) och till ny ersättare efter Margareta Randwall (mp) utse Kristina Salén (mp), till ny ersättare i valkrets O efter Susann Ronström (s)

utse Lennart Ängeby (s), till ny ersättare i valkrets NV efter Sven-Inge Nylund (s) utse Anders Söderberg (s), till ny ersättare i valkrets NO efter Elin Lindqvist (s) utse Catharina Famer Erdtman (s), till ny ersättare i valkrets SO efter Hans Henriksson (fp) utse Alexandra Birk (fp), till ny ersättare i valkrets SO efter Emma Henriksson (kd) utse Berith Jansson (kd), till ny ersättare i valkrets IV efter Kerstin Hobstig (kd) utse Bengt Eriksson (kd) samt till ny ersättare i valkrets SV efter Carl Frick (mp) utse Barbro Svanström (mp)

LS 0306-1809, 1890, 0308-2216, 2268, 2291, 2299, 0309-2316, 2328, 2333

Efter förslag från ordföranden lades anmälan till handlingarna.

Beslutsärenden

§ 281

Handlingsplan med förslag till åtgärder för att få färdtjänstbudgeten i balans (förslag 68)

LS 0306-2001

Anf. 40-81

I ärendet yttrade sig Johan Sjölander, Boris von Uexküll, landstingsrådet Birgitta Rydberg, Janne Stefanson, Birgitta Bexelius, Ulla Dahl, landstingsrådet Anna Berger Kettner, Pelle Börjesson, landstingsrådet Stig Nyman, Birgitta Henricson, landstingsrådet Maria Wallhager, Hans-Erik Malmros, Lena-Maj Anding, landstingsrådet Ingela Nylund Watz samt Margareta Cederfelt.

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag
- 2) återremiss av ärendet
- 3) avslag till landstingsstyrelsens förslag
- 4) bifall till m-, fp- och kd-ledamöternas förslag innebärande ”att uppdra åt färdtjänstnämnden att snarast återkomma till landstingsfullmäktige med en opartisk utredning och analys av rullstolstaxi där hänsyn också tas till möjligheten att rullstolstaxis kunder kan samåka med övriga färdtjänstkunder och därmed möjliggöra att rullstolstaxi kan fortleva”

Återremissyrkandet togs först upp till behandling.

Ordföranden ställde propositioner om avslag respektive bifall till återremissyrkandet och fann att fullmäktige avslagit yrkandet.

Begärd votering genomfördes härefter enligt följande godkända voteringsproposition.

Den som bifaller avslagsyrkandet röstar ja. Den det ej vill röstar nej. Vinner nej har fullmäktige beslutat att återremittera ärendet.

Efter omröstningen konstaterade ordföranden att sammanräkningstabblån visade 72 ja-röster, 71 nej-röster, och att 6 ledamöter varit frånvarande.

Hur ledamöterna röstade framgår av bilaga 3.

BESLUT

Fullmäktige beslutade avslå återremissyrkandet.

RESERVATION

M-, fp- och kd-ledamöterna reserverade sig mot fullmäktiges beslut till förmån för återremissyrkandet.

Ordföranden ställde sedan propositioner om bifall respektive avslag till landstingsstyrelsens förslag och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag.

Begärd omröstning genomfördes enligt följande godkända voteringsproposition. Den som bifaller landstingsstyrelsens förslag röstar ja. Den det ej vill röstar nej. Vinner nej har fullmäktige beslutat avslå landstingsstyrelsens förslag.

Efter omröstningen konstaterade ordföranden att sammanräkningstabblån utvisade 72 ja-röster, 71 nej-röster, samt att 6 ledamöter varit frånvarande.

Hur ledamöterna röstade framgår av bilaga 4.

BESLUT

Fullmäktige beslutade att bifalla landstingsstyrelsens förslag.

RESERVATION

M-, fp- och kd-ledamöterna reserverade sig mot fullmäktiges beslut till förmån för avslagsyrkandet.

Till sist ställde ordföranden propositioner om bifall till m-, fp- och kd-ledamöternas yrkande under 4) ovan och fann att fullmäktige avslagit yrkandet.

Begärd omröstning genomfördes enligt följande godkända voteringsproposition. Den som bifaller avslagsyrkandet röstar ja. Den det ej vill röstar nej. Vinner nej har fullmäktige beslutat bifalla m-, fp- och kd-ledamöternas förslag.

Efter omröstningen konstaterade ordföranden att sammanräkningstabblån utvisade 72 ja-röster, 71 nej-röster, samt att 6 ledamöter varit frånvarande.

Hur ledamöterna röstade framgår av bilaga 5.

BESLUT

Fullmäktige beslutade att avslå yrkandet.

RESERVATION

M-, fp- och kd-ledamöterna reserverade sig mot fullmäktiges beslut till förmån för det gemensamma förslaget.

BESLUT

Fullmäktige hade sammanfattningsvis beslutat enligt landstingsstyrelsens förslag

att avgiften för resa med rullstolstaxi skall överensstämma med avgiften för bil för eget bruk - 50 procent av taxameterbeloppet dock minst 50 kronor, fr.o.m. den 15 oktober 2003.

Denna paragraf förklarades omedelbart justerad.

§ 282**Fastställande av dagar för landstingsfullmäktiges sammanträden under 2004 (förslag 69)**

LS 0309-2493

Anf. 82-83

I ärendet yttrade sig landstingsråden Birgitta Rydberg och Stig Nyman.

Fullmäktige beslutade

att fastställa dagar för landstingsfullmäktiges sammanträden under 2004 enligt följande: den 10 februari, 9 mars, 13 april, 11 maj, 8 juni, 14 september, 12 oktober 23-24 november (budgetsammanträde) och 14 december.

att samtliga sammanträden börjar klockan 09.30.

§ 283**Bordlagd fråga av Maria Wallhager (fp) om majoriteten kommer att presentera en budget i balans år 2004**

LS 0309-2348

Anf. 84-88

Frågan bordlades vid fullmäktiges sammanträde den 9 september 2003.

Maria Wallhager har till landstingsrådet för finansfrågor ställt följande fråga:

Enligt en dom i länsrätten ska kravet på budgetbalans tolkas som ovillkorligt. I den budget som (s) - majoriteten fastställt planeras ett budgetunderskott på knappt 2,4 Mdkr för år 2004. Det rimmar således dåligt med gällande lagstiftning.

Jag vill därför fråga finanslandstingsrådet Ingela Nylund Watz följande:

Kommer majoriteten att presentera en budget i balans för år 2004?

Frågan besvarades av landstingsrådet Ingela Nylund Watz. Vidare yttrade sig landstingsrådet Maria Wallhager.

§ 284**Bordlagd fråga av Christer G Wennerholm (m) om patientsekretess**

LS 0309-2354

Fullmäktige beslutade att bordlägga besvarandet av frågan.

§ 285**Fråga av Andres Käärik (fp) om hot om nedskärningar i kulturbudgeten**

LS 0310-2579

Anf. 89-95

Andres Käärik har till landstingsrådet för finansfrågor ställt följande fråga:

Landstingets majoritet har i kulturnämnden aviserat ytterligare nedskärningar i nästa års kulturbudget. Konserthusen har inte fått någon uppräknings alls av sitt anslag, trots att verksamhetens kostnadsutveckling och begärda uppräknings ligger mycket långt under de nivåer som gäller som mål för andra landstingsverksamheter. Majoriteten föreslår i praktiken en nedskärning med minst 2-4 % per år, i takt med inflationen.

Landstinget har i ett avtal utfäst sig att ”verka för att nuvarande ambitioner vad gäller omfattning och konstnärlig nivå --- kan vidmakthållas och att en fortsatt utveckling enligt tidens krav möjliggörs”.

Jag vill därför fråga ansvarigt landstingsråd:

- Anser du att landstinget lever upp till sitt avtal med Konserthusstiftelsen om landstingets anslag inte räknas upp alls eller skärs ned?

Frågan besvarades av landstingsrådet Ingela Nylund Watz. Vidare yttrade sig Andres Käärik

§ 286**Fråga av Janne Stefanson (kd) om de geografiska beredningarnas arbetsordning och kompetensområde**

LS 0310-2575

Fullmäktige beslutade att bordlägga besvarandet av frågan.

§ 287**Fråga av Pia Lidwall (kd) om tydligare vårdprocesser/vårdkedjor**

LS 0310-2573

Fullmäktige beslutade att bordlägga besvarandet av frågan.

§ 288**Fråga av Åke Holmström (kd) om stängning av urologen på KS**

LS 0310-2574

Fullmäktige beslutade att bordlägga besvarandet av frågan.

§ 289**Fråga av Pia Lidwall (kd) om besparingar på kort sikt**

LS 0310-2572

Fullmäktige beslutade att bordlägga besvarandet av frågan.

§ 290**Fråga av Torbjörn Rosdahl (m) om nedläggning av vårdplatser inom psykiatrin**

LS 0310-2576

Anf. 96-102

Torbjörn Rosdahl har till landstingsrådet för psykiatrifrågor ställt följande fråga:

I ett inlägg i TV4 den 30 september uttalade socialminister Lars Engqvist (s) att "vi kommer redan till nästa år skjuta till ytterligare en miljard kronor till kommuner och landsting för att bl.a. förstärka psykiatrin".

I Stockholms läns landsting har psykiatriska vårdavdelningar lagts ned och det finns ytterligare förslag att minska slutenvårdsplatser på S:t Görans sjukhus. Med anledning av ovanstående vill jag ställa följande fråga till landstingsrådet Birgitta Sevefjord (v).

Ligger nedläggningarna av vårdplatser inom psykiatrin i linje med regeringens ambition att förstärka den psykiatriska vården?

Frågan besvarades av landstingsrådet Birgitta Sevefjord. Vidare yttrade sig Torbjörn Rosdahl.

§ 291**Fråga av Stig Nyman (kd) om konsekvensanalyser**

LS 0310-2577

Anf. 103-108

Stig Nyman har till landstingsrådet för psykiatrifrågor ställt följande fråga:

I en tidningsintervju publicerad i Mitt i Huddinge den 23 september i år säger landstingsrådet Birgitta Sevefjord (v) med anledning av den psykiatriska akutmottagningen på Huddinge sjukhus läggs ner under hösten: "Det pågår en utredning som ska se över vilka konsekvenser nedläggningen kan få." I Radio Stockholm har landstingsrådet kommenterat nedläggningen med att bl.a. säga: "Jag har inte fått några signaler om att beslutet kommer att innebära några större problem."

Min fråga till ansvarigt landstingsråd är:

Föredrar du och den politiska majoriteten att konsekvensanalyser genomförs först efter nedläggningsbeslut?

Frågan besvarades av landstingsrådet Birgitta Sevefjord. Vidare yttrade sig landstingsrådet Stig Nyman.

§ 292

Fråga av Stig Nyman (kd) om eventuella åtgärder inom psykiatrin med anledning av en rad tragiska händelser under året

LS 0310-2578

Anf. 109-115

Stig Nyman har till landstingsrådet för psykiatrifrågor ställt följande fråga:

Med anledning av de tragiska händelserna i Gamla stan och i Åkeshov tidigare i år hamnade den psykiatriska vården i fokus. Flera tragiska händelser sedan dess har medfört att fokuseringen på brister i vården ökat.

I nyhetsmedia och bland debattörer har det spekulerats om orsakerna är att finna i brister i vården och socialministern har tillsatt en samordnare. I Stockholms läns landsting genomförs neddragningar och minskning av antalet vårdplatser. Samtidigt talas om satsningar och utbyggnad av psykiatrin.

Jag vill med anledning av de aktuella händelserna och debatten ställa följande fråga till ansvarigt landstingsråd:

Har du och majoriteten några planer att stärka den psykiatriska vården i vårt landsting i syfte att erbjuda adekvat vård som svarar mot ett uppenbart och stort behov?

Frågan besvarades av landstingsrådet Birgitta Sevefjord. Vidare yttrade sig landstingsrådet Stig Nyman.

§ 293

Interpellation 2003:80 av Christer G Wennerholm (m) om konsekvenser av länsrättens dom att upphäva Stockholms läns landstings budget för 2003; att följa lagen, underskott och utjämningskatt

LS 0309-2370

Anf. 116-121

Interpellationen är ställd till landstingsrådet för finansfrågor. Fullmäktige beslutade den 9 september 2003 att interpellationen fick ställas.

Svar på Interpellationen, se bilaga 6.

Landstingsrådet Ingela Nylund Watz hänvisade till det skriftliga svaret. Vidare yttrade sig landstingsråden Christer G Wennerholm och Ingela Nylund Watz.

§ 294**Månadsbokslut för juli 2003 samt prognos för helåret 2003 (förslag 59)**

LS 0308-2271, LS 0309-2417

Anf. 122-132

I ärendet yttrade sig landstingsråden Ingela Nylund Watz, Chris Heister, Stig Nyman, Christer G Wennerholm, Bengt Cedrenius, Birgitta Rydberg och Dag Larsson samt Måns Almqvist.

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag
- 2) bifall till m-ledamöternas reservation i landstingsstyrelsen med instämmande av kd-ledamöterna
- 3) bifall till fp-ledamöternas reservation i landstingsstyrelsen

Ordföranden ställde propositioner om bifall till yrkandena ovan och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att godkänna månadsbokslut för juli 2003 samt prognos för helåret 2003 inklusive den prognostiserade risk som utgörs av lägre skatteintäkter jämfört med budget.

RESERVATION

M- och kd-ledamöterna reserverade sig mot fullmäktiges beslut till förmån för m-reservationen i landstingsstyrelsen.

Fp-ledamöterna reserverade sig mot fullmäktiges beslut till förmån för fp-reservationen i landstingsstyrelsen.

§ 295**Hemställan om tilläggsanslag för bygginvesteringar vid Karolinska sjukhuset 2003 (förslag 60)**

LS 0304-1589

Anf. 133-137

I ärendet yttrade sig landstingsrådet Dag Larsson, Andres Käärik och Staffan Sjöden.

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag
- 2) återremiss av ärendet

Återremissyrkandet togs först upp till behandling.

Ordföranden ställde propositioner om avslag respektive bifall till återremissyrkandet och fann att fullmäktige avslagit yrkandet.

Ordföranden ställde härefter propositioner om bifall respektive avslag till landstingsstyrelsens förslag och fann att fullmäktige bifallit förslaget.

Det antecknades att fp-ledamöterna ej deltog i beslutet i bifalla landstingsstyrelsens förslag.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att avslå hemställan om tilläggsanslag för bygginvesteringar vid Karolinska sjukhuset 2003 med hänvisning till investeringsberedningens beslut.

RESERVATION

FP-ledamöterna reserverade sig mot fullmäktiges beslut till förmån för återremissyrkandet.

§ 296

Överföring av ansvar för servicelinjerna till färdtjänstnämnden (förslag 61)

LS 0307-2205

Anf. 138-142

I ärendet yttrade sig Johan Sjölander, Boris von Uexküll, Pelle Börjesson, Birgitta Henricson samt Pia Lidwall.

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag
- 2) bifall till m-ledamöternas reservation i landstingsstyrelsen

Ordföranden ställde propositioner om bifall till yrkandena ovan och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att bifalla färdtjänstnämndens hemställan att hänsyn skall tas till att ansvar och budget för servicelinjerna förs över från SL till färdtjänstnämnden vid årsskiftet 2003/2004 i samband med beslut om budget för 2004.

RESERVATION

M-ledamöterna reserverade sig mot fullmäktiges beslut till förmån för m-reservationen i landstingsstyrelsen.

§ 297**Bordlagd motion 2003:1 av Margareta Cederfelt (m) om hushållsnära tjänster (förslag 50)**

LS 0301-0103

Anf. 143-150

Motionen bordlades vid fullmäktiges sammanträde den 9 september 2003.

I ärendet yttrade sig Margareta Cederfelt, landstingsrådet Lars Dahlberg, Sonia Lunnergård samt Håkan Jörnehed.

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag
- 2) bifall till motionen

Ordföranden ställde propositioner om bifall till yrkandena ovan och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att avslå motionen.

RESERVATION

M-, fp- och kd-ledamöterna reserverade sig mot fullmäktiges beslut till förmån för motionen.

§ 298**Motion 2002:25 av Margareta Cederfelt (m) om stockholmarnas rätt till vård inom EU samt 2003:19 av Christer G Wennerholm m fl (m) om europeisk vårdgaranti (förslag 62)**

LS 0211-0531, LS 0302-0733

Anf. 151-167

I ärendet yttrade sig Margareta Cederfelt, landstingsråden Birgitta Sevefjord, Christer G Wennerholm och Birgitta Rydberg, Anders Lönnberg, landstingsrådet Stig Nyman, Anders Gustáv samt Lena-Maj Anding.

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag
- 2) bifall till motion nr 2002:25 från Margareta Cederfelt
- 3) bifall till motion nr 2003:19 från Christer G Wennerholm

Ordföranden ställde först propositioner om bifall respektive avslag till yrkandet under 2) ovan och fann att fullmäktige avslagit yrkandet.

Begärd omröstning genomfördes enligt följande godkända voteringsproposition. Den som bifaller avslagsyrkandet förslag röstar ja. Den det ej vill röstar nej. Vinner nej har fullmäktige beslutat bifalla motion från 2002:25 av Margareta Cederfelt.

Efter omröstningen konstaterade ordföranden att sammanräkningstablan utvisade 66 ja-röster, 65 nej-röster, samt att 18 ledamöter varit frånvarande.

Hur ledamöterna röstade framgår av bilaga 7.

BESLUT

Fullmäktige beslutade

att avslå motionen.

Ordföranden ställde sedan propositioner om bifall respektive avslag till yrkandet under 3) ovan och fann att fullmäktige avslagit yrkandet.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att avslå motionerna.

RESERVATION

M-, fp- och kd-ledamöterna reserverade sig mot fullmäktiges beslut till förmån för motionerna.

§ 299

Motion 2002:28 av Birgitta Rydberg m fl (fp) om stöd till minneshandikappade genom ett fördubblat antal demensutredningar (förslag 63)

LS 0212-0569

Anf. 168-171

I ärendet yttrade sig landstingsråden Birgitta Rydberg och Birgitta Sevefjord, Curt Linderöth samt Kenneth Sjökvist.

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag
- 2) bifall till fp- och kd-ledamöternas reservation i landstingsstyrelsen

Ordföranden ställde propositioner om bifall till yrkandena ovan och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att anse motionen besvarad i enlighet med hälso- och sjukvårdsutskottets förslag.

RESERVATION

Fp- och kd-ledamöterna reserverade sig mot fullmäktiges beslut till förmån för den gemensamma reservationen i landstingsstyrelsen.

§ 300

Motion 2002:29 av Maria Wallhager m fl (fp) om gratis influensavaccin för kroniskt sjuka och andra utsatta patientgrupper (förslag 64)

LS 0212-0570

Fullmäktige beslutade att bordlägga ärendet.

§ 301

Val av ordförande, förste och andre vice ordförande i landstingsfullmäktige samt sekreterare hos fullmäktige och ersättare för denne (förslag 65)

LS 0309-2458

Fullmäktige beslutade

att utse ordförande samt förste och andre vice ordförande i landstingsfullmäktige att tjänstgöra fr o m 1 november 2003 t o m 31 oktober 2004

att utse sekreterare hos landstingsfullmäktige och ersättare för denne för samma tjänstgöringstid.

Fullmäktige valde enligt valberedningens förslag

<i>Ordförande</i>	<i>1:e vice ordförande</i>	<i>2:e vice ordförande</i>
s Conny Andersson	m Inger Linge	s Tore Lidbom

<i>Sekreterare</i>	<i>Ersättare</i>
Peter Freme	Klas Havrén

Det antecknades att presidiets ledamöter ej deltog i beslutet.

§ 302

Nominering av ledamöter och ersättare i viltvårdsnämnden (förslag 66)

LS 0309-2377

Fullmäktige beslutade

att för tiden 1 januari 2004 t o m 31 december 2007 nominera två ledamöter och två personliga ersättare till viltvårdsnämnd.

Fullmäktige nominerade enligt valberedningens förslag

Viltvårdsnämnd fr o m 1 januari 2004 t o m 31 december 2007

Ledamöter

s Ronny Frithiof
fp Carin Håkansson

Personliga ersättare

s Tony Nilsson
opp Bordlades

§ 303**Vissa fyllnadsval samt *bordlagda* val (förslag 67)**

LS 0211-0529, 0302-0555, 0303-1036, 0304-1399, 1501, 0305-1675, 0306-1843, 1850, 1892, 1986, 1987, 1996, 1997, 2006, 0307-2110, 2111, 2210, 0308-2300, 0309-2316, 2328, 2330, 2376, 2393, 2394, 2396, 2479, 2485, 0310-2534, 2558

Fullmäktige beslutade att medge befrielse för Bo Ehlin (m) från uppdragen som ledamot i landstingsfullmäktige, valkrets 2, ledamot och vice ordförande i patientnämnden, ledamot i kulturnämnden, ledamot i landstingets konstnämnd samt ersättare för ombud till landstingsförbundets kongress, för Sven Ljungberg (m), ersättare för ombud till landstingsförbundets kongress, för Anita Hallberg-Egervall (kd), ersättare i landstingsfullmäktige, valkrets 3, för Sverker Eriksson (m), ersättare i valberedningen samt för Eva Lestner-Mårtensson, ombud till landstingsförbundets kongress.

Fullmäktige valde härefter enligt valberedningens förslag

Patientnämnden intill utgången av 2006

Ledamot

m Elisabeth Dingertz (efter Bo Ehlin)

Vice ordförande

m Elisabeth Dingertz (efter Bo Ehlin)

Detta val förklarades omedelbart justerat.

Kulturnämnden intill utgången av 2006

Ledamot

m Marianne Watz (efter Bo Ehlin)

Landstingets konstnämnd intill utgången av 2006

Ledamot

m Staffan Sjödén (efter Bo Ehlin)

Landstingsförbundets kongress intill utgången av 2006

Ersättare för ombud

m Anne Wompa
m Ulf Melin
m Eva Lestner Mårtensson
m Kristoffer Tamsons

Ordning för ersättares inträde mellan de för Moderaterna valda ombuden:

För ombuden Heister, Wennerholm, Ljungberg Schött, Reinfeldt, Cederfelt, Lundquist, Helmerson, Freimuth, Broberg och Malmros inträder ersättarna von Uexküll, Reichenberg, Dingertz, Öhbom Ekdahl, Adan, Lärnestad, Lindblad-Söderman, Åstrand, Wompa, Melin, Lestner-Mårtensson och Tamsons.

Valberedningen t o m 31 oktober 2006

Ersättare

m Marita Lärnestad (efter Sverker Eriksson)

Ordning för ersättares inträde mellan de för Moderaterna, Folkpartiet och Kristdemokraterna valda ersättarna:

För ledamöterna Salminen och Lundquist inträder ersättarna Lärnestad, Saxlund, Stefanson, Lindquist och Huss; För ledamöterna Ifvarsson och Bexelius inträder ersättarna Lindquist, Huss, Stefanson, Lärnestad, och Saxlund; För ledamoten Backlund inträder ersättarna Stefanson, Lärnestad, Saxlund, Lindquist och Huss.

Skattenämnden för företagsskattekontor 4 intill utgången av 2006

Ledamöter

kd Rolf Fabricius-Hansen (efter Ingemar Norberg)

Skattenämnden för företagsskattekontor 8, 9 och 10 intill utgången av 2006

Ledamöter

fp Paul Zavrel (efter Stig Wideklev)

Bordlagda val**Landstingsstyrelsen** t o m 31 oktober 2006

Ersättare

m Hans-Erik Malmros (efter Elwe Nilsson)

Ordning för ersättares inträde mellan de för Moderaterna, Folkpartiet och Kristdemokraterna valda ersättarna:

För ledamöterna Heister, Wennerholm, Reinfeldt, Lundquist, Rosdahl och Cederfelt inträder ersättarna Broberg, Helmerson, Ljungberg Schött, Malmros, Stjernström, Stefansson, Lidwall, Wallhager, Ifvarsson, Lindquist och Huss; För ledamöterna Rydberg, Käärik, Rohdin och Carpelan inträder ersättarna Wallhager, Ifvarsson, Lindquist, Huss, Stjernström, Stefansson, Lidwall, Broberg, Helmerson, Ljungberg Schött och Malmros; För ledamoten Nyman inträder ersättarna Stjernström, Stefansson, Lidwall, Broberg, Helmerson, Ljungberg Schött, Malmros, Wallhager, Ifvarsson, Lindquist och Huss.

Landstingshuset i Stockholm AB intill utgången av 2006

Ersättare

m Hans-Erik Malmros (efter Elwe Nilsson)

Ordning för ersättares inträde mellan de för Moderaterna och Folkpartiet valda ersättarna:

För ledamöterna Heister och Cederfelt inträder ersättarna Malmros, Broberg, Ifvarsson och Rohdin; För ledamoten Käärik inträder ersättarna Ifvarsson, Rohdin, Malmros och Broberg; För ledamoten Nyman inträder ersättarna Malmros, Broberg, Ifvarsson och Rohdin.

AB Storstockholms Lokaltrafik intill utgången av 2006

Ersättare

mp Arne Wallrén (efter Carl Frick)

Ordning för ersättares inträde mellan de för Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet valda ersättarna:

För ledamöterna Berger Kettner, Lyngå och Holmberg inträder ersättarna Ryadal, Can, Wikholm, Strömdahl och Wallrén; för ledamoten Pettersson inträder ersättarna Strömdahl, Wallrén, Ryadal, Can och Wikholm; För ledamoten Brorsson inträder ersättarna Wallrén, Strömdahl, Ryadal, Can och Wikholm.

Patientnämnden intill utgången av 2006

Ledamot

v Brit Rundberg (efter Birgitta Rasmussen)

Detta val förklarades omedelbart justerat.

Mälardalsrådet (tilläggsmandat) intill utgången av 2006

Personliga ersättare

s Inger Ros
s Håkan Jonsson**Länsrätten** intill utgången av 2006

Nämndemän

s Gunilla Hansson (efter Catarina Arsic-Johnsson)
fp Metin Salci (efter Ann-Marie Svala)
fp Åke Skaghammar (efter Torun Hegardt)
fp Louise Lefvert (efter Pia Duroj)**Skattenämnden för skattekontor Stockholm 1** intill utgången av 2006

Ledamöter

s Ove Johansson
s Terje Carlsson
fp Christina Jonsson (efter Lona Forslid)**Skattenämnden för skattekontor Haninge** intill utgången av 2006

Ledamot

mp Marie Karlsson (efter Leif Bratt)

Skattenämnden för skattekontor Spånga intill utgången av 2006

Ledamot

m Fredrik Schulte (efter Lennart Myrén)

Skattenämnden för företagsskattekontor 2 intill utgången av 2006

Ledamot

m Ulla-Marie Rothfeldt (efter Claes Fock)

Fastighetsdomstol intill utgången av 2006

Nämndemän

s Claudio Crevatin

s Karin Olelind

Fullmäktige beslutade enligt valberedningens förslag att bordlägga följande val.

fyra nämndemän i länsrätten efter Gunnel Strömberg (s), Lena Simmerud (s), Hans Henriksson (fp) och Gerd Roos (fp)

en ledamot och 2:e vice ordförande i Locum AB efter Elwe Nilsson (m)

två ledamöter och ordförande i styrelsen för Ambulanssjukvården i Stockholm AB

en ersättare i styrelsen för Stiftelsen Centrum för Oral Biologi efter Per Thullberg (-)

en ledamot i styrelsen för Stiftelsen Centrum för Nutrition och Toxikologi efter Thorbjörn Ekström (-)

en ledamot i skattenämnden för skattekontor Haninge (efter Birgitta Mårtensson (s))

en ledamot i skattenämnden för skattekontor Spånga efter Joakim Eklås (s)

en ledamot i skattenämnden för skattekontor Spånga (v)

en ledamot i skattenämnden för företagsskattekontor 1 efter Mujde Rashid (v)

§ 304**Anmälan av motioner**

LS 0310-2602-- 2610

Nr 2003:61 av Staffan Sjödén (m) om förslag om att i landstingssalen placera Sveriges, Europeiska unionens och Förenta nationernas flagga

Nr 2003:62 av Birgitta Rydberg m fl (fp) om att tillsätta en psykiatrikommission

Nr 2003:63 av Birgitta Rydberg m fl (fp) om överföringsteam efter rättspsykiatrisk vård

Nr 2003:64 av Birgitta Rydberg m fl (fp) om riskbedömning av patienter inom psykiatrin

Nr 2003:65 av Mikael Freimuth (m) om förbättrad vård för elöverkänsliga

Nr 2003:66 av Christer G Wennerholm och Torbjörn Rosdahl (m) om gemensamt psykiatriskt huvudmannskap

Nr 2003:67 av Maria Wallhager m fl (fp) om utjämningsystemets effekter på tillväxten och utvecklingsfrågorna i Stockholmsregionen

Nr 2003:68 av Cecilia Carpelan m fl (fp) om vårdgaranti för rökavvänjning

Nr 2003:69 av Birgitta Bexelius och Caroline Åkerhielm (fp) om en opartisk utredning om rullstolstaxi

Motionerna remitterades till landstingsstyrelsen för beredning.

§ 305

Bordlagd interpellation 2003:56 av Monica Karlsson (kd) om det ökade behovet av barnsjukvård

LS 0305-1661

Anf. 172-176

Interpellationen är ställd till landstingsrådet för sjukvårdsfrågor. Interpellationen bordlades vid fullmäktiges sammanträde den 10 juni och den 9 september 2003. Svar på interpellationen, se bilaga 8.

I ärendet yttrade sig landstingsrådet Birgitta Sevefjord och Monica Karlsson.

§ 306

Bordlagd interpellation 2003:62 av Birgitta Rydberg (fp) om biverkningar av p-piller

LS 0306-1830

Anf. 177

Interpellationen är ställd till landstingsrådet för sjukvårdsfrågor. Interpellationen bordlades vid fullmäktiges sammanträde den 9 september 2003.

Svar på interpellationen, se bilaga 9.

Landstingsrådet Birgitta Sevefjord hänvisade till det skriftliga svaret. Vidare yttrade sig landstingsrådet Birgitta Rydberg.

§ 307

Bordlagd interpellation 2003: 65 av Cecilia Carpelan (fp) om gratis antipsykotiska läkemedel

LS 0306-1833

Anf. 178-180

Interpellationen är ställd till landstingsrådet för sjukvårdsfrågor. Interpellationen bordlades vid fullmäktiges sammanträde den 9 september 2003.

Svar på interpellationen, se bilaga 10.

Landstingsrådet Birgitta Sevefjord hänvisade till det skriftliga svaret. Vidare yttrade sig Cecilia Carpelan, landstingsrådet Birgitta Sevefjord samt Inga-Britt Backlund.

§ 308

Bordlagd interpellation 2003:67 av Staffan Sjödén (m) om ingånget avtal mellan AB Storstockholms Lokaltrafik och Tidnings AB Metro
LS 0306-1835

Anf. 181-191

Interpellationen är ställd till landstingsrådet för trafikfrågor. Interpellationen bordlades vid fullmäktiges sammanträde den 9 september 2003.

Svar på interpellationen, se bilaga 11.

Landstingsrådet Anna Berger Kettner hänvisade till det skriftliga svaret. Vidare yttrade sig Staffan Sjödén, landstingsrådet Anna Berger Kettner, Andres Käärik landstingsråden Bengt Cedrenius och Maria Wallhager.

§ 309

Interpellation 2003:68 av Andres Käärik (fp) om nya intraprenader inom sjukvården
LS 0309-2357

Anf. 192-197

Interpellationen är ställd till ordföranden i ägarutskottet. Fullmäktige beslutade den 9 september 2003 att interpellationen fick ställas.

Svar på Interpellationen, se bilaga 12.

Ordföranden i ägarutskottet Anders Lönnberg hänvisade till det skriftliga svaret. Vidare yttrade sig Andres Käärik och Anders Lönnberg.

§ 310

Interpellation 2003:69 av Andres Käärik (fp) om tomma lokaler inom sjukvårdens administration
LS 0309-2359

Anf. 198-199

Interpellationen är ställd till landstingsrådet för fastighetsfrågor. Fullmäktige beslutade den 9 september 2003 att interpellationen fick ställas.

Svar på Interpellationen, se bilaga 13.

Landstingsrådet Dag Larsson hänvisade till det skriftliga svaret. Vidare yttrade sig Andres Käärik och landstingsrådet Dag Larsson.

§ 311

Interpellation 2003:70 av Birgitta Rydberg (fp) om patientens valfrihet
LS 0309-2360

Fullmäktige beslutade att bordlägga besvarandet av interpellationen.

§ 312

Interpellation 2003:71 av Birgitta Rydberg (fp) om vårdgarantin fungerar för barn med autism
LS 0309-2361

Fullmäktige beslutade att bordlägga besvarandet av interpellationen.

§ 313

Interpellation 2003:72 av Cecilia Carpelan (fp) om låg vaccinationstäckning av barn i Södertälje
LS 0309-2362

Anf. 200-201

Interpellationen är ställd till landstingsrådet för sjukvårdsfrågor. Fullmäktige beslutade den 9 september 2003 att interpellationen fick ställas.

Svar på Interpellationen, se bilaga 14.

Landstingsrådet Birgitta Sevefjord hänvisade till det skriftliga svaret. Vidare yttrade sig Cecilia Carpelan och landstingsrådet Birgitta Sevefjord.

§ 314

Interpellation 2003:73 av Monica Karlsson (kd) om medborgarservicens betydelse för dialogen med befolkningen
LS 0309-2364

Fullmäktige beslutade att bordlägga besvarandet av interpellationen.

§ 315

Interpellation 2003:74 av Janne Stefanson (kd) om vårdpersonalens förmåga att hantera olika religioners uttryckssätt
LS 0309-2358

Anf. 202-204

Interpellationen är ställd till landstingsrådet för personalfrågor. Fullmäktige beslutade den 9 september 2003 att interpellationen fick ställas.

Svar på Interpellationen, se bilaga 15.

Landstingsrådet Lars Dahlberg hänvisade till det skriftliga svaret. Vidare yttrade sig Janne Stefanson och landstingsrådet Lars Dahlberg.

§ 316**Interpellation 2003:75 av Hans -Erik Malmros (m) om SL:s missade biljettinköper**

LS 0309-2363

Fullmäktige beslutade att bordlägga besvarandet av interpellationen.

§ 317**Interpellation 2003:76 av Olov Lindquist (fp) om servicelinjerna i Södertälje**

LS 0309-2365

Anf. 205-208

Interpellationen är ställd till ordföranden i SL:s södra regionstyrelse. Fullmäktige beslutade den 9 september 2003 att interpellationen fick ställas.

Svar på Interpellationen, se bilaga 16.

Ordföranden i SL:s södra regionstyrelse Christina Lyngå hänvisade till det skriftliga svaret. Vidare yttrade sig Olov Lindquist och Christina Lyngå.

§ 318**Interpellation 2003:77 av Janne Stefanson (kd) om möjligheten att använda betalkort vid köp av SL:s periodkort**

LS 0309-2366

Anf. 209-214

Interpellationen är ställd till landstingsrådet för trafikfrågor. Fullmäktige beslutade den 9 september 2003 att interpellationen fick ställas.

Svar på Interpellationen, se bilaga 17.

Landstingsrådet Anna Berger Kettner hänvisade till det skriftliga svaret. Vidare yttrade sig Janne Stefanson och landstingsrådet Anna Berger Kettner.

§ 319**Interpellation 2003:78 av Inga-Britt Backlund (kd) om personalsituationen på ungdomsmottagningarna i Stockholm**

LS 0309-2372

Anf. 215-219

Interpellationen är ställd till landstingsrådet för sjukvårdsfrågor. Fullmäktige beslutade den 9 september 2003 att interpellationen fick ställas.

Svar på Interpellationen, se bilaga 18.

Landstingsrådet Birgitta Sevefjord hänvisade till det skriftliga svaret. Vidare yttrade sig Inga-Britt Backlund och landstingsrådet Birgitta Sevefjord.

§ 320**Interpellation 2003:79 av Gunilla Helmerson (m) om minskade resurser till kvinnosjukvården**

LS 0309-2371

Anf. 220-226

Interpellationen är ställd till landstingsrådet för sjukvårdsfrågor. Fullmäktige beslutade den 9 september 2003 att interpellationen fick ställas.

Svar på Interpellationen, se bilaga 19.

Landstingsrådet Birgitta Sevefjord hänvisade till det skriftliga svaret. Vidare yttrade sig Gunilla Helmerson, landstingsrådet Birgitta Sevefjord samt Pia Lidwall.

§ 321**Interpellation 2003:81 av Gunilla Helmerson (m) om vårdgarantin för barn med ADHD/DAMP m fl**

LS 0309-2369

Fullmäktige beslutade att bordlägga besvarandet av interpellationen.

§ 322**Interpellation 2003:82 av Christina Andersson (fp) om problem med tillgängligheten i Norrtälje primärvård**

LS 0309-2375

Fullmäktige beslutade att bordlägga besvarandet av interpellationen.

Nya interpellationer

§ 323**Anmälan av interpellationer**

LS 0310-2562--2571

Nr 2003:83 av Maria Wallhager (fp) om den ekonomiska situationen i landstinget

Nr 2003:84 av Christer G Wennerholm (m) om vårdgarantin

Nr 2003:85 av Lars Joakim Lundquist (m) om nedläggning av privata husläkarmottagningar

Nr 2003:86 av Birgitta Rydberg (fp) om definition av landstingets kärnuppgifter

Nr 2003:87 av Andres Käärik (fp) om att ta tillvara lärdomar från Norge för en bättre primärvård i Stockholms län

Nr 2003:88 av Cecilia Carpelan (fp) om psykiatrin har byggts ut år 2003

Nr 2003:89 av Olov Lindquist (fp) om nedskärningar inom psykiatrin

Nr 2003:90 av Carl-Anders Ifvarsson (fp) om stopp att ta in personal från bemaningsföretag i landstingets verksamhet

Nr 2003:91 av Maria Wallhager (fp) om den ekonomiska situationen i AB Storstockholms Lokaltrafik

Nr 2003:92 av Åke Holmström (kd) om en mer flexibel rutin kring färdtjänstens resegaranti

Interpellationerna ska besvaras vid fullmäktiges sammanträde den 9 december 2003.

Avslutning

Ordföranden avslutade sammanträdet kl 20.55.

Vid protokollet

Peter Freme

Yttranden vid Stockholms läns landstingsfullmäktiges möte den 7 oktober 2003

§ 275 Kungörelse

Ordföranden: Kungörelsen anslogs den 25 september 2003 på landstingets anslagstavla. Kungörelsen utsändes samma dag till fullmäktiges ledamöter och ersättare samt till länsstyrelsen. Kungörelsen jämte förteckning över ärenden infördes den 30 september 2003 i de tidningar där enligt fullmäktiges beslut kungörelsen ska införas. Tillägg till föredragningslistan anslogs den 3 oktober 2003 på landstingets anslagstavla och utsändes samma dag till fullmäktiges ledamöter och ersättare.

Har kungörelsen om sammanträdet skett i laga ordning? Svar: Ja.

Jag vill på förekommen anledning meddela att vi har hört att några av ledamöterna har fått handlingar på tilläggslistan lite sent eller inte alls. Vi har gjort en genomgång av hur landstinget har hanterat det hela. Handlingarna är skickade enligt den ordning som fullmäktige har beslutat. Vi har också haft kontakter med Posten för att närmare gå igenom vad som har brustit i hanteringsrutinerna, alltså uppenbart inte hos oss utan hos Posten.

Vi beklagar det inträffade men konstaterar att vi när det har gällt proceduren följt de regler som gäller. Vi ska återkomma till fullmäktige med en rapport när vi får ytterligare informationer i kontakterna med Posten.

Vi får be de ledamöter som inte har fått handlingarna att anmäla detta under dagen, så att vi kan få en klar blick över omfattningen på problemet.

Anförande nr 1

Landstingsrådet W e n n e r h o l m (m): Finns de upptryckta papperen att hämta någonstans här ute?

Ordföranden: De finns i receptionen.

§ 276 Justering

Ordföranden: Jag föreslår att fullmäktiges ordförande och förste och andre vice ordförande utses att justera protokollet. Kan det bli fullmäktiges beslut? Svar: Ja. Protokollet föreslås justerat senast tisdagen den 21 oktober 2003. Kan också det bli fullmäktiges beslut? Svar: Ja.

Jag föreslår också att punkterna 38, 39 och 40 på tilläggslistan behandlas före punkten 4 samt att interpellation nr 35 på dagordningen behandlas direkt efter ärende 6. Kan de förändringarna godkännas?

Anförande nr 2

Boris von Uexküll (m): Med hänsyn till att jag ännu inte har hunnit läsa tilläggslistan föreslår jag man inte tar upp ärende nr 39 på en gång. Jag begär att få läsa handlingarna innan de behandlas i fullmäktige.

Ordföranden: Vi tycker att det är en rimlig begäran. Jag korrigerar förslaget så, att vi får återkomma till hanteringen av ärendena 38, 39 och 40. Vi ska ha gett en rimlig chans att hinna ta del av ärendena. Vi kan kanske inte vänta till framåt kvällen med att behandla dem men kan försöka klara av dem under förmiddagen. Presidiet återkommer om i vilken takt vi kan ta upp dem. Är det till fyllest? Svar: Ja.

Bifalls förslaget till förändringar i övrigt? Svar: Ja.

§ 277 Förslag till ägarpolicy för Stockholms läns landsting (förslag 56)

Anförande nr 3

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Jag yrkar naturligtvis bifall till landstingsstyrelsens förslag. Jag vill också för fullmäktige redovisa att jag tycker att det är väldigt glädjande med den breda enighet som finns i detta ärende. Jag vill gärna understryka att det faktiskt var den gamla borgerliga majoriteten som inledde det här arbetet. Jag tycker också att de diskussioner som har förekommit i ägarutskottet har förts i en konstruktiv anda. Jag tycker därför att det är glädjande att vi nu har en ägarpolicy som förhoppningsvis kan ligga som bas för vår roll som ägare under ett antal år framöver, oberoende av hur majoritetskonstellationerna ser ut i fullmäktige.

Syftet med policyn är ju att klargöra hur vi ser på vår roll som ägare allmänt sett, men den innehåller också generella ägardirektiv, vilket ska noteras. Ansvaret för uppföljning och utvärdering av ägarpolicyn slås fast. Det ligger nu hos landstingsstyrelsens ägarutskott, och vi har också varit eniga om att såväl ägarstyrningen som direktiven inte ska ha alltför detaljerade föreskrifter utan ska vara just generella.

Jag tycker för egen del att det finns anledning att särskilt understryka två saker. För det första ger den här ägarpolicyn en tydlig gräns mellan landstingsstyrelsens ansvar som ägare och landstingsstyrelsens ansvar för beställarstyrningen. Jag tycker att det är viktigt att understryka att ägarstyrningen ska utövas utifrån beställarens prioriteringar, vilket nu klart framgår av ägarpolicyn.

För det andra vill jag för egen del särskilt understryka att vi nu ger våra produktionsenheter ansvar för att bestämma strukturen för landstingets produktion och infrastrukturella verksamhet, vilket också är en tydlig markering av gränsdragningen mellan beställararbetet och utförararbetet.

Till sist: Ägarutskottet får en ny viktig uppgift under det kommande året, när det här beslutet väl är fattat, nämligen att påbörja arbetet med de specifika ägardirektiven, om vilka det ännu förts mycket små inledande diskussioner. Det kommer att bli en nog så viktig arbetsuppgift för ägarutskottet under den kommande tiden.

Återigen: Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 4

Andres Käarik (fp): Ordförande, fullmäktige! Det här ärendet har ju en historia. Som Ingela Nylund Watz just nämnde finns det tidigare beslut, från december år 2001, om ägarpolicy för landstingets sjukhus och ytterligare ägardirektiv och andra beslut senare under förra mandatperioden. Det finns i dagens ärende inga reservationer, och det uppfyller därför kravet att man ska ha en bred politisk enighet när man fastställer åtminstone vissa spelregler. Det hör väl ungefär till den del som Ingela Nylund Watz nämnde, nämligen förhållandet mellan beställarstyrning och ägarstyrning. Det är alltså närmast en motsvarighet till ett reglemente som antas i de här delarna.

Vi från Folkpartiet har inte velat markera någon avvikande uppfattning i de delarna. Vi tycker, precis som antydde nyss, att det är beställarstyrningen som är det huvudsakliga. Det finns dessutom ett behov av styrning av vår egen verksamhet genom ägarsidan. Det är också där vi har en markering av att vi tycker att dagens dokument inte fullt ut uppfyller de krav som man borde kunna ställa på ett beslut om ägardirektiv och ägarpolicy för en så stor verksamhet som landstinget har.

Man kan förklara det på följande sätt. Det är naturligtvis bra att ha reglementen och att de är tydliga, men om man inte vet hur reglementena används eller ifall de inte används, är de egentligen inte till någon nytta. Vi har efterlyst att man faktiskt också ska tala om vilka de strategiska frågor där man ska ha en samsyn i landstingskoncernen är. I ägarpolicyen står det att det finns sådana frågor, men vilka de är vet vi inget om. Det antyds nu att det ska påbörjas ett förmodligen betydande arbete med att försöka vaska fram och diskutera dem, och så småningom kanske de kommer till fullmäktige.

Jag tycker att detta är en häpnadsväckande passivitet. När ägardirektiven första gången antogs i fullmäktige fick den dåvarande borgerliga majoriteten en betydande för att inte säga hård kritik från den dåvarande oppositionsledaren Ingela Nylund Watz, som tyckte att det hela var senfärdigt och inte var alltför omfattande. Hon sade då också – och nu citerar jag Ingela från den debatten: ”En tydlig ägarstyrning och klara uppdrag från ägaren till respektive produktionsenheter är en förutsättning för en effektiv resursanvändning inom landstingskoncernen som helhet.”

Då undrar man, nu när Ingela har lett det här landstinget i snart ett helt år: Vilka är dessa frågor, dessa klara uppdrag från ägaren till respektive produktionsenhet? Vi har för ett par minuter sedan hört att man nu stapplande ska påbörja ett arbete med att vaska fram dem. Det som var en förutsättning för en effektiv resursanvändning har man inte ens brytt sig om att titta på. Man har ingen uppfattning om vad det skulle kunna vara. Jag tror att det är en tidspillan som saknar motstycke i hanteringen av vår egen produktion. När ägardirektiven ursprungligen antogs i december 2001 var det fråga om ett dokument som i många avseenden påminde om dagens. Det uttrycker att landstingets beslut ska följas av sjukhus och andra produktionsenheter, att aktiebolagslagen gäller för aktiebolagen, om någon nu hade trott något annat, att personalpolicyen och annat som fullmäktige har fastställt ska följas och att man ska ha ett koncernsynsätt och inte ska ägna sig åt

suboptimering. Det är naturligtvis viktigt att det fastslås nu och fastslogs ungefär på samma sätt i det tidigare dokumentet.

Men det som också var med tidigare och som lyser med sin frånvaro i dag var faktiskt fullmäktiges ställningstagande då att det fanns ett antal frågor som borde skötas annorlunda av de produktionsenheter som vi har och hade. Då sade fullmäktige att det är ett problem att det har anställts för många läkare alltför snabbt på många av sjukhusen utan att det finns någon ekonomisk täckning för det. Detta måste avtalsregleras.

Då sade fullmäktige att det är problem med fördelningen av platserna i specialistutbildning för läkare där man rent av tror sig veta att den fördelning som uppstår genom vad vi kan kalla marknadskrafter inte stämmer med det behov som landstinget i en strategisk analys kan komma fram till i vad det gäller det framtida läkarbehovet. Då sade fullmäktige att ersättningssystemet på ett antal punkter inte uppfyller de krav som man kan ställa utifrån ett strategiskt betraktelsesätt på koncernen i dess helhet utan måste förändras.

Då sade fullmäktige att mångfaldsarbetet var viktigt för att stödja både landstingets enheter och de enheter som personalen vill knoppa av. Det utdelades ett antal konkreta uppdrag och direktiv, beslut som faktiskt syftade till att förändra beteenden ute i produktionen. Och med förlov sagt: Det finns ingenting som man kan kritisera i dagens dokument och som man skulle reservera sig mot. Det vore ju förfärligt konstigt om Folkpartiet skulle reservera sig mot att aktiebolagslagen gäller för aktiebolagen. Det går ju inte, och därför har vi ingen reservation. Det är bra att det finns med här, men jag kan med förlov sagt inte hitta några paragrafer i dagens dokument som på ett tydligt sätt skulle påverka någon aktörs agerande, något som tar ställning i frågor där människor går omkring och tror annorlunda i dag och där fullmäktiges beslut förändrar deras sätt att se på den egna produktionen, på den egna verkligheten och på den egna strategin.

Jag tror att det är bra att det här beslutet fattas, men jag är besviken över att majoriteten inte har några idéer om hur man faktiskt vill styra produktionen också från ägarsidan. Från den senaste borgerliga mandatperioden är det mycket tydligt, och det var vi alldeles överens om i den dåvarande borgerliga majoriteten, att det finns ett behov av att komplettera beställarstyrningen med ägarstyrning av den egna produktionen, ett komplement för att undvika suboptimering och mycket annat. Då måste man också ta ställning i en del frågor, men det har den nuvarande majoriteten hittills inte upptäckt annat än i teorin. Man klarar inte att gå från teori till handling, och det är att beklaga eftersom landstingets ekonomi som bekant är av den karaktären att den inte tål den här typen av senfärdighet i viktiga styrfrågor.

Med detta yrkar jag bifall till det beslut vi ska fatta men vill också markera det särskilda uttalande som finns i landstingsstyrelsens handlingar.

Anförande nr 5

Landstingsrådet N y l u n d W a t z (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Jag vill bara beklaga att Andres Käärrik argumenterar på ett sätt som gör att man egentligen skulle kunna tro att det handlar om en reservation i ägarutskottet. Det är naturligtvis alldeles riktigt att det hade varit bra om vi hade varit längre fram med arbetet med specifika ägardirektiv, och Andres Käärrik har ju en lång rad

goda idéer, som säkert ägarutskottet kommer att kunna ta del av så småningom när arbetet fortsätter. För vår del har vi dock prioriterat att se till att vi har fått en bred enighet kring basen för det arbete som nu ska vidtas med specifika ägardirektiv. Andres Käärik har ju deltagit i ägarutskottet och kunnat konstatera att det inte har varit en alldeles enkel resa. Det har krävts ett antal sammanträden.

I grunden håller jag med dig om att vi har ett styvt arbete när det handlar om att åstadkomma specifika ägardirektiv som gör att vi får en bättre styrning av produktionen, men jag är ledsen över att din argumentation snarast kan tolkas som att du är emot beslutet. Men jag kan ju läsa handlingar, och jag ser att det är ett enigt ärende, och det är jag tacksam för.

Anförande nr 6

Landstingsrådet Nyman (kd): Herr ordförande, ledamöter! Det är, som här sagts, en bred politisk enighet bakom det här ärendet, och det kan man glädjas över. Det som jag tror är viktigare att glädjas över är att vi har ett dokument att utgå från i det fortsatta arbetet. Jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Jag tror att det som det nu handlar om är att vi börjar utöva ägarskapet, inte bara enas om texter. Jag har faktiskt någon gång också under den förra mandatperioden och i inledningen av den här tillstått att det hade kunnat göras mera under den förra mandatperioden i de här hänseendena. Nu blev det inte så, och då är vi där vi är.

Jag tror också att det är angeläget att vi i det fortsatta arbetet med de specifika ägardirektiven, det vill säga i förvaltningen av det som vi nu strax ska besluta om, utvecklar beställar–utförar-systemet med det här som utgångspunkt. Det återstår väl att se lite längre fram, när vi kommer närmare budgetbeslut och budgethänteringar i landstinget, om beställar–utförar-systemet får överlevnadsvillkor som är värdiga beteckningen. Men det här är ett viktigt komplement till det tidigare arbetet.

Under den förra mandatperioden ägnade vi faktiskt rätt mycket kraft, engagemang och intresse just åt att på olika sätt utveckla beställarsystemet, och det som gjorde att landstinget i de här avseendena tog oss fram något stapplande var att vi haltade på ägarsidan. Nu hoppas jag att vi kan uppnå en god balans i det arbetet, och då är naturligtvis arbetet med de specifika ägardirektiven så mycket mer angeläget.

Jag tror också att det handlar om att vi tar tid i ägarutskottet, som nu blir den part som ska inte bara förvalta utan också nyttja det här dokumentet, och om att satsa mycket tid, kraft och funderingar omkring hur vi som vitala och aktiva ägare kan uppträda med den lyhördhet och med det intresse för dialog som är nödvändigt för att en ägare ska kunna utöva ägarskapet till gagn för det som vi äger, eller det som vi äger syftar till, och det är i allt väsentligt hälso- och sjukvård som det handlar om. Det är ett känsligt och komplext område och ett område som väl är utsatt för modern tids största ekonomiska utmaningar under innevarande tid och åren som kommer.

Kort sagt, herr ordförande, yrkar jag bifall till det här förslaget till beslut och uttrycker en förhoppning om att vi nu kan nyttja det på ett sätt som gör att vi, när vi följer upp det om ett år eller så, samfällt också ska kunna säga att det här var ett

jättebra dokument, en bra utgångspunkt som har gett precis den vägledning som vi var ute efter.

Anförande nr 7

Måns Almqvist (v): Ordförande, ledamöter! Jag yrkar bifall till förslaget. Också jag tror att det här kan vara en bra utgångspunkt. Det är så man ska beskriva det här. De viktigaste dokumenten när det gäller ägarstyrningen blir de specifika ägardirektiven.

Jag hade lite svårt att hänga med i det som Andres sade här. Det stämmer att det här lite har karaktären av ett reglemente, som talar om en del ganska självklara saker vilka bildar grund för hur de olika enheterna ska bete sig och så vidare. En del av de mest strategiska frågorna finns inte med i det här dokumentet, men det har delvis att göra med hur vi arbetade fram det här dokumentet. Andres lyfte till exempel fram att det inte sägs något om mångfaldsarbete, som du kallar det, om driftsformer. Det var ju en sak som vi lyfte bort, som jag tycker mycket för att tillmötesgå till exempel Folkpartiets förslag. Det var på ert initiativ som vi plockade bort sådant för att nå enighet, och då är det svårt att kritisera att det inte finns med.

Om man sedan frågar vad majoriteten säger i strategiska frågor finns det i alla fall en budget och en mängd utredningsuppdrag och sådant som landstingsfullmäktiges majoritet har lagt ut, så nog finns det strategiska konstateranden, om man letar efter det. Men de viktigaste besluten kommer i de specifika ägardirektiven. Det arbetet har vi framför oss, och jag tror att det kommer att gå bra.

Jag yrkar, som sagt, bifall till förslaget.

Anförande nr 8

Andres Kärik (fp): Det kan förtjäna att upprepas efter Ingelas replik och Måns inlägg att det inte är formuleringarna i reglementet som man kan ha några invändningar mot. Man kan tycka att det är alldeles utmärkt att landstingsfullmäktige verkligen slår fast att aktiebolagslagen gäller för aktiebolag och att fullmäktiges beslut ska följas. Det är ju viktigt att fullmäktige beslutar det som verkligen står i ett reglemente.

Det är sannerligen handlingskraft att ägna nästan ett helt år åt att åstadkomma detta reglemente. Det var det som var min kritik, Ingela, inte direktiven. De är ju eniga, precis som alla som har läst handlingarna har kunnat konstatera. Kritiken gäller att man har ägnat ett helt år åt att skriva reglementen på det här området, reglementen som på alla andra områden klarades av på några veckor efter valet, där man reglerar vem som fattar vilka beslut under vilka premisser. Sedan går man till verket med att försöka styra landstinget, då i opposition. Mitt citat från Ingela Nylund Watz är väldigt fint och förtjänar att upprepas, men jag citerar nu inte utan sammanfattar:

Det är naturligtvis en förutsättning för en effektiv resursanvändning. En förutsättning är tydlig ägarstyrning och klara uppdrag från ägaren till respektive produktionsenhet.

Vi har därmed fått belägg i svart på vitt i handlingarna och i ord från talarstolen för att det är nu, efter det att majoriteten haft makten i nästan ett år, som den har upptäckt detta och möjligen tänker försöka åstadkomma något. Vi kan då på våra fingrar räkna ut att om det tämligen smärtfria arbetet med att formulera allmän-giltiga satsar om att fullmäktiges beslut ska följas tagit nästan ett år, kan arbetet med de mera kontroversiella bitarna om ägarstyrning knappast att kunna gå fortare. Det betyder att det som var en förutsättning för respektive resursanvändning kommer fullmäktige möjligen att se när halva mandatperioden har gått.

I opposition eftersträvade man från Socialdemokraternas sida självklart makten. När man sedan fick den av väljarna, möjligen till sin egen stora förvåning, hade man ingen aning om vad man skulle använda den till. Det finns i svart på vitt på papper och i klara ord från talarstolen. Vi tackar och bugar för de erkännandena.

Anförande nr 9

Landstingsrådet C e d r e n i u s (mp): Herr ordförande, fullmäktige! Vi har nu hört ett antal inlägg där det påpekats att majoriteten är överens. Det finns alltså inte något avvikande yrkande i det här ärendet. Även jag ska för Miljöpartiets del yrka bifall till förslaget.

Vi har nu fått bevittna några piruetter från Andres Käärik, där Andres påpekar att majoriteten har haft en ofantligt lång tid på sig. Nu vill jag erinra Andres om att majoriteten formellt tillträdde vid årsskiftet men att den nya organisationen trädde i kraft den 1 april. Ärendet i ägarutskottet behandlades den 2 september. Alltså är det april, maj, juni, juli och augusti som förflutit – fem månader, varav några sommarmånader.

Den handlingskraftige Andres Käärik kunde ju ha gjort en insats i ägarutskottet. Ni kan på s. 3 i förslaget läsa om att Folkpartiet och Andres har framfört att man på en punkt ville ha en utförligare skrivning: Ägarpolicyn borde ha klarlagt vilket ansvar en bolagsstyrelse har för bolagets riskkapital och hur exempelvis risk för urholkning av riskkapitalet ska hanteras gentemot ägaren, landstinget. Om jag inte minns fel var det efter Folkpartiets påpekande om detta som vi införde den lilla meningen om att aktiebolagslagen gäller. Det är alltså Andres Kääriks bidrag till ägarpolicyn efter, som han säger, en mycket lång tid.

Vi tackade och tog emot och förde därför in en kanske onödig mening, men eftersom det inte föreföll klart för alla i ägarutskottet att lagen gäller blev det alltså så här.

I övrigt har jag ingenting att tillägga.

Anförande nr 10

A n d e r s L ö n n b e r g (s): Ordförande, ledamöter! Egentligen har väl det mesta sagts i den här debatten, och det är väl bara vi som lyckas ha en debatt om någonting som alla är överens om. Men det är ju en tradition som vi måste upprätthålla på något sätt. Bengt har mycket värtaligt tagit upp precis den punkt som jag hade tänkt beröra, men jag tycker att den förtjänar att beskådas också på ett lite annat sätt.

Andres tog upp frågan om att man i direktiv skulle kunna ha med till exempel sådant som handlar om att för många läkare anställs vid sjukhus. Enligt min uppfattning är det inte en policyfråga utan en prioriteringsfråga eller en handläggningsfråga. Om det är någonting som vi har ansvar för som politiker i Stockholms läns landsting är det för de spelregler som ska gälla för alla andra som de facto är aktiva.

Spelreglerna i den här ägarpolicyen innehåller inte bara meningslösheter utan de reglerar vilka skyldigheter styrelsen har: när den måste höra med landstingsstyrelse och landstingsfullmäktige och inte får ta egna initiativ, vad dess ansvarsområde omfattar, hur koncernen ska samarbeta. Bara det faktum att det är fråga om en koncern och inte om en marknad och ett antal andra sådana här saker är faktiskt viktiga grundspelregler. Det är väldigt lätt att kräva att det ska bli match och spel på en gång, men utan ett gemensamt regelsystem lär det bli en väldigt konstig match att betrakta.

Den enda fråga som jag ställer mig är: Hur kan du stödja ett dokument som du inte anser löser ett enda problem utan som bara innehåller självklarheter? Om jag hittade ett dokument som jag tyckte var av den karaktären, skulle jag faktiskt tycka att det var under min värdighet att rösta ja till ett sådant dokument. Någonstans får man välja: man är antingen med eller mot. Man måste ha en klarhet och en viss stringens i sin argumentation.

Jag har förstått att du uppfattar dig som ett slags Alexander, som här med ett välriktat hugg kan slå itu den gordiska knuten, men jag är ledsen, Andres, det enda jag ser är en folkpartist med ett trasigt rep.

Anförande nr 11

Andres Käarik (fp): Ordförande! Det är ett intressant spel som Anders Lönnberg ägnar sig åt. Han konstaterar i första andetaget i sitt inlägg att det här är fråga om reglementen och spelregler, och det är ganska naturligt att man är överens om det. Sedan är han otroligt förvånad över att Folkpartiet inte bara efterlyst spelregler utan faktiskt vill att de också ska leda till att det kommer ut ett lag på spelplanen som uträttar ett arbete. Det är där kritiken ligger, och det övergår uppenbarligen Anders retoriska förmåga att ta till sig detta. Hans intellektuella förmåga har förstått det för länge sedan, men det vill han inte riktigt erkänna från talarstolen.

Man har här ägnat ett år åt att formulera spelregler som i allt väsentligt fanns redan dessförinnan. Det kan man konstatera om jämför med de tidigare ägardirektiven eller den förra ägarpolicyen i de delar som gäller spelregler. Självklart gäller aktiebolagslagen. Anders antyder att det är så viktigt att man i spelreglerna fastslagit vilka ärenden som ska till fullmäktige och vilka som inte skulle dit. Det är fel, Anders. Detta står i kommunallagen, och den har alltid gällt. Såvitt jag förstår har våra församlingar, produktionsenheter och sjukhus också alltid följt detta. De har alltid vetat om att kommunallagen gäller. Men nu står det inte uttryckligen formulerat på det sättet utan man har skrivit av kommunallagen, och det är naturligtvis en viktig spelregel.

Det är dock inte detta som det gäller. Det har från första andetaget konstaterats att vi är överens om spelreglerna. Vår kritik gäller att majoriteten inte klarar av att komma ut ur omklädningsrummet. När man var i opposition var det alldeles

självlklart att man snabbt måste åstadkomma ägardirektiv i respektive enheter därför att det är en förutsättning för en effektiv resursanvändning. Man måste snabbt ut på planen och utnyttja spelreglerna, men klarar majoriteten inte av. Man har inte den blekaste aning om vilket spel man där egentligen vill föra.

Reglerna klargör måtten på spelplanen, men vad man tänker göra har man igen aning om. Vilken taktik, vilken strategi och vilken laguppställning man ska ha har man inte den blekaste aning om. Man ska nu möjligen ta upp en diskussion i ägarutskottet, men innan det kommer till fullmäktige har halva mandatperioden gått. Det som var en förutsättning tar en halv mandatperiod att åstadkomma. Det är en lysande framställning av att sitta kvar i omklädningsrummet och se hur miljarderna rullar i väg utan att klara att göra någonting åt det.

§ 278 Ny besluts- och hanteringsordning avseende anställningsavtal respektive anställningsvillkor för landstingets förvaltningschefer (förslag 57)

Anförande nr 12

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Ordförande! Jag nöjer mig med att yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 13

Landstingsrådet Rydberg (fp): Ordförande, landstingsledamöter! Det här är ännu ett steg mot den centralstyrning som vi har sett i många andra avseenden i det här landstinget – ännu mer av koncentration av makt till en mycket liten grupp beslutsfattare. Vi tycker att detta är fel. Vi tycker att tillsättning av förvaltningschefer bör vara någonting där alla politiska partier ska vara med om att fatta beslutet. Så kommer det inte att vara om fullmäktige beslutar enligt landstingsstyrelsens majoritet. Jag yrkar därför bifall till Folkpartiets reservation i landstingsstyrelsen, innebärande att varje nämnd och styrelse själv ska fatta beslut om anställningsvillkoren för sin förvaltningschef.

Anförande nr 14

Landstingsrådet Nyman (kd): Herr ordförande! När det här ärendet hanterades i landstingsstyrelsen yrkade jag på det avsnitt som landstingsstyrelsen ska besluta om framöver att man bör samråda med gruppledarna inför tillsättande av förvaltningschefer. Det har varit en god praxis i det här landstinget – i varje fall så långt jag kan överblicka, vilket inte är mer än tio, elva år, men ändå – att innan man tillsätter och för den delen också avsätter förvaltningschefer ska det ske ett samråd med gruppledarna. Här föreslås nu att det vid förvaltningschefstillsättningar ska samrådas enbart mellan landstingsstyrelsens ordförande och landstingsdirektören.

Det yrkande som jag hade i det avsnitt som gällde landstingsstyrelsen skulle jag vilja framföra i anslutning till den andra att-satsen här, så att den kompletteras med att det i slutet av att-satsen står: efter samråd med landstingsstyrelsens ordförande, gruppledarna och landstingsdirektören. Därmed är det sagt att man inte tillsätter förvaltningschefer utan att det har skett ett samråd. Jag är övertygad om att det är en styrka vid tillsättning av förvaltningschefer att den som får tjänsten vet att detta har föregåtts av brett politiskt samråd. Det ger bättre underlag

och bättre förutsättningar för den som ska ha respektive tjänst. Jag ber att få överlämna yrkandet till presidiet.

§ 279 Beslut om rättelse med anledning av länsrättens upphävande av fullmäktiges beslut om budget för 2003 (förslag 58)

Anförande nr 15

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Ordförande, fullmäktige! Domstolsutslaget ska följas, och det är utgångspunkten för landstingets majoritet. För 2003 kan vi dock konstatera att det inte är möjligt att åstadkomma en budget i balans. Inte heller har något av landstingets partier hittills lämnat några förslag till åtgärder som fullmäktige kan ta ställning till för att åstadkomma full balans redan innevarande år. Folkpartiet har reserverat sig mot landstingsstyrelsens förslag men föreslår i sak inget annat som kan leda till balans för 2003.

I dag kan följande konstateras. Det finns inga åtgärder på intäktssidan rörande taxor och avgifter som är praktiskt möjliga att verkställa före årets utgång. Uttaxeringen kan, som jag nämnde vid fullmäktiges föregående sammanträde, av legala skäl inte förändras, och vad gäller kostnadssidan är den enda realistiska bedömningen att det inte går att före årets utgång hinna verkställa åtgärder av den omfattning som krävs för att uppnå balans. Lagstiftaren kan dock ha ansetts förutse en sådan situation som jag här beskriver, för i enlighet med kommunallagens 10 kap. 15 § kan konstateras att vi befinner oss i en situation där rättelse med anledning av dom inte är praktiskt möjlig. Hade domstolsutslaget kommit till stånd tidigare under året, hade situationen måhända varit något annorlunda.

Ordförande, fullmäktige! I samband med budgetbeslutet i december förra året hänvisade fullmäktiges majoritet till att storleken på de negativa resultaten åren 1999–2002 utgjorde synnerliga skäl till att budgeten inte kunde bringas i balans under endast ett års tid. Länsrätten har nu ogillat landstingsfullmäktiges bedömning, och det medför konsekvenser för budgeten för 2004. Jag vill i dag därför inte utesluta några åtgärder, varken på intäktssidan eller på utgiftssidan för 2004. Vad som står helt klart är dock att radikala åtgärder för att snabbt tvinga ned kostnadsutvecklingen i hälso- och sjukvården kommer att ingå i budgeten.

Därmed yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 16

Landstingsrådet Heister (m): Herr ordförande, fullmäktigeledamöter! Det är ett unikt ärende som vi ska diskutera just nu. Det är väl första gången i landstingets historia som landstinget har blivit dömt av domstol när länsrätten nu har underkänt budgeten för 2003. Kommunallagen säger att man ska ha en budget i balans.

Majoriteten i landstinget lade fram ett förslag till budget med ett underskott om 1,6 miljarder, trots en rekordhög skattehöjning om 4 miljarder. Men det som man nu ser är inte något underskott om 1,6 miljarder utan prognosen visar på ett underskott någonstans i närheten av 2 miljarder kronor.

Ingela Nylund Watz säger från talarstolen att inget annat parti har något förslag om hur man ska kunna komma till rätta med den här situationen. Instinktivt vill

hon lägga över ansvaret på de partier som inte sitter vid makten här i fullmäktige. Men vi moderater lade fram en budget i balans i höstas. Hade ni röstat för den moderata budgeten hade ni inte blivit fällda i länsrätten.

Ingela Nylund Watz säger att om domen hade kommit tidigare, hade vi kanske kunnat göra någonting. Men redan tidigt i våras pekade ju vi moderater på vartåt det barkade hän. Vi såg redan då i de månadsbokslut som kom att det inte skulle räcka med 1,6 miljarder i underskott utan att underskottet skulle bli större än så. Vi krävde åtgärder, och vi lade fram förslag. Vad gjorde majoriteten i landstinget? Man avsåg allihop. Man försökte i majoriteten samla sig före sommaren och kom med någon form av åtgärdspaket, men inte ens då kom man fullt ut upp i de nivåer som budgeten hade försämrats med under våren. Vi lade då fram ett förslag som var mer omfattande än så, just för att ta det ansvar som ändå vi i oppositionen kände för landstinget och landstingets väl. Vad gjorde då majoriteten här i fullmäktige? Jo, man avsåg också det förslaget.

Jag må säga att det är mycket märkligt att finanslandstingsrådet här i landstinget försöker ge sken av att inget annat parti har några förslag och att vi, om domen hade kommit tidigare, kanske hade kunnat göra något men nu bara kan konstatera att det är för sent. Snacka om ansvarstagande från majoritetens sida! Jag blir givetvis i grunden väldigt upprörd, framför allt mot bakgrund av situationen medan jag inte var här i fullmäktige men ändå följde skeendet utifrån. Jag må säga att svansföringen från oppositionslandstingsrådet Ingela Nylund Watz vid den tiden var rätt så hög. Nu är svansföringen inte lika hög utan nu kommer hon med svansen mellan benen till landstingsfullmäktige och säger att det är alldeles för sent. Nu kan vi inte göra någonting, så nu låter vi det vara.

Men inför 2004 ska man följa kommunallagens krav på budget i balans, och vi har förstått att allting då kan hända. I tidningsrubriker kan man läsa om att skatten då kan ökas, att avgifter kan höjas, akutsjukhus och öppenvårdsmottagningar stängas, en del sjukhus slås ihop och andra läggas ned. Ingenting kan uteslutas.

Jag vill påminna Ingela Nylund Watz om vad hon sade före valet: Vi tänker inte lägga ned några sjukhus eller genomföra några andra omvälvande förändringar i sjukvårdens organisation. – Återigen ett sviket vallöfte från Socialdemokraternas sida. Jag tycker att det här är en kapitulation.

Jag förstår mig inte på er i socialdemokratin. Ni är oerhört intresserade av att ha makt. Ni vill sitta vid köttgrytorna, men när ni kommer dit vet ni inte vad ni vill använda makten till. Visionerna om vad ni vill göra med sjukvården finns inte där utan nu ska det skäras och dras ned. Nu ska besparingsbetingen gå över landstinget. Man visar inget ansvarstagande för skattebetalarna i den här regionen, inget ansvarstagande för alla dem som står i våra sjukvårdsköer och inget ansvarstagande för den personal som jobbar och sliter varje dag för att kunna åstadkomma en bra sjukvård för våra länsinvånare.

Tillsammans med många andra i den här debatten försöker jag peka på att det finns omständigheter som vi inte rör på här i landstinget men som vi måste göra någonting åt. Ekvationen går helt enkelt inte ihop med en kommunallag som ställer krav på budget i balans, med en hälso- och sjukvårdslag som ger oss skyldighet att tillhandahålla en bra sjukvård för våra länsinvånare och med ett skatteutjämningsystem som trots att vi har landets högsta landstingsskatt tvingar oss att skicka i väg miljarder till andra landsting.

Detta tycker Ingela Nylund Watz är ett solidariskt och rättvist system, men det tycker inte jag. Jag tycker inte att det är rimligt att vi här i landstinget tar ett större ansvar för regionalpolitiken än vad staten gör, för det är vad vi gör.

Vartannat landsting får mer från skattebetalarna här i regionen än vad de får från staten. Ska vi kunna komma till rätta med problemen måste vi försöka förena våra krafter för att göra något åt skatteutjämningsystemet. Annars är det här bara början på en ökenvandring i den meningen att vi kommer att ställas inför besparingsbeting efter besparingsbeting, vilket innebär högre avgifter och högre skatter. Jag tänker göra allt för att förhindra det.

Jag har försökt få till stånd en kraftfull samling. Jag har sträckt ut handen till majoriteten och sagt: Vi är beredda att tillsammans med er försöka få någon ordning på det här. Vi lyckades ju få er att göra en uppvaktning hos regeringen, men vad hjälpte det? Nyligen kom det ett förslag från Skatteutjämningsutredningen, den som både ni och vi hade hoppats skulle ge en mildring för vår region, men det blev precis tvärtom! Nu ska vi inte betala 5,4 miljarder – nu ska vi betala ännu mer. Det förslag som nu lagts fram innebär att vi ska betala ytterligare 700 miljoner.

Varenda gång vi har diskuterat de här frågorna har Ingela Nylund Watz sagt: Jag tycker, Chris Heister, att du har för högt tonläge i den här debatten. Hon kommer säkert att gå upp och säga det i dag igen. Uppenbarligen har du själv inte haft tillräckligt högt tonläge, Ingela Nylund Watz, eftersom du inte har fått dina partivänner i regering och riksdag och i utredningen att förstå att vi befinner oss i en omöjlig situation. Vi måste faktiskt göra någonting åt detta för att värna länsinvånarna här i regionen.

Det är ett stort misslyckande för Ingela Nylund Watz att bli fälld i domstol. Jag tycker att det är ett ännu större misslyckande att du inte har velat ta vår utsträckta hand och förena er med oss om de förslag som vi under hela året har lagt fram för att komma till rätta med situationen på ett bättre sätt än vad vi nu har gjort. Därför tvingas du i dag ge upp och säga att vi inte kan göra någonting därför att det är för sent.

Jag är så in i norden förtvivlad över att ni inte tillsammans med oss vill försöka få människor att förstå att vi inte kan ha det så att Stockholms läns landsting ska bära huvudansvaret för regionalpolitiken när det gäller landstingen i vårt land. Så länge vi inte kommer till rätta med det kommer det här att vara en följetong i landstings-salens talarstol. Det kan jag väl leva med. Det som är värre är att vi nu börjar se att sjukvården raderas, att människors hushållsekonomi raderas och att människor far illa av växande köer och sämre sjukvård.

Jag kommer att ställa mig i spetsen för kampen mot den utvecklingen. Jag kommer att göra allt i min makt för att förhindra att så sker. Därför kommer vi i den moderata gruppen att ställa ett yrkande om regelrätta överläggningar med staten om den situation som det innebär med ett skatteutjämningsystem som i grunden är orättfärdigt.

Anförande nr 17

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Det var ord och inga visor, och det från en företrädare för Moderata samlingspartiet, som ju lyckades med att åstadkomma en differens mellan budgeten 2002 och resultatet 2002 på 2,3 miljarder! Den differensen lämnade de efter sig.

Jag ska beta av de frågeställningar som Chris Heister tog upp. Jag ska börja med den eviga frågan om skatteutjämningen. Till att börja med yrkar jag avslag på förslaget att uppta överläggningar med staten om skatteutjämningsystemet. Vi har från samtliga partier i landstinget överlämnat våra gemensamma synpunkter. Det ankommer nu på oss som företrädare för våra respektive partier att påverka våra ledamöter i Sveriges riksdag för att få till stånd förändringar.

Jag vill med förlov sagt säga att jag i så fall i första hand tänker ägna mig åt att föra samtal med Folkpartiet och Kristdemokraterna, vars ledamöter i utredningen har lämnat reservationer som i reda pengar ligger 30 miljoner kronor från det förslag som Socialdemokraterna, Vänstern och Miljöpartiet står bakom när det handlar om resultatet för Stockholms läns landsting. Vi tre partier har kanske anledning att särskilt diskutera de här frågorna, eftersom Moderaterna är helt isolerade i denna fråga.

”Inget ansvarstagande”, sade Chris Heister. Vi tar ansvar när vi nu säger: Kräver lagen balans i ekonomin för att vi inte ska skjuta problemen på framtiden, blir det balans i ekonomin 2004 – detta för att, helt i enlighet med lagstiftarens mening, inte vältra problemen på framtiden.

”Kapitulation”, sade Chris Heister. Vi skulle inte veta vad vi vill använda makten till. Det är i allra högsta grad en djup ideologisk övertygelse i den nuvarande majoriteten att vi måste vidta nödvändiga åtgärder för att hela landstinget, som har ungefär 25 procent av Sveriges sjukvård, inte ska gå bankrutt och därmed bana vägen för andra typer av lösningar i sjukvårdssystemen, lösningar som vi inte vill se.

Jag återkommer senare med ytterligare kommentarer till det Chris Heister har sagt.

Anförande nr 18

Landstingsrådet Heister (m): Då har vi fått klart besked från Socialdemokraterna, och det tycker jag är bra. Ni vill inte tillsammans med alla oss andra försöka få till stånd en förändring av skatteutjämningsystemet. Det är klara besked!

Ingela Nylund Watz säger: Ni moderater står isolerade. Nej, det gör vi inte. Vi har två miljoner invånare här i regionen som står bakom oss och som tycker att det här systemet i grunden är både orättfärdigt och orättvist och även osolidariskt, eftersom det inte tar hänsyn till de förutsättningar och den situation som vi har här i regionen.

Ingela Nylund Watz har ju försökt – det hoppas jag åtminstone – att påverka sina partivänner att åstadkomma en annan tingens ordning när det gäller skatteutjämningen. Men det har inte lett till något resultat. Då får väl Socialdemokraterna här

i landstinget höja tonläget något för att försöka få till stånd en förändring. Det finns ingen kraft från Socialdemokraternas sida i den här frågan.

Ingela Nylund Watz säger att det finns en djup ideologisk övertygelse om vad som ska göras. Ja, det finns uppenbarligen det. Jag skulle inte vilja ha sådana rubriker som den jag nu visar upp om jag var finanslandstingsråd – det må jag säga. Här står: ”Det är för lätt att få vård i Stockholm”. Tror du att det är en uppfattning som invånarna i landstinget delar? Man tycker inte att tillgängligheten är riktigt bra, man kommer inte fram i telefon, man tycker att man fortfarande får vänta för länge, trots vårdgarantin och trots att vi har lagt ned hur mycket kraft som helst på att minska köerna. Tror du att invånarna delar uppfattningen att det är för lätt att få vård i Stockholm? Jag tycker att Ingela Nylund Watz borde skämmas, rent ut sagt!

Anförande nr 19

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Skam- och skuldbeläggning är det väl i första hand väljarkåren som i så fall ska ägna sig åt i samband med mandatperiodens utgång. Det där var rätt hårda ord, och jag tror att Chris i vanlig ordning borde reflektera över sitt tonläge.

Till att börja med lade inte Moderata samlingspartiet – för att återvända till skatteutjämningsdiskussionen – fram något förslag med budget i balans inför 2003. Förslaget förutsatte en förändring av skatteutjämningsystemet som innebar att man skulle betala in maximalt 7 procent av de samlade skatteintäkterna. Det var alltså en luftbudgetering i miljardklassen – man visste ju att det inte var rimligt att anta att man skulle få ett beslut i riksdagen om en förändring av skatteutjämningsystemet.

Chris Heister säger återigen: Det finns ingen kraft i socialdemokratin i skatteutjämningsfrågan. Ja, låt oss se vad vi kommer att kunna åstadkomma under den tid som återstår tills kommitténs förslag ska behandlas av Sveriges riksdag. Jag tänker för egen del i första hand koncentrera mitt arbete på att nå en bred uppgörelse i Sveriges riksdag och har insett att vi inte ligger särskilt långt ifrån vare sig Folkpartiets eller Kristdemokraternas förslag i Utjämningskommittén. Eftersom det handlar om en skillnad i reda pengar på 30 miljoner kronor för Stockholms läns landsting är jag ganska hoppfull. Jag kan också konstatera att Moderata samlingspartiet i denna fråga är extremt isolerat i Sveriges riksdag.

Chris Heister säger: Jag skulle inte som ansvarigt finanslandstingsråd vilja ta ansvar för den här typen av rubriker. Det förstår jag. Men det hade säkert varit enkelt för Chris Heister att strunta i att ta ansvar för den ekonomiska situation som nu råder, eftersom man fick bra träning under förra mandatperioden.

Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 20

Landstingsrådet Heister (m): När det gäller budgeten vill jag säga: Vi lade fram en budget i balans. Vi lade inte fram någon luftbudget. Vi lade fram en budget med moderat politik, en budget som skulle innebära balans också med hänsyn till konsekvenserna av en socialdemokratisk politik i riksdagen.

När det gäller skatteutjämningsystemet säger Ingela Nylund Watz att hon nu ska försöka få sina partivänner att förstå Stockholms situation. Ja, men de har ju inte gjort det hittills! Ändå har vi försökt hjälpa till för att åstadkomma den kraft som kanske skulle behövas för att få en förändring till stånd. Nu ska vi förlita oss på att Ingela Nylund Watz ska kunna åstadkomma några förändringar i nästa steg.

Samtidigt säger hon att det finns en bred uppslutning kring det här förslaget, så man kan nog komma fram till ett robust system. Ja, men hur går det för invånarna i Stockholms läns landsting? Det finns ju förslag från ekonomiprofessorer som har sett precis det som vi har sett – att det finns strukturella kostnader i vår region som det inte går att rå på och som man borde ta hänsyn till. Men det avfärdar kommittén och säger: Det där är hemkokt av Stockholms läns landsting. De har ägnat sig åt ett mångfaldsarbete som innebär att sjukvårdspersonalen har fått för bra betalt. Det ska de inte ha någon kompensation för. – Lycka till i det arbetet, Ingela Nylund Watz!

När det gäller att ta ansvar vill jag säga att mitt ansvar är att värna invånarna här i regionen. Jag tänker inte jaga sjukvårdspersonal och patienter, utan jag tänker lägga min kraft på att jaga de rödgröna riksdagsledamöter och den regering som nu ska lägga fram ett förslag, så att vi får ett skatteutjämningsystem som är rättfärdigt, så att man inte behöver hamna i den situationen att landstinget blir fällt av länsrätten därför att det inte har en budget i balans. Det är det ansvar som jag tänker ta.

Anförande nr 21

Landstingsrådet Rydberg (fp): Ordförande, landstingsledamöter! Det här beslutet innebär att majoriteten konstaterar att det inte betyder något att länsrätten har upphävt budgeten. Majoriteten väljer att upprepa att man har fattat sina beslut och att man inte tänker vidta några åtgärder.

Vi har tre lagar som är oförenliga, och det skapar problem. Vi har hälso- och sjukvårdslagen, som ålägger oss som sjukvårdshuvudmän att erbjuda våra invånare en god hälso- och sjukvård. Vi har kommunallagen som reglerar att vi ska lägga fram en budget i balans; länsrättens dom säger väldigt tydligt att man ska planera för en budget i balans. Vi har skatteutjämningslagen, som kräver att Stockholm ska pytsa ut stora summor till andra delar av landet. I det systemet är enbart Stockholms läns landsting nettobidragsgivare.

Dessa tre lagar hänger inte ihop – de går inte att förena. Varför inte erkänna detta? Och varför inte agera där roten till det onda, roten till årets underskott, finns, nämligen i skatteutjämningslagstiftningen?

Vi har högre lönekostnader här i Stockholm än man har i andra delar av landet. Vårdpersonal får bättre betalt i Stockholm än ute i landet. Vi har en marknad som styr. Vi konkurrerar med kommunerna om sjuksköterskor, vi konkurrerar med olika privata vårdgivare. Är det här ett problem? När man hör en del socialdemokrater ta till orda får man ett intryck av att det är ett stort problem att vårdpersonal har fått högre löner. Det gäller inte minst Skatteutjämningsutredningens ordförande, Lorentz Andersson, som tycker att vi själva kunde ha gjort något åt det här – vårdpersonalen hade inte behövt ha de löner som de har fått.

Det borde inte vara något problem att vårdpersonal i Stockholm får högre löner, men med det här skatteutjämningsystemets konstruktion är det. Det som ger oss högre inkomster är just det faktum att det är högre löner i Stockholmsområdet, och de pengarna skickas ju bort. Vi har en utjämning på mellan 99 och 101 procent. Men vi har ingen som helst kompensation för att löneläget ligger 10 procent över övriga landets löneläge och för att vi har 50 procent högre lokalkostnader än vad man har ute i landet.

Majoritetens passivitet är oroväckande. I stället för att ge upp ett illvrål och hojta till så att man får Regeringskansliet att lyssna sitter ni passiva och gör ingenting. Det leder till att ni kommer att behöva låna till verksamheten, kanske inte bara det här året. Risken är att det fortsätter och att ni faktiskt inte kommer att kunna klara verksamheten.

Jag tycker att majoriteten verkar leva i någon imaginär tillvaro när ni påstår att det hade gått att genomföra åtgärder om budgeten förklarats ogiltig tidigare under året. Då börjar man ju fundera. Vad menar Ingela Nylund Watz med det? Att hälso- och sjukvårdslagen egentligen är av mindre vikt än andra lagar som riksdagen beslutat om? Att det hade varit möjligt att genomföra kostnadsminskningar så att man kan betala en utjämningskatt på den här nivån?

Varför är ni så handlingsförlamade? Varför sitter ni stilla i båten medan den sjunker? Ni försöker inte ens simma! Det finns inte ens en ljusning i skatteutjämningsystemet. Vad tänker ni göra för att säkerställa att invånarna i Stockholms län får en god sjukvård? Vi har i Stockholms län lägst antal vårdplatser per tusen invånare, i varje fall enligt statistiken för 2001 – jag tror inte att det har ändrats för 2002. Vi ligger inte alls i topp när det gäller kostnaderna. Vi ligger i mitten av listan över svenska landsting när det gäller kostnad per individ. Vi kan alltså inte sägas ha en dyr lyxsjukvård jämfört med andra landsting, och det trots att vi faktiskt har högre löner än de andra landstingen.

Vi har inte en lyxnivå på vår sjukvård. Vi har stora behov, och det finns fortfarande brister. Vi har särskilda problem med missbrukarvården, som faktiskt är storstadsspecifika. Ingela Nylund Watz talade om att föra samtal med Folkpartiet. Men då måste det till en omprövning hos er i Socialdemokraterna. Det är inte några 30 miljoner som skiljer mellan Socialdemokraterna och Folkpartiet. Vi ställer inte upp på den konstruktion som skatteutjämningsystemet har, varken det nuvarande eller det som föreslås av Skatteutjämningsutredningen. Folkpartiets reservation har lyft fram att man måste se kostnadsutjämnningen som en samlad del. Det stora problemet i konstruktionen är ju att man inte tar någon hänsyn till våra kostnader.

Sedan accepterar inte vi en i praktiken hundraprocentig utjämning av inkomsterna. Vi har talat om 80 procent som en rimlig nivå. Vi har också hävdat att ett system måste främja tillväxten. Det gör inte dagens system. All tillväxt som skapas i Stockholm levereras till andra landsting. Om tillväxten inte kommer i Stockholm kanske den inte kommer i Sverige över huvud taget! Den aspekten tycker jag att ni socialdemokrater måste föra fram i ert parti för att få regeringen att inse att tillväxt i Stockholm faktiskt är bra för landet också.

I Folkpartiet är vi också inne på att det vore enklare att staten tog över skatteutjämningsystemet, och det framgår också av den reservation som finns i Skatteutjämningsutredningen. Det går inte att lappa och laga på ett dåligt system –

det nuvarande skatteutjämningsystemet. Man måste börja om i en helt annan ände. I år, när Stockholms läns landsting har höjt skatten med 1:30, har detta inneburit att andra landsting har fått ytterligare 200 kronor per invånare i bidrag! Det är fullständigt sjukt att om vårt landsting ökar sina skatteintäkter åker alltihop iväg i inkomstutjämnning. Det händer också saker om man själv höjer skatten. Vi har snart inga verktyg kvar för att klara vår verksamhet. Vi har bara kvar att höja SL-taxan och att skära ned sjukvården.

Det är en skatt på stockholmare vi har, och det har vi ovanpå höga taxeringsvärden, som också är en skatt på stockholmare, och ovanpå dyrare mat och dyrare försäkringar. Frågan till majoriteten vad ni planerar för att vi ska få rättvisa i landet också för stockholmarna är fortfarande obesvarad. Det är ju hundratals miljoner som vi i Stockholm levererar till tillväxtområden som Malmö och Göteborg. Vad är det för rimlighet i det? När tänker ni socialdemokrater börja kämpa för våra invånare och deras behov av vård? Den frågan är fortfarande obesvarad.

Jag vill med detta yrka bifall till Folkpartiets reservation i landstingsstyrelsen, som innebär avslag på majoritetens förslag och att vi återigen måste sätta oss ned och förhandla med regeringen, och det omgående.

Anförande nr 22

Landstingsrådet N y m a n (kd): Ordförande och värderade ledamöter! Jag ska börja med att yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag. Jag har nämligen ägnat en hel del tid åt att reflektera över om det finns något alternativ. Det är lite trist, i en demokratisk debatt, att inte ha alternativ att ställa sig bakom i en så här viktig och för den delen också historisk fråga.

Jag sade just till några partivänner att den här mandatperioden har inletts med flera historiska beslut – jag vet inte om det är något att yvas över. Jag tänker då på debatterna i våras kring ansvarsfrihet och så det här beslutet efter länsrättens dom. Hur det nu än är det oerhört viktiga och angelägna frågor att samtala om, även om det emellanåt ser ut som om vi något hade gått ifrån det här ärendet och återgått till en stor diskussion omkring skatteutjämnningen. Jag hade, kan jag tala om för församlingen, ambitionen att inte nämna det begreppet i det här ärendet. Nu har jag, som ni märkt, redan fallit för frestelsen. Vi får se hur det går fortsättningsvis.

Kommunallagen åberopas. Den innehåller till synes ovillkorliga krav på att landstingets budget ska upprättas så att intäkterna överstiger kostnaderna. Jag säger ”till synes”, därför att det här ärendet och länsrättens dom visar att det inte är alldeles ovillkorliga krav, eftersom man med en förhållandevis enkel formulering, som jag och min partigrupp nu ställer oss bakom, kan uppfylla lagens krav genom att säga: Vi kan ingenting göra.

Då är frågan: Finns det någon samstämmighet mellan lagens formella krav och dess praktiska tillämpning? Jag har ingen juridisk skolning utom en tvåterminskurs när jag inledde min karriär i Handelsbanken för väldigt många år sedan, men det är alldeles uppenbart att det inte finns något samband. Om en och en halv månad ska vi sätta den här lagen på prov en gång till, och det finns en mycket klart uttalad ambition från majoriteten att nu minsann lägga fram en budget i balans, bland annat för att inte riskera ett nytt länsrättsbeslut. Debatten här i dag

borde därför handla om vad det finns för rimlighet i lagens krav på omedelbar balans. Men vi återkommer med all sannolikhet till det om fem sex veckor.

Årets budget, som antogs i november förra året, är hur man än vänder och vrider på det ett lysande exempel på svårigheterna för en majoritet att gå från ord till handling. Jag tänker på en majoritet som nyss har varit i opposition. Många av oss som var med då kan livligt påminna oss att den dåvarande oppositionen – Socialdemokraterna, Vänstern och Miljöpartiet – gång på gång för att inte säga på praktiskt taget varje fullmäktigemöte påminde oss i den dåvarande majoriteten om att vi trotsade lagar och obstruerade mot i laga ordning tillkomna riksdagsbeslut.

Faktum är att lagarna nu är precis desamma som då, men nu har vi en ny majoritet i landstinget, och då möter vi de här lagarna på ett lite annorlunda sätt, som jag uppfattar det i varje fall. I dag konstateras det i det här ärendet att rättelse med anledning av länsrättens dom inte är praktiskt möjlig avseende budgeten 2003, och det finns som sagt inte någon alternativ att-sats till detta. Det intressanta är att rubriken på ärendet är ”Beslut om rättelse”, och beslutet blir att ingen rättelse kan genomföras. Men det är en sådan där liten finess som det alltid blir när man ska sätta rubrik på ärenden.

Det konstaterande som finns i beslutssatsen räcker uppenbarligen för att fylla lagens krav. Det är då naturligtvis en mycket märklig lag, som får mycket märkliga konsekvenser. Det fullmäktige förväntas besluta om i det här ärendet blir i praktiken ett besked om att balanskravet inte fungerar i verkligheten. Skulle jag ställa något yrkande – ja, jag gör det! – så är det att landstingsfullmäktige i dag borde ge landstingsstyrelsen i uppdrag att begära överläggningar med regeringen om förändringar i kommunallagens delar som berör just balanskravet. Det borde vi resonera om, därför att där är regeringen osäker. Det har utretts, och det har diskuterats. Jag har varit med om att från Landstingsförbundet lämna remissyttranden över den här typen av ärenden, men det händer ingenting.

Ärligt talat vet jag inte vad rädslan består i. I ett läge då landstinget leds av en majoritet med Socialdemokraterna i spetsen och rikets regering består av socialdemokrater borde det väl vara läge för en konstruktiv dialog i just den här frågan.

Jag vill också påminna om reaktionen från landstingsråden Ingela Nylund Watz, Birgitta Sevefjord och Bengt Cedrenius, när länsrättsdomen just hade fallit; småningom har den vunnit laga kraft, och det är efter det som det här ärendet har kommit till. Så här sade de i sitt eget pressmeddelande: Landstingets ekonomiska kris kan inte lösas på ett år. Det skulle skapa orimliga konsekvenser för sjukvården och kollektivtrafiken. Vi kan bara konstatera att kommunallagen som den i dag är utformad inte räcker till när tidigare politiska majoriteter med vilje kör ekonomin i botten. Bäst vore givetvis ifall kommunallagens absoluta krav på årlig budgetbalans mildrades, så att Stockholms läns landsting kan fortsätta sanera ekonomin i en takt som är hållbar för verksamheterna. – Så sade man då.

Man hänvisade inte till den egna budgeten, den som var föremål för länsrättens dom, utan man hänvisade till tidigare majoriteters budgetar. Det är inte riktigt sjyst, tycker jag, om vi ska försöka vara ärliga mot varandra i den här knepiga frågan. Faktum är ju att kommunallagen inte räcker ens när en socialdemokratiskt ledd landstingsmajoritet svarar för den ekonomiska politiken. Det är det dagens ärende handlar om – ingenting annat!

Mot bakgrund av det nyss citerade tycker jag att det är läge för landstingsfullmäktige att med stor majoritet sluta upp bakom det yrkande jag nyss ställde.

Jag tror, i varje fall i några veckor till, att det uppdrag som ni har tagit på er är ett omöjligt uppdrag. Den utmaning som ni har bestämt er för att anta är att leva upp till både de löften som gavs före valet och de löften som gavs efter valet. Om inte detta dubbla uppdrag – att klara både vården och balans i landstingets budget – är ett omöjligt uppdrag då vet inte jag vad som är omöjligt. Jag ser med spänning, intresse och vissa farhågor fram emot de förslag som ska hanteras här om några veckor.

I år ser ju underskottet ut att passera 2 miljarder. Jag har inte sett några senare månadsrapporter än den som blir föremål för diskussion efter det här ärendet, men mycket pekar på att fortsätter den här utvecklingen, som ingen ännu lyckats råda bot på, går vi emot ett ännu allvarligare läge i landstingets ekonomi. Läget är mycket allvarligt – det finns inga skäl att påstå något annat. Därför vill jag också vädja till majoritetsföreträdarna att upphöra med mytbildningen omkring den förra mandatperioden och dess ekonomiska politik. Det är en mytbildning som jag upplever att ni värnar om när ni svarar på vårt svar på ert öppna brev, som vi fick via landstingets hemsida i går.

Om vi inte i den här svåra ekonomiska situationen vågar se verkligheten i ögonen – inte myterna utan just verkligheten, så brutal som den ändå är – kommer vi inte heller att kunna hantera verkligheten. Det gäller att vi med öppna ögon tar oss an de utomordentligt stora och svåra utmaningarna – det gäller såväl majoriteten som oppositionen.

Menar ni från majoriteten allvar med era ambitioner inför nästa års budget går det inte – i något läge någonstans – att skylla den aktuella och framtida situationen på den förra majoriteten. Jag är medveten om de tillkortakommanden som förekom och de resultat som presterades under förra mandatperioden. Men att se verkligheten i ögonen innebär – och nu faller jag för frestelsen att ta upp skatteutjämningen igen – att konstatera att skatteutjämningen är det största problemet när det gäller att råda bot på problemen med vårt landstings ekonomi.

Det är ändå ett faktum – det är ingen som har motsagt det ännu i de statistiska uppgifter som har presenterats både här i landstinget och med hjälp av Landstingsförbundet – att sjukvårdskostnaderna, mätta i kostnad per invånare, sjönk i vårt landstinget under förra mandatperioden, vilket de inte gjorde i särskilt många andra landsting; jag tror att det var ett par. Detta faktum måste vi våga analysera. Skyller vi hela situationen på en majoritet som har avgått och säger att det är den majoritetens fel att det ser ut som det gör, kommer vi inte att kunna ta itu med verkligheten – tro mig! Den här benägenheten i politiska debatter att hänga upp sitt resonemang på mytbildning är inte till gagn för det här landstingets fullmäktige. Det är inte till gagn för patienter, det är inte till gagn för medarbetarna och det är inte heller i nationens intresse. Sluta upp med mytbildningen! Se verkligheten i ögonen! Då måste vi också våga öppna ögonen för att det krävs radikala förändringar i skatteutjämningsystemet.

Jag vill också ta upp det Ingela Nylund Watz sade om utredarnas förslag. Jag är inte överens med vår ledamot i utredningen om de slutsatser han drog; jag drar andra, och det är inte bara för att åstadkomma en bättre situation för Stockholm, utan det handlar om att hitta ett utjämningsystem som till alla delar bidrar till

ekonomisk tillväxt här i landet. Det gör inte det nuvarande systemet. Det gör inte utredningens förslag heller. Det krävs en radikal förändring av det systemet, om vi ska komma i närheten av möjligheter att klara sjukvårdssektorns framtida problem. Men om vi får tillfälle att ge landstingsstyrelsen i uppdrag att begära överläggningar med regeringen i fråga om konsekvenserna av balanslagens krav tror jag att vi skapar oss ett rådrum, vilket vi behöver för en, kanske ett par mandatperioder, för att över huvud taget komma i närheten av att lösa problemen på ett sunt och bra sätt.

Anförande nr 23

Landstingsrådet Cedrenius (mp): Herr ordförande, fullmäktige! Jag ska försöka hålla mig till ärendet. Jag har alltså samma ambition som Stig talade om tidigare.

Jag tar det i den ordning som oppositionens företrädare har varit uppe i och drar sedan några slutsatser.

Chris Heister, Moderaterna, pratade om att det här var ett unikt tillfälle, men det framgick inte vad detta unika tillfälle skulle mynna ut i. Det blev så småningom ett yrkande, nämligen på regelbundna överläggningar med staten. Men du krävde inga konkreta åtgärder, utan du övergick till att diskutera något som inte har med den här saken att göra, nämligen skatteutjämningen.

Jag tycker att det är lite märkligt att höra en företrädare för detta parti med en sådan fermitet prata om underskottet som landstinget nu står inför och det faktum att vi inte klarar balanskravet efter domen. Det var ju framför allt Moderaterna – och nu, Stig, blir det historieskrivning, *min* historieskrivning – som i den dåvarande majoriteten under fyra år åstadkom ett underskott på ungefär 9,5 miljarder. Visserligen var det nollbudgeterat de tre första åren, om jag minns rätt. Jag har för mig att det var ett litet underskott år 2001, men det säger vi var noll. Vi riktade ganska ordentlig kritik mot intäktsidan, där det fanns en hel del fiktiva poster. Sedan, det fjärde året, år 2002, blev det ett underskott, budgeterat på ett hederligt vis, på 1,7 miljarder i den budget som landstingsfullmäktige antog, om jag inte minns fel. Det var ingen som anmälde det till länsrätten. Därför fick vi ingen dom tidigare. Men ni var lika goda kålsupare.

Det jag tycker är märkvärdigt med den moderata argumentationen är att man hänvisar till ett system som man själv inte finansierar på riksdagsnivå – det har jag sagt tidigare från landstingssalens talarstol. Man säger att allting skulle lösa sig, men man säger inte hur man löser det på riksdagsnivå. I den moderata skuggbudgeten finns ingen finansiering till ett skatteutjämningsystem som finansieras av staten. Det är väl er akilleshäla.

Chris sade också att vi – hon riktade sig visserligen till Socialdemokraterna men jag antar att hon också avsåg Miljöpartiet och Vänstern – inte vet vad vi ska använda makten till. Vi vet det! Vi ska använda makten till att återställa det här landstinget och garantera att landstingets invånare får tillgång till en väl fungerande kollektivtrafik och till en sjukvård som är solidariskt finansierad och lika för alla. Det har vi sagt många gånger. Det är det vi ska använda vår makt till.

Men vad är det som Moderaterna har försökt använda sin makt till? Jo, det moderata partiprogrammet går ut på att man ska överlåta makten över vården till

det privata näringslivet och till en försäkringsfinansierad vård. Det är helt okej om man är moderat – jag säger ingenting om det. Men det är en helt annan sak, och det må ni strida för. Jag tror inte att den nuvarande majoriteten och inte heller kd och Folkpartiet ställer upp på den politiken. Och det är väl också därför som Ingela säger att ni är lite isolerade ute på högerkanten. Men, som sagt, ingen hindrar er att bedriva den politiken. Väljarna däremot kanske inte gillar den så mycket.

Chris Heisters inlägg utmynnade i ett yrkande om regelbundna överläggningar med staten. Det var mycket ord för att komma fram till det. Det innebär att vi skulle besluta om någonting som vi kanske inte kan besluta om – för den ena partens räkning kan vi inte ens besluta. Staten må väl själv besluta om huruvida man vill ha regelbundna överläggningar med Stockholms läns landsting. Redan utifrån den aspekten kan vi inte fatta ett sådant beslut, men för säkerhets skull yrkar jag avslag på det förslaget, herr ordförande.

Om man läser det särskilda uttalandet ser man att det inte heller tillför debatten så mycket mer än allmänt gnöl.

Birgitta Rydberg sade väl egentligen inte så mycket – jag har inte gjort så många noteringar. Men det kändes som om hon tyckte att det skulle ha varit bättre om det hade varit lite mer lågkonjunktur så att vi kunde hålla lägre löner, men det var nog inte så du menade, Birgitta. Det var det allmänna intryck jag fick, eftersom du inte hade några konkreta förslag. Det är väl därför som förslaget från Folkpartiet, som du yrkade bifall till, är att de politiska partierna i landstinget skyndsamt och gemensamt ska uppvakta regering och riksdag i denna fråga. Jag yrkar avslag på det också, herr ordförande.

Sedan kom Stig Nyman upp i talarstolen. Jag blev faktiskt glad över vad Stig sade. Han pekade på att han hade satt sig ned, funderat, tänkt över situationen – och jag utgår från att även kd har funderat över situationen – och sade att det i stort sett inte finns något annat att göra än att yrka bifall till det som står i landstingsstyrelsens förslag till beslut. Det instämmer jag i, så jag yrkar också bifall till det, herr ordförande.

Sedan gjorde Stig ett tilläggsyrkande, som jag tolkar det, nämligen att landstingsfullmäktige ska ge landstingsstyrelsen i uppdrag att ta upp förhandlingar med regeringen om lagstiftningen. Det gäller då den totala kostnads- och intäktspåverkande lagstiftningen för landstingets del. Det skulle jag för Miljöpartiets räkning vilja yrka bifall till. Jag tycker det var ett konstruktivt förslag på ett helt annat sätt.

I den dialogen ska vi naturligtvis ta upp inte bara kommunallagens krav på en budget i balans – för det är huvudsakligen det som har debatterats. Vi har också ett annat krav i kommunallagen, nämligen att vi ska förvalta de tillgångar vi har. Det är egentligen mycket viktigare. Att lägga fram en budget i balans innebär att man kan fejka intäkter. Men när resultaträkningen presenteras kan man inte fejka resultat. Det är det som är kärnfrågan i landstingsekonomi: Hur har vi bedrivit verksamheten med de medel vi har haft till förfogande? Det måste vi naturligtvis också ta upp i den diskussionen.

Vad händer om landstingen inte klarar av att köra sin verksamhet på nollresultat eller med plus? Går man med plus är det kanske ganska bra, men går man med

minus – och det är det vi diskuterar nu – finns det inga sanktioner. Det finns inte heller några hjälpmedel, om man bortser från att en och annan kommun har fått ett stöd. Det här måste vi också ta upp i den debatten.

Jag vill också kommentera det faktum att du, Stig, läste upp vårt uttalande. Vi står fast vid vårt uttalande. Vi har i majoriteten också sagt att vi i samband med att budgeten presenteras för landstingsfullmäktige år 2004 också ska återkomma till hur en budget i balans kan se ut.

Självklart – det begriper väl alla som sitter här i salen – blir det knepigt! Det vi egentligen borde ha diskuterat i det här ärendet är kostnadsutvecklingen, som är ett väldigt stort problem här i landstinget. Kostnadskurvan stiger brantare än vad intäktskurvan gör. Vi borde också notera att vi inte kan klara en sådan sak med en skattehöjning. Det går inte. Så länge kostnadskurvan är brantare än intäktskurvan kommer intäkterna hela tiden att falla jämfört med kostnaderna.

Vi har i majoriteten sagt att det viktigaste är att vi klarar av att bryta kostnadsutvecklingen, sänka takten i kostnadsutvecklingen. Vi borde alla vara överens om att det är en oerhört viktig fråga och komma med konkreta förslag till hur det ska kunna genomföras i stället för att härifrån talarstolen ägna timmar åt vad vi tycker om ett system som vi inte har makten över och skylla allting på det. Jag vet inte hur många timmar vi har ägnat åt den debatten under den föregående mandatperioden och under den här. I stället borde vi ägna vår kraft, vår uppmärksamhet och vår energi åt att åstadkomma något positivt med det som vi här i salen har makten över. Vi har makten över kostnadsutvecklingen. Den makten har vi och den ska vi använda.

Vi har också problem med låg tillväxt här i regionen – jag erkänner det. Men det största problemet är – skulle jag vilja påstå – bristen på vilja att i en krissituation försöka närma sig varandra och förstå att vi alla har behov av att de politiska partierna inte försöker profilera sig på en liten fråga, oavsett vad det rör sig om – om det gäller bredden på en spärr i SL eller om det är en tidningsrubrik som någon blir upprörd över. Detta har jag pratat om från landstingssalens talarstol även under förra mandatperioden. Det är inte sådana saker vi ska diskutera här om vi vill vara ansvarstagande politiker. Vi ska diskutera, prata om och komma fram till lösningar som gäller hur vi ska minska kostnadsutvecklingens branta stegringstakt. Det är det som är problemet.

Vi har också sagt i vårt svar på ert öppna brev att vi ställer upp och diskuterar de här sakerna. Däremot ställer vi inte upp på att enbart diskutera ett system som vi inte har makt över – jag nämner inte det systemet vid namn just nu; jag tror att alla vet vilket system jag avser.

Med detta, herr ordförande, vill jag ännu en gång yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 24

Landstingsrådet R y d b e r g (fp): Det känns märkligt att höra de recensioner Bengt Cedrenius gör av de borgerliga gruppledarnas politiska anföranden. Om du tror att Folkpartiet tycker att det är en fördel med lågkonjunktur lyssnade du dåligt på vad jag sade, Bengt Cedrenius. Det är bättre med tillväxt i vår region, och vi

bör ha ett system i skatteutjämningen som stimulerar tillväxt här i regionen och som gör att vi får mer inkomster.

Det är orimligt, sade jag också, att ha ett utjämningsystem som gör att alla inkomster vi får in utjämnas bort. Det främjar inte tillväxten. Men var är majoritetens förslag? Det är fortfarande en obesvarad fråga. Hur ska Stockholms läns landsting kunna säkra välfärden om vi inte får en tillväxt i regionen? Hur ska vi kunna skapa rättvisa här i landet? Hur ska vi kunna stimulera alla att anstränga sig för att vi ska få tillväxt?

Det nya skatteutjämningsystemet, som du inte vill diskutera, innebär att Jönköpingslandstinget, Östgötalandstinget, Sörmlandslandstinget och jag tror det var Kalmarlandstinget får mindre skatteutjämningspengar från oss i Stockholms län om de anstränger sig för att öka sina egna inkomster. Är det inte sjukt?

Du vill inte diskutera system som landstinget inte har makt över. Du har kapitulerat – det är ett klart besked till väljarna!

Anförande nr 25

Landstingsrådet *Cedrenius* (mp): Jag noterar, Birgitta, att du tar upp skatteutjämningsystemet. Jag noterar också att du inte hade ett enda konkret förslag att komma med när det gäller landstingets ekonomi och när det gäller att sänka ökningstakten i kostnadsutvecklingen.

Anförande nr 26

Landstingsrådet *Wennerholm* (m): Herr ordförande, landstingsledamöter! Jag tänkte inrikta mitt inlägg på att dels ställa det yrkande som Chris Heister redogjorde för, dels göra några reflexioner med anledning av det yrkandet.

Jag har sagt det förut, och jag säger det igen: Det är hög tid för politiskt ledarskap. Jag trodde aldrig att det var jag, som moderat oppositionslandstingsråd, som gång på gång från denna talarstol skulle efterlysa politiken. Var är politiken, var är politikerna i Stockholms läns landsting?

De frågor som vi diskuterar med anledning av det här ärendet och länsrättsdomen är ju bara utlöpare av de allmänna ekonomiska problemen. Jag och medborgarna kan nu dagligdags se en diskussion som pågår i medierna och där landstingets främsta tjänstemän levererar svar på frågorna. Men jag undrar: Var är politiken, var är politikerna i de här frågeställningarna?

Jag tycker att det är dags att vi får ett ledarskap som tar upp frågeställningen om skatteutjämningen, och jag kommer in på det därför att mitt yrkande handlar om den frågan. Men möjligen är det väl så att det ledarskap som skulle finnas här i huset, framför allt då från Ingela och er socialdemokrater, uteblir av något skäl. Jag vet inte om det är oro, om det är hänsynstagande eller vad det är. I medierna och på stan går det rykten om att det är någonting annat.

Eftersom jag är moderat är jag ju inte med på era interna överläggningar, kongresser och liknande, men det berömda pekfingret hos er partiordförande är ju allmänt känt, i varje fall enligt ryktet. Jag vet inte om det finns en oro för att det här pekfingret ska komma med en uppmaning: Trassla nu inte till det! Var nu

tysta! Eller har ni redan fått smaka på pekfingret därför att ni har haft en uppfattning som inte stämmer överens med ledningens och regeringens? Jag tycker ni ska göra som Annika Billström – strunta i pekfingret och driv en hård linje när det gäller att få till stånd en diskussion kring utjämningsystemet. Säg inte att det är andras tonläge som påverkar det!

Chris Heister visade tidningsrubriker där det stod: Det är för lätt att få vård i Stockholm. Du, Ingela, säger att vi moderater är isolerade i utredningen. Nu kom ju Folkpartiet och Kristdemokraterna med inlägg som gav vid handen att så isolerade är inte jag och andra moderater i förhållande till övriga borgerliga partier.

Jag vill deklarerar följande, mina vänner: Jag är gärna isolerad i en politisk utredning. Men jag är inte som du isolerad från verkligheten för stockholmarna när det gäller att få sjukvård, när det gäller att klara hushållsekonomin, när det gäller att leva upp till alla de krav som ni nu säger att vi ska leva upp till. Att inte påverka, inte bry sig om att driva en hård politik mot utjämningsystemet utan bara acceptera det – vilken politik blir det? Jag skulle vilja säga att ni verkligen kommer att bli isolerade från verkligheten. Då kan jag och mina partikamrater gärna vara isolerade i en utredning.

Ordförande! Det tilläggsyrkande som vi lägger fram från moderat håll lyder: Vi yrkar att landstingsfullmäktige beslutar att begära överläggningar med regeringen om skatteutjämningsystemet.

Anförande nr 27

Landstingsrådet Larsson (s): Ordförande, fullmäktige! Jag skulle vilja börja med att yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag till beslut. Jag noterar också att det är det enda förslag som har lagts fram här i dag – det verkar inte finns någon som på allvar överväger några andra handlingsalternativ i den här frågan.

Jag skulle också vilja säga att jag tycker att idén om budgetbalans är sund i grunden. Det är klokt att i den offentliga sektorn och i offentliga verksamheter se till att intäkter och utgifter går ihop. I synnerhet om man vill ha ett fungerande välfärdssystem är det viktigt att se till att intäkter och utgifter går ihop. De som inte tycker det vill i grunden inte, tror jag, ha ett offentligt, gemensamt lika-för-alla-system när det handlar om sjukvård och andra viktiga ting.

I den diskussion som vi har hört här i dag och som är en viktig diskussion förvånar mig framför allt en sak, och det är de fruktansvärda bröstoner som Moderata samlingspartiet använder sig av i debatten. Det talas om att vi ska skämmas, och det talas om att vi inte har kontakt med verkligheten.

Det är ganska fascinerande att höra den typen av inlägg från det parti – nu kommer då lite historieskrivning, trots allt – som har huvudansvaret för mycket av de ekonomiska bekymmer som vårt landsting faktiskt befinner sig i. Det var ett totalt ekonomiskt moras som tilläts av de som styrde Stockholms läns landsting under förra mandatperioden – 4 ½ miljarder kronor i underskott, upprörda revisorer som krävde aktiviteter för att stoppa kostnadsutvecklingen och få ordning på landstingets ekonomi. Inga aktiviteter över huvud taget! Var fanns politikerna under den förra mandatperioden? är en fråga som både vi här i salen men också Stockholms läns invånare med rätta kan ställa sig.

Följden av obefintlig kostnadskontroll i en situation där kostnaderna ökade med 10 procent om året, följderna av en ekonomisk laissez-faire-politik, följderna av bluffbudgetar med stora intäktsposter som visade sig inte finnas i verkligheten över huvud taget är ett skuldberg, som gör att vi i dag får lägga ut närmare 1 miljard kronor till låneräntor. När man i dag får höra exempelvis att Moderaterna lade fram en balanserad budget funderar man på om man ska skratta eller gråta.

”Vi lade fram en balanserad budget!” För det första låtsas man inte om den giltiga, befintliga lagstiftningen. Man tror att Moderata samlingspartiet i landstingsfullmäktige kan strunta i Sveriges gällande lagar. Uppseendeväckande!

Med det sättet att budgetera skulle jag som socialdemokrat kunna låtsas som om det borgerliga skuldberget från den förra mandatperioden inte existerade. Då skulle vi direkt ha en miljard kronor rakt in i den löpande verksamheten. Det är ett oerhört oseriöst sätt att resonera, tycker jag.

Är skatteutjämningen det enda problemet för Stockholms läns landsting? När man läser de borgerliga reservationerna och anteckningarna, både i det här ärendet och i nästa ärende på föredragningslistan, framstår det som om det vore skatteutjämningen – de stygga lantisarna – som tar alla pengarna ifrån oss och driver sjukvården ned i botten och elände. Det är klart att skatteutjämningen inte är det enda problemet. Vi har problem med att våra kostnader stiger mycket snabbare än vad våra skatteintäkter gör. I slutändan är detta fullständigt orimligt. Om vi vill ha en fungerande sjukvård och kollektivtrafik i vårt län måste vi se till att intäkter och utgifter går ihop, att plus- och minuskolumnerna uppgår till lika mycket. Det är helt avgörande.

Sedan kan jag säga att jag också – trots att jag vågar påstå att vår egen kostnadsutvecklingstakt är det största problemet och det som vi verkligen måste göra någonting åt – är kritisk till det skatteutjämningsystem som vi har, och det skatteutjämningsystem som är föreslaget. Jag tycker att vi behöver en utjämning i Sverige, och jag tycker definitivt att landets rikaste region, vilket Stockholm är, också ska bidra till andra regioner i Sverige, men det finns inslag i skatteutjämningsystemet som jag tycker är fullständigt orimliga. Jag förstår inte varför vi ska bidra med så mycket som vi gör till andra tillväxtregioner. Det är en oerhört viktig diskussion för oss stockholmare att föra tillsammans med de politiker som representerar övriga landet.

Men hur ska man då åstadkomma en förändring av skatteutjämningsystemet? Ska vi göra det genom att exempelvis via skattemedel slå upp affischer på stan där vi talar om för stockholmarna att det bästa vore att avskaffa hela skatteutjämningsystemet över en natt? Vore det en bra och framkomlig väg? En annan framkomlig väg kunde vara att vi gör politiska uttalanden som att lantisarna inte förstår sitt eget bästa, att de har sämre IQ eller att alla lantisarna är socialbidragstagare. Är det begåvade utspel i en diskussion om skatteutjämningsystemet? Det tror inte jag.

Moderaterna har mälat sig ut. Moderaterna saknar all trovärdighet i skatteutjämningsfrågan. Är det så att vi stockholmare – och jag älskar den här regionen – vill förändra skatteutjämningsystemet tror jag att vi ska akta oss för att ha samröre med Moderata samlingspartiet. Då har vi förlorat frågan på förhand. Av det skälet föreslår jag avslag på Chris Heisters och Christer Wennerholms yrkande.

Jag började med att säga att jag tycker att det i grunden är sunt att ha balans i ekonomin och att balanskravet i grunden är riktigt. Men den förra mandatperiodens skuldberg och den mycket svåra ekonomiska situation som bristen på politisk styrning under förra mandatperioden har försatt oss i har fått mig att revidera min uppfattning. Det går inte att ha balanskrav på det sättet. Därför yrkar jag bifall till det krav som bland annat framförs från Kristdemokraternas sida. Det är klokt. Vi behöver tyvärr ändra den lag som egentligen är klok men som inte fungerar utifrån de skrämmande erfarenheter vi fick förra mandatperioden.

Ordföranden: Jag vill förbereda fullmäktige på att min bedömning är att de ledamöter som inte tidigare haft chans att läsa tilläggsärendena nu rimligen har haft den tiden. När vi är klara med den här punkten på dagordningen kommer vi att ta upp tilläggsärendena.

Anförande nr 28

Curt Linderöth (m): Herr ordförande! Det finns ett antal gamla ordspråk som av hundraårig erfarenhet har blivit riktiga. Ett av dem är: Det är aldrig för sent.

Vi kommer under budgetdebatten i november när det från majoritetens sida läggs fram en mängd förslag till besparingar att få höra att de är bra, att de är rimliga och att de inte kommer att påverka särskilt mycket negativt. Jag hörde Ingela Nylund Watz vid förra fullmäktigemötet säga att det kommer att bli sådana förslag som icke på något sätt kommer att inkräkta på en god sjukvård och så vidare. Då tycker jag att det är väldigt konstigt att det, när ni i augusti fick domstolsutslaget, inte kunde finnas någon tanke på att några besparingar skulle kunna göras under detta budgetår. Självklart kommer det inte att innebära en budget i balans, men om man drar i gång besparingar som ändå måste göras nästa år finns det säkert ett antal besparingar av typen anslag till olika föreningar som utan vidare skulle ha kunnat göras med hänvisning till att "vi har fått beslut från en domstol att vår budget inte längre gäller", alltså kan den inte gälla det vi hade tänkt oss att ge till er.

I slutet av november kommer en budget med besparingar på miljardnivåer, som Ingela hotat med, att antas. Sedan ska de olika institutionerna och förvaltningarna i julmånaden sätta i gång för att få den här budgeten att verka från den 1 januari. Det är ganska kraftiga krav på dem att på fem veckor plötsligt göra sådant som de skulle ha kunnat få en viss *hint* om redan nu. Bland annat skulle ni ha kunnat säga någonting om vilken typ av tillväxtåtgärder som ni arbetar med och kommer att föreslå. Nu har ni fått hjälp av länsstyrelsen, men den utnyttjar ni inte, och jag kan inte se annat än att ni därmed låter nästa år bli ännu värre än det skulle behöva bli. Förra mandatperioden talades det från er sida väldigt mycket om lagtrots, men att inte göra någonting, att liksom bara säga att eftersom vi inte kan göra det fullständigt gör vi ingenting tycker jag är ett utmärkt exempel på en typ av lagtrots, att inte vilja försöka eftersträva att gå i samma riktning som domen säger.

Sedan går jag över till skatteutjämningen. Jag står här i dag som ersättare för Bo Ehlin, som har flyttat till Laholm, och när länsstyrelsen har räknat färdigt kommer man att finna att jag ska gå in som ordinarie ledamot. Han är en pensionär som har flyttat ut till landsorten. Ett bland många skäl var, som han sade till mig: Du vet, det är förfärligt mycket billigare att bygga en villa i Laholm än att tänka sig

motsvarande bostad här i Stockholm, och mycket annat är också billigare. Så är det ju. Det är mycket billigare på många ställen ute i landsorten än vad det är i högkostnadskommuner, sådana som Stockholm och andra storstäder.

Ingela! Du talade föregående mandatperiod och även i år om att man ska vara solidarisk mot andra landsting. Men, Ingela, jag vill gärna tala om en grupp som jag skulle önska att du också vore solidarisk mot. Det är alla pensionärerna i detta landsting. De uppgår till ca 200 000 personer, och de har hamnat i det läget att de har drabbats av skattehöjningar i landsting och kommun samt på energi, på fastighets-ägande och så vidare. De har inga möjligheter, som de som är i yrkesverksam ålder, att kompensera sig genom att byta jobb eller begära löneförhöjning. Genom sin ålder har de också fastnat i ett läge där det är svårare att bryta upp och göra saker och ting. Min vädjan att du ska vara mer solidarisk med dina egna väljare än med andra landstings grundar sig egentligen på att äldre medborgare kräver mer sjukvård än medelålders och därför, tror jag, kommer att drabbas hårdare av kommande besparingar. Du bör framföra en synnerligen kraftfull protest till regeringen tillsammans med alla övriga partier där du klargör för minister Lövdén att du kommer att förlora nästa val om brandskattningen av Stockholms läns landsting fortsätter. Det kan verka märkligt att jag som moderat inte vill att du ska förlora nästa val, men just nu och i tre år framöver kommer de äldre, enligt min uppfattning, att drabbas av skatteutjämnings konsekvenser i form av neddragningar inom sjukvården, och jag månar så mycket om dem att jag till och med kommer att måna om dig och din politiska framfart.

Jag ska be, herr ordförande, att få yrka avslag på landstingsstyrelsens förslag, eftersom jag anser att det fanns möjligheter att göra några besparingar nu och inte bara se allt i svart eller vitt, och bifall till Moderaternas förslag tillsammans med Stig Nyman att verkligen ta upp förhandlingar med regeringen.

Cedrenius sade också att den budget som Moderaterna lagt fram inte är finansierad på riksdagsnivå. Nej, men under förra mandatperioden fick vi höra att vi inte skulle diskutera det som riksdagen skulle besluta om utan bara det som landstinget skulle besluta om. Dessutom hör jag att det ska bli en solidariskt finansierad och lika sjukvård för alla. Jag hoppas bara att den inte blir lika dålig för alla.

Ordföranden: Innan vi går vidare vill jag markera att man kan få flyta ut lite i debatten, men försök att hålla er till det som ärendet innehåller! Jag är medveten om att man kan lockas ut både i det ena och det andra, men det är bra för debatten om ni begränsar er lite grann.

Anförande nr 29

Lena - Maj Anding (mp): Ordförande, landstingsledamöter! Jag ska komma med en lite annorlunda vinkling på det här ärendet. För 2003 står vi alla bakom att det inte är möjligt att göra rättelser med anledning av länsrättens dom. Men när det gäller 2004 har vi ändå fått en unik möjlighet, precis som Stig Nyman sade. Jag ska säga något liknande.

Skatteutjämningsystemet, som vi är väldigt kritiska till i Miljöpartiet också, har pressat oss så hårt att vi för första gången i landstingets historia faktiskt har varit tvungna att gå på djupet och titta över vad det egentligen är för verksamhet vi har

i Stockholms läns landsting i dag. Hur har vi traditionellt hanterat budget i Stockholms läns landsting? Det tror jag att de flesta av er känner till som sitter i den här salen. Vi har lagt budgeten lite grann på ytan, på allt annat som vi tidigare har haft. Vi har haft en budget med jättemycket verksamhet, en över 35 miljarder stor budget. Sedan har vi använt lite pengar på ytan och lagt på, plussat och plussat och plussat. Vi har tillåtit den här verksamheten att växa helt ohämmat – helt ohämmat, hävdar jag. Vi har inte haft tillräckliga styrmekanismer. Vi har inte haft tillräcklig koll på hur det har växt, på vad som har växt.

Men så kan vi inte hantera skattebetalarnas pengar längre. Vi har dubbla organisationer för samma uppdrag. Vi har mångdubbla verksamheter med liknande uppdrag utan att det har föregåtts av en analys av hur behoven ser ut, vad vi har haft och utan tillräcklig uppföljning. Det här är någonting vi arbetar på att förändra i dag. För första gången i landstingets historia är vi tvungna att se över vilken verksamhet vi har. Vi kan inte plussa och plussa längre. Det är slut med det nu. Vi måste börja värdera verksamheterna utifrån kvalitet och behov. Det är det som är det allra viktigaste. Vi måste förändra hälso- och sjukvårdens struktur. Vi måste börja förebygga ohälsa i landet och mena allvar med det. Vi ska skapa en närsjukvård och den ska ha de specialister som krävs för att klara av de vanligaste folksjukdomarna, de stora folksjukdomarna som kostar mest pengar. I den här närsjukvården ska vi värna de allra sjukaste och de som har störst behov. Vi ska också ha en högspecialiserad akutsjukvård med en samordning av spetskompetens. När de metoderna blir mer allmänt vedertagna ska de också ut i närsjukvården.

Förändringen till den här inriktningen kommer att bli oerhört svår. Det är ingen av oss som tror att det kommer att bli lätt att genomföra. Men vi tror att det är rätt väg att gå. Det finns en enighet om och vi tror på att det är rätt att vi nu tittar över vilken verksamhet vi har i Stockholms läns landsting, att vi går på djupet, att vi tar ställning till behov och vilken kvalitet vi ska ha i verksamheterna. Jag tror att skattebetalarna faktiskt kan förstå att vi inte kan plussa och plussa och plussa längre. Det finns inte utrymme för det. Vi måste bli politiker och visa vägen för ett annat sätt att hantera politik och budget på, med ansvar för framtiden.

Ordförande! Jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 30

Landstingsrådet *Sevefjord* (v): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Jag ska fatta mig väldigt kort i den här debatten därför att det mesta egentligen redan har sagts. Jag kan bara säga att jag instämmer väldigt mycket i det som en del talare redan har sagt, till exempel *Dag*, *Ingela*, *Bengt* och även *Kristdemokraternas* representant *Stig Nyman*. Jag tycker att det har varit många kloka saker.

En kort reflexion vill jag ändå göra. *Chris Heister* inledde ett på många sätt kraftfullt agerande i talarstolen genom att slaviskt, skulle jag vilja påstå, följa de ekonomiska fotspår som trampades upp av förra finanslandstingsrådet *Ralph Lédel*. Det är lite trist, tycker jag, att höra att *Chris* inte på något sätt har haft förmågan att tänka om när det gäller den ekonomiska politiken i Stockholms läns landsting utan följer den väg som drogs upp av Moderaterna under förra mandatperioden och som har lett till att landstinget i dag har en enorm, djup och omfattande ekonomisk kris. Den situation vi i dag befinner oss i hör faktiskt samman med den ekonomiska politik man bedrev under förra mandatperioden.

Chris har också mage att säga att Moderaterna lägger fram en budget i balans. Jag vet inte om man ska skratt eller gråta, var det någon som sade. Det är klart att ni får plus och minus att stämna. Men när man tittar på inkomstsidan ser man att det är en kraftfull luftbudgetering ni ger er in i. Om jag minns rätt – jag har inte budgeten här – vidhåller ni fortfarande att landstinget vid en fortsatt konkurrensutsättning får ytterligare inkomster. Ni tar inte heller hänsyn till skatteutjämningen. I en debatt kan man ju strunta i den, men faktum är att vi har ett skatteutjämnings-system som är fastlagt av riksdagen och som vi inte kan ändra på förrän tidigast i januari 2005. Därför måste man ändå ha en budget som följer det system som riksdagen har lagt fast. Men det är på så sätt ni får en budget i balans, som du säger. Men det är faktiskt en luftbudget.

Om jag minns rätt använder sig också Folkpartiet i den budget som man lade fram för 2003 delvis av denna luftbudgetering. Man pratar fortfarande om inkomster via konkurrensutsättning, det vill säga inkomster som man inte kunde visa upp i praktiken under förra mandatperioden och som också revisorerna kraftfullt kritiserade.

Av de tre borgerliga partierna tror jag att det var just Kristdemokraterna som inte använde sig av den typen av luftbudgetering.

Jag vill med detta yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag. Jag vill också yrka bifall till Kristdemokraternas och Stig Nymans förslag att vi ska uppvakta, jag minns inte om du sade regering eller riksdag. I alla fall var det du sade om kommunallagen bra. Jag tycker också att det sätt som kommunallagens utformning i praktiken har slagit mot Stockholms läns landsting är fullständigt orimligt. Att vi på ett år ska kunna få en budget i balans utan att det innebär drastiska nedskärningar i sjukvården i Stockholm är faktiskt inte rimligt. Det var säkert inte tänkt så när man en gång formulerade lagen. Grunden i lagen är naturligtvis bra, man ska ha en budget i balans. Men om man ärver en ekonomi som delvis raserades under förra mandatperioden är det orimliga krav man ställer på Stockholms läns landsting i dag.

Jag yrkar bifall till det Stig Nyman föreslog i sitt anförande.

Anförande nr 31

Landstingsrådet N y m a n (kd): Herr ordförande! Då får jag tillfälle att tacka för stödet för det tilläggsyrkande som jag lade fram för en stund sedan.

I en historisk debatt är det som jag sade förut naturligt att man ägnar sig åt historieskrivning. Det är alldeles självklart att mandatperioderna har ett samband. När det gäller frågan om skuldberget har jag inte gjort någon färsk kalkyl på hur stor del vi har bidragit med från borgerligt håll respektive från annat håll under de år som skuldberget har växt. Men det är ingen tvekan om att vi i viss utsträckning delar på ansvaret för dess tillkomst.

Jag vill ändå reagera på en del uttalanden som har gjorts av majoriteten om att det skulle ha varit en obefintlig kostnadskontroll under förra mandatperioden. Jag sade det i ansvarsdebatten i våras och jag säger det igen, det finns några saker jag ångrar riktigt djupt och grundligt, nämligen att vi inte förde protokoll på vartenda möte vi hade med produktionsstyrelsen, med sjukvårdsområdena och på alla andra

möten vi hade som enbart handlade om kostnadskontroll och bättre kostnadskontroll. Vi utsattes för en regelrätt nationell kampanj från sjukgymnasterna när vi andades två tag om att man kanske skulle fundera över att skärpa reglerna för åtkomst till sjukgymnastik. Jag har aldrig i mitt liv fått så mycket post, både elektronisk och vanlig frimärkspost, som då. Och det finns många andra exempel. Vi försökte, men vi skrev inte tillräckligt många protokoll och därför fick jag inte ansvarsfrihet i våras.

Det fanns också, vilket jag tycker borde tillhöra historieskrivningen, behov av att satsa mer resurser. För att uttrycka det med en tidigare talares ord fanns det definitivt på sina håll anledning att plussa på. Då tänker jag på förlossningsvården, jag tänker på barn- och ungdomspsykiatri och jag tänker på cancervården, för att ta fram tre exempel. Det fanns definitivt anledning att plussa på resurserna och det rejält, vilket också gjordes. Men att beteckna det som brist på kostnadskontroll är att gå lite vilse i historieskrivningen.

Sedan har vi skatteutjämningen, som egentligen har blivit det bärande temat i ett ärende som inte alls handlar om skatteutjämning. Men det brukar ju vara så i den här församlingen. Faktum är att jag deltog i ett offentligt seminarium på Stockholms universitet någon gång under 2001. Jag har glömt om det var på vårvintern eller på hösten. Det spelar ingen roll. Det var Kommunalekonomiska institutet med Ernst Jonsson, ni vet, som hade arrangerat detta. Det var deltagare och föredragande från Sverige, Norge, Finland och Danmark. Meningen var att vi skulle få använda den halvdagen till att jämföra de olika utjämningsystemen. Eftersom det var ett seminarium och det var öppet för frågor och samtal ställde jag några frågor till en av de medverkande, en företrädare för Sveriges regering, dock icke en minister, men hemskt nära den nivån. Jag fick bland annat till svar att det skatteutjämningsystem vi har i Sverige naturligtvis är ett politiskt instrument för regeringen i sammanhanget. Sedan dess lever jag med den föreställningen att regeringen nog gav uttryck för det man menar med skatteutjämningsystemet. I annat fall skulle den här personen inte ha någon trovärdighet alls, och jag tillmäter honom trovärdighet för jag har mött honom i annat sammanhang. Det var alltså ett politiskt instrument.

Låt oss nu hjälpas åt när vi går vidare, inklusive Bengt Cedrenius som sade att vi inte har något inflytande på skatteutjämningen. Vi ska så småningom, gissar jag, få yttra oss i ett remissyttrande över detta. Avsikten med att vi lägger ned möda på det är att vi ska ha inflytande på den framtida utformningen. Just det! Då gäller det att lyfta blicken rejält och alltså inte bara se till konsekvenserna för Stockholms läns landsting utan att se till – och nu blir det väldigt högstämt – nationens intresse. Det handlar om ett utjämningsystem framöver, tror jag, som om vi ska ha glädje av det ska leda till tillväxt i flera avseenden.

Sedan har det diskuterats huruvida det är brister i politiskt ledarskap som leder till det ena eller det andra. Det är en evig diskussion. Vi kommer aldrig till någon slutsats. Jag tror inte att någon av oss är beredd att formulera någon slutsats om vem som ska tillmätas politiska ledaregenskaper eller inte. Men det kan naturligtvis diskuteras alltid och i alla sammanhang huruvida det är det vi utövar eller inte. Vad vi än tycker om varandra och hur vi än recenserar varandra är det det politiska ledarskapet, framför allt uttryckt i majoritetsföreträdare, som formulerar landstingsstyrelsens att-satser som vi nu har under ögonen och ska fatta beslut om. Det är i den här typen av debatter som vi får klargöra vårt ställningstagande till det ena såväl som till det andra.

Sist, herr ordförande, vill jag också yrka bifall till moderaternas förslag om uppvaktning. I annat fall skulle det bli alldeles fel, för jag hade tänkt lägga det yttrandet i nästa ärende. Men det är mycket möjligt att det är läge då också, för det är väl så angeläget i det ärendet. Men jag yrkar alltså bifall också till det tilläggsyrkandet.

Anförande nr 32

Landstingsrådet **Wennerholm** (m): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Jag tänker inte bli så långrandig i detta inlägg, för det är egentligen en replik. Jag kan väl säga så här om det utjämningsystem vi diskuterar att det är intressant hur man kan skapa myter om vad vi egentligen tycker. Det är ju inte så att vi moderater, vare sig i den här salen eller på riksnivån, säger ”strunta i lantisarna”. Vi har faktiskt föreslagit att systemet ska tas över och finansieras med statliga medel. Därmed tycker jag att vi kan lämna den punkten och beskyllningarna om att med andras politik finns utjämningsystemet men med vår politik finns det inget sådant system. Skillnaden i synsätt är att vi inte tycker att vi ska finansiera det med landstingsskattemedel från Stockholm.

Sedan handlar det om att vara isolerad. Det är ju en klassisk socialdemokratisk retorisk metod att säga att vi moderater är isolerade. Det skapar en stämning och en situation där det blir konfrontation mellan moderater och socialdemokrater. Traditionsenligt kan ni på er kant måla upp oss som en farlig buse, en fiende. Men jag är inte speciellt rädd för det, för den konfrontationen brukar också resultera i att människor ser vårt alternativ. Jag tycker att väljarna har visat – som det ser ut i den här salen och i många församlingar runt om i länet – att det är vi eller ni som är den ledande politiska kraften i de majoriteter som finns. Att man som den näst största politiska kraften skulle vara isolerad tror jag inte på. I så fall är vi isolerade i bemärkelsen den här salen. Men då återkommer jag till det jag sade inledningsvis: Gå ut i verkligheten! Moderat politik är inte isolerad från verkligheten och väljarna i den här regionen. Vi är en del av regionen, och jag tror att vi är en nödvändig förutsättning för att man också ska kunna lösa problem i den här regionen.

Anförande nr 33

Landstingsrådet **Nylund Watz** (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Jag ska undvika att vara polemisk och koncentrera mig på ett spår i debatten som Stig Nyman har cirkulerat – så kan man väl uttrycka det lite fint – spåret och nosat kring. Sedan tänkte jag göra en del recensioner av debatten i övrigt så här långt.

Jag tycker att det finns anledning att understryka att det resonemang som Stig Nyman för om att det ena lagtrotset är likt det andra faktiskt inte är så enkelt. Man måste, precis som du sade, utgå från att mandatperioden hänger ihop. Det som skiljer i vårt fall är att vi övertog en ekonomi med grava ekonomiska underskott, som var på väg i fel riktning med en fortsatt kostnadsökningstakt som var extremt mycket högre än den intäktssida vi kunde förutse och hade att arbeta med. Precis som jag sade i inledningen till det här ärendet gjorde vi bedömningen att det var synnerliga skäl till att inte lägga fram en balanserad budget. Nu har, och det är precis vad det här ärendet handlar om, länsrätten upphävt det beslutet och talat om att det inte duger. På den punkten dög det inte, helt korrekt. Därför får det naturligtvis konsekvenser för hur vi ska hantera budgetarbetet inför 2004.

Men jag tycker också att det är viktigt att understryka att den nya majoriteten faktiskt har reducerat underskottet dramatiskt jämfört med hur utvecklingen såg ut i det läge vi övertog ansvaret för landstinget. Om skattehöjningen på 1:30, som man kan diskutera mycket om och som vi blev oerhört kritiserade för, inte hade genomförts och inget arbete hade utförts för att råda bot på den extrema kostnadsökningstakten i verksamheterna hade underskottet, som nu prognostiseras till någonstans kring 2 miljarder, som jag tror Chris sade – det stämmer alldeles säkert – varit över 6 miljarder. Så nog vill jag påstå att den här majoriteten har vidtagit åtgärder som innebär att den ekonomiska utvecklingen är mer på väg åt rätt håll än den var det sista året under er mandatperiod. Det vill jag gärna ha sagt i den här debatten, om inte annat så för historieskrivningens skull, Stig.

En tråd som du tog upp är något jag också vill hålla med dig om. Det handlar om att vi nog ska vara försiktiga med att recensera varandra när det gäller vad som är bra eller dåligt politiskt ledarskap. För egen del, efter att ha studerat politisk retorik, vill jag nog påstå att just den typen av slängar är väldigt farliga för demokratiska, parlamentariska församlingar. De hamnar mer i kategorin härskarteknik än i något annat. Jag är beredd att föra en diskussion på en helt annan nivå än den. Om det är fler partier i den här salen som är beredda att svara upp på motsvarande sätt tror jag att det vore välgörande för anseendet för Stockholms läns landsting som parlamentarisk församling. Därmed avstår jag också från att ytterligare kommentera om jag har fått pekfinger i magen eller inte.

I övrigt yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 34

Landstingsrådet R y d b e r g (fp): Ibland häpnar man när man hör att Ingela säger att ni övertog en ekonomi med grava underskott. Då kanske det är dags att friska upp minnet. De yrkanden som ditt parti hade i budgeten för 2002 handlade om att höja kostnadsnivån med ett par hundra miljoner ytterligare. Vänsterpartiets yrkanden handlade om att höja nivån med 1 miljard utöver majoritetens förslag. Det hade naturligtvis haft sina konsekvenser även för årets utfall om era yrkanden hade vunnit gehör. Det verkliga problemet är trots allt att den näst största budgetposten i vår budget är skatteutjämningen. Den är den näst största posten, den är större än trafiken.

Det är intressant att höra Miljöpartiets inlägg med ord, ord, ord om att vi ska gå på djupet, man ska förändra strukturer och förebygga ohälsa. Jag blir lite förvånad över de här stora orden utan innehåll. Man har i år tagit bort alla hälsoplanerare. Är det för att förebygga ohälsa? Jag kan inte riktigt se kopplingen. Man har skurit ned folkhälsoanslaget från 50 miljoner till 23 miljoner i år, och det ryktas om att det är ytterligare nedskärningar på gång. Är det också för att förebygga ohälsa? Det är ingen utveckling av husläkarteamen med fler distriktssköterskor och husläkare som kan ge människor råd om hälsosamma levnadsvanor. Är det också ett led i att förebygga ohälsa?

Dag Larsson beklagade visserligen tidigare i debatten att skatteutjämningen hade konsekvenser, men han ville ändå betona att det finns andra problem som vi ska inrikta oss på mer och som handlar om vår kostnadsökningstakt. Vi kan bara titta på utfallet i personalkostnaderna där ökningen förra året var 5,4 procent. I år är

majoritetens ambition 5 procent. Vari ligger den himmelsvida skillnaden på 0,4 procent när det gäller att klara en budget i god balans? Förklara detta!

Anförande nr 35

Landstingsrådet L a r s s o n (s): Herr ordförande! Jag börjar direkt där Birgitta slutade. I Folkpartiets reservationer och skrivningar inför den här församlingen återkommer en enda fråga, och det är skatteutjämningen. Det är det enda problemet som Folkpartiet tar fram när det handlar om landstingets ekonomi. Jag tillhör dem som tycker att skatteutjämningen är ett problem, och jag tycker att skatteutjämningen är orättvis. Men jag vågar se att det finns andra problem för det här landstinget också. Ett av de största problemen är kostnadsutvecklingen, och det är inte bara fråga om personalkostnader.

Låt oss ta ett exempel som jag tycker är ganska frapperande. År 1996 kostade sjukvården i det här landstinget 19 miljarder kronor, i dag kostar den 35 miljarder kronor. Har vi fått så oerhört mycket bättre sjukvård för den enorma kostnadsökningen? Det har vi inte fått. Någonstans försvinner en mängd av skattebetalarnas pengar och resurser rakt ner i ett svart hål utan kostnadskontroll. Det är ett av de avgörande problemen som vi har att åtgärda i den här politiska församlingen.

Det har förts fram ett yrkande om att vi ska göra nya uppvaktningar och ha nya resonemang med regeringen om skatteutjämningsystemet. Eftersom jag tillhör kritikerna av skatteutjämningsystemet tycker jag självklart att det är viktigt att försöka påverka och ändra skatteutjämningsystemet i en bättre och mer sansad riktning. Men att göra detta tillsammans med Moderata samlingspartiet säger mig min seriösa politiska bedömning är totalt dödfött, därför att det partiet saknar total trovärdighet i resten av landet i den här typen av frågor. Det är inte så konstigt. Moderata samlingspartiet lät under förra mandatperioden klistra ned Stockholm med affischer där man inför regionens invånare låtsades som om man skulle avskaffa hela skatteutjämningsystemet över en natt. I den politiska propagandan skulle man avskaffa det.

När jag har mött moderater på gator och torg har det också varit den mycket enkla och billiga retoriken att avskaffa skatteutjämningen som har gällt. Vi ska inte ge till de tärande delarna av landet längre. Det finns så mycket grov och vulgär retorik från många moderaters sida gentemot lantisarna att jag tror att det är fel att ta med sig det partiet när man ska försöka resonera med resten av Sveriges politiker, kommunalmän och landstingsmän, om att försöka förändra skatteutjämningsystemet. Det är dödfött. Det kan jag beklaga. Jag hade hellre sett att det näst största politiska partiet i den här regionen hade varit ett parti som hade agerat sansat och förnuftigt för stockholmarnas intressen. I stället mäter man sig ur den seriösa politiska diskussionen om vi ska ha en regional utveckling och en regional utjämning i vårt land.

Anförande nr 36

Landstingsrådet H e i s t e r (m): Herr ordförande! Jag har lyssnat mycket noga på den här debatten och det som jag förvånas över, och det har jag faktiskt inte varit med om i någon annan politisk församling, är att företrädarna för Socialdemokraterna är så fokuserade på att diskutera form och mycket mindre på innehåll. Jag vet inte om det beror på att påsen är så tom och innehållslös att man måste

diskutera påsen och inte innehållet. Men det är förvånande, tycker jag, att vi inte kan få till stånd en diskussion om innehållet.

Sedan vill socialdemokraterna ge sken av att de har varit så handlingskraftiga. Det Socialdemokraterna har gjort är att man har höjt skatten med 1:30. Det är där handlingskraften har satts in. Det har gett landstinget 4 miljarder i intäkter. Sedan har underskottet skenat så att det nu är på 2 miljarder. Det innebär att Socialdemokraterna vid makten under ett år har kostat skattebetalarna i den här regionen 6 miljarder. Det är rätt så hårt jobbat från Socialdemokraternas sida gentemot skattebetalarna. När man säger att mandatperioden ska hänga ihop kanske det ska ses i ljuset av den väldigt höga svansföring man har när det gäller vad som händer under förra mandatperioden. Ni vet precis som vi att det under mandatperiodens gång lades fram förslag om förändringar av skatteutjämningen som fick fullt utslag 2000. Utgifterna för skatteutjämningen ökade från drygt 1 miljard till nuvarande 5,4 miljarder. Det är det som är sanningen och verkligheten bakom den situation som var och den situation som i någon mening nu är.

Den tidigare moderata ledningen – jag var inte med då – deklarerade klart att vi skulle lägga fram en budget i balans för 2003, vilket vi också gjorde. Ni har ökat intäkterna men inte reducerat kostnaderna. Ni har inte varit så handlingskraftiga. Vi lade fram en budget som på sjukvårdens sida var 1 miljard lägre än majoritetens. Hade man röstat på vår sjukvårdsbudget hade situationen sett annorlunda ut i dag än den gör. Försök nu att diskutera innehåll och inte så mycket form!

Sedan har vi diskussionen om skatteutjämningen där man säger: Vi kan inte samarbeta med Moderaterna för då blir alla andra så upprörda. Men om vi har en hel region – om vi bortser från de olika politiska partierna – som varje dag lever med konsekvenserna av ett perverst skatteutjämningsystem vore det väl bra om Socialdemokraterna och de andra partierna var handlingskraftiga och gjorde någonting åt det. Men ni har ju inte varit det. Ni har ändå fram till valet stött det här systemet, sagt att det är bra. Det finns uttalanden om det, så skaka inte på huvudet, Dag Larsson. Vi fick fösa er till regeringen för att uppvakta om skatteutjämningsystemet. Om ni nu är så himmelens duktiga i den här frågan, strunta i oss då, gå själva och försök påverka detta, om ni tror att ni är framgångsrika i den delen.

Men den erfarenhet vi har av att ni kan göra någonting är obefintlig, eftersom det förslag som nu läggs fram innebär en hårdare beskattning av den här regionen än den som nu råder. Det går åt fel håll. Det går ju inte åt rätt håll. Jag tror att lösningen är att ni höjer tonläget gentemot era partivänner i regering och riksdag och värnar den här regionen. Det finns ingen rättvisa i det här systemet. Det är inte rättvist att vi betalar mer till vartannat landsting än vad staten är beredd att göra ur ett regionalpolitiskt perspektiv. Det är inte rimligt. Vi har problem i den här regionen som måste lösas här. Då kan man inte ta ifrån oss alla våra pengar.

När ni säger att kostnaderna ökar dubbelt så mycket som intäkterna har ni ju tagit bort skatteutjämningen, vår näst största utgift. Det är inte en rättvis redovisning. Du säger, Dag Larsson, att det var 19 miljarder för några år sedan och nu är 35 miljarder. Under mellantiden har vi tagit på oss kostnader för läkemedlen. Man måste vara ärlig när man debatterar innehållet och inte bara försöka debattera form. Ni har genom decennier alltid försökt att isolera Moderaterna från allt politiskt inflytande. Vi ser nu konsekvenserna av det. Den här regionen går nu

sämre än andra regioner i landet. Tillväxten sackar, arbetslösheten ökar och bidragsberoendet ökar. Det är en konsekvens av den socialdemokratiska politiken. Det är bara att beklaga att ni inte är kraftfullare i den här församlingen än vad ni är.

Anförande nr 37

Landstingsrådet Rydberg (fp): Du skapar problem, Dag Larsson, med ditt sätt att uttrycka dig. Du säger att skatteutjämningen är ett problem, men... Och så utvecklar du väldigt väl kostnadsökningar som det stora problemet.

När du nu slänger dig med uppgifter där du jämför siffran 19 miljarder med 35 miljarder tror jag inte att du vet riktigt vad du gör. Läkemedelskostnaderna, som är uppe i nära 6 miljarder nu, har alltså tillkommit. De låtsas du är en kostnad. Vi har faktiskt fått öka vår budget med det statsbidrag vi har tilldelats för läkemedel. Det måste du räkna bort. Du ska egentligen starta på siffran 25 miljarder. Sedan har du sju år som du ska räkna kostnadsökningen mellan 25 och 35 miljarder på. Om du räknar ut vad det innebär ser du att vi har haft 5 procent om året i kostnadsökningar de senaste sju åren. Då är du uppe i den här summan. Lägg ihop läkemedelsstatsbidraget och 5 procent om året i kostnadsökningar med den ackumulering som blir genom åren, då är du uppe i den här siffran. Är det orimligt att vi har haft 5 procents kostnadsökningar för vården, för den direkta verksamheten? Det är vad vi har haft. Sätt dig ned och räkna!

Anförande nr 38

Landstingsrådet Larsson (s): Det jag har försökt säga i den här diskussionen har varit med anledning av era reservationer, både i det här ärendet och i nästa ärende, där ni bara pratar skatteutjämning. Det är det enda som ni har tagit upp i den här diskussionen. Jag vågar påstå att vi har en kostnadsökningstakt i landstinget som är för hög i jämförelse med de skatteintäkter vi har. Det är vad jag påstår. Då måste vi göra något åt det också. Det räcker inte med att bara skälla på skatteutjämningsystemet.

Ordningsfråga

Anförande nr 39

Olov Lindquist (fp): Någon ordning måste det faktiskt vara i landstingsfullmäktige också. Nu får det fan i mig vara nog! Om inte några ledamöter har fått handlingarna får man faktiskt skjuta upp de här ärendena till dess alla ledamöter har fått dem. Någon måtta får det faktiskt vara.

Förste vice ordföranden: Vi utgick faktiskt från att alla hade fått handlingarna då de delades ut tidigare. Situationen är den att människor som ska delta i debatten har suttit utanför salen sedan i morse. Det är därför vi försöker börja med detta ärende nu så att de inte ska behöva sitta där hela eftermiddagen. Går vi in på ett annat ärende tar det också några timmar.

Jag skulle föreslå att vi ändå börjar. Se till att ni läser handlingarna, vi talade om att man skulle kunna titta i kollegernas. Diskussionen lär pågå en stund, så ni får säkert möjlighet att under tiden sätta er in i de här frågorna. Jag antar att det

framför allt är ärende 39 som ni vill titta närmare på. Men vi går alltså vidare med ärendena 38, 39 och 40.

§ 281 Handlingsplan med förslag till åtgärder för att få färdtjänstbudgeten i balans (förslag 68)

Anförande nr 40

J o h a n S j ö l a n d e r (s): Vi gick ju igenom en stor del av den politiska diskussionen under förra fullmäktigemötet, så jag tänkte nu nöja mig med en ganska kort inledning. Jag vill ändå påminna något om vad den fråga vi diskuterar handlar om. Det förslag som ligger från majoriteten är att förändra avgiften för den extra tjänst som kallas rullstolstaxi och likställa den med det som kallas bil på gatan eller bil för egen disposition och sätta avgiften till 50 procent av taxameterkostnaden.

Jag vill lyfta upp några förklarande argument för detta. Det första är det principiella argumentet.

Det är ju så att det finns olika sätt att åka kollektivt. Vill man ha stor flexibilitet, kunna beställa direkt och slippa omvägar, så finns möjligheten att välja en taxilik tjänst. Annars kan man åka kollektivt ungefär som med SL-trafiken. Det är schemalagt, man åker tillsammans med andra och man kan inte nödvändigtvis räkna med att få åka raka vägen mellan punkt A och punkt B.

Den här skillnaden finns för den stora majoriteten av stockholmare som inte har något funktionshinder alls. De kan välja att åka privattaxi. Då betalar man hela taxameterkostnaden själv. Eller så kan man åka kollektivt i SL. Om man använder kort har man då en maxkostnad på 500 kronor i månaden, eller 300 om man är pensionär. Man har ett val: antingen åker man privattaxi och betalar allting själv, eller så åker man för max 500 kronor i månaden. Då kan man inte åka raka vägen dit man ska, man åker tillsammans med andra och man följer ett schema.

Den här skillnaden finns också för den stora gruppen färdtjänstresenärer. De som har taxitillstånd kan välja på att åka färdtjänst kollektivt, som samplaneras som alla andra med upp till tre personer i fordonet. Det innebär vissa omvägar, man kanske inte kan få bilen exakt när man vill ha den – men man betalar maximalt som ett SL-kort i månaden. Eller så kan man välja en tjänst som heter bil för egen disposition eller bil på gatan. Det innebär att man fritt får disponera ett taxifordon. Man kan åka med hela familjen om man så önskar, man kan åka exakt dit man vill, raka vägen från punkt A till punkt B, och man behöver inte samplaneras med någon annan. För den tjänsten betalar man 50 procent av taxameterkostnaden, och det ingår inte i högkostnadsskyddet.

Sedan finns det gruppen rullstolsburna, i praktiken en mindre grupp, som har så kallat färdtjänstbusstillstånd. För dem gäller inte den här principen i dag. De har möjlighet att åka både vanlig färdtjänst, med samplanering och vissa omvägar, men också en tjänst som heter rullstolstaxi – den vi ska diskutera här i dag – som är mera taxilik. Du behöver inte samplaneras, du åker raka vägen. För bägge de här tjänsterna betalar en rullstolsbussresenär i dag maximalt som ett SL-kort i månaden.

Vi menar, som ett principiellt argument, att i det läge landstinget står inför i dag är det en omöjlig princip att upprätthålla. Vi vill i stället likställa färdtjänstbussresenärernas taxiresande med andra färdtjänstresenärers taxiresande, så att de betalar samma som den andra gruppen eller 50 procent av taxameterkostnaden. Det innebär att vi fortfarande subventionerar den här tjänsten från samhällets sida. Skattebetalarna står fortfarande för halva taxameterkostnaden. Men det tycker vi kan vara rimligt, i och med att det kostar mer att ha den här typen av tillgängliga taxifordon rullande än vanliga taxifordon. Därför kan vi subventionera taxiresandet till 50 procent.

Det principiella argumentet är alltså att det finns en kollektivtrafik även för funktionshindrade, jämförbar med SL-trafiken, den vanliga färdtjänsttrafiken, och den ska inte kosta mer än ett SL-kort i månaden. Men vill man ha service utöver det, vill man ha ytterligare flexibilitet, möjlighet att åka direkt och slippa samplaneras och slippa resa tillsammans med andra, får man också betala den merkostnaden själv. I ett ekonomiskt trängt läge känns det som en rimlig princip att stå för.

Det leder mig till min andra punkt, nämligen ekonomin. Det har resonerats en hisklig massa fram och tillbaka om de ekonomiska förutsättningarna för rullstolstaxi. Det har figurerat undersökningar i medierna som hävdar att rullstolstaxi skulle vara billigare. I något fall byggde detta tyvärr på en rätt enkel felräkning, ett rent slarvfel där man blandat ihop siffrorna, vilket skapade en olycklig osäkerhet i debatten.

Jag har funderat på hur jag skulle illustrera kostnaden för rullstolstaxi och väljer att göra det genom att visa vad vi verkligen vet, nämligen de räkningar som vi får in. Bilden visar en prognos enligt delårsbokslutet för kostnaderna för färdtjänstnämnden. Vi kan se att för hela färdtjänstbussverksamheten, om ingenting görs, prognostiseras ett underskott på 12 miljoner kronor vid årets slut. Rullstolstaxis del av detta är 9 805 000 eller nästan 10 miljoner kronor. Det är alltså den merkostnad utöver budget som rullstolstaxi de facto innebär för färdtjänstnämnden, om ingenting görs.

För att ni ska få perspektiv på detta kan jag nämna att de här 9 miljonerna i överdragen budget är en större summa än de prognostiserade besparingar nämnden gör av att halvera de extra fritidsresorna för den stora gruppen färdtjänstresenärer. De pengar som vi får in på en sådan neddragning för den stora gruppen resenärer är mindre än överdraget för rullstolstaxi! Det tycker jag ger en ganska bra bild av vad det hela handlar om.

I det här sammanhanget skulle jag vilja referera till ett samtal jag fick för en tid sedan. Det var en dam som ringde mig. Hon åkte färdtjänsttaxi. Hon berättade att med de inskränkningar av resor som nämnden av ekonomiska skäl tvingats göra kommer hon, om utvecklingen håller i sig och resandet fortsätter minska för den stora gruppen färdtjänstresenärer, att få lov att välja. Nu är det så att hon varje vecka dels åker och handlar, dels vill besöka sin makes grav. Hon tycker det är viktigt att få göra de här två resorna. Men om den minskning av färdtjänstresor som sker fortgår kommer hon att bli tvungen att välja bort någonting. Och den minskning som hittills har skett är alltså mindre än den här ökningen!

När vi jämför med färdtjänstens budget i stort, ska vi veta att den merkostnad som följer av rullstolstaxi – denna extra flexibilitet, möjligheten att åka direkt utan

samplanering och få en bil mycket snabbare – den kostar. De pengarna skulle kunna omvandlas till många resor för den stora gruppen resenärer. Det är den typen av friheter vi jämför här.

Jag sade till den här damen att jag tyvärr inte kunde lova någonting, för ekonomin ser ut som den gör. Men en sak kan jag lova: att vi ska vrida och vända på alla kostnader och att rättvisan mellan olika grupper ska vara rättesnöre i den frågan.

Är det så att vi har ett val mellan å ena sidan begränsningar i antalet resor för den stora gruppen och å andra sidan en förvisso bra och positiv extra tjänst – det förnekar jag inte – med en ökad flexibilitet som driver upp kostnaderna, så är det valet inte svårt för mig.

Därmed kommer jag in på mitt tredje argument. Det finns nämligen ett alternativt resande för den grupp som också har rätt att använda rullstolstaxi. Man har ett obegränsat antal resor i vanlig färdtjänst, till en maxkostnad av ett SL-kort i månaden.

Så här ser en vanlig färdtjänstbuss ut. Det är den trafik som vi i medierna har fått höra att man måste beställa dagar och veckor i förväg. På de senaste åren har vi sett en oerhörd ökning av möjligheterna att på kort tid få en färdtjänstbuss. I dag beställs 15 procent av alla färdtjänstbussresor – alltså den vanliga färdtjänsten – samma timme som resan utförs, 18 procent 1-3 timmar tidigare, över hälften av resorna samma dag och några tidigare. Men då ska vi komma ihåg att många väljer att beställa sina resor tidigare. Man vet när man ska vara på jobbet eller vårdcentralen, man känner till när flyget från Arlanda går. Att påstå att det inte finns någon möjlighet till flexibelt resande i vanlig färdtjänst är en felaktighet. Det är en gammaldags verklighetsbild, som inte stämmer med den verklighet som vi ser. Det är faktiskt så att varje dag är det hundratals människor som beställer sitt resande i vanlig färdtjänst samma timme de ska åka. Det finns alltså ett alternativ.

För att kort sammanfatta argumenten för den förändring som vi föreslår landstingsfullmäktige att ställa sig bakom, är det första att det ger en principiell likställdhet. Vi särbehandlar inte olika typer av medborgare utan ger alla samma möjligheter att utifrån sina olika förutsättningar leva ett aktivt liv och delta i samhället.

Det handlar också om ekonomi. Rullstolstaxi är ett kärl som läcker. Det rinner ut pengar. Prognosen nu är på minst 9 miljoner bara det här året. De pengarna måste tas någonstans ifrån. Täpper vi inte till den där kranen, kommer andra grupper att få betala för det.

Det tredje argumentet är att det faktiskt finns ett alternativ. Man kan åka färdtjänst. Det är möjligt att ha ett flexibelt resande i färdtjänst. Man är inte utlämnad. Man blir inte satt i husarrest. Det finns en möjlighet till obegränsat resande för den här gruppen med färdtjänst, till en maxkostnad av ett SL-kort i månaden.

Allt det här sammantaget gör att i det läge vi nu står inför ser jag som den enda rimliga prioriteringen och bedömningen vi kan göra, om vi ska kunna ha en färdtjänst som är hållbar, som går i takt, som vi har råd med så att vi kan utveckla den successivt och öka människors frihet – då är det här den enda åtgärden. Jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 41

B o r i s v o n U e x k ü l l (m): Herr ordförande, fullmäktige! Alla kollektivresenärer, både friska och handikappade, ska ha i möjligaste mån lika möjligheter och lika kostnader. Det är utgångspunkten för mitt resonemang.

Det ska vara kollektiv färdtjänstbuss när det fungerar och när det är billigast, men man ska erbjuda rullstolstaxi när det är billigast eller när det är det enda som fungerar för att uppnå rättvisa. Och kostnaderna, för både friska och handikappade kollektivresenärer, ska bäras lika av alla.

Det minsta man kan begära är att vi har ordentligt på fötterna, när vi nu vill spara så att det går ut över de handikappade. Vi måste åtminstone veta vad vi gör – men det gör vi inte!

Förra fullmäktigesammanträdet återremitterade vi ärendet i syfte att genomföra en opartisk ekonomisk analys av förslaget. Majoriteten hänvisar nu dels till färdtjänstförvaltningens siffror och analys, dels till revisorerna. Men revisorerna säger ju följande:

”Färdtjänstens redovisning ger inte någon entydig bild av att underlaget för minskning av färdtjänstbusskostnaderna bygger på en rimlig uppskattning.” Vidare konstateras att den faktiska interna kostnadsomfördelningen varit rörlig i förhållande till det ursprungliga, fasta schablonbeloppet. Revisionskontoret rekommenderar att beräkningsunderlaget ses över och att en mer noggrann beräkningsmodell görs för kostnadsöverföringen, som även väger in en uppskattning av självkostnaden. Modellen bör även redovisas på ett sådant sätt att konkurrensneutraliteten ej kan ifrågasättas. Det här har jag citerat ur revisorernas missiv den 19 september. De hade gjort en granskning med anledning av kritik, bland annat i massmedierna, att priset på resor med färdtjänstbuss beräknats för lågt.

Hur majoriteten kan tolka detta revisorernas uttalande som stöd för sin uppfattning är för mig en gåta. Man rekommenderar ju en bättre, och dessutom konkurrensneutral, modell. Det finns därför enligt min mening inte någon annan hederlig modell än att se till att den opartiska utredningen genomförs – den som fullmäktige beställde för en månad sedan. Jag yrkar i första hand att en majoritet av fullmäktige nu återremitterar ärendet med det uppdraget, i andra hand avslag, precis som Moderaterna gjorde i landstingsstyrelsen.

Anförande nr 42

Landstingsrådet R y d b e r g (fp): Ordförande, landstingsledamöter! Vi återremitterade faktiskt den här handlingsplanen för en färdtjänstbudget i balans förra gången, för att få en oberoende, opartisk utvärdering av kostnaderna för rullstolstaxi. Sedan förra landstingsmötet har inget räknearbete utförts. Betyget kan bara bli bakläxa!

Vi vet fortfarande inte om rullstolstaxi per kilometer är dyrare, eller om det har samma eller lägre kostnad som färdtjänstbussarna.

Jag är förvånad över landstingsrådsberedningens och landstingsstyrelsens majoritets försök att blanda ihop korten för fullmäktiges ledamöter. Man skriver om den här revisionsrapporten – men den har enbart granskat färdtjänstbussarnas

kostnader. Det man har granskat är den summa som förs till färdtjänstbusskontot från taxianslaget för att de här bussarna, när de har varit lediga och inte haft körningar av rullstolsburna, har kunnat transportera även andra kunder inom färdtjänsten som normalt åker vanlig taxi. Då har man fört över 8 miljoner kronor från det ena kontot till det andra inom färdtjänsten. Därmed har kostnaden per resa med färdtjänstbuss sjunkit något. Men det finns ingenting i revisionsrapporten som behandlar kostnaden för rullstolstaxi per kilometer. Här finns fortfarande inte några säkra uppgifter om vad den faktiska kostnaden är.

Revisorerna konstaterar också i sin rapport att redovisningen är rörig när det gäller färdtjänstbusskostnaderna, men den har blivit bättre. Fortfarande är det inte en bra redovisning av siffror.

I det läget, när vi inte ens har någon riktigt bra redovisning av färdtjänstbussarnas faktiska kostnader och inte vet kostnaden för rullstolstaxi per kilometer, blir det väldigt konstigt att ha en debatt om att rullstolstaxi skulle vara dyrare än färdtjänstbussarna. Det vet vi ju inte, det har ingen tagit reda på sedan förra fullmäktigemötet – trots fullmäktiges beslut.

Skälet till att vi i Folkpartiet i dag vill vädja till förnuftet och be er, fullmäktigeledamöter, att besluta avslå förslaget om höjda avgifter för rullstolstaxi är dels att det fattas utan grund i form av ekonomisk granskning som beslutsunderlag. Vad vi tycker är värre är att man med ett sådant beslut som majoriteten föreslår tar död på rullstolstaxiprojektet, och det är en obotlig handling! Det går inte att komma tillbaka till taxiföretagen om ett par år, om man senare skulle vilja försöka starta rullstolstaxi igen. Förtroendet för landstinget och möjligheten till långvarigt hållbart samarbete bryts ju hos taxinäringen, om man hanterar frågan om rullstolstaxi på det här sättet, så att de företag som har köpt in särskilda fordon inte kan räkna med att få användning för dem i framtiden.

Rullstolstaxi har inneburit en betydligt större frihet för de personer som har haft möjlighet att använda rullstolstaxi. Man har snabbt kunnat få sin resa utförd, utan att behöva beställa långt i förväg.

När Johan Sjölander visar siffror på att vissa kan få sina färdtjänstbussar snabbt, har det också att göra med att det har funnits en avlastning av färdtjänstbussarna genom att en del har använt rullstolstaxi. Om alla dessa 55 000 resor som har gjorts i år skulle ha gjorts med färdtjänstbuss, hade det naturligtvis varit en ansträngning på färdtjänstbussarna som hade kunnat påverka deras möjlighet att nå fram snabbt efter att man ringer.

Det har i sista minuterna kommit fram ett kompromissförslag från Independent Living-rörelsen, som också har förankrat det hos många av dem som har använt rullstolstaxi. Där föreslår man, för att rädda rullstolstaxi, att man ska fatta beslut om ett fastställt antal resor med rullstolstaxi, alltså inte obegränsat som i dag, för varje person som beviljas rullstolstaxi. Det skulle kunna vara ett sätt att få kunskap om vad kostnaderna maximalt kan bli, eftersom Johan Sjölander uppfattar ekonomin som det största bekymret. Det skulle samtidigt ge oss en respit att få fram tydligare beräkningar av vad resan kostar per kilometer med det ena eller det andra fordonsslaget, så vi inte tar död på rullstolstaxi i dag.

Jag riktar mig nu till majoriteten: Är ni beredda att pröva de här nya idéerna, att lyssna på Independent Living-rörelsen som har ett förslag om begränsning av

resorna för att på det sättet låta rullstolstaxi finnas kvar? Kan ni tänka er att likställa rullstolstaxi med färdtjänstbuss?

Du talade, Johan Sjölander, om principiella avgöranden för er och att samplanerade resor i färdtjänsten ska jämföras med kollektivtrafiken. Skulle ni kunna tänka er att behålla rullstolstaxi och då se till att man också inför samplanering för rullstolstaxi men med de tillägg som Independent Living-rörelsen har fört fram?

Johan Sjölanders inlägg handlade mycket om ekonomin. Du redovisade prognoser att det nästa år skulle bli väldigt kraftigt ökat resande med rullstolstaxi om man inte tar död på det nu. Det är ändå så att de här resorna kanske skulle hamna i färdtjänstbussarna om de här personerna fortsätter med det aktiva liv de har vant sig vid att ha under det dryga år de har kunnat använda rullstolstaxi, och då hamnar ju kostnaden i alla fall någonstans i färdtjänstbussverksamheten.

Det verkar finnas ett heligt löfte från majoriteten i er plattform, och det är att månadskortet för SL ska vara oförändrat i två års tid. En höjning med 50 kronor ger runt 260-280 miljoner kronor, en höjning med 100 kronor ger ungefär 550 miljoner. Det skulle ju räcka till både förbättringar av psykiskt sjukas vård, till lite fler husläkarteam, till investeringar i SL och förbättringar av trafiken och till förbättringar av färdtjänsten så vi kan behålla rullstolstaxiprojektet. Är det omöjligt för er i majoriteten att föreställa er en omprövning av månadskortets storlek inför nästa år för att på det sättet kunna bekosta att de som har störst behov av resor med färdtjänst och rullstolstaxi också ska kunna få detta?

Likställdhet framfördes som ett viktigt argument. Är likställdhet att alla i färdtjänsten ska ha samma grad av problem? Är det fel att låta dem som har lite större problem med förflyttningar och lite större behov av ett aktivt liv få den möjligheten?

Jag vill lämna ett yrkande i dag. För det första att avslå förslaget om att avgiften för resa med rullstolstaxi ska vara överensstämmande med avgiften för bil för eget bruk, 50 procent av taxameterbeloppet – det är första att-satsen i majoritetens förslag. För det andra har jag ett nytt förslag, som jag vill yrka bifall till. Det är ett uppdrag till färdtjänstnämnden att snarast återkomma till landstingsfullmäktige med en opartisk utredning och analys av rullstolstaxi, där hänsyn också tas till möjligheten att rullstolstaxis kunder kan samåka med övriga färdtjänstkunder och därmed möjliggöra att rullstolstaxi kan fortleva.

Anförande nr 43

J a n n e S t e f a n s o n (kd): Herr ordförande, ledamöter! Jag skulle vilja fortsätta med det Birgitta var inne på. Det gjordes ett val för inte så länge sedan här i fullmäktige, där frågan för oss handlade om det är de friska eller de sjuka som ska få stå för de framtida besparingar som kommer. Det här förslaget tycker jag andas precis samma sak som jag då var rädd för skulle komma, att man ställer små grupper emot varandra. Det är vad Johan Sjölander gjorde alldeles nyss, under hot om att det skulle drabba det totala antalet färdtjänstresor i stället för att låta det fortgå och se det i ett betydligt större sammanhang. Det kanske handlar om en tiokrona på det gemensamma SL-kortet, men som sades nyss verkar det vara heligt att inte röra det ens med en krona.

För mig handlar det om att försöka freda de grupper som har andra behov än många av oss andra, och som kanske kostar en del.

Det här flygbladet delades ut till oss när vi klev in här i dag: ”Fegt och felaktigt”. Det visar på en upprördhet över allt vad ärendet andas.

Revisorernas rapport lades fram vid sittande sammanträde, berättar man från färdtjänstnämnden. Från landstingsstyrelsens behandling måste jag säga att jag trodde när jag hörde Miljöpartiets invändningar att förslaget skulle vända i landstingsstyrelsen. Jag skrev upp vad Åke Askensten sade då. Nu är han inte med i dag, men han underkände revisorernas rapport och sade att den var både dålig och oklar. Han var kritisk mot beslutsunderlaget. När man kom till beslut, fogade man ändå in sig i majoritetsledet, och därför vann förslaget i landstingsstyrelsen med minsta möjliga marginal, en enda röst.

Jag ställer mig frågan: Är det så att Miljöpartiet är kritiskt till den här förändringen i grunden men är hämmade av någonting annat, som gör att ni inte får rösta fritt?

Här är det ju en liten grupp som drabbas väldigt hårt av ett beslut. Våga vara lite mindre feqa och ta i stället i med en tiokrona för SL-resenärerna till förmån för den frihet som de rullstolsburna då upplever!

Det har också sagts att rullstolstaxi är kostnadsdrivande – jag tror det var Johan Sjölander som sade det i en radiointervju. Jag har funderat mycket på vad han kan ha menat med det. Det är klart att det är ett populärt färd sätt, som fungerar väldigt bra – då är det tydligen kostnadsdrivande. Det gäller alltså att lägga fram dåliga förslag!

Jag yrkar bifall till det gemensamma förslaget från Kristdemokraterna, Folkpartiet och Moderaterna som är utdelat.

Anförande nr 44

B i r g i t t a B e x e l i u s (fp): Ordförande, ledamöter! Jag har suttit och tänkt lite grann på demokratin i dag.

Man brukar ju säga att demokratin är ingenting som man kan ta för givet. Vi brukar också svänga oss med uttryck som ”demokratin måste vi återerövra varje dag”. Ja, men det är just vad vi håller på med nu!

Här får fullmäktigeledamöter inga handlingar. När jag tittade efter hur många personer som räckte upp handen, som hade fått tilläggshandlingarna, misstänkte jag att ett misstag hade begåtts, så att de som sitter här i huset har fått handlingarna medan alla andra inte har fått dem. Till dem hör jag, och jag är ändå andre vice ordförande i färdtjänstnämnden. Det är inte bra. Det är ett sjabbel. Det är ansvarslost.

Landstingsfullmäktige återremitterade detta ärende, som vi tycker är viktigt. Och det är mycket viktigt för dem som är berörda. När ärendet kom tillbaka till färdtjänstnämnden och vi skulle behandla det, visade det sig att förvaltningschefen inte hade en aning om att man skulle presentera en oberoende ekonomisk rapport. Johan, när vi reste oss från bordet visade förvaltningschefen mig det

snabbprotokoll som hade kommit från landstingskontoret, skulle jag tro. Där stod ingenting om någon återremiss, och han hade inte fått veta det genom majoritetens försorg heller. Därför trodde de naturligtvis att de hade gjort det rätta. De fick tillbaka ärendet, och sedan stod det där att ingenting nytt hade kommit till. Men nu var det ju inte det som fullmäktige hade beslutat!

Jag tycker inte att man visar någon respekt för landstingets ledamöter heller genom att bara formellt återremittera ett ärende, hänvisa till att ingenting nytt har tillkommit och sedan skicka tillbaka det till landstingsfullmäktige. Jag tycker faktiskt att det är skandalöst.

På bordet låg en revisionsrapport som något slags bevis. Vad var det för bevis? En sådan här rapport måste man faktiskt läsa noggrant. Man måste kontrollera hur jämförelserna har gjorts, om det är rätt saker som har jämförts, bananer med äpplen eller äpplen med äpplen. Det hinner man inte på den lilla stunden. Jag kände inte att det var något bevis för mig i alla fall.

Det känns som om det har gått för långt. Ingen lyssnar på den andra, utan nu måste man driva det här beslutet till ett avslut. Jag är rädd för att vi har hamnat i den situationen, för det betyder att vi kommer att fatta ett väldigt dåligt beslut, som inte kommer att gagna dem som behöver ha den frihet som rullstolstaxi ger dem.

Låt oss för ett ögonblick använda vår fantasi. Tänk efter själv hur du lever i dag. Tänk också efter om du skulle drabbas av en olycka eller sjukdom som skulle göra dig rullstolsburen. Jag har tänkt ganska mycket på det, eftersom jag har en person i min närhet som är rullstolsburen och vet att det är väldigt jobbigt.

Varför kan vi inte lyssna på dem som är här utanför och som faktiskt tycker om rullstolstaxi? Johan, du visade en del siffror. Enligt min lilla miniräknare, som är lite jobbig att använda här i salen, är det 36 kronor som skiljer mellan en resa med rullstolstaxi och färdtjänstbuss. 36 kronor – det är vad vi tjafsar om nu!

Är det så att jag ska känna att jag fattar ett riktigt beslut, måste jag få förtroende för de siffror som presenteras. Men här finns inga siffror som man kan lita på. Jag förstår inte hur ni vågar fatta ett sådant här beslut i dag! Det kommer att drabba oskyldiga personer, som inte kan påverka oss fast de försöker.

Jag skulle vilja att vi besinnar oss och ger det här en chans. Låt oss få den opartiska ekonomiska utredningen! Jag yrkar bifall till de förslag som Birgitta Rydberg och andra representanter för de borgerliga har lagt fram.

Anförande nr 45

Ulla Dahl (mp): Ordförande, ledamöter, åhörare! Ja, Janne Stefanson, vi mp-ister är begränsade av den dåliga budgeten, kan man säga. Precis som många andra här skulle vi gärna ha velat ha det bättre.

I dagens kärva ekonomiska läge är det tufft att vara landstingspolitiker över huvud taget. I stället för att utveckla våra verksamheter under goda ekonomiska betingelser, är vi tvungna att klara nuet och bygga för framtida behov genom att dra ned på verksamheterna och omforma dem till större effektivitet och rättvisa, men med bibehållen och helst förbättrad kvalitet.

Det är också tufft för alla dem som är beroende av landstingets verksamheter. När det gäller färdtjänsten har vi för att få penningpåsen att räcka till tvingats till stora besparingar, som vi har hört.

Som i en familj gäller det att fördela våra gemensamma resurser så rättvist som möjligt. Vi har dragit ned genom att till exempel öka antalet personer som samåker från två till tre, och vi har minskat antalet fritidsresor för alla utom för rullstolsburna, som fortsätter att ha obegränsat antal resor men med färdtjänstbuss. Administrationen har vi dragit ned på, och mycket annat. Vi förbättrar möjligheterna att beställa färdtjänstbuss genom ett ökat öppethållande i kombination med det tidigare vidarekopplandet under nätterna. Och vi satsar på ett nytt kommunikationssystem, som förvaltningen önskat under lång tid. Det bör ge bättre service åt våra färdtjänstkunder.

Vi kommer också att följa upp konsekvenserna av gjorda besparingar för att få en verksamhet som fungerar maximalt. Då får vi väl se vad som är bra och vad som är dåligt, och då borde vi samverka tvärs över partigränserna – i tid.

Vi satsar vidare på samarbetet med kommunerna, SL och andra transportslag för att få ett sammanhängande transportnät med handikapptillgängliga hållplatser, fordon och kombinationsresor. Vi fortsätter också samråden med handikapp- och pensionärsorganisationerna.

När det gäller rullstolstaxi är det för närvarande inte möjligt att upprätthålla den möjligheten, såvitt jag kan se, annat än med samma kostnad som andra färdtjänstresenärer betalar för taxibuss utan samåkning, det vill säga 50 procent av taxameterkostnaden. Det är klart att det är pengar, så visst är det ett problem. Men med färdtjänstbuss åker rullstolsburna även i fortsättningen obegränsat antal resor.

Det här är givetvis ingenting som man tycker är trevligt att göra, men jag kan inte se annat än att man måste göra det i dagens läge. Att rullstolstaxi, som hade möjlighet att samplanera, inte har gjort det är ju synd. Hade de gjort det så hade det kanske blivit ett annat resultat, och då hade vi kanske också gjort en annan bedömning. Men i dagens läge yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 46

B o r i s v o n U e x k ü l l (m): Herr ordförande! Jag förstår inte varför Socialdemokraterna och deras stödpartier går fram som en ångvält mot de handikappade i den här frågan.

Jag instämmer i vad mina borgerliga kolleger har sagt i talarstolen. När återremissen skulle behandlas i färdtjänstnämnden, kände förvaltningen inte ens till hur fullmäktige hade beslutat! Därför hade man ett tjänsteutlåtande som inte var kopplat till fullmäktiges beslut. Det är ju ett fullständigt osannolikt förhållande!

Under sittande sammanträde säger sedan majoriteten: Jo, men här har revisorerna skrivit att allt är så bra, så bra. Det stämmer inte heller – revisorerna är ju kritiska till beräkningarna och vill ha en bättre beräkning. Ändå skulle det vara underlag för att anse att det är bra, har ni sagt. Det är ju inte klokt!

Och för det tredje går man nu dessutom i dag ut i pressen med falsk information. Johan Sjölander, Pelle Börjesson och Ulla Dahl skriver på debattsidan i dagens City: "Samtidigt genomförs förbättringar av den ordinarie färdtjänsten. Exempelvis införs möjlighet att beställa färdtjänstbuss på nätter och helger från den 1 oktober i år." De handikappade som finns här utanför säger att detta inte stämmer. Så sent som i går klockan 21.30 och 24.00 har man ringt för att beställa en sådan färdtjänstbuss och mötts av en telefonsvarare som hänvisar till öppettider.

Det som ni skriver i tidningen i dag är – enligt vad de där ute säger – inte sant!

Vad är detta för ångvältfasoner!

Jag blir verkligen upprörd. Här talar man om rättvisa och solidaritet. Vad är det för rättvisa, och vad är det för solidaritet, att de här handikappade ska berövas delar av sina möjligheter, samtidigt som SL-kortet är oförändrat? De som är friska och starka ska ha oförändrade villkor, men de för handikappade ska det dras åt.

Herr ordförande, jag har tidigare yrkat återremiss i enlighet med vad jag yrkade förra gången och med Moderaternas yrkande i landstingsstyrelsen. Jag står fast vid återremissyrkandet, men om det faller yrkar jag bifall till inte bara första attsatsen att avslå förslaget om avgifter och så vidare utan även den andra, med uppdrag till färdtjänstnämnden att snarast återkomma med en opartisk utredning. Jag instämmer alltså i fp:s och kd:s yrkanden.

Anförande nr 47

Landstingsrådet B e r g e r K e t t n e r (s): Ni som har hört mig i den här talarstolen förut vet att jag med ganska glatt mod brukar ge mig in i debatterna och både kunna ge och ta. Men jag känner mig faktiskt väldigt bekymrad just nu. Från den andra talarstolen har vi fått höra de mest besynnerliga påståenden: att vi är antidemokrater, att vi är dumma i huvet, att vi beter oss som ångvältar mot alla funktionshindrade och att vi inte har någon som helst inlevelseförmåga i hur människor med funktionshinder lever.

Hur kan du säga så, vad vet du om min vardag? Vad vet ni som gör att ni kan säga att ni vet så väl hur det ligger till? Hur kan ni generalisera på det sättet?

Demokratin vinner vi tillsammans varje dag. En del av den är att inte påstå saker om varandra hej vilt.

Vi gör det här i dag utifrån vår övertygelse om att alternativet är värre. Alternativet är att blunda för verkligheten, ungefär som majoriteten valde att göra i förra mandatperioden och väljer att fortsätta göra. Det leder till konsekvenser av totalt okontrollerad ekonomi – och de som förlorar mest på det är inte den som, som jag just nu, kan gå och stå och springa som man vill utan den som måste använda mycket vård och färdtjänst. Visst låter det mycket trevligare, men det leder till ganska hjärtlösa konsekvenser.

Om man nu ändå ska fundera på vad som har sagts i sak, måste jag igen fråga som jag gjorde förra gången vi debatterade det här: Varför räknas bara rullstolsburna människor? Varför är det inte viktigt att leva sig in i hur det är att vara nyblivet helblind? De människorna har i dag ingen fri taxiservice, och vi har inga chanser

att förbättra servicen på ett mer konsekvent sätt för färdtjänstresenärerna om vi väljer att plocka ut enstaka grupper och bara se till dem.

Det är viktigt att inte låsa sig i prestige, har det sagts i talarstolen. Ja, och det är viktigt att inte använda sig av slående argument i taktiskt syfte.

Som en sista upplysning kan jag berätta, för dem i minoriteten som tror annat om oss som tror att det här är det enda möjliga beslutet, det enda vi kan stå för med rak rygg därför att vi vet att alternativet är värre, att jag själv under en ganska lång period har varit färdtjänstkund. Jag har personer i min omedelbara närhet som både har varit och är det.

Det skulle faktiskt aldrig falla mig in, jag skulle inte drömma om att påstå motsatsen om er. Jag tror inte att ni använder er av den här frågan av taktiska skäl, för att den är hjärtknipande, utan jag tror att ni menar ert engagemang. Men om vi ska återvinna demokratin tillsammans, gäller det att inte förlöjliga och misstänkliggöra varandra.

Jag drar en annan slutsats – inte för att jag är dum, elak eller ointresserad utan därför att jag tror att det här är den enda möjliga vägen att rädda färdtjänstens ekonomi i nuläget. Och jag skulle kunna påminna om vilka det är som har satt landstinget i det läge där det är.

Jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 48

B o r i s v o n U e x k ü l l (m): I en demokrati, herr ordförande, fattar man beslut efter att man vet vad beslutet gäller och har ett sakunderlag som man kan lita på och tro på. Det är en viktig förutsättning för demokrati.

Som svar på din andra fråga vill jag säga, att jag började mitt första anförande på följande sätt: *Alla* kollektivresenärer, både friska och handikappade, ska ha i möjligaste mån lika möjligheter och lika kostnader. Jag sade också att jag tycker att kostnaderna, för både friska och handikappade kollektivresenärer, ska bäras lika av alla.

Det är för mig rättvisa och solidaritet. Men rättvisa och solidaritet har tydligen förlorat innebörden för dig, dina partivänner och dem som stöder den här majoriteten.

Anförande nr 49

L andstingsrådet B e r g e r K e t t n e r (s): Då ska vi bena upp det här.

I en demokrati fattar man välinformerade beslut, säger du. Var det som låg till grund för det budgetbeslut som slutade i ett nästan dubbelt så stort underskott som det var tänkt?

Man ska ha i bästa fall lika kostnader. För mig är solidaritet faktiskt inte det. Solidaritet är att den som behöver mer ska få mindre till lägre kostnad. Det är just därför vi är beredda att särbehandla dem som har rullstolstaxi och låta dem åka taxi för halva kostnaden. Lika kostnader för taxitjänsten vore djupt kränkande och

orättvist. På samma sätt bör inte kostnaderna delas lika av alla. Det är därför vi subventionerar färdtjänsten mycket mer än den vanliga kollektivtrafiken.

Vi vet att moderat rättvisa är att mäta saften i varje glas med millimeterlinjal, så att alla får exakt lika. Det tycker vi är orättvist.

Anförande nr 50

B o r i s v o n U e x k ü l l (m): Jag tycker det är rättvist att de kollektivresenärer som är handikappade inte betalar mer för de resor de ska kunna göra på lika villkor som alla andra. Det tycker jag är vad det handlar om.

Jag saknar ord. Det är väl självklart att alla ska betala samma kollektivtaxa. Om de handikappade måste åka rullstolstaxi eller något liknande för att kunna åka på åtminstone ungefär samma villkor som vi andra, ska de väl inte betala mer för det?

Anförande nr 51

Landstingsrådet B e r g e r K e t t n e r (s): Det är förmodligen just där vi inte förstår varandra. Vi menar – och det tyckte jag Johan gick igenom väldigt pedagogiskt, och vi har pratat om det många gånger – att rullstolstaxi motsvarar taxi, och färdtjänstbuss, vanlig färdtjänst med obegränsat resande, måste kunna anses motsvara vanlig kollektivtrafik. Då betalar man inte mer för vanlig kollektivtrafik i det ena fallet, och man betalar mindre för taxiservice därför att man behöver den mer om man är rullstolsburen.

Anförande nr 52

B i r g i t t a B e x e l i u s (fp): Herr ordförande! Jag begärde replik för att Anna Berger Kettner spände ögonen i mig och sade att jag hade påstått vissa saker. Då kände jag att nu börjar det handla om känslor. Ska jag ta hänsyn till hur du känner när jag står i talarstolen och propagerar och argumenterar för min sak? Om du blir sårad eller ledsen är faktiskt ditt problem.

Du försöker förminska och förlöjliga mig. Det är en härskarteknik, det känner jag till väldigt väl så det går jag inte på.

Däremot måste jag säga att jag tycker att det är viktigt att en förvaltning vet om vad som står i de att-satser som ett landstingsfullmäktige har beslutat om, så att man kan vidta de åtgärder som på demokratiskt sätt har begärts. Därför talade jag om demokrati.

Det var faktiskt ganska synd om förvaltningschefen – om vi nu ska prata om känslor, Anna.

Det som räknas är de handlingar man utför, och nu håller ni på att fatta beslut om att göra så att rullstolstaxi försvinner vilket jag tycker vore synd.

Vi måste hålla perspektivet. Det handlar om ett besparingsförslag på 1 miljon kronor från den 1 oktober till och med december. Nu kommer det inte att bli så mycket, för det hinner man inte med. För 4 miljoner kronor om året vill man alltså försvåra för den grupp handikappade som är här ute i hallen och som absolut vill

ha rullstolstaxi, som ger dem en glädje i livet. Jag tycker att vi ska besinna oss inför det beslutet och få denna ekonomiska redovisning, så att vi sedan eventuellt kan fatta beslut om att införa samåkning i rullstolstaxi, Ulla Dahl.

Man behöver inte fatta det här beslutet nu, det går att fatta ett annat beslut, som är bättre!

Anförande nr 53

Landstingsrådet **B e r g e r K e t t n e r** (s): Nej, Birgitta, det är inte så att du måste värna om mina känslor när du argumenterar. Men när du introducerar en väldigt känslös argumentationsteknik har du ett ansvar.

Nu använde du till exempel dragningen ”det ger dem en glädje i livet” – jag hoppas det finns fler saker än rullstolstaxi som ger de här människorna som åker rullstol en glädje i livet, måste jag säga!

Spelar man på känslor, får man också finna sig i att det blir känslösamt.

Du säger att jag använder härskarteknik. Det är härskarteknik att lägga på någon ett ansvar som de inte har. En annan sak är att begära att en människa tar ansvar för sina egna ord och handlingar. Det gör du av oss, och jag skulle aldrig kalla det en härskarteknik.

Det är intressant att det är just Folkpartiet som säger att det skulle liksom vara fel att behöva ta ansvar för vad andra känner för det man gör. Det är precis som du själv sade, Birgitta: man har ansvar för sina handlingar. Man har ett ansvar, om man i ett demokratiskt valt parlament väljer att påstå om den som tycker annorlunda att det är en odemokratisk inställning.

Man ska vara väldigt försiktig med demokratin. Man ska vara försiktig med hur man använder känslöargumenten. Och jag tycker, Birgitta, att en del av den respekt man ska visa varandra när man har ett politiskt samtal är att man koncentrerar sig på det samtal som pågår och åtminstone visar varandra den respekten att man inte talar med andra under själva meningsutbytet. Tack.

Anförande nr 54

Landstingsrådet **R y d b e r g** (fp): Man blir alldeles perplex när det förs en diskussion om att mäta saft med linjal, när man definierar vad rättvisa är. Rättvisa innebär att de som har större behov av speciella lösningar inom trafiken måste kunna få det därför att de har speciella behov. Det innebär inte i förlängningen att vi alla ska ha samma sorts trafik eftersom vi alla är människor, utan vi har faktiskt olika behov.

Man ställer sig än en gång den fråga som inte har besvarats: Är löftet till oss friska kollektivresenärer att ha oförändrat kortpris även nästa år viktigare än att kunna säkerställa att rullstolstaxi kan fortleva och gravt rörelsehindrade personer få den frihet som vi andra har?

Anförande nr 55

Landstingsrådet B e r g e r K e t t n e r (s): Ja, det är nog så, Birgitta, att känslorna spelar ett spel med oss. Nu tror jag att du missade min poäng; det kan hända att jag var för känslsam och otydlig.

Det jag försökte säga var att vi socialdemokrater tycker just att det ska vara tillgång efter behov. I meningen innan den du hänvisar till sade jag att det handlar om att den som har större behov ska kunna få mera till en lägre kostnad. Det innebär fortfarande det här förslaget.

Det Boris sade var att vi skulle få samma kostnader och bära kostnaderna lika, och då sade jag att effekten blir som om man mäter saften i millimeter och kallar det rättvisa.

Det måste vara olika. Det är vi tydligen överens om – men du vill ändå fortsätta debattera det. Varsågod!

Anförande nr 56

Landstingsrådet R y d b e r g (fp): Om man konstaterar att det finns vissa som ha större behov, borde vi vara beredda att hitta lösningar som gör att deras större behov tillgodoses.

Vi har öppnat för en kompromissmodell, att även införa samåkning inom rullstols-taxi och ett fastställt antal resor. Vi har bett om er reaktion på det. Hittills har vi inte mött något gensvar, att ni kan tänka er att rädda rullstolstaxi men också införa möjligheter till samåkning.

Jag väntar fortfarande på ett förändrat sinnelag, om ni menar att de med störst behov ska kunna tillmötesgå enligt sina behov och inte enligt en mall som är likvärdig för alla, det vill säga lika svårigheter för alla.

Anförande nr 57

Landstingsrådet B e r g e r K e t t n e r (s): Vi kan träta i evigheter. Tycker man att ett förslag är viktigt bör man lägga det i någorlunda god tid.

I alla fall är det så, Birgitta, att vårt förslag faktiskt inte innebär lika för alla, utan att den som har större behov ska få resa taxi till halva taxameterkostnaden, obegränsat mycket. Vi tycker att det är viktigt att man har större tillgång när man har större behov.

Anförande nr 58

Landstingsrådet R y d b e r g (fp): Jag konstaterar att vad ni säger är att de som ska få fortsätta att åka rullstolstaxi är de som kan betala halva taxameterbeloppet.

Det är alltså ett klart besked att det är plånboken som styr. De rörelsehindrade som har en fet plånbok får fortsätta att åka rullstolstaxi, men inga andra.

Anförande nr 59

U l l a D a h l (mp): Jag vet inte riktigt vad ni menar med den här samåkningen. Taxi har ju haft möjlighet att visa att de vill försöka samordna trafiken, men det har tydligen inte gått. Är det så att ni menar att färdtjänsten ska administrera även rullstolstaxi men med minibussar i stället, det vill säga sådana bussar som de allra mest behövande inte kommer in i? Det lär vara bara vissa rullstolar som går in, om jag har förstått saken rätt. Då skulle man kunna samåka med andra färdtjänstkunder – är det så ni menar?

Då är det inte längre någon rullstolstaxi, utan då är det färdtjänst, fast en annan variant. Det kanske går att utveckla, men det tycker jag liksom inte riktigt hör till det här ämnet.

Anförande nr 60

P e l l e B ö r j e s s o n (v): Ordförande, ledamöter! Det har varit mycket snack om ”friska” här. Jag tycker att man bör hyfsa debatten. Eftersom jag har levt med det här under huden i 24 år har jag en viss erfarenhet.

Min grabb skulle söka pass en gång, så vi gick till passexpeditionen. När vi hade kommit en bit på väg därifrån ville Mattias titta i passet. Där stod det: ”Kan ej underteckna på grund av sjukdom”. Jag vart vansinnig! Jag gick tillbaks till passexpeditionen och förklarade att Mattias är mitt friskaste barn. Jag har sex barn, men Mattias har varit friskast av alla. Han har en CP-skada, som han fick vid födseln.

Jag tycker inte man ska snacka om ”friska” och ”handikappade”.

Anna snodde rätt mycket av det som jag hade tänkt säga, så jag får väl ta upp lite annat.

I Folkpartiets förslag till landstingsfullmäktige står det ingenting om det som Birgitta Rydberg har snackat om, att man ska kunna behovspröva, utan bara om att samåka med övriga färdtjänstkunder. Det har vi redan i dag. I färdtjänstbussarna samåker man.

Jag har två barn hemma med mycket grava handikapp, som skulle kunna åka rullstolstaxi. En gång har Matilda åkt. Vad var det för rullstolstaxi? Jo, det var ett av de där bolagen som har rätt att köra rullstolstaxi, men det kom en vanlig färdtjänstbuss! Skillnaden är bara att de får mera betalt för det. Jag frågade hur det här kunde komma sig, och det visade sig att det här bolaget kör bara med färdtjänstbussar när de kör rullstolstaxi – och får mera betalt. Vad är det för ordning? Vad är det för utveckling av marknaden? Var det vi ville?

När utvärderingsseminariet hölls var det enda som det här bolaget sade att de vanliga färdtjänstbussarna hade så dåliga chaufförer. När jag frågade vad de skulle göra åt det, svarade de att de inte var intresserade av att göra någonting åt det, utan det enda de var intresserade av var att köra rullstolstaxi, som de tjänade mera pengar på. Är det den utvecklingen vi ska ha?

Jag tar fullt ut ansvar för det förslag som vi har lagt. Jag kan se mina barn i ögonen när jag kommer hem i kväll och säga: Det här har jag stått för!

Anförande nr 61

Landstingsrådet R y d b e r g (fp): Nej, det stämmer. Det står inte något yrkande i Folkpartiets förslag om begränsning av antalet resor. Men jag har försökt slänga ut i debatten den frågan, eftersom vi i går via mejl fick ett förslag som är förankrat hos flera av dem som använder rullstolstaxi. För att förhindra att rullstolstaxi läggs ned helt skulle man vilja pröva frågan om en begränsning av antalet resor i tilldelning, precis som sker med övrig färdtjänst.

Jag har väckt den frågan, men jag har inte fått någon reaktion att det här är något som man skulle kunna tänka sig att pröva för att på det sättet begränsa den kostnadsutveckling som Johan Sjölander är så orolig för. Vi sträckte ut en hand för att se om det kunde gå att mötas på halva vägen och rädda rullstolstaxi med något färre resor än vad det är i dag.

Det stämmer att vi inte har yrkat på det, men vi hade varit beredda att pröva frågan om ni var beredda att möta oss på halva vägen så att rullstolstaxi kan få bli kvar.

Anförande nr 62

Landstingsrådet N y m a n (kd): Herr ordförande! Det här är en spännande debatt, tycker jag. Jag har genom åren haft några meningsutbyten med bland andra Pelle Börjesson, och en och annan gång har det rört färdtjänst också.

Det här ärendet är det oerhört bråttom omkring – så till den grad bråttom att man inte hinner bereda det i god ordning. Jag skulle vilja ge ett tips: nästa gång ni har så här fruktansvärd brådska, se till att ärendet kommer ut i tid, så ni åtminstone slipper den anmärkningen!

Detta är utomordentligt bekymmersamt, eftersom det är relativt länge sedan landstingsstyrelsen hade ett möte och tog beslutet, med omedelbar justering gissar jag. Jag hade inte tillfälle att vara med då, men det utgår jag ifrån. Det lär också bli dagens beslut, att det ska justeras omedelbart. Annars kommer det här att träda i kraft en vecka innan protokollet är justerat, enligt beslut i morse.

Det finns några tecken på att det är så bråttom att man till och med snubblar över sig själv.

Det har sagts att detta är färdtjänstens enda chans. Om färdtjänstens enda chans hänger på att ni inte hinner bereda ärendet i god tid och presentera det på ett seriöst sätt, då blir jag riktigt orolig! Min oro ligger på en hög nivå. Det här kullkastar alla förhoppningar om att få en seriös debatt framöver.

Det är ett jättebra förslag som Birgitta och andra har yrkat bifall till. Jag ber att få instämma i det förslaget. Det här är dåligt berett, och det är jättebråttom. Att demokratin ska respekteras är väl det minsta man kan begära just när vi har bråttom.

Det andra som jag vill anföra är återigen en liten reflexion. Jag har medan jag lyssnat på debatten undrat hur det skulle ha varit, om det hade varit tvärtom, det vill säga om en borgerlig majoritet hade kommit med det här förslaget. Jag måste dra den slutsatsen att ansvarstagandet från den nuvarande majoriteten har varit så

stort att den utan invändning hade ställt sig bakom det, även om det hade varit dåligt förberett. Reflektera ett ögonblick över det!

Ska vi lösa landstingets ekonomi med de här metoderna kommer det inte att bli någon lösning. Erfarenheterna i det här landstinget och i andra landsting är väl tydliga nog. Alltså: lite sans och måtta – bara lite! Då tycker jag att den här frågan mycket väl kan vänta till budgetfullmäktige. Vi bör där ha en rimlig chans att värdera det här i ett sammanhang i färdtjänstens budget för nästa år och i planeringen för åren framöver. Är inte det ett rimligt krav, så säg ett rimligt politiskt krav. Jag lägger inte in några personliga eller andra känslor utan håller mig strikt till hur en rimlig beslutsprocess ska utformas om man vill skapa respekt för sin politik.

Jag kan inte låta bli att upprepa att om detta är färdtjänstens enda chans, är frågan den om vi inte bör tillsätta en opartisk kommission, som granskar förhållandena. Jag tror inte att det är så allvarligt. Jag vet att det är en skicklig förvaltning och att det finns eftertänksamma och kloka ledamöter i färdtjänstnämnden, men använd då den klokheten i det här ärendet just i dag!

En fjärde och sista punkt gäller ärendet. I slutet av motivtexten står det: ”Förslaget medför således större likställighet mellan färdtjänstens resenärer.” Det fanns en period i mitt politiska liv när jag var ordförande i omsorgsnämnden och fick lov att sätta mig in i någonting som heter FN:s standardregler. Jag lärde mig då att den likställighet vi som har tagit på oss ett politiskt ansvar för att eftersträva är likställighet mellan sådana som har funktionshinder och dem som inte har det. I den riktningen ska det gå.

Här är fullmäktiges majoritet nu beredd att ta ett beslut där likställigheten försämras, och jag är rädd för att när vi ses här om sex veckor i en budgetdebatt kommer det att bli ytterligare förslag i den riktningen. Det gillar inte det här landstingets invånare, i synnerhet inte de som behöver färdtjänstens insatser, de som behöver det som Anna Berger Kettner talar om: lite mer för att välfärden ska kännas tydligare. Jag är riktigt orolig om vi inte vågar låta den här frågan vänta till budgethanteringen.

I det förslag som vi har framlagt står det: 1. Avslå förslaget – det måste vi göra eftersom vi tycker att det är tokigt 2. Ge färdtjänstförvaltningen och andra som behöver bereda ärendet en kort men ändå viss tid för utredning och analys! Jag är övertygad om att med den kompetens som finns både i förvaltning och i nämnd kommer vi att kunna ha ett väl underbyggt förslag i en helhet att ta ställning till här om sex veckor.

Anförande nr 63

Birgitta Henricson (v): Ordförande, ledamöter! Jag har inte följt dagens debatt från dess början eftersom jag då satt och åt, men jag vill försöka göra mig hörd ändå. Vad vi pratar om är rullstolstaxi. Jag vet att projektet ”Taxi för alla” redan har nämnts. Man ska ha i minnet att projekt alltid är tidsbegränsade. Det har skett en utvärdering, och det är inte tu tal om att det var ett bra projekt.

När man ser på hela färdtjänsten finner man dock en massa grupper – jag brukar kalla dem tysta grupper – som har dolda handikapp, sådana som inte hörs. Inte alla resenärer som nu har färdtjänst kan använda sig av rullstolstaxi, och jag

tycker att det ligger en orättvisa i det förhållandet. De som har färdtjänst i Stockholm har den här favören. De som inte bor i Stockholm har inte den favören. Man kan tycka att det är en orättvisa även i detta.

Anna Berger Kettner, alltid välformulerad, och andra har tagit upp en massa saker som jag hade tänkt säga, så nu behöver jag inte beröra dem. Men man får ha i åtanke att i varje fall vi i färdtjänstnämnden om det här projektet sagt: Okej, det kan få vara kvar, men vi får göra det på ett annorlunda sätt. Vi har inte helt lagt ned det, vilket påstås. Om budgeten sedan blir bättre kan man kanske genomföra det precis som var tänkt innan vi fattade det här beslutet. Då behöver man inte låta kunderna betala så mycket som 50 procent utan går tillbaka till ursprungsformen, men för tillfället finns det tyvärr inget annat val. Därför bör man fatta det här beslutet.

Jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 64

Landstingsrådet Wallhager (fp): Ledamöter, herr ordförande! När man följer en debatt från åhörarbänken blir man ibland lite fundersam. Några har sagt att vi ska värna om demokratin, vi ska utveckla demokratin och vi ska kunna gå hem och titta våra barn i ögonen och säga: Jag är stolt över det här beslutet, jag kan stå för det och kan ta ansvar för det.

Jag kom vid en snabb sammanräkning fram till fem fel i handläggningen av det här ärendet:

Ett fullmäktigebeslut som inte efterlevts eftersom återremissen inte har fungerat.

Förvaltningschefen kände inte till återremissen.

En stor del av oss ledamöter hade inte tillgång till handlingarna. De delades ut.

Ärendet påbörjades innan alla hade tillgång till handlingar och innan alla ens hade haft tillgång till att läsa handlingarna.

På sittande möte lägger man på bordet fram en revisionsrapport som någonting i stället för den opartiska utredning som vi har begärt.

Ni på den andra sidan brukar prata om att vi på den här sidan inte är så bra på att hålla oss till lagar, men jag undrar vad kommunallagen säger om en sådan här hantering, där fem saker fallerar. Om det är så att vi kan gå hem här och vara stolta över att vi har fattat ett beslut där hanteringen har varit minst sagt undermålig, är det inte så att även om ni inte tänker backa från det ekonomiska ställningstagande som ni har tagit i det här ärendet, borde ni väl åtminstone se till att ärendet blir ordentligt berett. Är inte det ett minimikrav?

Jag blir vidare lite fundersam över argumentationen här, bland annat över Annas, som jag tycker, lite sorgliga inlägg. Du är i vanliga fall väldigt mycket bättre än så, Anna. Alla har inte tillgång till rullstolstaxi, och därför ska vi lägga ned den verksamheten. Alla i hela landet eller alla i hela länet? Ska alla ha det lika dåligt, eller finns det faktiskt inte grupper som behöver något lite mer än vad andra grupper behöver? Är det budskapet?

Men om ni inte accepterar den argumentationen, titta åtminstone över handläggningen av ärendet! Det minsta vi kan begära i den här församlingen, som faktiskt är landets näst största parlamentariska församling, är väl att man håller sig till kommunallagen och till god beredningsform, så att vi alla kan vara delaktiga i diskussion och debatt? För mig är det ett minimikrav som avsevärt har passerats i dag.

Anförande nr 65

Landstingsrådet Berger Kettner (s): Jag vill bara sakligt och utan känslomässighet påminna om att härskarteknik är att förlöjliga och förminska någon utan att ge denne möjlighet till genmäle. Det andra som jag vill påminna om är att det finns anledning att vara bekymrad över postgången i samband med fullmäktige. Jag har förstått att presidiets ordförande ganska noggrant har gått igenom vilka mått och steg som ska tas. Handlingarna är tydligen skickade i rätt tid härifrån. Jag tror att den som vi kommer att vända oss till faktiskt är Posten. Också den ska ställas till svars.

Anförande nr 66

Landstingsrådet Wallhager (fp): Självklart ska Posten ställas till svars, Anna, men det handlar också om att när en så stor del av fullmäktigeledamöterna inte får sina handlingar kan man inte bara säga: Mitt ansvar är att jag har skickat i väg dem. De har gått i väg, och jag kan inte göra mer.

Man får faktiskt dra konsekvenserna av det hela. Vi kan inte hantera ett ärende där ledamöterna inte har läst handlingarna. Snacka om demokrati!

Anförande nr 67

Johan Sjölander (s): Herr ordförande! Jag tänker kommentera några saker. Jag har i sak faktiskt inte uppfattat några riktigt bra argument där vår principiella hållning kan ifrågasättas. Låt mig först ta upp det principiella argumentet om likabehandling. Nej, vi likabehandlar inte ens mellan färdtjänstresenärerna. De som har färdtjänstbusstillstånd har till skillnad från alla övriga färdtjänstresenärer ett obegränsat resande. Den prioriteringen har vi gjort därför att vi menar att deras behov är något större. Där sker inte något exakt likabehandling.

När det gäller möjlighet att beställa en bil för egen disposition, att åka taxi, har jag väldigt svårt att se att det faktum att man sitter i rullstol i sig ska vara ett argument för en lägre avgift. Där ser vi faktiskt ingen anledning att olikabehandla olika grupper inom färdtjänstkollektivet.

Det finns vidare argument för olikabehandling i någon mening gentemot andra SL-resenärer, nämligen att vi inte subventionerar taxiresandet för de här grupperna, och det gör vi därför att det är andra kostnader förknippade med detta. Det har Anna mycket förtjänstfullt beskrivit. Det är det vi menar med att vi ska likställa mellan olika grupper.

Jag kommer så till hanteringen av ärendet. I juni i år fattade färdtjänstnämnden beslut om att föreslå den här taxeförändringen. Jag tror inte att någon här har kunnat undvika att uppmärksamma att det här förslaget har varit aktuellt sedan dess. Om man har missat det har det funnits ganska många som varit beredda att

sätta fingret på just den här punkten. Förslaget har alltså funnits sedan juni i år, så det är inte något nytt förslag som hastats upp och överraskande kastats över landstingsfullmäktige. Det är tvärtom ett förslag som länge har funnits.

Jag vill också betona att jag förstått att minoriteten på det färdtjänstmöte som har diskuterats uppenbarligen inte var nöjd med färdtjänstförvaltningens beredning. Vi i majoriteten var nöjda med beredningen. Vi tyckte att det hade gjorts en korrekt genomlysning. För att reda ut eventuella frågor och klara ut osäkerheter, om det fanns någonting som man ville fördjupa sig i och utreda mera, höll vi färdtjänstens på området mest insatta experter tillgängliga för nämndens utfrågning. Detta avböjde minoriteten. Man var inte intresserad av det utan ville i stället gå till beslut. Möjligheter till fördjupning, diskussion och andra frågeställningar har alltså funnits sedan juni.

När det gäller siffrorna såg ni tidigare på min overheadbild att den prognostiserade kostnaden utöver budget för rullstolstaxi var 9 miljoner kronor. Den kostnaden kan till och med bli ännu högre om resandet fortsätter att öka. Vi kan inte komma förbi dessa 9 miljoner kronor, oavsett hur vi vrider och vänder på saken.

Det finns vidare en sak som jag har varit mycket bekymrad och smått upprörd över. Boris nämnde att nattrafiken inte hade fungerat tillfredsställande. Det får vi i så fall utreda. Sedan den 1 oktober i år ska det gå att beställa färdtjänst dygnet runt. Förvaltningen har satt in extra personal under den första perioden för att säkerställa driften i inledningen. Har det fallerat någonstans är det upprörande. Jag kan hålla med om att det i så fall finns ett demokratiskt problem. Vi ska också få en signal om ifall de beslut som vi fattar inte är tillfredsställande. Jag tycker att vi ska utreda just det här fallet och se vad som kan förklara just det. Om nämnden fattar beslut om att något ska fungera och vi får rapporter som säger annat, är det bekymmersamt.

Självklart ska man kunna beställa färdtjänst, alltså vanlig kollektivtrafik, även på natten. Ett beslut därom är fattat, och det är en bra reform, som jag tycker att vi ska vara stolta över. Låt oss utreda det här fallet noggrannare, Boris, och se om vi kan upptäcka vad som fallerat där. Vi har nämligen inte fått några rapporter om driftsstörningar. Det var en för mig ny uppgift som presenterades från talarstolen.

Jag skulle också vilja föreslå en omedelbar justering på den här punkten.

Anförande nr 68

Boris von Uexküll (m): Herr ordförande och Johan Sjölander! Det är sant att vi på det här färdtjänstmötet erbjöds att ställa frågor. Vi hade då fått utdelat det revisorsutlåtande som inte alls stödde era synpunkter, men framför allt fanns inte det som fullmäktige hade begärt, nämligen en opartisk utredning. En sådan måste finnas innan man kan ställa frågor kring den. Vi hade ingen anledning att diskutera något som inte fanns.

Anförande nr 69

Birgitta Bexelius (fp): Johan! Du säger att ärendet var berett, men det var det inte. Förvaltningschefen visste inte att vi ville ha en opartisk ekonomisk utredning, så det var inte gjort. Revisorsrapporten låg på bordet, och vi fick ställa

frågor, men vi hade inga revisorer att ställa frågor till. Man kan inte bara fråga förvaltningens representanter utan vi måste få svar på våra frågor.

Vi frågar oss: Vad kostar egentligen färdtjänsttaxi i jämförelse med färdtjänstbuss? Det som jag känner till är att vi måste klara ett besparingsbeting om 4 miljoner kronor nästa år, och det ska ske genom de här åtgärderna. Det här förslaget kommer att skjuta hela projektet med rullstolstaxi i sank, för det är bara de som har god ekonomi som kommer att kunna resa. Det enda som vi begär är att få en oberoende ekonomisk redogörelse för vad de olika resesätten egentligen kostar och att det utifrån det resultat som man får vidtas åtgärder som gör att man kan ha det här kvar.

Olika personer har olika behov, och det som vi vänder oss mot är att det här inte är gjort. Att påstå att vi har fått möjlighet att få våra frågor besvarade är faktiskt inte sant.

Anförande nr 70

Johan Sjölander (s): Till att börja med tycker jag att det ständiga refererandet till hur en enskild tjänsteman på färdtjänstförvaltningen uppfattar sitt uppdrag är lite märkligt eftersom han inte är här för att kunna förklara eller utveckla frågeställningarna. Jag har nu ringt till den här tjänstemannen för att få klarhet i detta, men det känns ändå som ett olustigt inslag i debatten.

Så helt kort något om revisorerna. Det som revisorerna granskade var på vilket sätt färdtjänsten redovisade kostnader för färdtjänstbuss, alltså det som har ifrågasatts inte minst från branschen, som menar att någon har räknat fel. Vad revisorerna pekat på är, som ni har läst i handlingarna, att man kan ifrågasätta det sätt att räkna som har använts, dock ur ett helt annat perspektiv. Vi menar snarare att färdtjänstförvaltningen har räknat för högt. Det är alltså enligt förvaltningens sätt att räkna mindre skillnad mellan rullstolstaxi och färdtjänstbuss än enligt det sätt som revisorerna skulle föreslå.

Det är detta som kommer fram. Hela argumentet bygger på att det skulle vara billigare med rullstolstaxi än med färdtjänstbuss. Det bygger inte på något slags felräknad redovisning av färdtjänstbusskostnaderna. Där pekar revisorerna på att det snarare är från det andra hållet som det finns anledning att rikta kritik. Vi tyckte att det var en viktig signal om att vi hade mycket på fötterna när vi fattade ett beslut.

Anförande nr 71

Jan Stefansson (kd): Herr ordförande, ledamöter! Ärendet i sig engagerar oss väldigt mycket. Man fastnar tyvärr mycket i formalia och känslorsonemang som flyttar fokus från vad det egentligen handlar om.

Jag träffade i lördags en liten tjej, åtta år gammal. För mig som kommunpolitiker ringde det många ekonomiska klockor när jag fick höra hennes liv berättas. Hon är helt rullstolsbunden och sondmatas. Hon har vårdpersonal i hemmet dygnet runt och kommer varje dag i veckan till skolan i taxi. Det är enorma kostnader, men hon är värd varenda krona. Det är också detta som vi pratar om här när det gäller rullstolstaxi. Hon har ett handikapp som de flesta av oss inte har men som kostar pengar. Jag tycker att fokus tyvärr lite grann har flyttats från det här.

Kanske kostar det 9 miljoner kronor mer än vad man hade tänkt sig. Jag vet inte hur trovärdig den kalkylen är. Alla kalkyler som hittills visats upp har ju ifrågasatts av någon. Det som kännetecknar det här ärendet är inte, som Johan Sjölander sade, att minoriteten opponerade mot handläggningen utan faktiskt det som jag refererade till, att Miljöpartiets Åke Askensten kritiserade handläggningen men ändå är beredd att gå till beslut. Det som gör det hela lite knepiggt är att kritiken finns inte bara här. Detta gäller i ett ärende som har en oerhört stor inverkan på den individ som berörs.

Du sade slutligen i ditt första inlägg att det beslut som ni är beredda att ta i dag, dessutom med den största hastighet, är det bästa för att garantera de rullstolsburnas frihet. Du vänder då fullständigt på steken. Den frihet som de rullstolsburna nu har fått uppleva med rullstolstaxi drar du in, och samtidigt säger du att det är det bästa sättet att tillgodose den framtida friheten. Det är precis tvärtom.

Det har i debatten här framkommit att ni inte bara drivs av de ekonomiska sparbetingen utan också av ett rättviseperspektiv, precis så som Stig Nyman berättade, nämligen att det man inte kan ge till alla ska man inte ge till någon.

Anförande nr 72

Hans - Erik Malmros (m): Herr ordförande, fullmäktige! Jag tänkte börja med det föredragande landstingsrådet. Jag är lite nyfiken på att vi uppenbarligen är överens om att Posten inte har skött sitt arbete. Vem bär då risken för att Posten inte sköter sitt arbete? Är det majoriteten som skickar ut handlingarna eller oppositionen som inte får handlingarna? Jag tycker att det är den som skickar ut dem som ska se till att vi alla får dem. Det har ni inte gjort, och jag tycker inte att man kan handlägga ett ärende som är så här viktigt på det taffliga sättet.

Så till Johan Sjölander. Det handlar inte bara om att man fattar ett beslut i dag. Det handlar om att man sviker vallöften. Johan sade så här före valet:

Vi vill ha ett fritt resande efter behov, det vill säga vi vill i första hand öka möjligheterna att resa under så fria förhållanden som möjligt för dem med de största behoven. Ett fritt resande handlar inte bara om ett fritt antal resor – inom parentes sagt sådana som görs med färdtjänstbuss – utan också om möjligheterna att anpassa resandet till den egna livssituationen.

Det är precis det som man får med rullstolstaxi. Du lovar att utöka de här möjligheterna, att öka det fria resandet, men nu gör du precis tvärtom. Jag tycker att demokratin förlorar på att man säger en sak före valet och gör precis tvärtom efter valet.

Stig Nyman undrade hur det hade varit om det tvärtom hade varit vi som varit i majoritet. Jag kan berätta lite grann om de 50 procent som man nu vill ta betalt för rullstolstaxi. När vi införde det för vanlig taxi som till exempel tas på gatan sade Socialdemokraterna, Vänstern och Miljöpartiet nej. Då var det hemskt att införa en sådan avgift. Nu är det högsta visdom. Tänk vad det kan förändras på ett år!

Inger Persson från Vänstern tyckte av någon anledning när vi utökade från 104 till 208 resor att det var en besparing. Hon sade så här:

”Det är inte människor med funktionshinder som ska betala landstingets under-skott. Det är inte människor som inte kan resa med de allmänna kommunikations-medlen som ska se till att budgeten kommer i balans. Det är inte rätt väg att komma fram till ett samhälle byggt på delaktighet och jämlikhet.”

Nu är det så – nu är det de som ska spara. Nu låter det precis tvärtom. Det händer alltså mycket efter ett val som man inte alls gillade före valet. Men kärnan i hela den här diskussionen är att ingen av oss i den här församlingen vet vad som är billigast: Är det rullstolstaxi eller är det färdtjänstbuss? Så länge vi inte vet det vet vi inte vad vi ska lägga ned. Vad är det som vi ska satsa på? Vilket är billigast? Är rullstolstaxi billigast och ger den högsta frihetsgraden ska vi givetvis satsa på den och inte lägga ned den. Ni kan inte exakt veta det, eftersom ni inte har visat det. De revisionsrapporter som ni kommer framdragande med säger ingenting om rullstolstaxi. Så länge ni inte vet det tycker jag att all heder pekar på att vi ska återremittera ärendet tills vi har alla fakta på bordet.

Bifall till de förslag som har kommit från de kloka bröderna och systrarna i borgerligheten!

Anförande nr 73

Landstingsrådet R y d b e r g (fp): Jag blir lite beklämd när jag hör uttryck som ”färdtjänstkollektivet”. Det är en stor samling unika individer som i dag använder färdtjänst. De är inte ett kollektiv. De är unika individer.

Johan Sjölander talar om att det här förslaget har funnits sedan i juni, men det är faktiskt så att det sammanträde som fullmäktige hade för en månad sedan fattade ett beslut om att man vill ha en oberoende part i en opartisk ekonomisk utvärdering. Du har inte sett till att detta kommer till stånd. Du är ordförande i den nämnd som ärendet återremitterades till för handläggning. Du har inte gett din förvaltning i uppdrag att ta fram det ekonomiska underlag som vi här i landstingsfullmäktige har efterlyst.

Jag tycker inte att det är rimligt att ta ett beslut på de grunder som finns. Du viftar med din sifferexercis med antaganden om vad kostnaderna blir nästa år utifrån att du räknar med en 50-procentig ökning av rullstolstaxiåkandet. Ändå vet vi faktiskt inte om det blir dyrare. Det är bara ditt antagande. Vad är det för fel på tanken att få en oberoende ekonomisk utvärdering av vad de faktiska kostnaderna är, så att vi har lite mer sakliga grunder för beslutet?

Det har sagts att detta har varit en mycket känslomässig debatt, men jag tycker också att det har varit en debatt där man inte har lyssnat på varandra. Vi är snart framme vid sanningens minut, då vi ska ta ett beslut om rullstolstaxi ska finnas kvar eller inte. Vi har försökt väcka tanken om vi kan komma fram till någon kompromiss mellan partierna för att rädda rullstolstaxi kvar, så att det inte bara är de feta plånböckerna som avgör om man får använda rullstolstaxi. Vi har hittills inte fått någon reaktion. Jag vet inte om ni kan gå ut och möta de personer som sitter här utanför, se dem i ögonen och säga: Det beslut som vi nu har fattat är det bästa för er del, och vi har fattat det på väldigt kloka och välavvägda grunder.

Jag tycker inte att de här grunderna finns. Därför vore det klokare att uppdra åt färdtjänstnämnden att bereda det här ärendet ytterligare, precis som vi har framfört i det här förslaget.

Vi har ödet för många av de här personerna i våra händer. Det kommer de att säga till oss, och det är vad de har sagt tidigare. Jag upplever att vi hur som helst har rullstolstaxis öde i våra händer när vi strax ska gå till beslut. Frågan är: Vem av er i majoriteten är det som har orkat lyssna på de tankar som faktiskt finns? Vem av er är beredd att bli dagens hjälte eller hjältinna och se till att rullstolstaxi finns kvar även nästa år?

Anförande nr 74

Johan Sjölander (s): Jag visar denna bild trots att jag hörde att sifferexercis är ett otyg. Det gäller inte någon prognos om en 50-procentig ökning utan det är siffror för år 2003. Det är en prognos ur ett delårsbokslut från färdtjänstförvaltningen, och den pekar på att rullstolstaxi för i år kommer att dra över sina kostnader med 9 miljoner kronor. Det har inte med nästa år att göra utan med detta år och de prognoser som färdtjänstförvaltningen har gjort. Det är 9 miljoner verkliga kronor, som kanske skulle behövas också till andra verksamheter eller inom färdtjänsten i övrigt för att öka friheten för många.

Anförande nr 75

Landstingsrådet Rydberg (fp): När du tittar på dina siffror måste du ju fråga dig varför rullstolstaxi har blivit så populär. Varför har resandet ökat? Jo, därför att vardagen fungerar mycket smidigare för de personer som haft möjlighet att använda rullstolstaxi. Jag har tidigare i den här debatten till er ställt frågan: Tycker ni att det är rimligt att stå fast vid löftet att kollektivtrafiktaxan ska vara oförändrad i två år när det finns behov som vi inte kan tillgodose? Är det inte rimligt att tänka sig en viss höjning av SL-kortet, där en del kan gå till att klara att de mest behövande får ett resande som stämmer med deras behov? Jag har inte fått något svar på den frågan. Jag väntar fortfarande.

Anförande nr 76

Boris von Uexküll (m): Herr ordförande! Trots alla siffror som har visats här kan jag inte för mitt liv tro – jag kan naturligtvis ha fel – att det skulle vara dyrare med en taxi som kör vanliga kunder på kvällen och däremellan kör en rullstolskund än att ha en färdtjänstbuss som står och väntar på att det någon gång då och då dyker upp en rullstolskund. Det förstår inte jag, och det är bland annat det som jag vill ha belyst i en opartisk utredning.

Anförande nr 77

Lena-Maj Anding (mp): Ordförande, landstingsledamöter! Man har ifrågasatt om vi över huvud taget haft ork att lyssna på alla de människor som berörs av det här förslaget. Vi har under två dagar knappast gjort annat än lyssnat på alla de människor som ringt till oss och som har bombarderat våra e-postbrevlådor med olika argument och beskrivningar av livssituationer. Så nu har vi tagit del av detta, pratat med de berörda och svarat på frågor.

Vi har också tagit emot väldigt många samtal från människor som är rädda för att deras färdtjänst över huvud taget inte ska finnas längre. De har inte förstått vad rullstolstaxi är för någonting. Många av dem som har ringt till oss har inte vetat att rullstolstaxi funnits. De har tackat mig när jag försökt förklara för dem att det här inte handlar deras vanliga färdtjänstbuss, som de använder obegränsat, utan att det

handlar om en variant av ett åkande i taxi för rullstolsburna. Inte många har känt till den, men de har fått brev om att de ska ringa – framför allt till oss miljöpartister eftersom man har riktat något slags kampanj just mot oss – i förhoppning om att vi kanske skulle kunna ändra oss.

De har inte förstått att man har gått ut med en väldigt stor kampanj utan att riktigt förklara vad det här handlar om, och det har skapat en rädsla hos många att deras möjligheter att åka med färdtjänst plötsligt inte längre skulle finnas. Det är helt orimligt. Jag tycker att man måste fundera över hur man bedriver kampanjer. Man kan också skapa en väldigt rädsla hos många människor.

Det här är till stora delar ett innerstadsfenomen. Ett fåtal människor använder rullstolstaxi väldigt mycket just i innerstan. Man kan fundera över hur man ska subventionera det taxiresandet. Ett helt fritt taxiresande utan begränsningar är inte längre möjligt. Vanliga människor måste planera sitt åkande. Jag måste planera mitt åkande när jag reser i väg och fundera över vid vilken tid jag kan göra ett visst besök och hur jag ska ta mig dit. Det är rimligt att man måste planera sitt åkande utifrån de regler som vi har för kollektivtrafiken, alltså utifrån den färdtjänstbuss som finns i dag och genom vilken man har tillgång till fritt åkande.

Man får planera åkandet med den typen av färdmedel. För det som man inte kan planera, alltså sådant som har mer av impulskaraktär, kan man kanske använda rullstolstaxi. Det är självklart väldigt behjärtansvärt att man ska kunna använda rullstolstaxi till det, och vi subventionerar faktiskt 50 procent av det taxiåkandet. Det är en ganska kraftig subvention.

Varje partigrupp i landstinget har ju haft möjligheter att kalla in färdtjänstens förvaltning för att ställa frågor när som helst under hela resans gång, från i juni till i dag, för att prata om det här med rullstolstaxi. Någon hänvisade till att Åke Askensten hade haft synpunkter i landstingsstyrelsen kring vissa frågeställningar. Ja visst, vi kallade i torsdags in färdtjänsten och genomförde en redovisning. Vi fick ställa alla de frågor som vi hade om det här systemet, till exempel om relationen mellan färdtjänstbuss och rullstolstaxi, och det visade sig att det är klart dyrare att åka med rullstolstaxi. Men för oss handlade det inte bara om den kostnaden utan också om många andra aspekter på det här, som jag tycker har blivit ganska väl belyst här i dag.

De kvalitetsbrister som finns när det handlar om färdtjänstbuss ska vi självklart jobba vidare med och försöka arbeta för att få färdtjänstbussarna att fungera så bra, så flexibelt och så effektivt som möjligt. Det är självklart allas vår ambition att det ska vara på det sättet. I varje fall vi i Miljöpartiet var väldigt noga med att följa hur det beslut som vi kommer att ta i dag kommer att slå. Kommer många av den lilla grupp som åker väldigt mycket plötsligt att minska, eller hur kommer det att bli?

Vi vill inte att rullstolstaximöjligheten helt ska försvinna, men man måste använda den på ett annat sätt. Vi kan kanske använda den flexibelt på ett annat vis. Det är de diskussionerna som vi naturligtvis måste fortsätta att föra.

Vi stöder landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 78

Boris von Uexküll (m): Ordförande! Du talar om att du tvingas planera innan du gör dina kollektiva resor. Jag har två döttrar. En är 19, och en är 15. En går i skolan, och en har just slutat skolan. De har billigreskort. De kan hitta på att de ska i väg någonstans till ett kafé eller vad det kan vara, och om de tar tunnelbana eller buss behöver de vänta i maximalt 10 minuter. Ska inte en funktionshindrad i motsvarande ålder kunna göra det med sina kompisar?

Jag tycker att om rullstolstaxi är den enda möjligheten för den unge funktionshindrade, ska han få nyttja en sådan till samma kostnad som mina döttrar har.

Anförande nr 79

Landstingsrådet Ny l u n d W a t z (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Jag ska inte chocka min partigrupp och för den delen inte heller någon annan partigrupp med att göra några sakinlägg i den här frågan. Den får ni som företrädare för ansvarsområdena så gärna reda ut. Däremot känner jag att det fanns ett påstående här i debatten som inte kan få stå oemotsagt. Det har att göra med huruvida ärendet fram till i dag har hanterats enligt kommunallagens krav. Jag vill klargöra minoritetsåterremissinstitutet som finns i kommunallagen.

Det är naturligtvis så att en minoritet av landstingsfullmäktige kan återremittera ärenden, men kommunallagen föreskriver inte på något sätt annat än att de beredningsorgan som tidigare har varit berörda i ärendet ska bereda ärendet igen. Sedan är det ett majoritetsbeslut som avgör på vilket sätt i de beredande organen som man bedömer att man ska hantera minoritetsåterremissen – om man vill vidta ytterligare åtgärder eller om man bedömer att ärendet är färdigberett med de åtgärder som redan är vidtagna. Jag vill bara understryka att det är på det sättet som kommunallagen fungerar, så att ingen klistrar på hanteringen av det här ärendet felaktiga uppgifter.

Anförande nr 80

Margareta Cederfelt (m): Herr ordförande, landstingsledamöter! Jag har suttit och lyssnat på debatten och tagit del av alla argument för och emot. Jag har läst handlingarna när jag väl har fått dem till landstingsstyrelsen. Jag tillhör ju den grupp som inte brukar få handlingarna i tid utan i bästa fall kan få dem samma dag som i landstingsstyrelsen. Det är samma fenomen här i fullmäktige. Jag får inte alltid handlingarna i tid, trots att jag har en brevlåda utanför dörren.

Men vad som fick mig att begära ordet var Johan Sjölanders argumentation och hans overheadbild. 9 miljoner kronor saknas, och vi måste åtgärda detta. Min första spontana tanke var: Var finns alla de människor som döljer sig bakom dessa 9 miljoner kronor, människor som faktiskt behöver åka med färdtjänst och som gör detta därför att det behövs? Det ger alternativ, och det ger ett livsutrymme. Jag är mållös, och jag mår faktiskt illa av argumentationen.

Anförande nr 81

Ulla Dahl (mp): Vad gäller revisorerna vill jag säga att revisorsrapporten kunde ha varit lite klarare och mera lättläst. Det var väl många som hade den synpunkten.

Jag hade tänkt säga flera saker här, men jag avstår från det. Jag tycker att diskussionen har givit vid handen att det kanske finns en bra jordmån för att framöver verkligen kunna se till att få en färdtjänst som fungerar på alla sätt och för att få en flexibilitet som passar alla. Dessutom bör man kunna hålla sig inom de knappa budgetramar som vi i dagens läge har. Förhoppningsvis blir läget bättre så småningom. Jag hoppas att vi ska kunna samarbeta över partigränserna för att hitta bra lösningar som kan tillgodose det som behövs.

§ 282 Fastställande av dagar för landstingsfullmäktiges sammanträden under 2004 (förslag 69)

Anförande nr 82

Landstingsrådet Rydberg (fp): Med tanke på att vi har ställt in novemberlandstingsfullmäktige och dessutom kommer att få bordläggning av ett stort antal ärenden i dag tycker jag att presidiet bör överväga att kalla till ett fullmäktigemöte i januari. Vi har i regel haft fullmäktigemöten i januari utom år efter valår. Jag tror att det står i vår arbetsordning.

Andre vice ordföranden: Vi tar till oss detta och överväger förslaget med hänsyn till ärendeutvecklingen.

Anförande nr 83

Landstingsrådet Nyman (kd): Jag vill helt kort instämma i Birgitta Rydbergs förslag.

§ 283 Bordlagd fråga av Maria Wallhager (fp) om majoriteten kommer att presentera en budget i balans år 2004

Anförande nr 84

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Ordförande, ärade ledamöter! Maria Wallhager har ställt följande fråga till mig:

Kommer majoriteten att presentera en budget i balans för år 2004?

Dessvärre blev vi ju tvungna att bordlägga den frågan förra gången. Som svar vill jag ändå anföra följande, även om jag tror att det har framgått tidigare:

Ja. Min uppfattning är att länsrättens utslag rörande budget för 2003 medför att budget i årsbalans om inte förr måste upprättas för verksamhetsåret 2004. Därmed anser jag frågan besvarad.

Anförande nr 85

Landstingsrådet Wallhager (fp): Fru ordförande, Ingela Nylund Watz! Det var ett klart och rakt svar, som jag uppskattar. Precis som du påpekade är det en fråga som är bordlagd från förra gången, när detta kanske var något mer aktuellt. Men fortfarande rullar nya frågeställningar i gång i mitt huvud, inte minst efter det att jag har lyssnat på dagens debatt. Du har tidigare sagt att vi inte ska utesluta några åtgärder just när det gäller att kunna lägga fram en budget i balans. Vi ska ha alla

sjukhusen kvar, men vi ska kanske förändra innehållet. Du har också sagt att vi har mer produktion än vad vi har råd med.

Ditt tydliga och raka svar innebär i alla fall att du tänker hålla dig till kommunalagens krav på en budget i balans. Jag förstår också att du tänker hålla dig till de förutsättningar som skatteutjämningen ger vid handen. Jag funderar då över hur vi ska kunna hålla oss till hälso- och sjukvårdslagen. Det står faktiskt i 3 § hälso- och sjukvårdslagen att varje landsting ska erbjuda en god hälso- och sjukvård åt dem som är bosatta inom landstinget. Det är klart att man med tanke på de tidigare diskussioner som har framkommit genom pressen innebärande att vi har ett sparkrav på nästan 3 miljarder undrar om vi ska rucka på den lagen.

Anförande nr 86

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Precis som jag anser att det är rimligt att följa all annan lagstiftning i samhället avser jag också att följa den lag som Maria Wallhager hänvisar till. I övrigt återkommer vi inom ganska kort tid med hela vårt budgetförslag, och då får Maria Wallhager möjlighet att bedöma det utifrån en lång rad utgångspunkter, också denna.

Anförande nr 87

Landstingsrådet Wallhager (fp): Ja, jag ska med intresse följa budgetdebatten här om några veckor just utifrån vad jag tycker är portalparagrafen inom hälso- och sjukvårdslagen. Vi som sitter här har faktiskt en skyldighet att se till att vi kan tillgodose våra medborgares behov av en god hälso- och sjukvård. Jag tycker också att det rimmar väldigt illa när chefstjänstemän går ut och säger att vi för ofta söker läkare. Det är faktiskt så att vi inte har mer produktion än vad våra invånare anser sig ha behov av.

Vi ska då kanske ifrågasätta deras behov, men på det sätt som nedskärningar nu planeras kan jag inte, åtminstone utifrån vad jag ser i dag, uttolka att vi kan hålla oss till hälso- och sjukvårdslagens paragraf. Vi får dock återkomma till den debatten, Ingela.

Anförande nr 88

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Jag anser frågan besvarad.

§ 285 Fråga av Andres Käärik (fp) om hot om nedskärningar i kulturbudgeten

Anförande nr 89

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Andres Käärik har frågat mig:

Anser du att landstinget lever upp till sitt avtal med Konserthusstiftelsen, om anslaget inte räknas upp alls eller skärs ned?

Som svar vill jag anföra följande.

Anslagen till Konserthusstiftelsen kommer att ingå i majoritetens förslag till budget, som ska behandlas i landstingsfullmäktige den 25–26 november. Eftersom budgetarbetet inte är avslutat vill jag inte gå in på några belopp eller lämna något besked om huruvida Konserthusstiftelsens anslag för 2004 kommer att räknas upp eller ej. Däremot kan jag svara på frågan på ett rent principiellt plan.

Avtalet mellan landstinget och Konserthusstiftelsen ingicks för över tio år sedan. Anslaget till Konserthusstiftelsen har därefter under en lång rad år årligen räknats upp med ett relativt generöst belopp. De senaste åren har uppräkningsen varit omkring 5 procent årligen, det vill säga en bra bit över inflation och allmän kostnadsutveckling. Jag finner det därför på ett principiellt plan fullt möjligt att anslaget för 2004 inte skulle behöva räknas upp alls utan att detta skulle strida mot avtalet.

Under tioårsperioden har omfattning och ambition ökat i förhållande till vad som var fallet när avtalet ingicks. För åren från 2005 och framåt kan inte uteslutas att avtalet med Konserthusstiftelsen kan komma att omförhandlas och att landstingets finansieringsansvar reduceras betydligt jämfört med dagens nivå. Till denna fråga avser jag som föredragande landstingsråd att återkomma i budget eller i särskild ordning.

Därmed anser jag frågan besvarad.

Anförande nr 90

Andres Käärik (fp): Ordförande! Jag tackar Ingela för svaret och för att jag också fick möjlighet att se det i förväg och fundera över det. Jag är oerhört bekymrad över det som Ingela säger i sitt svar. Det är ju inte bara ett finansieringsansvar som landstinget i avtal har åtagit sig utan det är ett totalansvar för att verksamheten ska upprätthållas med den kvalitet och i den omfattning som fanns när avtalen ingicks. Dessa avtal ingicks inte bara, som Ingela säger i svaret, mellan landstinget och Konserthusstiftelsen utan mellan landstinget, Stockholms stad och staten i en uppgörelse om ett antal olika kulturinstitutioner. Det är i så fall där som en omförhandling kan ske, om man till andra finansiärer vill stjälpas över en del av det ansvar som vi har åtagit oss.

Den beskrivning av anslagets utveckling som Ingela Nylund Watz gör är i grunden felaktig. Visst har det under vissa år skett en generös uppräkningsen. Om man däremot ser på hela avtalsperioden är det inte alls så. Konserthusets anslag har följt den allmänna kostnadsutvecklingen. Det du säger är generöst är att den förra majoriteten fick ta igen det faktum att bidragen under den förra socialdemokratiska perioden nästan inte alls räknades upp. Då säger man efteråt att det var generöst. Men det är bara därför att man inte själv räknar in sina egna historiska försyndelser.

Jag undrar hur det ska gå till att klara verksamheten och klara de omförhandlingar som man utlovar.

Anförande nr 91

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Jag kan inte lämna något ytterligare svar till Andres Käärik annat än att om mitt besked i alla andra sammanhang, där det handlar om hur vi ska klara landstingets ekonomi, är att inga åtgärder kan

uteslutas, då kan det inte heller uteslutas på detta område. Det är därför som jag säger att det inte är uteslutet att vi kan tvingas till en diskussion om att omförhandla avtalet. Jag är fullt medveten om att det i så fall berör fler parter än bara Stockholms läns landsting och Konserthusstiftelsen.

Anförande nr 92

Andres Käarik (fp): Det är intressant att det ansvariga landstingsrådet i sitt svar inte för ett ögonblick berör det faktum att det inte bara handlar om ett finansieringsanslag som vi har att hantera i en budget utan att vi har påtagit oss ansvaret för att verksamheten ska fungera och att det inte finns någon annan som kan överta det ansvaret. Konserthuset i Stockholm har den överlägset högsta egna finansieringen utöver offentliga skattesubventioner av alla institutioner i det här landet. Skulle Stockholms filharmoniska orkester ha samma subventionsnivå som vilken annan jämförbar orkester som helst i landet skulle det kosta Stockholms läns landsting åtskilliga tiotal miljoner mer.

Konserthusstiftelsen har under ett antal år klarat den rimliga kostnadsutveckling som landstinget nu hoppas få igenom även i sjukvård och andra landstingsverksamheter. I det läget har stiftelsen sagt att man klarar sig med mindre och behöver inte ens det som nu sätts upp som ett kostnadsmål för andra verksamheter. En rimlig miniminivå för att överleva på en bra konstnärlig nivå är ungefär 3 procent. Det är kanske förhandlingsbart – det känner jag inte till. Men i det läget – när stiftelsen verkligen har skött ekonomin och verksamheten – säger de finansansvariga: Vi bryr oss inte om verksamheten utan ser detta som ett nedskärningsobjekt, precis som all annan verksamhet. Eftersom det inte finns några marginaler betyder det att man faktiskt är beredd att överväga en nedläggning. Att man i det läget inte kan ge mer långtgående utfästelser än i det här frågesvaret är mycket oroväckande för kulturen i länet.

Anförande nr 93

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Med förlov sagt: Vi har fått ansvaret som huvudman för en lång rad verksamheter inom sjukvårdsområdet och kollektivtrafikområdet. Vi har också påtagit oss ansvaret för Konserthusstiftelsens verksamhet – det är helt korrekt. Men vi befinner oss i en djup ekonomisk kris. Detta har jag samtalat med ledningen för Konserthusstiftelsen om. Där är man mycket väl medveten om den situation som landstinget befinner sig i och att det inte kan innebära att man går opåverkad ur den situationen.

Därför säger jag: Inga åtgärder kan uteslutas. Det är fullt möjligt att vi som ansvariga för verksamheten måste diskutera anslagsnivån för Konserthuset och verksamhetens omfattning för de kommande åren.

Anförande nr 94

Andres Käarik (fp): Det är ingen som ifrågasätter det sista. Om man har ont om pengar är det klart att man måste ifrågasätta nivån på alla anslag. Det ingår i varje rimligt budgetarbete. Det skulle jag aldrig ställa en fråga om.

Frågan gäller om det finns en rimlig miniminivå för att verksamheten över huvud taget ska kunna överleva. Det frågan egentligen knöts upp på och som jag tycker

är intressant är följande. Här har vi en landstingsverksamhet som verkligen har skött sin ekonomi, som har hållit tillbaka kostnadsutvecklingen och som trots det har kunnat leva vidare på en mycket hög och framgångsrik konstnärlig nivå, till skillnad från vad som antyds i landstingsdebatter om en del andra landstingsverksamheter, där medvetenheten om kostnaderna inte påstås vara riktigt lika stor. Att i det läget säga att ingenting kan uteslutas och att man är beredd att också vidta åtgärder som äventyrar orkesterns existens är faktiskt anmärkningsvärt – att de som har skött sig ska straffas på samma sätt som de man påstår inte har skött sig.

Jag vill påminna om att det finns ett avtal i botten. När ni övertog makten sade vi i budgetdebatten för snart ett år sedan: Okej, ni har bara haft någon månad på er, och det är inte rimligt att begära ett långsiktigt besked meddetsamma efter valet. Men se då till att ta fram ett långsiktigt avtal med Konserthusstiftelsen som man gjorde efter valet 1998, så att det finns en grund. Här är generalprogram, kontrakt, dirigerter och annat spikat för flera år framåt. År 2005 finns det inga möjligheter att påverka utgiftsnivån på något påtagligt sätt, än mindre 2004. Under det här året har ni inte heller lyckats åstadkomma något.

Då hamnar man i rävsaxen att man inte kan ge besked om vare sig att orkestern verkligen har förutsättningar att överleva eller att det går att fortsätta att upprätthålla den konstnärliga nivån som landstinget faktiskt har garanterat och som du inte är beredd att uppfylla i budgetarbetet. Det är bara att beklaga för kulturen i länet.

Anförande nr 95

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Jag har inte redovisat någon enda liten detalj av hur vårt kommande budgetförslag kommer att se ut. Då tycker jag det är rätt märkligt av Andres Käärik att dra så förhastade slutsatser.

Jag konstaterar bara att landstinget befinner sig i en djup ekonomisk kris och att inga åtgärder kan uteslutas. Jag har informerat Konserthusstiftelsens ledning om exakt hur den ekonomiska krisen ser ut. Jag är medveten om att de vill ha ett långsiktigt avtal med 3 procents årlig uppräknings. Vi funderar nu på om det är möjligt eller om vi måste uppta diskussioner med Konserthusstiftelsens ledning om lägre anslagsnivåer för de kommande åren.

Svårare än så är det inte. Det hänger samman med att gapet mellan intäkter och utgifter är ungefär 3,2 miljarder för år 2004.

§ 290 Fråga av Torbjörn Rosdahl (m) om nedläggning av vårdplatser inom psykiatrin

Anförande nr 96

Landstingsrådet Sevefjord (v): Torbjörn Rosdahl från Moderaterna har ställt en fråga till mig angående nedläggning av vårdplatser inom psykiatrin. Det gör han mot bakgrund av ett uttalande som socialminister Lars Engqvist har gjort, där han säger att ”vi kommer redan till nästa år skjuta till ytterligare en miljard kronor till kommuner och landsting för att bland annat förstärka psykiatrin”. Det står också i texten att det tydligen finns ytterligare förslag att minska antalet slutenvårdsplatser på S:t Görans sjukhus. Mot den bakgrunden ställer Torbjörn Rosdahl

frågan: ”Ligger nedläggningarna av vårdplatser inom psykiatrin i linje med regeringens ambition att förstärka den psykiatriska vården?”

Svaret på denna fråga är svårt att ange till ett klart ja eller nej. Därför ska jag formulera mig lite mer ”rymligt” än så. Egentligen bör frågan ställas till regeringen. Jag har nämligen ännu inte sett några konkreta ambitioner från regeringens sida att förstärka den psykiatriska vården. Från socialministern har jag hört en del ord, men det har varit väldigt lite handling.

Efter debatten i går i riksdagen lovade socialministern att alla som behöver vård ska få vård. Min poäng i den diskussionen, som jag har lyft fram via medierna i många omgångar, är att vi måste få mer pengar och att staten har ett ansvar i detta arbete. Jag har bland annat lyft fram att jag tycker att staten ska ta över det ekonomiska ansvaret för den rättspsykiatriska vården, som i dag tar ungefär en fjärdedel av slutenvårdsplatserna totalt sett, det vill säga tar stora resurser.

Påståendet i texten att S:t Görans sjukhus eventuellt ska minska antalet slutenvårdsplatser finns det ingen sanning i. Jag hade aldrig hört det förut, när jag läste om det i frågan. Jag ringde senast i går och pratade med ansvariga på S:t Görans sjukhus. Där var man också mycket frågande inför detta. Jag kan alltså med stor säkerhet påstå att antalet slutenvårdsplatser på S:t Görans sjukhus inte kommer att minska.

Därmed anser jag mig ha besvarat denna fråga.

Anförande nr 97

Torbjörn Rosdahl (m): Tack så mycket för svaret! Det var ett klart besked att inga platser på S:t Görans sjukhus ska läggas ned. Men ryktet har gått, och jag tyckte att det var lika bra att fånga upp frågan direkt, så slapp ryktet i så fall blomma vidare i landstinget och i länet.

Vi vet om att man har lagt ned slutenvårdsplatser på Jakobsbergs sjukhus. Jag kan säga att jag inte är akut oroad över att man stänger slutenvårdsplatser, om man också satsar på öppenvården och mellanvårdsformer.

Vid flera andra tillfällen har du sagt att majoriteten satsar på öppenvård eller mellanvård, till exempel Gula villan i Danderyd med åtta platser. Vi säger att det är ett tillskott med två platser, eftersom man har glömt bort att sex vårdplatser har flyttats. Vi menar att satsningen inte är tillräcklig, även om det är ett litet tillskott.

Det har inträffat en hel del tragiska händelser under det senaste halvåret, nu senast mordet på vår utrikesminister Anna Lindh, som visar att psykiatrin för den här lilla gruppen psykiskt sjuka inte fungerar.

I dagens tidning har vi kunnat läsa att chefsöverläkaren på Huddinge rättspsykiatriska avdelning förklarar att man inte kunde bli inskriven om man vet vad man heter och vilket datum det är. Man måste vara ”heltokig” – jag tror att jag citerar ganska rätt – för att bli inskriven.

Du pratade om 25 procent för den rättspsykiatriska vården, men det räcker kanske inte. Det är en stor kostnad för landstinget. Men det handlar om en grupp som far väldigt illa. Det har hänt mycket under de senaste decennierna inom psykiatrin.

Förut var det svårt att komma ut från sjukhuset om man blev inskriven, men i dag är det svårt att komma in.

Anförande nr 98

Landstingsrådet *Sevefjord (v)*: Jag är överens med dig och många andra – kanske alla i den här salen – om att psykiatrin under många år har fått för lite resurser och att delar av psykiatrin befinner sig i djup kris. Men jag tror också egentligen att vi är överens om vägen ut ur dessa problem. Det handlar naturligtvis om att psykiatrin totalt sett behöver ha mer pengar – det är min fasta övertygelse. Men det handlar också om att vi måste satsa mer på mellanvårdsformer och göra det tillsammans med kommunerna. Vi har väldigt mycket öppenvård och kanske för lite slutenvård. Det kan vi diskutera, men vi har definitivt för lite mellanvårdsformer, så vi behöver satsa mycket mer på det.

Beträffande den rättspsykiatriska vården skulle jag uppskatta om det var fler partier som stödde mig i arbetet att få staten att ta över det ekonomiska ansvaret för den vårdformen, eftersom den tränger ut en stor del av de resurser som vi behöver för annan typ av slutenvård. Den rättspsykiatriska vården måste vi ju alltid prioritera, eftersom det är domstolsbeslut på att människor ska ha sluten psykiatrisk vård.

Anförande nr 99

Torbjörn Rosdahl (m): Det låter bra. Jag blir glad över ditt svar, när du säger att vi måste satsa på öppenvårdsformer och mellanvårdsformer. Det är precis vad vi moderater anser vara den rätta vägen för att lösa problemen. Vi vill självfallet inte återgå till den gamla mentalsjukvård som vi hade för 20 år sedan. Vi får inte heller falla in i pratet om tvångsvård för alla psykiskt sjuka – det är fel sätt att föra en debatt.

Det enda jag önskar är att när en av dessa svaga personer känner ”nu är jag på väg att bli sjuk”, då ska de personerna kunna vända sig någonstans, kunna ringa till öppenvården och få ett stödsamtal eller komma in i en lägenhet i en mellanvårdsform. Vi vet ju att flertalet av de personer som ställde till tragedier i våras, somras och höstas var i kontakt med öppenvården men blev utslängda.

Birgitta Sevefjord sade att det vore bra om staten kunde skicka mer pengar. Men staten påstår att man har gjort det. Sedan har man gjort en revision i olika landsting i Sverige, och då kom inte Stockholm på särskilt bra plats, eftersom vi inte kunde redovisa vart pengarna hade tagit vägen. Det är verkligen dålig reklam.

Anförande nr 100

Landstingsrådet *Sevefjord (v)*: Ja, det är dålig reklam. Även jag försökte ta reda på vart de så kallade kanonpengarna hade tagit vägen under förra mandatperioden och hur vi hanterar pengarna i år. Det visar sig att det inte går att redovisa de pengarna. De har tydligen bara gått in i den allmänna budgeten och inte använts på det sätt som riksdagen en gång beslutade att de skulle användas på, det vill säga att de i huvudsak skulle tillfalla geriatriken, psykiatrin och primärvården. Det är fullständigt omöjligt att se vart pengarna har tagit vägen.

Jag tycker att det är ett problem och kommer under mandatperioden att anstränga mig oerhört mycket för att man ska kunna redovisa hur vi använder dessa extra tillskott från staten, så att de inte används i budgeten i största allmänhet utan riktas

till de grupper som faktiskt behöver mer stöd i dag. Jag tror kanske att vi är överens om att det är psykiatrin som vi i första hand måste förbättra och satsa mer resurser på. Men det räcker inte bara med pengar. Vi vet att det är stora organisatoriska problem inom psykiatrin, och vi vet att vi måste utveckla ett mycket bättre samarbete med Stockholms stad och omkringliggande kommuner. Men det är ganska knepigt. Vi har 26 kommuner att spela mot och 18 stadsdelsnämnder, tror jag, så det är många parter vi har i landstinget.

Anförande nr 101

Torbjörn Rosdahl (m): Du säger att lösningen, som jag håller med dig om, kan vara att se över öppenvården och självfallet också slutenvården i fråga om organisationen. Men det handlar också om mellanvårdsformerna. Det är en vårdform som det har sparats alldeles för mycket på. Den kan gott byggas ut, och det är ganska ekonomiskt att göra det, för att lösa de akuta situationerna.

Det gäller också att se på patientens rätt att själv välja vårdgivare, att känna att man kan styra sin egen behandling på samma sätt som man gör inom primärvården, så att det verkligen fungerar inom psykiatrin. Jag värnar om den svaga patientgrupp där man inte riktigt kan tala för sig själv, som i många andra patientgrupper. Jag tycker också att debatten i samhället måste nyanseras. Därför känns det bra att vi för en diskussion där vi säger att vi i samförstånd ska försöka få det bra för den här patientgruppen. Jag tar det som ett löfte om att du vill satsa på psykiatrin.

Anförande nr 102

Landstingsrådet Sevefjord (v): Min önskan är att vi tillsammans ska satsa på psykiatrin. Det är inte på alla politiska områden vi är överens, särskilt inte vänsterpartister och moderater. Men i den här frågan kanske vi kan föra en bra och konstruktiv dialog framöver. Jag tror inte det är bara nu under några veckor som psykiatrin finns i alla tidningar och alla medier, utan psykiatrin kommer förmodligen att ha en framskjuten plats i den politiska diskussionen under hela mandatperioden.

Problemen är så stora att de inte går att åtgärda på ett eller två år, utan det krävs åtminstone en mandatperiod. Det är min fasta uppfattning. Jag samarbetar gärna med dig och andra i den här frågan.

§ 291 Fråga av Stig Nyman (kd) om konsekvensanalyser

Anförande nr 103

Landstingsrådet Sevefjord (v): Jag har fått en fråga från Stig Nyman, Kristdemokraterna, om konsekvensanalyser. Frågan lyder: "Föredrar du och den politiska majoriteten att konsekvensanalyser genomförs först efter nedläggningsbeslut?" Han syftar i det här fallet på förändringen av akutpsykiatrin på Huddinge sjukhus och refererar till ett uttalande som jag har gjort i Mitt i Huddinge och Radio Stockholm.

Svaret på frågan är naturligtvis att jag och den politiska majoriteten – och jag förmodar också den politiska oppositionen – anser att det är viktigt att göra

konsekvensanalyser, i synnerhet innan man genomför större förändringar. Så ofta man bara kan ska man göra konsekvensanalyser.

I det specifika fallet gjordes det konsekvensanalyser, både på Huddinge sjukhus och här på förvaltningen, där man arbetade fram konsekvensanalyser beträffande vad det skulle innebära att genomföra förändringen att lägga ned den länsövergripande psykakuten på Huddinge sjukhus. I den konsekvensanalysen kom man fram till att det på många håll gick att klara den förändringen utan större problem och att problemen låg i sydvästra sjukvårdsområdet, området runt Huddinge sjukhus, och i Södertälje.

Innan beslutet fattades hade man redan börjat diskutera hur man skulle kunna ersätta den nedlagda psykakuten på Huddinge sjukhus med en annan form av akut psykiatrisk mottagning i det här området.

Med det anser jag mig ha besvarat frågan.

Anförande nr 104

Landstingsrådet N y m a n (kd): Jag ber att få tacka för svaret. Frågan är visserligen knuten till psykiatrifrågor, eftersom det var det som föranledde mig att ställa frågan. Men det egentliga skälet till att jag ställer frågan är att jag kan erinra mig en och annan debatt under åren efter 1998 års val där inte minst Birgitta Sevefjords parti efterlyste konsekvensanalyser – i tid och otid, höll jag på att säga, men det skulle ha varit en överdrift. Det skedde ändå ganska ofta i debatterna. Ni tyckte från ert håll då att vi slarvade i den dåvarande majoriteten med detta.

Nu återkommer du och jag till ett samtal i en långt mer angelägen fråga än just den här. Men jag tror ändå att det är viktigt, vilket vi har märkt i en tidigare debatt här i dag, att man är klar över vilka konsekvenser olika beslut leder till.

Jag är lite försiktig med att använda tidningscitat som det från Mitt i Huddinge. Men när det gäller Radio Stockholm vågar jag vara lite mer frimodig, eftersom det är skrivet ord för ord, lika kvalificerat som det protokoll vi har här i salen. I utskriften står det att du inte har fått några signaler om att det kommer att innebära några beslut. Jag reagerar på det sättet att uttrycka sig och tycker att det är lite nonchalant. Som ansvarigt landstingsråd borde man vara lite försiktigare med att uttala sig om konsekvenser av beslut av den här arten. Det var därför jag ställde frågan, något spetsigt.

Anförande nr 105

Landstingsrådet S e v e f j o r d (v): Det är möjligt att jag kunde ha formulerat mig bättre i intervjun. Det lär väl inte ha undgått någon att jag har varit mycket i media den senaste tiden. Man kan säkert leta fram ett och annat citat från mina uttalanden som inte är så väl överlagt eller välformulerat.

Det problem som du tar upp, som är oerhört viktigt, gäller konsekvensanalyser. Det är självklart att man ska genomföra konsekvensanalyser. I de konsekvensanalyserna vill jag gärna också ha ett könsperspektiv, så att vi kan se hur förändringarna påverkar kvinnor och män, flickor och pojkar. Det har vi slarvat med tidigare, och vi kanske fortsätter att slarva med det framöver, så det är utmärkt att du lyfter upp den här aspekten. Den är angelägen, om vi ska utveckla

kvaliteten inom hälso- och sjukvården. Man behöver lägga ned mycket tid och kraft på att göra ordentliga konsekvensanalyser.

I det förändringsarbete som genomförs nu finns det ett problem, eftersom många av de beslut som ska fattas under extrem tidspress. Då är det stor risk att konsekvensanalyserna får stryka på foten. Jag tycker alltså att det är utmärkt att du lyfter fram vikten av den här frågan just i dag.

Anförande nr 106

Landstingsrådet N y m a n (kd): Om det ska föreligga extrem tidspress eller inte bestämmer ni i majoriteten. Det är nämligen ni som sätter dagordningen och för upp ärendena i de olika utskotten och så småningom i landstingsstyrelsen och i fullmäktige. Det är därför som ansvaret för att analysera de olika besluten och beredningarna av besluten i första hand ligger på er. Ni har utredningsresurser och tillgång till förvaltningsresurser och så vidare.

Detta med extrem tidspress är inget externt, som om det vore beslutat någon annanstans, som beträffande skatteutjämningen, utan det är något som ni bestämmer själva och hanterar fullt ut själva. Det är därför som ni också fullt ut kan hantera själva i vilken mån ni önskar göra konsekvensanalyser eller andra analyser. Väldigt många gånger är det oerhört svårt att veta exakt vilka konsekvenser det blir. Men det är viktigt att sådana här beslut föregås av en djupgående dialog, inte bara med verksamhetens administrativa företrädare utan också, om vi rör oss inom psykiatrins område, med dem som innehar den medicinska kompetensen på området.

Jag är inte alldeles övertygad om att den dialogmöjligheten har nyttjats i särskilt stor utsträckning. Det är i vart fall den bild jag får när jag talar med folk.

Anförande nr 107

Landstingsrådet S e v e f j o r d (v): Självfallet är det vi som ska sätta dagordningen. Men ibland händer det saker som omkullkastar den dagordning som vi har satt. När jag pratar om extrem tidspress tänker jag på just länsrättens beslut om att upphäva beslutet om budgeten. Vi har ju i flera timmar diskuterat att budgeten för 2003 har upphävts. Att man då kräver att vi redan 2004 ska ha en budget i balans var något som vi i den nuvarande majoriteten inte hade planerat. Men nu tvingas vi genom detta länsrättsbeslut försöka jobba fram det. Då har vi hamnat i en extrem tidspress, för att kunna leva upp till länsrättens dom.

Anförande nr 108

Landstingsrådet N y m a n (kd): Jag tolkar nog det hela vidare än så. Faktum är att ni har tagit initiativ till att ändra budgetprocessen och skapa detta mindre tidsutrymme. Vi – i vart fall jag – kritiserade er för det i våras, när vi beslutade om budgetprocessen.

Det påstående jag gjorde förut håller alltså. Det är ni som bestämmer vilken tid ni vill ha på er för det ena och det andra.

Men jag har fått bra svar på kärnfrågan, nämligen behovet av konsekvensanalyser, och besked om att de helst bör ske i förväg. Tack för det!

§ 292 Fråga av Stig Nyman (kd) om eventuella åtgärder inom psykiatrin med anledning av en rad tragiska händelser under året

Anförande nr 109

Landstingsrådet Sevefjord (v): Mot bakgrund av vissa händelser och den debatt som nu förs om psykiatrin har Stig Nyman ställt ytterligare en fråga till mig. Frågan lyder: ”Har du och majoriteten några planer att stärka den psykiatriska vården i vårt landsting i syfte att erbjuda adekvat vård som svarar mot ett uppenbart och stort behov?”

Svaret på frågan är ja.

Delar av svaret diskuterade jag med Torbjörn Rosdahl när han var uppe i talarstolen för en stund sedan. Som jag ser det är det oerhört viktigt att fortsätta satsningen på att bygga ut öppenvården. Det är också något som har lyfts fram av de flesta, om inte alla, sjukvårdsberedningar i det förberedande budgetarbetet.

Jag är helt övertygad om att det är viktigt att satsa på att bygga ut mellanvårdsformerna tillsammans med framför allt Stockholms stad men också andra kommuner. Det är oerhört viktigt att vi, när utvärderingen av projektet om barn, ungdomar och unga vuxna – det finns tre sådana projekt i länet – är klar 2004, fortsätter att föra samman barn- och ungdomspsykiatrin med psykiatrin för unga vuxna. Vi vet att det finns en grupp som faller mellan vuxenpsykiatrin och barn- och ungdomspsykiatrin. Det handlar om 18–24-åringarna. Där har vi ett mycket viktigt jobb att göra. Jag avser att satsa mycket tid och energi på detta.

Dubbeldiagnoser behöver vi kartlägga. Det har vi pratat om till och från under flera år. Jag för en diskussion med Stockholms stadshus om hur vi snabbt ska kunna identifiera människor med dubbeldiagnoser i vårt landsting. De flesta av dem bor i centrala Stockholm. Det är människor som har svåra beroendestörningar, psykosor i kombination med olika former av drogberoende. De har fallit igenom hela det välfärdsnät som vi har i landstinget. Det är de människorna som vi i dag ser ute på gator och torg och som vi måste fokusera oerhört mycket på när det gäller tid, kraft och pengar, för att hjälpa dem.

I majoriteten diskuterar vi en hearing beträffande psykiatrin. Moderaterna har lyft fram den frågan. I december månad ska vi ha en psykiatrins dag. Den håller på att planeras, och jag återkommer när jag vet mer om den. Jag kommer att fortsätta att driva frågan att regeringen ska ta över det ekonomiska ansvaret för rättspsykiatrin. Då kan vi frigöra resurser för att genomföra det jag har talat om nu. Med det anser jag mig ha besvarat frågan.

Anförande nr 110

Landstingsrådet Nyman (kd): Jag ber att få tacka för svaret. Jag hade tänkt mig ett ganska häftigt angrepp på Birgitta Sevefjord och framför allt Vänsterpartiet, som har det yttersta ansvaret just för psykiatrin. Det är ju inte så länge sedan som du ledde in landstingsmajoriteten på ett beslut om att lägga ned vårdplatser inom psykiatrin. Det är dig säkert välbekant.

Sedan händer en del saker. Flera uppmärksammade händelser gör att psykiatrin kommer i fokus igen på ett sätt som vi inte har sett någon motsvarighet till på länge. Då är det dags att satsa, och du talar om satsningar.

Jag blir mycket misstänksam, för att inte säga skeptisk, till sådana uttalanden. Jag kan inte se någon konsekvens i handlingssättet. Antingen har man utbyggnad för ögonen – och då håller man på med det – eller också har man det inte. Hittills i höst har det visat sig att det är nedläggning som gäller. Vi kan alltid spekulera om orsakerna till varför det är som det är. Men låt oss låta bli det och i stället se verkligheten precis som den är.

Alla tycks vara överens om – det manifesterades inte minst i riksdagsdebatten i går – att det behövs fler vårdplatser. Det var kanske inte befriande, men det var ändå skönt att höra också socialministern uttala att det finns behov av vårdplatser. Men han representerar ett parti och en regering som förmodligen har västeuropeiskt rekord i nedläggning av vårdplatser.

Det är intressant att höra, och jag väntar med spänning på nästa inlägg från Birgitta Sevefjord, där hon säger att hon fortsätter att bygga ut psykiatrin, hoppas jag.

Anförande nr 111

Landstingsrådet Sevefjord (v): När det gäller socialministern är det mycket snack och lite verkstad hittills, så jag väntar fortfarande på något mer konkret än det han bara pratar om. Beträffande vårdplatser och satsningar på psykiatrin kan jag öppet och ärligt säga: Efter att ha varit ansvarig för psykiatrin i snart tio månader har jag funnit att problemen är oerhört mycket större och mer omfattande än vad jag anade när jag tillträdde och tog det politiska ansvaret.

Vi har i år tillfört 330 miljoner kronor till psykiatrin. Vi ökade budgeten med 330 miljoner kronor. Psykiatrin har i dag 3,7 miljarder till sitt förfogande, men ändå fungerar det inte. Den ökning som vi har gjort i år är bra mycket större än något år under förra mandatperioden. Jag ska inte tvista om vad ni gjorde och vad vi gör. Men vi har faktiskt satsat kraftigt, plus 330 miljoner. Det visar sig ändå vara helt otillräckligt. Att vi trots denna satsning har varit tvungna att bland annat skära ned och stänga 24 vårdplatser vid Jakobsbergs sjukhus är ett resultat av att man har haft så stor obalans i sin budget att det inte har gått att få plus och minus att gå ihop.

Jag är inte glad över att tvingas göra det, men jag har inte hittat någon bättre lösning. Har du bra förslag är jag mycket villig att lyssna på dem.

Anförande nr 112

Landstingsrådet Nyman (kd): Jag tackar för erbjudandet och ska försöka samla ihop mig till några bra förslag. Ett sådant är att låta bli att lägga ned vårdplatser. Det är fullständigt orimligt, Birgitta Sevefjord, att säga att man ska lägga ned därför att budgeten inte hålls. Jag trodde att er utgångspunkt var vårdbehovet hos levande människor med psykisk sjukdom. Det har knappast nämnts i den här debatten eller i tidigare frågedebatter, och risken är att det knappast kommer upp när vi ska ha budgetfullmäktige, men det är ändå uppdraget. Kommunallagens balanskrav står tydligen över allt annat. Men uppdraget är *primo* människors behov av vård.

Det är oerhört avslöjande att du säger att ni lägger ned vårdplatser i Jakobsberg därför att de inte kunde hålla budgeten. Se då till att de håller budgeten eller låt

dem få en realistisk budget, utifrån det uppdrag som de har! Budgeten bestäms nämligen av Stockholms läns landstings fullmäktige – ingen annan.

Att vi har knappa resurser beror på vissa orsaker som också du har pekat på, att staten borde ta ett större ansvar och så vidare.

Låt mig också i det här inlägget säga: Du påstår att det inte går att redovisa ”kanonpengarna”. Jo, det går alldeles utmärkt. För de allra flesta pengar som används i det här landstinget finns det personnummer på kontrolluppgifterna. Vi vet exakt vart de har gått. Vi vet precis vilka som är i psykiatrin, vilka som är i somatiken och så vidare. Det går att ta reda på exakt. Men det som är svårare att förstå är att regeringen drar in mer pengar från landsting och kommuner än de gav i kanonpengar. Det begriper jag inte, men jag kan se konsekvenserna av det.

Anförande nr 113

Landstingsrådet Sevefjord (v): Det är väl utmärkt om vi kan redovisa hur de så kallade kanonpengarna har använts. Jag har försökt ta reda på det och fått svaret att det inte går. Men det är möjligt att någon har informerat mig fel och att det faktiskt går. Det arbetet ska pågå framöver, för det är viktigt att redovisa de pengarna.

Vårdbehoven är oerhört stora. I fråga om utvecklingen av psykiatrin ska vi i första hand inrikta oss på att förstärka och utveckla öppenvården och mellanvårdsformerna. Det tror jag mycket på. Beträffande slutenvårdsformen får vi diskutera om vi har dragit ned för mycket eller om vi har tillräckligt många platser. Under förra mandatperioden drog ni ned med 199 slutenvårdsplatser. Det har jag ännu inte ”lyckats” med.

Låt oss diskutera seriöst utan att angripa varandra och säga: Jag förstår inte varför du gör på det här sättet. Förmodligen har vi båda två gjort fel många gånger beträffande psykiatrin. Det är oerhört positivt att vi nu har den här öppna debatten. Under de senaste veckorna har man förmodligen diskuterat psykiatrin mer än någon gång under hela förra mandatperioden. Det tycker jag är positivt. Det är också positivt att alla partier deltar aktivt i arbetet.

Men låt oss inte fastna i två saker: 1. Vi behöver mer slutenvårdsplatser. 2. Vi behöver mer tvångsvård. Psykiatris problem är oerhört mycket större än så.

Anförande nr 114

Landstingsrådet Nyman (kd): Jag håller med dig, Birgitta Sevefjord. Frågorna är långt allvarligare och större än frågan om hur vi fördelar resurserna mellan slutenvård och öppenvård. Men när du säger att vi under våra fyra år lade ned ett antal slutenvårdsplatser bör du också i en bisats säga hur mycket öppenvård vi satsade på, för att klara situationen. Annars blir bilden väldigt haltande och inte sanningsenlig.

”Kanonpengarna” är en intäkt för landstinget och måste gå att redovisa. De finns i statsbidragsdelen. Rimligen har pengarna skickats så att vi vet vad som är ”kanonpengar”, vad som är landstingsskatt och så vidare. Sedan är det den här församlingen som bestämmer hur vi använder pengarna. Där kan man gå tillbaka till de redovisningar som finns. Vi har diskuterat redovisningen någon timme

tidigare, och vi återkommer om ett ögonblick till frågan om vad pengarna används till. Det borde gå att redovisa vad pengarna använts till, så det kan inte vara svårigheten.

Svårigheten är möjligen att pengarna inte var öronmärkta beträffande användningen – det har alla tillstått. Så vill man egentligen inte ha det, men nu överväger Lars Engqvist att föreslå det, om det inte blir bättre. Ska regeringen göra det är det rimligt att regeringen också öronmärker de pengar som man drar in från kommuner och landsting. Det tycker jag är ett högst rimligt krav i en demokrati som Sverige.

Med det ber jag att få tacka för ordet och inläggen i den här debatten.

Anförande nr 115

Landstingsrådet *Sevefjord* (v): Jag tackar för debatten med Stig Nyman. Vi kommer säkert att återkomma många gånger framöver.

§ 293 Interpellation 2003:80 av Christer G Wennerholm (m) om konsekvenser av länsrättens dom att upphäva Stockholms läns landstings budget för 2003; att följa lagen, underskott och utjämningskatt

Anförande nr 116

Landstingsrådet *Wennerholm* (m): Fru ordförande, landstingsfullmäktige! Jag vill börja med att tacka för svaret på min interpellation. Sedan får jag väl säga: Bättre sent än aldrig när det gäller debatten och att den kommer i tid. Det var ju andra viktiga frågor med många intressenter som var nyfikna på debatten, så jag står ut med att vi tar debatten nu och inte direkt efter det tidigare ärendet, som presidiet sade.

Jag har en bild som jag visar nu och som jag hoppas syns någorlunda för er i salen. I det tidigare ärendet pratade vi om landstingets kostnader och intäkter. På bilden kan man se två linjer. Den ena linjen, som ligger en aning över den andra linjen, visar de totala intäkterna för landstinget, med alla intäkter av olika slag som landstinget får in. Den nedre linjen är de totala kostnaderna, skatteutjämnings- undantagen. Utvecklingen från 1998 till 2003 ser ut som bilden visar. Linjerna är väldigt nära varandra på några ställen, men de totala intäkterna för landstinget är större än de totala kostnaderna.

Det innebär inte att jag säger att alla de kostnader som finns i landstinget är givna för all framtid och är optimala och att man inte kan göra någonting åt kostnadsutvecklingen. Men jag tycker ändå att detta på ett bra sätt illustrerar att vi kanske borde vara lite försiktigare i debatten när vi säger att så mycket av problemen i ekonomin är hemkocht och att skatteutjämnings- visserligen finns där och är ett problem, men får vi bara koll på våra egna kostnader så är det en stor hjälp på vägen. Så är det inte. Våra intäkter är högre än kostnaderna – om man bortser från den extra skatten.

Av tidigare svar som finanslandstingsrådet gav i frågedebatten förstår jag att ni just nu funderar över hur budgeten ska se ut. Det skulle inte förvåna mig om den diskussionen är lite svettig.

Nästa bild visar hur stor andel av våra intäkter som går till skatteutjämningen. Ser man på den bilden förstår man att det inte är lätt att få det att gå ihop.

Det finns två vägar att gå, med de förutsättningar som finns. Den ena vägen är en skattehöjning och den andra vägen är nedskärningar. Det är stora belopp som det rör sig om. Jag vet inte riktigt hur kostnadsutvecklingen kommer att bli under innevarande år eller nästa år, men jag tror att jag vågar tippa att det inte blir några stora, optimistiska förändringar av sjukvårdens kostnadsutveckling.

För min personliga del tror jag att det rör sig om belopp på mellan 4 och 5 miljarder, som under de kommande åren på något sätt måste hanteras av finanslandstingsrådet och majoriteten. Utsikterna är faktiskt inte särskilt ljusa. Jag skulle vilja säga att landstinget och landstingets skattebetalare – oavsett om det gäller ytterligare höjd landstingsskatt eller att det ska bli stora nedskärningar inom framför allt vården – närmar sig ett kollapstillstånd. Utan att få till stånd stora förändringar i utjämningsystemet kan ekvationen faktiskt inte gå ihop. Därför är det viktigt att driva frågan om en förändring av skatteutjämningen.

Anförande nr 117

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Det känns lite som en upprepning av den förra debatten. Det var synd att vi inte kunde hantera debatterna samtidigt. Nu blir det lite tårta på tårta, och dessutom ska vi ha en tredje debatt som riskerar att få ungefär samma tema.

Jag ska koncentrera mig på att bara lyfta in ett enda ytterligare argument i diskussionen. I övrigt har alla andra argument ventilerats i den tidigare debatten om rättelsebeslutet.

Jag vill påstå: Alldeles oberoende av utjämningen, som jag håller med dig om måste få en annan utformning, måste landstinget bemästra sin egen, uppskrivade kostnadskris. Det har jag sagt mer än en gång från den här talarstolen. Det är inte långsiktigt hållbart med en årlig kostnadsökning på 8–10 procent när intäktsökningen är betydligt lägre, kanske 3–4 procent. Det är särskilt viktigt att beakta när vi befinner oss i en lågkonjunktur.

Landstingets samtliga partier har fört fram synpunkter på utjämningsystemet. Vi är överens om att systemet sammantaget missgynnar oss på ett orimligt sätt.

Men låt mig komma till den poäng som jag skulle vilja föra fram, där jag tycker att det finns anledning att skaffa sig en seriös utgångspunkt för diskussionen, när vi nu går in i arbetet med budgeten för 2004. Även om Sveriges riksdag skulle förändra utjämningen helt i linje med de förslag som vi gemensamt har fört fram skulle ett underskott kvarstå på grund av den nivå som den årliga kostnadsökningen har befunnit sig på under de senaste fem åren. Om ingenting görs åt kostnadsökningstakten skulle vi ändå få svårt att hålla balans i ekonomin.

Även om riksdagen inte – vilket ligger i farans riktning – skulle tillgodose oss på någon enda punkt, mer än på marginalen av de synpunkter på utjämningsystemet som vi har framfört, måste landstinget klara en ekonomi i balans. Länsrättens dom understryker detta, och du understryker dessutom att årsbalans måste åstadkommas till 2004.

Vi kommer förvisso att fortsätta framföra vår kritik, för att få förändringar i utjämningsystemet, som vi tycker missgynnar Stockholmsregionen. Men glöm inte bort att oavsett om vi lyckas få förbättringar i systemet eller inte lyckas med det måste alla partier ta ansvar för ekonomin – oavsett utfallet av våra ansträngningar för att påverka riksdagens partier. Det är den verklighet som samtliga partier har att leva med.

Ett är säkert: Det kommer inte till stånd någon förändring över huvud taget förrän den 1 januari 2005. Det innebär restriktioner för hur vi kan hantera vårt budgetförslag för 2004.

Anförande nr 118

Landstingsrådet **W e n n e r h o l m** (m): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Jag har all respekt för svårigheten i ditt uppdrag, Ingela. Jag förstår att det är svårt och att det kan kännas tungt. Men jag tycker att du är defaitistisk, när du tillhör samma parti som statsministern i det här landet och säger att det inte går att få till stånd någon som helst förändring. Det är klart att det gör!

Om regeringen och statsministern får klart för sig hur det är och skulle vilja göra något kan de lägga en proposition om en förändring när som helst. De kan väl föreslå en lex Nylund Watz eller, om du vill skylla på våra företrädare, en lex Lédel, eftersom situationen är sådan att man måste göra någonting. Det kan man göra i morgon. Om argumenten når fram och vi får gehör har vi ändå en parlamentarism i det här landet där regeringen har ganska mycket initiativrätt och kraft att föreslå förändringar och lagstiftning till riksdagen. Jag tror att det skulle vara möjligt att få en hyfsat snabb behandling av den frågan.

Om det inte blir några förändringar med de åtgärder som går att vidta ligger det i farans riktning att såväl majoritet som opposition måste försöka bemästra situationen. Men jag förstår inte riktigt hur det ska kunna gå till. Jag ser en kollaps för landstinget i Stockholm som organisation.

Förutsättningarna är fullständigt orimliga. Ni har en gång tidigare försökt med stora besparingspaket som inte låg i närheten av detta. Det var utvecklingsplaner och annat som skulle spara miljardbelopp under ett antal år, men sedan blev det inte så mycket, eftersom det var svårt att genomföra så stora besparingar på så kort tid. Jag tror alltså inte att det är möjligt, även om du tror att det är möjligt.

Så till den andra sidan, som handlar om skattehöjningar. Visserligen har vi lågkonjunktur i regionen, men jag misstänker att de skattehöjningar som kommunerna och landstinget i den här regionen har tvingats till på grund av utjämningsystemet är en stor bidragande orsak till att konjunkturen inte vänder, att det fortfarande ”hackar” som det gör. I farans riktning ligger att du blir tvingad att lägga förslag om ytterligare skattehöjningar i kombination med drastiska besparingar. Det är ju de alternativ som du har, om du inte tror att vi kan få regeringen att göra någonting fram till 2005.

Då är risken uppenbar att vi aldrig får i gång tillväxtmotorn i Sverige igen. Det är nödvändigt att Stockholmsregionen fungerar, att människor lever i en region där idéer frodas, där människor kan tjäna pengar och spendera dem hyfsat. Det är ju garanten för att nya människor kommer i jobb och ännu fler människor betalar skatt. Beträffande de pengarna kan vi gemensamt bestämma om de ska förstärka

välfärdssystemen, förbättra sjukvården, skolan och barnomsorgen i kommunerna eller användas för att sänka skatten. Men utan den utvecklingen är framtidsutsikterna mörka.

Jag vill inte måla någon potentat på väggen. Men jag är oerhört orolig för vad som händer om ingenting görs från regeringens eller utredningens sida, när riksdagen ska behandla den. Runt hörnet finns väl ändå en kollaps och risken för en tvångsförvaltning. Hur stora åtgärder ni än vidtar och hur mycket ni än höjer skatten eller sparar tror jag inte att medborgarna kommer att acceptera det. Jag tror att det är en omöjlig politik att genomföra, även om du tror att den är möjlig att genomföra. Det är den situationen jag tror att vi kommer att få se, om det inte sker några drastiska förändringar av utjämningsystemet.

Anförande nr 119

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Ordförande, fullmäktige, Christer Wennerholm! Det uppdrag som majoriteten har tagit på sig efter valsegern är inte bara tungt, utan det är kanske det svåraste som någon parlamentarisk församling i offentlig förvaltning har haft. Jag vill påstå att det är unikt svårt att få utgifter och intäkter att gå ihop.

Men tvivla inte en sekund på att vi tänker ta det fulla ansvar som väljarna har gett oss när det handlar om att förvalta landstingets ekonomi på ett sådant sätt att vi både får ordning och reda på landstingets ekonomi och kan garantera en god hälso- och sjukvård. Det gör vi även om det kommer att innebära att medborgarna i Stockholmsregionen får uppleva att man får stå tillbaka, när man inte har de mest allvarliga åkommorna, därför att de som har de största behoven måste gå före. Det tänker jag inte hymla med. Det vore mycket oklokt att göra det, när man ska vidta åtgärder av den karaktär som vi nu måste vidta.

Det är självfallet svettiga diskussioner i majoriteten, Christer Wennerholm. Det är ju ett mycket svårt uppdrag. Det är svårt att prioritera och väga behoven i psykiatrin, som Stig Nyman pratade om, mot möjligheterna att klara en god färdtjänst och möjligheterna att skapa ytterligare behandlingsmöjligheter i sjukvården och hålla i gång en god kollektivtrafik. Det är jättesvårt. Den erfarenheten borde rimligen även ni ha från den gamla majoriteten, i alla fall i de stunder då ni funderade över att hålla reda på någon krona här och där.

Vi gör inte detta därför att det är något slags högre politisk konst att hålla ordning och reda på ekonomin. Vi gör detta – och tar på oss uppdraget att lägga fram en budget i balans – för att undvika ett kollapstillstånd. Vi gör det därför att vi vet att om utvecklingen får fortsätta kommer den att leda till att landstinget går i putten.

Vilka effekter det får för dem som sedan tvingas till hårdhänta prioriteringar kan jag inte spekulera i, för det har jag ingen aning om. Jag vet inte om det är någon som ska ta över i form av en statlig myndighet eller något liknande eller om det är andra intressenter och aktörer på den privata marknaden som ska kliva in, och jag kan i dag inte överblicka vilka konsekvenser det skulle få. En sak är jag dock övertygad om: I inget av fallen skulle slutsatsen kunna bli något annat än att utgifter och intäkter även då måste gå ihop. Det har ingenting att göra med vilken typ av förvaltning vi har, utan det har att göra med god ekonomisk hushållning.

Anförande nr 120

Landstingsrådet W e n n e r h o l m (m): Ordförande, fullmäktige! De facto är inte allt per definition redan givet i diskussionen. Det är den viktiga punkten. Det gäller att få till stånd en förändring på det område där man kan få till stånd en förändring. Frågan om skatteutjämningen är en sådan fråga.

På något sätt gör du mig oerhört orolig. Dag Larsson sade tidigare att jag, Chris Heister och andra moderater inte ska få vara med, eftersom vi är så aparta och står där vid sidan om, på högerkanten. Det kan vi väl leva med. Men problemet är att med den synen och med uppfattningen att det inte går att göra någonting åt detta är vi i en situation med kollaps. Om du däremot kan göra någonting åt det hela – och det kan du, om vi får förståelse hos regeringen – då är inte situationen sådan som du har beskrivit den.

För att friska upp minnet med den kurva som jag visade tidigare: Kurvan ser inte ut som du beskriver situationen. Under den förra perioden, när de borgerliga tog över, med moderat ledning, låg sjukvårdskostnaden per invånare på fjärde plats i landet enligt Landstingsförbundets statistik. Efter den perioden låg vi på elfte plats. Det innebär rimligen att andra har ökat sina sjukvårdskostnader per invånare mer än de som företrädde mig här, de så förhatliga moderaterna, gjorde. Att kostnaderna bara skenade i väg är inte riktigt bilden, för det måste vara partikamrater till dig runt om i landet som hade större ökning av kostnaderna, eftersom vi gick från fjärde till elfte plats i fråga om vårdkostnaden per invånare.

Ibland kanske man ska se på hur man använder statistik och vilka bilder man sprider.

Anförande nr 121

Landstingsrådet N y l u n d W a t z (s): Ordförande, ledamöter! Om det system som vi har konstruerat kring skatteutjämningen orättfärdigt kompenserar utflyttning och befolkningsminskning på ett sätt som vi inte får tillgodogöra oss på den andra sidan, när det handlar om befolkningstillväxt, då är det kanske inte så konstigt att man i de regionerna får högre kostnad per invånare, Christer Wennerholm. Men låt oss strunta i den delen av diskussionen och låt oss åtminstone försöka närma oss varandra i den del som har att göra med det vi borde respektera.

Först och främst ska vi hjälpas åt att få förändringar i skatteutjämningsystemet. Det finns nio punkter som vi gemensamt har kommit överens om. De punkterna driver jag internt i mitt parti, på samma sätt som jag antar att du gör i ditt parti. Men om vi inte skulle lyckas står vi här, och då måste vi ta ansvar för ekonomin i alla fall. Det är det jag försöker säga.

Om vi kunde vara överens om denna enkla utgångspunkt har vi vunnit en del. Det säger också en del om hur vi som partier tänker hantera de kommande budgetar som vi måste presentera för Stockholms läns landstings fullmäktige.

§ 294 Månadsbokslut för juli 2003 samt prognos för helåret 2003 (förslag 59)

Anförande nr 122

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Ordförande, landstingsledamöter! Det här ärendet handlar om månadsbokslutet för juli. Jag tänker inte bli så långrandig i den här diskussionen; det känns som om vi spelar upp samma skiva för tredje gången.

Låt mig bara konstatera att ett stort antal åtgärder har vidtagits för att komma till rätta med landstingets kostnadsnivå och kostnadsutveckling. Jag har vid olika tillfällen redovisat dem väldigt ingående, bland annat i samband med att fullmäktige i juni fattade beslut om ett paket med besparingsåtgärder.

Landstingsfullmäktige beslöt alltså i juni 2003 om såväl intäktsförstärkningar som förändringar av kostnadssänkande slag. Sedan dess har koncernens olika verksamheter själva vidtagit ytterligare åtgärder – en del av dem har uppmärksammats. Anställningsstopp har införts på vissa enheter, och användandet av inhyrd personal har stoppats eller reducerats kraftigt för att dämpa personalkostandsökningstakten.

En del strukturförändringar av verksamheter har genomförts. Underhållsåtgärder har senarelagts, och planerade nya verksamheter har inte satts i gång eftersom de inte har haft finansiering.

De administrativa resurserna har setts över och olika utvecklingsprojekt i verksamheterna har faktiskt omprövats. Hurdana de ekonomiska effekterna blir av allt detta finns det inte någon samlad bild av ännu tyvärr. Jag hoppas att snart få en sådan.

Men de här åtgärderna kan inte fullt ut kompensera oss för den risk för vikande skatteintäkter som nu prognostiseras. Däremot bör ett intensivare arbete komma till stånd hos nämnder och bolag i syfte att minska kostnadsutvecklingen – även om detta har varit en huvuduppgift under hela året sedan budgetdirektiven lades – för att vi ska kunna se ytterligare genomslag på årsresultatet än vad som hittills prognostiserats. Jag vet också att det på många håll i koncernen pågår ett intensivt arbete av den karaktären.

Även om en stor del av året nu redan har förflutit så är det ändå nödvändigt att arbetet att ytterligare dämpa kostnadsnivån och kostnadsutvecklingen intensifieras. Ansvaret för detta arbete ligger på varje nämnd och varje bolagsstyrelse. Detta arbete ska genomföras oberoende av hur budgetläget är i det enskilda fallet eftersom vi arbetar i en helhet.

Arbetet med att dämpa kostnadsnivå och kostnadsutveckling kräver även att nämnder och bolag inom landstingskoncernen vidtar reducerande åtgärder avseende inköp. Samtliga möjligheter att bli synnerligen restriktiva när det gäller just inköpen under slutet av året måste prövas. Ansvaret för detta ligger på varje nämnd och varje bolagsstyrelse och gäller, som sagt var, oberoende av hurdant budgetläget är i det enskilda fallet.

Med detta, ordförande, yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens förslag i ärendet!

Anförande nr 123

Landstingsrådet Heister (m): Herr ordförande! Jag ska inte, mot bakgrund av de tidigare debatterna, försöka upprepa det som tidigare har sagts, men det har också bäring på det här ärendet. Jag skulle däremot vilja fokusera på en del i månadsboks slutet som jag tycker är en allvarlig utveckling. Det handlar om skatteintäkterna.

Det är klart att vi nu, mot bakgrund av den rekordhöga skattehöjning som man gjorde i Stockholms läns landsting och i den här i regionen över huvud taget, ser att skatte-intäkterna viker. I månadsboks slutet för juli kan man se att det handlar om summor i storleksordningen 300 miljoner kronor. Prognosen för nästa år visar högre siffror än så. Vad vi nu också ser är att skatteutjämningsavgiften blir något mindre nästa år, men skatteintäkterna blir ännu mindre, så slutsumman blir ett ännu större underskott än man kunnat förutse.

Detta är som sagt djupt allvarligt. Vi ser konsekvenserna av att vi nu har landets högsta landstingsskatt. Vi ser det här i form av att vi inte får tillräckliga resurser till vår egen verksamhet, men vi ser konsekvenserna också ute i samhället i övrigt. Jag tog del av uppgifter som visar att dagligvaruhandeln nu viker kraftigt – det är ju ett resultat av att tillväxten i den här regionen verkligen har fått sig en knäck. Vi har en sjunkande konjunktur i Stockholmsregionen även jämfört med andra delar av landet.

För sjuttonde månaden i rad ökar nu arbetslösheten i dagligvarubranschen – detta nämner jag bara som ett enda exempel för att visa vilka konsekvenserna blir när man inför så här höga skattenivåer. Detta är djupt allvarligt mot bakgrund av de signaler vi nu hör om att man nu diskuterar att höja skatten ytterligare. Det kommer att innebära att situationen kommer att förvärras ännu mer.

Att det här är så dramatiskt och så förfärligt skulle jag vilja beskriva genom att bara ta som exempel en detalj ur det nya förslaget till skatteutjämningsystem som presenterades i förra veckan.

Eftersom Stockholms läns landsting är så pass stort jämfört med andra landsting så ledde justeringen av skattenivån för år 2003 till att enbart den skattehöjning som majoriteten drev igenom så hårt innebar att alla andra landsting fick 200 kronor per invånare i skatteutjämnning från oss – enbart därför att vi höjde skatten. Det innebär ju att den avgiften som vi ska betala blir högre därför att vi har höjt skatten.

Nu är det ingen människa som vet vilka konsekvenser det blir av detta, om detta kommer att justeras i det nya skatteutjämningsystemet. Ingen vet om andra delar av landet kommer att få en ännu högre skatteutjämnning från oss varje gång som majoriteten nu tvingas att höja skatten för att täppa igen i de hål som uppstår när budgeten inte går ihop. Detta visar hur barockt hela det här systemet är uppbyggt och att man måste gå ifrån det förslag som nu ligger på regeringens bord och som ska gå ut på remiss. Det går inte att fortsätta på det här viset.

Jag kan meddela att vi för vår del har gjort vår hemläxa. Vår riksdagsgrupp kommer i dag att presentera sin ekonomisk-politiska motion med förslag som innebär att vi nästa år börjar fasa ut ur det gamla skatteutjämningsystemet och tar avstånd från det nya förslaget med särskild inriktning på landstingen därför att konsekvenserna är för stora. Vi har fått gehör i riksdagen för att det inte går att

fortsätta på det här viset. De stora förlorarna är inte i första hand vi i landstinget, de stora förlorarna är alla de medborgare som varje dag ska försöka få sin hushållsekonomi att gå ihop och som tvingas att på sina inte alltför omfattande inkomster betala en högre skatt än vad människor får göra i andra regioner med samma inkomstläge. Det här är ett problem och det visar ju att skattehöjningsmöjligheten eller -verktyget inte finns.

När det gäller själva månadsbokslutet kan man se att Socialdemokraterna i majoritet inte har lyckats få håll på kostnadsutvecklingen. Man ser att det prognostiserade underskottet på 1,6 miljarder nu är uppe i drygt 2 miljarder. Det förslag som man lade före sommaren mötte inte ens upp mot den försämring som då var på gång. Man lyckades bara komma överens om ett åtgärds paket på drygt 100 miljoner kronor.

Vi lade fram ett åtgärds paket med konkreta förslag som var mer än dubbelt så högt. Om det hade gått igenom så hade situationen varit en annan i dag än vad den är när det gäller månadsbokslutet. Den här kraftfullheten som majoritet nu i talarstolen säger sig företräda är inte så kraftfull i handling. När man ska redovisa resultat förmår man inte ens fullt ut klara av den försämring som har uppstått i förhållande till budgeten.

Det är också rätt intressant att se hur majoriteten nu försöker att med både hängslen och livrem klara sig från ansvarstagande. Det är mycket intressant att se den att-sats som landstingsfullmäktige nu ska fatta beslut om. Det kan vara bra för alla från majoritetspartierna som ska rösta ja till den att-satsen att veta att man både ska godkänna månadsbokslutet för juli 2003 och göra motsvarande för prognosen för helåret. Det betyder att man i någon mening har ett passivt förhållningssätt och också den prognostiserade risk som ju utgörs av lägre skatteintäkter jämfört med budget.

Jag kan inte tolka detta som något annat än att det nu mera är fråga om att klara sig från revisorerna än att försöka åstadkomma en situation som innebär att förutsättningarna för arbetet år 2004 ska vara bättre än vad dagens förslaget innebär.

Hade ni lagt en röst på Moderaternas förslag före sommaren så hade situation varit bättre. Ni gjorde inte det och därför försöker ni med både hängslen och livrem nu och tror att ni kan klara er ifrån den kritik som jag förutsätter ändå måste komma mot bakgrund av den passivitet som majoriteten visar upp.

Jag kommer att få hjälp av Christer Wennerholm att yrka eftersom jag inte har någon yrkanderätt. Mot bakgrund av den tidigare debatten och den diskussion som har förts hoppas vi att ni ändå har känt behovet av att göra inte bara en uppbackning utan också vilja ta en överläggning med regeringen om skatteutjämnings systemet. Precis som Christer Wennerholm sade så är kommer konsekvenserna framöver, om vi inte kommer till rätta med det här, alltför stora, och det innebär att vi inte har något ansvarstagande för kostnadsutvecklingen.

Vi hade en budget med mindre omfattning än den som majoritetspartierna har i dag för år 2003. Vi har lagt fler förslag på besparingar under innevarande år för att möta det växande underskottet än vad majoriteten har.

För att konsekvenserna inte ska bli alltför omfattande anser jag att vi måste använda alla de verktyg som för oss är möjliga. Därför är ett verktyg att få till stånd de överläggningar som ska leda till att den del som vi här i landstinget inte kan påverka – men ändå den som är vår näst största utgift och den som har vuxit allra mest – får en annan lösning än den som nu ligger på regeringens bord. Vi i Moderaterna kommer att yrka på detta återigen för att visa på allvaret i den här frågan.

Anförande nr 124

Landstingsrådet Nyman (kd): Herr ordförande! Riskerna att vi upprepar oss från den tidigare debatten i dag om balanskravet är ju alldeles uppenbar, men det får nog bli så eftersom ärendena på föredragningslistan är de som de är. Det var ändå skönt att få paus mellan ärendena.

Det är väl så att varje analys av det här landstingets ekonomi allt sedan andra tredje kvartalet år 2000 ger vid handen att landstingets nästa största kostnadspost är den som växer snabbast och som är mest bekymmersam. Den är dessutom definitivt inte hemkockt, som man säger, även om den finns med på i stort sett varje fullmäktigesammanträde – nämligen skatteutjämningen.

Varje undanflykt från detta faktum är verklighetsflykt – och inte bara det. Risken är att det också bidrar till att stärka vaktsläendet kring det nuvarande systemet och det nya system som en utredning har föreslagit och som inte är särskilt mycket bättre. Vi vet väldigt lite om konsekvenserna av det nya systemet – utredningen finns ju inte i tryck än, det kommer nästa vecka, säger de när jag frågar. Den finns på regeringens hemsida, men det går åt så mycket papper för landsting om jag skulle printa det därifrån. Jag tänkte bespara landstinget denna kostnad och i stället köpa utredningens förslag när det kommer till bokhandeln så småningom.

Mot den här bakgrunden är det naturligtvis oerhört angeläget att vi seriöst, precis som i våras, prövar möjligheten att få överläggningar till stånd med regeringen i den här frågan innan vi sätter i gång med arbetet att svara på remissen. För några veckor sedan såg jag i en tidning som heter Aktuellt i politiken att Socialdemokraterna tänker göra en rejäl genomgång av det här förslaget. Det länder dem till heder. Det ska vara studiecirklar, specialgrupper och så vidare, och till en av dem är Ingela Nylund Watz nominerad.

Det arbetet kommer säkert att bevakas.

Det var som jag sade i den tidigare debatten, nämligen att jag tror att det är oerhört angeläget att vi lägger ned mycket kraft och intresse och engagemang på att hitta ett nytt, ett radikalt nytt system. Jag tycker inte att utredarna har varit särskilt duktiga.

De har jobbat under tidspress och det förlåter en del. Men de har inte varit utan uppvaktningar från oss i Stockholm och en del andra. Därför instämmer jag i det yrkande som Christer Wennerholm kommer att lägga, nämligen det som står på sidan 2 i handlingarna, och det är ett förslag till beslut som till varje ord och stavelse stämmer överens med moderatledamöternas reservation i landstingsstyrelsen. Jag yrkar bifall till detta redan nu!

Det vi nu tar ställning till är månadsbokslutet för juli månad i år. Det har gått ytterligare två månader av verksamhet, augusti och september. Jag har inte sett någonstans, inte på någon hemsida eller någon annanstans, en kommentar om att uppgifterna från augusti och september leder till några glädjeskutt jämfört med dessa siffror. Snarare pekar de åt samma trista håll.

Det är naturligtvis särskilt bekymmersamt, vilket också Chris Heister sade, att det som stärker oron hos oss är det sviktande skatteunderlaget. Och, vilket framgår av landstingsrådsberedningens motivtext till dagens beslut, kostnadsökningstakten har inte kunnat brytas. Jag har respekt för att man inte kan bryta den, för det hjälper inte med hur många att-satser som vi formulerar.

Det som fattas är dialogen med dem som berörs av detta – jag tänker på dem som står mitt uppe i det direkt vårdande arbetet, dem som möter patienterna och deras närstående. Jag har stor respekt för vår administrationen, men om vi ska få till stånd en förändring av kostnadsökningstakten så måste dialogen fördjupas. Monolog räcker inte särskilt långt, det räcker säkert en bit – man kan uppträda mycket beslutsamt, vilket jag tycker mig ha sett att finanslandstingsrådet har gjort en tid, men det räcker inte om vi vill få till stånd långsiktiga konsekvenser av de åtgärder som vi vidtar.

Den här församlingen behöver kanske inte påminnas om det beslut som fattades här i midsommarveckan 1996, ärendet hette Hälso- och sjukvårdens utvecklingsplan. Den planen hade inte tillräcklig långsiktighet över sig och inte tillräcklig inriktning i egentlig mening. Det sades så, men den fick inte de effekterna. Jag vill påstå att det berodde på bristen på dialog också den gången.

Det handlar om att föra dialog med människor som är oerhört engagerade i att klara det dubbla uppdraget, att klara både vården och ekonomin.

Viken instans som ska föra dialogen vet inte jag, det är väldigt lätt att föra den dialogen i opposition, det är lätt att lyssna och det är lätt att delta i ömkandet, men de konstruktiva idéerna finns där ute i det gäller att hämta hem dem.

De här måste tas till vara, nu och åren framöver, annars är som sagt risken att det blir kortsiktighet i detta också.

Ingela Nylund Watz lovade i den tidigare interpellationsdebatten med Christer Wennerholm att ta det fulla ansvaret. Det tror jag på, jag tror på det uttalandet. Men den diskussion som vi måste kunna föra förhoppningsvis i form av dialog mellan opposition och majoritet är ett samtal i lugn och ro om hur det ska gå till och i vilken takt det ska ske.

Vi känner oss ofta så pressade av den ekonomiska situationen, rädda för kaos och så vidare att vi jagar på. Jag tror att risken att hamna i kaos är väl så stor om man rusar på och inte är så förtänksam som en så här bekymmersam situation kräver.

Därför vill jag föra fram en fråga ytterligare som har med kostnadsutvecklingen att göra. Det är att vi måste skaffa oss en bättre analys av vilka behov vi ska tillgodose. Jag vill hemskt gärna ta majoritetens uttalanden på allvar och ta dem till mig och värdera dem. Jag hörde ett inlägg tidigare här i dag om att det är de svårast sjuka, de med de största behoven som ska komma först. Några andra som

inte har tillnärmelsevis så stora behov får vänta, och man tror att det finns förståelse i befolkningen för. Tänk, det tror jag också.

Men – vi måste vara klara över och vara överens med dem som har vårdbehoven och med dem som möter vårdbehoven om hurdant läget är och försöka samla kunskapen om det, och det är vi inte duktiga på. ”Vi” i det sammanhanget är inte Stockholms läns landsting utan vi som har det politiska ansvaret.

Jag vet att det finns en enhet inom hälso- och sjukvården i det här landstinget som heter Samhällsmedicin. De har oerhört mycket kunskap samlad sedan årtal tillbaka. De undrar ibland varför vi här inte använder oss av dem. Varför använder vi inte den samlade kunskap som de har?

Jag vet att det finns en stor cancerklinik i Solna, Radiumhemmet, och det finns en på Södersjukhuset som sorterar under Huddinge sjukhus, och de har exakt kunskap om hurdant vård behov är. De har personnummer och nästa behandlingstillfälle inskrivet. Men jag tror mig ha förstått att kommunikationen dem emellan uppstår först när den ena har behov av ytterligare insatser och frågar om den andra har möjligheter att ställa upp. Tänk, om vi skulle ta till oss detta och analysera behov på det sättet lite mer samlat!

Detta gäller inte bara de svåraste sjukdomarna. Om vi ska kunna prioritera undan sådant som inte har så hög prioritet så måste vi ha kunskap om det också.

Jag ser nu med spänning fram emot det behovsanalysavsnitt som nästa års budget kommer att innehålla. Om det inte finns där så kommer jag att efterlysa det ytterligare en gång och många gånger till, för det är egentligen bara på den grunden som jag skulle våga fatta beslut om nästa års budget och kommande års planering.

Jag yrkar bifall till den moderata reservationen i landstingsstyrelsen!

Anförande nr 125

Landstingsrådet **Wennerholm** (m): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Jag får den otacksamma rollen att yrka bifall till det som Stig Nyman redan har avslöjat – det vill säga den moderata reservationen i landstingsstyrelsen. Den yrkar den moderata landstingsgruppen, med stöd av kristdemokraterna, bifall till! Att-satserna handlar om att begära överläggningar med regeringen om skatteutjämningsystemet.

Jag tänkte också ta tillfället i akt att uppmana er att kika på vårt förslag i vår budgetmotion i riksdagen. Där finns det i alla fall en idé om hur man kan ändra systemet och ta upp en diskussion. Det är väl bra, för då kommer den diskussionen upp på en annan politisk arena också. Där får vi väl hjälpas åt att stöta på och gå olika vägar så att det kan gå bra med den saken.

Stig Nyman inledde med en frestelse till en stor ideologisk debatt om sjukvården, men det ska vi inte ha i det här sammanhanget. Den kommer säkert en annan gång. Det som Stig berörde var frågan om prioriteringar, eller om man vänder på saken, ransonering av sjukvårdskonsumtionen. Jag ställer då frågan: är det så – och jag är inte lika säker som Stig är på den punkten – att människor som har

betalt sin premie – för det är ju det om skatten är – är beredda att säga att de inte ska få någon sjukvård för den premie som de har betalat medan andra får det.

Jag tror att detta kommer att bli en stor och intressant diskussion framöver som är djupt ideologisk, men den ska vi föra då. Jag yrkar bifall till den moderata reservationen!

Anförande nr 126

Landstingsrådet Cedrenius (mp): Herr ordförande, fullmäktige och åhörare! Det har sagts förut att det finns en risk för att den här debatten skulle vara en upprepning av den debatt som vi förde tidigare, och så har man sagt att man inte ska upprepa det hela, men så har man halkat in på spåret skatteutjämning i alla fall.

Jag kanske också ska upprepa mig, vi får väl se. Det har sagts en hel del klokt från både majoritet och opposition. Det intressanta är ju att vi har hamnat i den situationen att ökningstakten i skatteintäkterna, skatteunderlaget, det som bär upp landstingets ekonomi, minskar.

Det här har naturligtvis sin orsak, och om man studerar tillväxten i landet så ser man att Stockholm ligger i botten. Det är vi också medvetna om. Jag har för mig att tillväxten ligger kring 3 procent medan riket totalt ligger på bortåt 5 procent. Detta är ett problem som vi har att brottas med. Vi skulle kunna diskutera om tillväxten är hållbar eller inte men det ska jag avstå ifrån att diskutera. Det finns olika sorters tillväxt.

Vi har tidigare efterlyst konkreta förslag till åtgärder. Vi hörde från Chris att ni hade konkreta förslag på åtgärder. Jag tittar i papperen och ser att ni har föreslagit besparingsåtgärder på 300 miljoner kronor. Det var väl, om jag inte missminner mig 200 miljoner genom höjd avgift för SL-kortet och 100 miljoner kronor genom att dra in bidrag. Det blev tillsammans 300 miljoner.

Mot det stod majoritetens beslut i juni, nämligen direkta indragningar eller kostnadsbesparande åtgärder på 140 miljoner plus uppdrag i storleksordningen 400 miljoner kronor. Det är lite osäkert hur mycket det kommer att ge, men det finns i alla fall en betydligt större besparingspotential i det förslag som vi lade fram. Moderaterna yrkade avslag på det förslaget. Ni nöjde er med de 300 miljonerna.

Vidare har det funnits en redovisning på Ekots hemsida, jag måste trots allt beröra detta. Där har man presenterat de förslag som tjänstemännen har framlagt som lämpliga för utredning av olika åtgärder för att få till stånd en budget i balans.

Något av dessa förslag är redan avfärdat, jag tänker då på nedläggning av Sachsska barnsjukhuset. De andra förslagen är under utredning, och jag har ingen aning om vilka resultat som blir verklighet, det kommer vi att få veta så småningom. Men det finns potential för ganska kraftiga åtgärder.

Hur mycket det blir återstår att se; hur stor årseffekt det kan bli nästa år eller om två år återstår att se. Framför allt återstår det att se hur detta kommer att påverka vården och vårdbehovet. Det är alltså A och O i den här frågan. Vi måste se till att landstinget har den service som landstinget bör ha.

Det är intressant att höra Stig säga att vi kanske ändå inte har råd med all den vård vi erbjuder. Jag håller med dig. Det här är ett granskningsarbete, och det skulle vara jättebra om de från minoriteten som resonerar i de termerna också kommer med fräscha förslag på vad ni tycker att landstinget skulle kunna minska på. Det vore väl bra om vi får in det.

Jag är fullständigt övertygad om att vi skulle kunna hitta ett sätt att samarbeta kring dessa förslag – naturligtvis utifrån de politiska värderingar vi har och så vidare. Det skulle kunna vara en ingång till en mer sansad hantering av den ekonomiska krisen.

Det skulle vara någonting helt annat än det som har dominerat debatten hittills, nämligen skatteutjämningsystemet. Alla vi som sitter i salen här vet att samtliga partier har synpunkter och tycker att skatteutjämningsystemet inte är bra, vare sig som det var förut eller det förslag som föreligger nu. Jag sade inte det förut, men jag kan redovisa för Miljöpartiets del att vi inte heller är nöjda med det nya systemet och vill att det ska ses över. Vi ställer naturligtvis vårt hopp till riksdagen.

Vi kommer inte att gå med på den typen av skatteutjämningsystem som Chris har pläderat för. Du säger nämligen att det inte är landstingets angelägenhet utan en statlig angelägenhet.

Vi tycker att det är en landstingskommunal angelägenhet. Det gäller en fördelning inom systemet och vi tycker definitivt inte att man ska avfärda denna fråga när man samtalar med riksdagen och sina partivänner i riksdagen eller med regeringen, om man hamnar i den situationen. Vi har ju uppvaktat regeringen förr i de termerna att det är en statlig angelägenhet utan att också samtidigt visa hur den skatteutjämnings som man i så fall förordar ska finansieras.

Om man ska bli seriöst mottagen i debatten tror jag att det är oerhört viktigt att man också kan anvisa en finansiering. Såvitt jag har förstått saken anser Moderaterna att de skattesänkningar som man föreslår i riksdagsdebatten också ska räcka till för att finansiera skatteutjämningsystemet. Detta har vi från vår sida svårt att acceptera.

Jag måste också kommentera Stigs propå om en dialog med personalen. Det är jättebra. Jag vill också säga att Lena-Maj Anding sade att vi också måste se möjligheten med detta elände, att vi ska ta det till oss. Vi har nämligen hamnat i en situation där vi kanske får modet att skära det som är dödköttet, om jag får uttrycka mig så drastiskt. Det är precis på det viset som Lena-Maj sade förut, nämligen att det här landstinget har lagt till en massa verksamhet och finansierat den, men vi har inte tittat på vad detta är tänkt att ersätta. Vi har kvar det som vi också trodde oss ersätta. Det är klart att det blir dyrt då.

Jag tror att den dialog med personalen som Stig efterlyser är väldigt viktig i det sammanhanget. Min erfarenhet är att personalen har kunskap om vad som är onödigt. De har också kunskap om vad som skulle kunna göras och det behöver vi ta till vara på ett bättre sätt än hittills.

Med detta, herr ordförande, yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens förslag till beslut och avslag på m-förslaget!

Anförande nr 127

Landstingsrådet Rydberg (fp): Ordförande, landstingsledamöter! Jag började nästan nicka till i bänken, men sedan vaknade jag med ett ryck när jag hörde Cedrenius tala om modet att skära bort ”dödkött” i sjukvården. Jag undrar vilka miljarder som är dödkött i sjukvården. Det vore väldigt spännande om du kunde utveckla det resonemanget – det är nämligen miljardbesparingar som är aktuella i sjukvården nästa år. Om vi har så mycket dödkött att det handlar om miljarder då tycker jag att du ska berätta det för oss – annars tycker jag inte att du ska tala om dödkött i sjukvården.

Den här debatten har i väldigt hög grad handlat om våra underskott och om skatteutjämningsystemet. Folkpartiet har ett yrkande om att landstinget ska uppvakta regeringen. Jag har i tidigare inlägg i dag utförligt kommenterat detta och tänker inte gå tillbaka till detta utan hänvisar till det jag har sagt tidigare.

Jag instämmer i mångt och mycket i det som Stig Nyman framförde, men jag har några egna tillägg. Vi har faktiskt en hel del historiska erfarenheter av att använda inköpsstopp och anställningsstopp. Det har inte varit något positivt. Det har givit väldigt kortvariga effekter. Framför allt skickar det ut fel signaler. Om även de skötsamma bestraffas i slutet av året, vad har de då lärt sig av det? Jo, de lär sig att skyndsamt göra slut på pengarna första halvåret innan sådana här beslut riskerar att komma under hösten.

Att skapa incitament som leder till bättre kostnadskontroll och kostnadseffektivitet är något som är väldigt viktigt, men ett kortsiktigt agerande skapar motsatta incitament. Det är därför jag vill varna för att vi politiker fattar beslut om inköpsstopp och anställningsstopp. Därför ställer vi oss i Folkpartiet inte bakom det förslaget.

Nu växer köerna på Astrid Lindgrens barnsjukhus fick jag just höra. En läkare berättar att han har blivit ombedd att inte vara i tjänst, att ta ut forskarmånader, för då kostar han inte kliniken någonting. De barn som han skulle ha tagit emot sätts i kö. På Karolinska sjukhuset har man på vissa avdelningar inte personal som kan sköta utskrivningar – därför tvingas man behålla patienter för länge. Och det blir ju vårdproppar när man inte kan ta in nya patienter.

Från samma sjukhus får vi besked om att man inte kan ta emot alla patienter som behöver neurokirurgiska operationer; man skickar hem folk som kommer med planerad operationsdag, man skickar hem dem samma dag. Likadant är det på urologen; även där växer köerna. Det är vad som händer när man inför personalanställningsstopp, det är vad som händer när man samtidigt inför stopp mot att anlita bemanningsföretag.

Det som också händer är att personalen sliter hårdare, de blir förbannade och de blir förbaskade på politikerna. Tilltron till att det politiska systemet ska kunna hjälpa till att klara vården av patienterna får sig en knäck med den här typen av snabba besparingsbeslut.

Det behövs ett nytänkande. Stig Nyman berörde vikten av att vi för en dialog med personalen. Om vi ska kunna få en förändring och ett nytänkande till stånd i vården så är det inte så att det är vi i talarstolarna som kommer att åstadkomma detta – men vi måste skapa förutsättningar för att personalen får vara delaktig i att ta fram nya lösningar. För att klara det behövs också mindre enheter där

personalen har ett helt annat inflytande än det de har; nu råder i stället i praktiken stopp för intraprenader.

Vi måste ge personalen möjligheter att utvecklas, att öka sin kompetens och att ta mer ansvar. Det är det förnyelsearbete som i längden ger effektivare vård till lägre kostnad, för samma insatta slant. Men i dag är det tyvärr så att besparingar är det överordnade målet och då försvinner nytänkandet. Därmed tappar vi personalens kreativitet, och det är väldigt sorgligt.

Jag yrkar bifall till den andra att-satsen om att vidta åtgärder för att minska kostnaderna men detta måste ske i dialog och samspel med personalen. Jag yrkar bifall till vår reservation i landstingsstyrelsen!

Anförande nr 128

Landstingsrådet Larsson (s): Jag hade från början bestämt mig för att inte begära ordet i den här debatten, för det känns som om de flesta argumenten redan har prövats. Jag reviderade min uppfattning när jag hörde Stig Nyman tala.

Nu, Stig, kommer hyllningar från alla möjliga håll och kanter. Det får du ta till dig, för ditt inlägg präglas av en viss seriositet. Du medgav också att det inte enbart handlar om skatteutjämning utan om att vi också har problem med kostnadsutvecklingen i landstinget. Har man den insikten finns det förutsättningar för att föra en dialog mellan partierna. Den signal som kom från kd är lovvärd, och jag hoppas att du kan få även de andra borgerliga partierna att inta den ståndpunkten. I så fall vore mycket vunnet i det politiska landskapet i den här församlingen.

Precis som du tror jag att det till stor del handlar om att se över hur man samverkar i dialog, om att föra resonemang med cheferna i landstinget. Det finns en oerhört stor kompetens bland cheferna i vårt landsting. Det handlar om att föra dialog med de anställda och om att se över de styrsystem som vi har. Den ägarpolicy som vi antog i dag är ett uttryck för att vi behöver förstärka våra styrsystem.

Vi behöver arbeta med respekten för landstingsfullmäktiges budgetbeslut. Om man inser att ens verksamhet inte kan hålla sig inom de ramar som faktiskt har fastslagits av landstingets demokratiskt valda församling, så ska man vidta åtgärder för att försöka få verksamheten att gå plus minus noll och följa de budgetbeslut som är fattade av den här församlingen i stället för att passivt sitta till i båten och se hur verksamheten sjunker rent ekonomiskt. Den hållning som funnits på en del håll och kanter är orimlig.

Om vi går med underskott år efter år – 4,5 miljarder kronor eller 2 miljarder kronor – med gigantiska belopp som leder till att låneberget växer så innebär det att vi får mindre pengar över till framtida sjukvård, till framtida kollektivtrafik. Vi lånar av framtiden för att göra det som vi gör i dag. Det är orimligt för landstinget och för välfärden i vår region.

Om vi går med underskott så framtvings åtgärder som inte bara drabbar dem som misslyckas med att hålla budgeten utan som även drabbar de skötsamma eftersom vi har ett kollektivt ansvar och i slutändan också en gemensam penningpåse att hålla oss till. Det är också ett problem för oss alla.

De som struntar i att vidta åtgärder för att följa budgeten gör att de skötsamma drabbas. Det är ett mycket beklagligt faktum.

Jag har tidigare talat om varför jag tror att det vore en kontraproduktiv strategi att gå till regeringen ihop med Moderata samlingspartiet och uppvakta om skatteutjämningen. Jag tror att det skulle leda raka vägen in i ett fiasko.

Jag är oerhört kritisk till skatteutjämningsystemet, men inte därför att jag är motståndare till skatteutjämning. Vi behöver skatteutjämning i Sverige, men att uppvakta landets riksdag och regeringen ihop med ett parti som har en mycket märklig inställning till resten av Sverige tror jag är konstigt och rent kontraproduktivt. Därför yrkar jag avslag på Christer Wennerholms förslag om att göra en gemensam uppvaktning! Jag vill nämligen förändra skatteutjämningsystemet.

Anförande nr 129

Måns Almqvist (v): Ordförande, ledamöter! Jag vill också säga att jag tycker att Stig Nymans inlägg om prioriteringar och behovet av dialog med personalen var intressant. Jag tror också att det är närmast verksamheten som de verkliga möjligheterna finns om vi ska hitta ett sätt att få kontroll över kostnadsutvecklingen. Det är synd att du avslutade ditt anförande med att yrka bifall till den moderata reservationen. Jag tyckte att det var tråkigt att höra Chris Heister dra de gamla vanliga moderata argumenten om skatteutjämningen. Att göra en uppvaktning gemensamt med Moderaterna vore ett riktigt misstag. Den här debatten kommer upp så fort vi diskuterar landstingets ekonomiska situation. Då kommer Moderaterna med samma argument.

Hos andra företrädare från den gamla majoriteten har det funnits en del självkritik över hur ekonomin har skötts. Man kanske inte var så bra på det här med att få kontroll över kostnaderna och få varje slant att räcka och vara effektiv, som Birgitta Rydberg sade.

Det behövs självkritik när det gäller frågan om hur man hanterade diskussionen om skatteutjämningsystemet. Jag skulle vilja säga att med Moderaterna i spetsen lyckades den gamla majoritet att totalt radera möjligheterna för oss i Stockholmsregionen att få någon förståelse från övriga landet för de problem som vi har här.

Om vi nu ska kunna påverka systemet få någon förändring till stånd så måste vi nog analysera vad det var som gick fel. Jag tror att en sak som sände väldigt dåliga signaler var att man började med att sänka skatten och samtidigt säga att man ville ha mer pengar från skatteutjämningsystemet. Ni sände ut signaler om att det fanns resurser här.

Det fanns också kommentarer om att det fanns kapital här som vi kan ta av, det gör inget om vi går med underskott några år.

Det förekom också en ganska raljant ton. Jag hörde från talarstolen här under förra mandatperioden att pengarna går till att bygga ishallar i norra Sverige och så vidare. Jag tror att sådant har bidragit till att skapa en felaktig bild.

Problemet med systemet, så som jag ser saken, är väl närmast att pengarna går till andra regioner som har tillväxt. Det nya förslaget drabbar både Norrlands inland,

norra Sverige, glesbygden och Stockholm. Vi har något gemensamt med glesbygden i det att systemet gör det sämre för båda parter.

Den stil som den tidigare majoriteten hade är väl en av förklaringarna till att vi inte har lyckats påverka systemet. Jag tror att vi hade lyckats mycket bättre om de förslag hade kunnat genomföras som vi i minoriteten hade under förra mandatperioden. Vi ville framhålla de speciella kostnaderna för psykiatrin till exempel, som nu står i fokus. Men framför allt skulle landstinget ha haft en annan ton och jobbat med våra egna kostnader och inte sänkt skatten.

Jag tror att det vore direkt kontraproduktivt att göra en ny uppvaktning tillsammans med Moderaterna som totalt har misslyckats med uppgiften tidigare. Vi bör alla påverka riksdagen genom de kontakter som vi har. Det föreligger ett förslag och inte ett beslut. Vi ska arbeta på med en annan ton och dra slutsatser av de misslyckade försök som gjordes under förra mandatperioden.

Chris Heister talade om tillväxten för Stockholmsregionen. Det är klart att alla här inne är överens att om vi fick statliga beslut som skickade mer pengar till Stockholm så skulle det givetvis vara bra för tillväxten. Vi jobbar med att påverka förslaget till skatteutjämningsystem. Problemet är arv som vi har fått från er med ett gigantiskt underskott och de budgetlagar vi har. Alla åtgärder för att sanera den ekonomi som ni lämnade efter er påverkar tillväxten negativt på något sätt. Om vi gör besparingar eller om vi ökar våra inkomster så drar vi in pengar från den regionala ekonomin. Så arvet från er innebär att alla förslag drabbar tillväxten negativt. Man kan diskutera det.

Skattehöjningar är tillväxthämmande, det är avgiftshöjningar också. Detsamma gäller besparingar, till exempel om vi gör besparingar i löneutbetalningar och så vidare. Det är det dilemma som vi sitter i. Jag tror i och för sig att vissa taxehöjningar är mer tillväxthämmande än skattehöjningar. De slår ännu mer direkt mot folks konsumtionsutrymme. Det är det arv som ni har lämnat efter er.

Alla förslag som vi kan lägga riskerar att bli tillväxthämmande. Så är det när man ska sanera ekonomin. Alla pengar vi drar in till landstinget drar vi in från den regionala ekonomin. Det är ert arv.

Jag tyckte att Stig Nyman lade ett intressant förslag. Det kan bli en intressant diskussion. Nästa steg för Kristdemokraterna är kanske att inte yrka bifall till de moderata reservationerna.

Anförande nr 130

Landstingsrådet N y m a n (kd): Herr ordförande! Först hade jag enbart tänkt kommentera det som Bengt Cedrenius sade, men det har sagts en del annat som också fordrar kommentarer.

Det är precis den attityd eller det förhållningssätt som Bengt Cedrenius ger uttryck för som jag vill varna för. Jag uppfattar att det är ett väldigt ytligt sätt att närma sig de här problemen. "Kom med idéer om vad vi kan dra in på! Vi måste visa mod och skära bort dödköttet." Det är fullständigt onödiga inlägg! Jag vore tacksam om du gick upp och sade att det där var förhastade yttranden och tog tillbaka alltihop.

Jag känner en geriatrikavdelning i det här landstinget bättre än en del andra av alldeles förståeliga skäl – min fru jobbar där. Där har de gjort en prioritering på sistone därför att vi måste skära i kostnaderna. De har gjort sig av med personalen i köket, så nu förutsätter man att läkare, sjuksköterskor och undersköterskor svarar också för den del som köket har gjort utan att öka personalen alls. Man fordrar att avdelningen tar in fler patienter. Det är en fullständigt galen prioritering!

Hade jag varit chef på avdelningen hade jag gjort precis tvärtom, jag hade anställt en till i köket, för då hade det inneburit att sjuksköterskor, läkare och undersköterskor hade gjort ett ännu bättre jobb, och vi hade nästan minimerat risken för långtidssjukskrivningar och annat.

Har man ett uns av en aning om hur det går till på vårdavdelningar i dag – inte minst inom äldresjukvården – så vidtar man inte den här typen av åtgärder. Den här åtgärden hade uppenbarligen inte föregåtts av någon dialog åt något håll.

Det är ett sätt att skära i dödkött. Vad är en kokerska i köket? Varför behövs hon? Det är ju patienterna som behöver hjälp. Det är så kortsiktigt och dumt tänkt.

Ta tillbaka det där, Bengt! Det skulle hedra dig!

Respekt för budgetbesluten, talar Dag Larsson om. Ja, det är oerhört viktigt. Men jag tror att man kan bygga upp en respekt för budgetbeslut om alla som berörs av dem, eller om de allra flesta som berörs av dem, upplever att de är realistiska, genomtänkta, att de har föregåtts av den djupgående analys och dialog som jag talade om. I annat fall riskerar vi att få det traditionella förhållningssättet från många: Det går snart över, det är snart val igen och då är det andra tongångar.

Vi kan hålla på med dessa skiftningar.

Det finns något vi behöver göra, och det finns ju faktiskt ett beslut om det. Mycket av våra onödiga kostnader, om jag får kalla dem för det, dem betalar vi i form av sjukskrivningar, ett par veckor. Det blir tre veckor snart, om det inte har blivit redan. Om vi skulle koncentrera oss enbart på att minska sjukskrivningarna så skulle vi nå väldigt långt.

Jag hittade på nätet en bok som jag tror är ganska ny, den heter Långtidsfrisk. Det är ett intressant uttryck. Det är inte det som präglar vårdens verksamheter eller vårdpersonalens situation för närvarande.

Det är tre gentleman med rik erfarenhet av yrkesliv och annat som har skrivit boken. Första tredjedelen av boken handlar om Fors-exemplet. Stora Enso är ju ett jättestort börsnoterat skogsföretag. De har ett par fabriker som gör kartong, bland annat till Läkerolaskar, plastad kartong. De hade sjukskrivningstal som gick långt utöver det som ansågs rimligt. Man började med det här arbetet för 17 år sedan – det har pågått länge – men man har kunnat utläsa solklara resultat av att gå på djupet, av att våga se verkligheten och problemen rakt i ögonen utan att fundera. Företaget tjänar mer pengar, folk är mer friska – de är långtidsfriska – men man har inte skurit i kostnaderna. Man insåg att det behövs en del satsningar om det ska bli något resultat. Man har gjort det klokt, och man har gjort det sakta men säkert.

Exemplet är bra som sådant, och det kan vi ta efter i personalberedningen, Lasse Dahlberg, vi ska ju föra dialog där också. Men det jag framför allt tänker på är att ta till sig dessa tankar för att hitta vägar att göra på ett annorlunda sätt. Om den här mandatperioden ska präglas av att göra nedskärningar och den förra mandatperioden präglades av motsatsen, så är det naturligtvis att göra annorlunda, men det löser inte problemen. Möjligen gör det tillfälligtvis, och då blir det något slags kvartalsekonomi över det hela.

För att skapa respekt för budgetbesluten, för att skapa realistiska budgetar och för att hitta lösningar som håller länge, inte bara en mandatperiod utan mycket längre, tror jag att vi får gå på djupet precis som Stora Enso gjorde med sina kartongfabriker för att hitta lösningarna. Vi måste göra annorlunda och inte ha bråttom.

Vi kritiserades ju rätt kraftfullt under förra mandatperioden, om jag inte alldeles missminner mig, för att saker och ting gick alldeles för fort. Vi konverterar argumentationen mellan mandatperioderna märker jag. Det är ett intressant fenomen i sig som någon statsvetare kan ägna sig åt, men det är i de är frågorna som vi nu talar om, med anledning av julirapporten, som jag tycker att vi ska anlägga ett långsiktigt perspektiv.

Om några veckor är vi inne i budgetdebatten på allvar, och då måste vi våga tänka annorlunda, göra annorlunda och inte rusa sta. Då ska uttryck som ”skära i dödkött” och ”tacksam för idéer om hur vi kan skära ned och dra ned” vara borta.

Låt oss lämna den gamla trista debatten och hitta en ny konstruktiv debatt och ett konstruktivt samtalsklimat som leder till precis de framgångar som jag tror att vi alla åstundar.

Anförande nr 131

Landstingsrådet Cedrenius (mp): Herr ordförande, fullmäktige! Jag har ju apostroferats ett antal gånger här därför att jag använde ett språkbruk som inte ansågs vara lämpligt.

Detta är mitt femte år i fullmäktige, och resten av min yrkesverksamma tid har jag jobbat i näringslivet på ett eller annat sätt. Jag har fortfarande, trots fem år i den här församlingen, svårt att komma ihåg vis sa saker: man får inte vara drastisk i sina jämförelser, för då finns det alltid någon politiker som har en tendens att vilja missförstå.

Jag råkade säga ”Vi måste skära bort dödköttet”. Då får jag från kd höra att dödköttet är en kokerska. Jag blir faktiskt lite ledsen när debattnivån sänker sig till den nivån.

Jag kan i efterhand erkänna att dödkött var ett onödigt ord. Jag trodde att ni förstod. Jag tar alltså tillbaka det, och så ska jag förklara vad jag i verkligheten menade.

Om vi nu tar Stig Nymans exempel så kanske vi borde göra något åt chefen som hittar på detta förslag att sätta utbildad personal på den arbetsuppgift som du beskrev i stället för att låta dem göra det de är mest lämpade till. Det är ett chefsproblem. Den chefen ska naturligtvis ha utbildning, en chefsutbildning, som Dag sade förut.

Men man får heller inte tveka, tycker jag som politiker. Jag har upplevt att många politiker har svårt för att våga ibland, nämligen att våga säga till en chef i en förvaltning eller i något av våra bolag att ”du är inte tillräckligt bra, du kanske kan trivas bättre på det här jobbet”, eller i det drastiska fallet ”du kanske borde söka dig ett annat jobb”.

Vi måste vara medvetna om att i ledarskap, och det är det som vi ska utöva också som politiker, så måste man ta ett sådant ansvar också.

Ni kan ju dra er till minnes den lista som har figurerat i tidningarna via Ekot, se på frågan om samordningen mellan de två stora universitetssjukhusen till exempel. Om man studerar vad verksamheterna gör så finner man att det finns väldigt många verksamheter som gör precis samma sak med en total överkapacitet.

Vi kan också titta på sådana saker som vårdköer. Det är inte alltid bara fråga om en vårdkö, det kanske till och med finns en kö av kirurger som vill komma åt operationssalen. Det här är också ett problem som gäller administrativa chefer. De vill göra sitt jobb, men har inte möjligheterna. Detta måste vi gå in och studera.

När man är ute och pratar med verksamhetscheferna så finns det faktiskt två, om jag skulle våga kategorisera, olika diskussioner som man får föra. Den ena diskussionen går ut på att andra gärna kan göra något åt saker och ting, bara jag får vara i fred och göra precis som jag alltid har gjort. De cheferna är belastande för landstingets verksamhet. Men jag träffar också många andra som säger ”Jo, hör du du, det här tycker jag faktiskt att vi borde kunna göra annorlunda i landstinget.” Det finns fullt med kreativa förslag. ”Det här skulle vi kunna överlåta till den och den att göra och så skulle vi kunna göra det och sedan kunde man göra så, och sedan skulle vi kunna dra ned på personal där och utöka personalen där och helheten skulle bli ett mycket bättre resultat.” De tänker.

Det var de här förslagen som jag hoppades att vi gemensamt skulle kunna ena oss kring. Det var de förslagen som jag trodde att Stig avsåg när han framförde sin propå.

Jag kommer nog i fortsättningen också att tycka – även i talarstolen – att verksamheter som är tärande eller genomförs på ett tärande sätt är sådant som vi inte ska subventionera med skattebetalarnas pengar. Vi ska hjälpa dem att komma till rätta med sina problem, men vi kanske måste vara lite hårdare i nyporna ibland, och vi kanske också måste inse att vissa verksamheter som kanske inte behövs längre, de som har överlevt sig själva.

Herr ordförande, jag är ledsen att jag tog det där uttrycket i munnen och tar tillbaka det. Jag hoppas att jag har förklarat vad jag menar.

Anförande nr 132

Landstingsrådet N y m a n (kd): Tack, Bengt Cedrenius, för att du ångrade dig och drog tillbaka detta uttryck.

Sedan måste jag be om ursäkt, om du uppfattade det jag sade som att jag kopplade ihop det där om kokerskan så där direkt. Tidigare i dag gjorde jag en liten

konstpaus medan jag bytte ark, och då hann ordföranden ge ordet till en ny talare. Sådana konstpauser är att rekommendera för att skilja på det man vill ha sagt.

Därmed tror jag att vi har klarat ut detta. Det är klart att du frestar mig att ta upp en diskussion om vad som är "tärande" i landstingets verksamhet, men jag avstår den här gången. Är detta en genomtänkt tanke hos dig så återkommer den säkert i budgetdebatten. Jag ser fram mot den!

§ 295 Hemställan om tilläggsanslag för bygginvesteringar vid Karolinska sjukhuset 2003 (förslag 60)

Anförande nr 133

Landstingsrådet **L a r s s o n (s)**: Ordförande, fullmäktige! Det här ärendet får vi se som en del av den nya investeringsprocessens barnsjukdomar. Jag brukar ju ägna mig åt att skälla på den förra majoriteten, men en hel del saker som den startade har varit kloka och väl avvägda, och en av de sakerna har att göra med att etablera en ny investeringsprocess här i landstinget i syfte att samla upp investeringsbehoven, prioritera bland dem och se till så att de lån vi behöver ta upp för nya investeringar blir kloka och välavvägda.

Det här har inte riktigt gått hem hos Karolinska sjukhuset, utan långt efter det att fullmäktige hade slagit fast investeringsramarna för 2003 kom Karolinska sjukhuset springande med en enorm lista och ville att vi skulle ta ställning till ett antal nya investeringar. De avvisades av investeringsberedningen och landstingsstyrelsen, och det är också det förslag som nu föreligger inför landstingsfullmäktige. En del saker tillstyrktes därför att de var av akut natur.

I den nya investeringsprocess som nu rullar inför nästa år återfinns en ny önskelista även från Karolinska sjukhuset, där en hel del av de här föreslagna investeringarna finns med.

Kort sagt yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 134

A n d r e s K ä ä r i k (fp): Ordförande! Enligt Folkpartiets uppfattning tyder det på höggradig förvirring i ärendehanteringens att det här ärendet över huvud taget kommer till fullmäktige. Det är ju så att Karolinskas styrelse har ett ägarutskott att korrespondera med och en investeringsberedning som man ska snacka med när det gäller bidrag, och det finns en process för det. Så har också ärendet hanterats till en början. I handlingarna kan man se att i den processen har ärendet inte fått acceptans utan skickats tillbaka till Karolinska sjukhuset. Det är det beslut som finns i underlaget.

Sedan – utan att det över huvud taget anges något särskilt skäl – dyker detta upp i fullmäktige. Det är en gåta, för det stämmer inte med någon av de processer, de fina spelregler, reglementen, ägardirektiv och allt möjligt som vi har ägnat viss tid av denna dag åt att diskutera.

Jag har inget förslag till något annat beslut, jag föreslår inte att man ska tillstyrka någon av de här investeringarna – men man får nog vara lite mera aktsam om

fullmäktiges tid än att skicka upp ärenden som inte hör hemma i fullmäktige på detta sätt!

Anförande nr 135

S t a f f a n S j ö d é n (m): Ordförande, fullmäktige! Vid föregående sammanträde tog vi ett beslut om själva den nya investeringsprocessen i Stockholms läns landsting.

Det är riktigt som det står i handlingarna, att den 5 maj i år fick vi en föredragning av önskan om tilläggsanslag från Karolinska sjukhuset. Då fattade vi det beslutet, att det naturliga vore att återremittera till Karolinska att själva ta ställning.

Precis som Andres Käarik har sagt har ärendet av outgrundliga skäl kommit hit. Kanske är det bästa att ärendet utgår, för egentligen ska vi ju inte ta ställning till detta. Vi har i enighet fattat beslut om att detta skulle gå tillbaka till Karolinska sjukhuset.

Anförande nr 136

L a n d s t i n g s r å d e t L a r s s o n (s): I syfte att spara landstingsfullmäktiges värdefulla tid kan jag notera att Karolinska sjukhusets hemställan är ställd till landstingsfullmäktige i Stockholm, och då tycker jag också att man ska få ett svar av landstingsfullmäktige i Stockholm.

Anförande nr 137

A n d r e s K ä ä r i k (fp): Jag vill bara lägga det yrkande som finns i handlingarna, så jag yrkar bifall till Folkpartiets förslag som det ligger i landstingsstyrelsen. Formellt är det en återremiss.

§ 296

Överföring av ansvar för servicelinjerna till färdtjänstnämnden (förslag 61)

Anförande nr 138

J o h a n S j ö l a n d e r (s): Fullmäktige, ordförande! Jag ska inte bli långrandig, men jag vill ändå peka på vilket oerhört spännande ärende detta är. Det låter som en ganska budgetteknisk överföring av ansvaret för servicelinjer, men vad det egentligen handlar om är det första steget på ett helt nytt trafikkoncept, där SL och färdtjänsten tillsammans vill bygga upp en helt tillgänglig närtrafik som ett sätt att skapa en trafiklösning för dem som har svårt att röra sig i den vanliga SL-trafiken men som skulle klara sig utmärkt med en mer tillgänglig närtrafik.

Det här är, tror jag, den typ av lösningar som behövs om vi ska klara av att ha en tillgänglig kollektivtrafik i framtiden för alla stockholmare.

Jag skulle också vilja rekommendera alla att göra ett besök i min hemdel av länet, nämligen Vällingby och Hässelby, och titta på den flexlinje som är verksam där. Den har också sprungit ur ett samarbete mellan SL och färdtjänsten. Det är en anropsstyrd buss, en tillgänglig buss, en buss med bra chaufförer som har en hög servicenivå, en buss som kan användas av såväl äldre som funktionshindrade, en

buss som skapar en frihet i resandet och en tillgängligare trafik på ett sätt som också är ekonomiskt rationellt. Den typen av lösningar vill vi se mera av i framtiden.

Det här är också en del av ett stort batteri av verklig samverkan mellan SL och färdtjänsten för att hitta gemensamma, smarta lösningar som ökar tillgängligheten i stort.

Jag yrkar bifall till förslaget om att överföra ansvaret för servicelinjerna till färdtjänstnämnden. Det finns en oerhörd utvecklingspotential och enorma möjligheter till vinna–vinna-lägen för medborgarna med den här typen av åtgärder.

Anförande nr 139

B o r i s v o n U e x k ü l l (m): Herr ordförande, fullmäktige! Vi är inte överens den här gången heller.

Vi moderater förordar att SL får ansvaret för all kollektivtrafik, även den som i dag utförs av färdtjänsten. Vi tycker så därför att vi tror att det skulle påskynda arbetet för att anpassa den allmänna kollektivtrafiken med SL för de funktionshindrade. Man skulle på ett bättre sätt skapa en helhetssyn för alla resenärer, oavsett om de har funktionshinder eller inte.

Rent allmänt är det så att alla särlosningar och delade huvudmannaskap skapar problem och risker för suboptimering. Vår tidigare debatt i dag om rullstolstaxi tycker jag belyste detta tydligt. En gemensam organisation skulle innebära ekonomiska incitament för anpassning av kollektivtrafiken på ett tydligare sätt. Därför tycker vi tvärtom, att man bör flytta servicelinjerna till SL, som ska ta ansvar för all färdtjänst.

Jag yrkar, precis som vi gjorde i landstingsstyrelsen, att SL ska överta färdtjänstnämndens ansvar för färdtjänst och därmed ges ett ansvar för all kollektivtrafik i Stockholms län.

Anförande nr 140

P e l l e B ö r j e s s o n (v): Ordförande, landstingsledamöter! Om man slår ihop två grejer är det inte alltid säkert att det blir bra och vinna–vinna. Jag har sett otaliga exempel, när omsorgerna togs över av kommunerna och oftast blev ett slags bihang till hemtjänsten. Det tycker jag har varit en dålig utveckling om man tänker på hur omsorgsnämnden var organiserad här i landstinget förut, när man hade en egen FoU-avdelning och allt funkade jättebra.

Jag tror att det skulle bli sämre om man förde över de här sakerna till SL.

Anförande nr 141

B i r g i t t a H e n r i c s o n (v): Ordförande, ledamöter! Jag ber om ursäkt för min svaga röst i dag. Det beror på att det har varit ganska mycket rök där ute, och jag har problem med astma – det är också ett dolt handikapp.

I det här ärendet är Vänsterpartiets och min personliga uppfattning att den förvaltning som vi har, färdtjänstförvaltningen, är mycket kunnig i vad det gäller just den här typen av resenärer. Redan i dag har de en bra översikt över sådana med nedsatt rörelseförmåga som reser lokalt. Om man gör den här fördelningen kan man i framtiden lättare byta till flexlinjer där så är lämpligt. Flexlinjer är ju kanske att föredra i vissa delar av staden. Färdtjänstförvaltningen kan det här mycket väl, och man kan lita på att de verkligen kan sitt jobb. De är mycket kunniga tjänstemän, kan jag säga.

Därför yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 142

P i a L i d w a l l (kd): Ordförande, landstingsledamöter! Jag blev glatt överraskad när jag nu hörde majoritetens företrädare prata om flexen: ett nytt trafikkoncept, tillgänglig kollektivtrafik, som vi vill se mera av, gör ett studiebesök i Vällingby för att se hur flexen fungerar där – en uppmaning till oss alla. Fler sådana lösningar i framtiden!

Det känns därför underbart att kunna se fram mot behandlingen av en motion som vi har lagt till fullmäktige om att införa flexen i alla delar av länet. Det fungerar bra i Vällingby, och det är faktiskt en billig lösning för landstinget. Jag ser fram mot att den motionen kommer att behandlas välvilligt när den snart kommer upp.

§ 297 Bordlagd motion 2003:1 av Margareta Cederfelt (m) om hushållsnära tjänster (förslag 50)

Anförande nr 143

M a r g a r e t a C e d e r f e l t (m): Herr ordförande, landstingsledamöter! Det är inte första gången jag har väckt den här motionen i landstinget. Jag tror att det var förra gången det var socialdemokratisk majoritet. Jag har också väckt en liknande motion i Sveriges riksdag. Vid samtliga tre tillfällen har svaret blivit väldigt lika: ett förslag till avslag.

Motiveringarna har varierat lite. Första gången jag väckte motionen talades det om att det här var ett sätt att utnyttja kvinnor. I riksdagen talades det både om att utnyttja kvinnor och om att familjen skulle ta sitt hela ansvar. Det var tydligen inget problem att människor var dubbelarbetande och trippelarbetande. Här i Stockholms läns landsting i dag är det inte de argumenten som förs fram utan de ekonomiska. Med tanke på den debatt vi har haft här tidigare i dag förstår jag mycket väl att de ekonomiska argumenten förs fram, men jag vill faktiskt se motionen i ett vidare perspektiv.

Sedan jag väckte den första gången – det är därför jag väckte den på nytt nu – har det hänt väldigt mycket. Flera företag, organisationer men också statliga myndigheter och verk har prövat, med positivt resultat, att erbjuda hushållsnära tjänster som en löneförmån. I dag har utvecklingen gått därhän att det finns en bred flora av tjänster som erbjuds arbetstagare. Det kan vara alltifrån möjligheter att betala in på en pensionsförsäkring till tandvård – som nu kommer att stoppas – och hushållsnära tjänster.

Ur det perspektivet vore det intressant om vi här i Stockholms läns landsting kunde försöka se förbi det kärva ekonomiska läge som råder i dag och se till hur situationen faktiskt ser ut på arbetsmarknaden i samhället i övrigt.

Vad skulle vinsten vara med att erbjuda hushållsnära tjänster för de personer som är anställda i Stockholms läns landsting, som en möjlighet att acceptera?

För det första kan fördelen vara att det blir en avlastning för de personer som väljer att anlita tjänsterna. Att en sådan avlastning kan behövas kan vi se i de skenande sjuktalen. Här i Stockholms läns landsting har man antagit planer för hur man ska komma till rätta med den stigande ohälsan, både bland medarbetarna men också i samhället i stort. Det här skulle vara en väldigt bra åtgärd för att ytterligare komplettera detta.

Vad man också gör på detta sätt är att öppna arbetsmarknaden för de personer som i dag arbetar svart med hushållsnära tjänster. Det är många som säger att detta inte existerar, det är ett fiktivt problem. Nehej! Det vet ni precis som jag att så är det inte. Det har varit rättegångar där den ena härvan efter den andra har rullats upp. Då kan man säga: Ja ja, det här är bara något som drabbar de personer som har anlitat sådana tjänster. Nej, de stora förlorarna är faktiskt de personer som arbetar svart. De står helt utanför arbetsmarknadens förmåner, försäkringar och den trygghet som det innebär att ha en anställning.

Att erbjuda anställda i Stockholms läns landsting möjligheten att anlita hushållsnära tjänster öppnar arbetsmarknaden för många andra, som står utanför den i dag. Det skapar möjligheter.

Det är i detta perspektiv som jag vill att frågan ska ses.

I landstingsdirektörens svar står det att landstingskontoret har tagit del av två arbetsgivares erfarenheter när det gäller att erbjuda anställda städhjälp. Det här handlar inte om städhjälp! Det handlar om hushållsnära tjänster, ett mycket mindre snävt begrepp.

Jag vill även dra en parallell. För några år sedan fanns det en mängd arbetslösa byggnadsarbetare. Då infördes ROT-avdraget – säkert bekant för många här – som en möjlighet att anlita arbetskraft framför allt för byggarbete i hemmen med skatteavdrag. Att detta föll väl ut kan många vittna om.

Bland de företag som har använt sig av möjligheten att erbjuda den här förmånen för sina anställda nämns i landstingsdirektörens svar Riksbanken som ett exempel och Stockholms stad som ett annat exempel. Jag kan komplettera med MBK, Malmö kommunala bostäder, som har precis samma princip. HSB för diskussioner om att införa hushållsnära tjänster som en personalförmån. Vad är gemensamt här? Jo, som det också sägs i svaret, det höga priset. Det kostar väldigt mycket. Och vad beror det på? Jo, precis samma sak som var anledningen till att ROT-avdraget infördes: skattekostnaderna är höga.

Här skulle Stockholms läns landsting kunna gå i bräsch, inte bara genom att införa hushållsnära tjänster utan också genom att tala om att det här är viktigt. Uppvakta regeringen! Möjligheten finns, om ni vill. Då kanske det också kan bli möjligt för många människor att anlita de efterfrågade tjänsterna.

Bifall motionen!

Anförande nr 144

Landstingsrådet Dahlberg (s): Ordförande, fullmäktige! Jag får inleda med att yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag till beslut.

Som Margareta säger är det väldigt svårt att möta ett sådant här förslag som motionen tar upp utan att påminna om den allvarliga ekonomiska kris landstinget befinner sig i. Anna Berger Kettner brukar ibland säga: Vi är inte snåla, men vi är pank. I det här fallet har det faktiskt också relevans. Vi har ett väldigt begränsat utrymme för att jobba med olika typer av förmåner för våra anställda för att göra möjligheterna större att rekrytera, och det begränsade utrymmet är vi i den nuvarande majoriteten inte beredda att prioritera till hushållsnära tjänster. Den akuta ekonomiska krisen går inte att bortse ifrån som en viktig begränsning när det gäller sådana här frågor.

Nummer två är, som tjänsteutlåtandet pekar på, att andras erfarenhet av att använda den här typen av förmåner är ringa. Det är helt enkelt väldigt få som har utnyttjat dem. Jag håller med Margareta Cederfelt om att det säkert hänger ihop med kostnaden, man har helt enkelt inte råd att utnyttja det. Men det är ändå ett faktum att det är på det sättet.

I den ekonomiska kris som vi har måste vi ändå jobba med att se till att vi är en attraktiv arbetsgivare, och det har vi för avsikt att göra. Inte minst den hälsoplan vi behandlade vid förra fullmäktige pekar på det. Vi ska jobba aktivt med att se till att folk mår bra på jobbet. Vi har inte längre skenande sjukskrivningstal – det är en faktauppgift som väl bör framföras, eftersom Margareta hävdar någonting annat. Vi räknar med en minskning med två och en halv dag i snitt innan året är slut. Så vi har en förbättrad situation, men det innebär ju inte att man kan jobba mindre med detta utan jag kommer att på alla sätt hävda hälsoplanens inriktning och försöka se till att verksamheterna även i den tuffa situation vi befinner oss i ska hävda hälsoarbetet lokalt. På så sätt hoppas jag att vi ska kunna fortsätta vara en attraktiv arbetsgivare. För det är konkurrens om arbetskraften, ingen tvekan om den saken, även för oss.

Det jag skulle vilja avsluta med att säga är att de åtgärder som vi diskuterar när det gäller att vara en attraktiv arbetsgivare är bland annat att vi vill titta närmare på arbetstidsfrågan. Vad det sedan finns för utrymme för det får vi se, men det är betydligt högre prioriterat än att ge oss in i den här typen av försöksverksamhet.

Sedan kan vi väl konstatera att om skattereglerna ändras är det möjligt att vi får en annan situation – men det förutsätter lika fullt att vi har ett ekonomiskt utrymme som vi kan använda till den här typen av åtgärder.

Anförande nr 145

Margareta Cederfelt (m): Ordförande! Jag tackar landstingsrådet Lars Dahlberg för svaret. Men jag kan inte förstå varför majoriteten inte kan tänka sig att utreda möjligheterna att erbjuda anställda hushållsnära tjänster som en löneförmån. Jag säger inte ”införa”, jag säger ”utreda”. Och att utreda inkluderar att försöka påverka skattesatsen så att det kan vara möjligt för anställda att faktiskt använda sig av en eftertraktad förmån. Att den är eftertraktad vet vi, eftersom det

existerar en svart marknad. Det här skulle vara ett utmärkt tillfälle att visa att Stockholms läns landsting ser till både sina medarbetare och arbetsmarknaden i stort.

Att sjuktalen inte stiger längre håller jag inte riktigt med om. Dessutom beror det ju på vad man jämför med. När det handlar om sjuktal som ligger på 28, 30 dagar per år och anställd – mer än en månads arbete – är det rätt illavarslande. Dessutom är det faktiskt de långa sjukskrivningarna som inte har påverkats, och vad ligger ofta bakom långa sjukskrivningar? Jo, problem med rörelseorganen, men också utbrändhet. Många som säger sig vara utbrända vittnar: Jag klarar inte av att göra allt! Se då till, som en attraktiv arbetsgivare, att göra det möjligt att anlita hushållsnära tjänster!

Anförande nr 146

Landstingsrådet **Dahlberg (s)**: Anledningen till att vi inte vill utreda det här är att vi inte är beredda att prioritera den här typen av insatser i det begränsade ekonomiska utrymme vi har, och då tycker vi inte heller det är meningsfullt att utreda förutsättningarna för det.

Jag vill avsluta med att hålla med Margareta om att sjukskrivningstalen inte ligger på en tillfredsställande nivå, utan vi måste självklart arbeta vidare med detta. Jag betraktar absolut inte sjukskrivningsproblematiken som någonting som är på väg att lösas, utan det är enormt mycket jobb kvar att göra. Där delar jag helt din uppfattning.

Anförande nr 147

Margareta **Cedelfelt (m)**: Det var ju tillfredsställande att få instämmande på att sjuktalen inte är tillfredsställande. Men åtgärda dem då ur ett brett perspektiv! Snäva inte in frågan till att handla om arbetstidsscheman och liknande, utan sätt sjuktalen i sitt rätta sammanhang: den totala arbetsbördan! Bifall motionen!

Anförande nr 148

Sonia **Lunnergård (kd)**: Ordförande, ledamöter! Det är ytterligt märkligt att majoriteten vill dödförklara det här förslaget, som vi kristdemokrater menar skulle bidra till att öka jämställdheten, minska sjukskrivningarna, göra svarta jobb vita och öka Stockholms läns landstings attraktionskraft som arbetsgivare. Man får nästan en misstanke att det ligger starka ideologiska hänsyn bakom avslaget på motionen. Kan det vara så att hushållsnära tjänster fortfarande skulle betraktas som pigjobb?

För många människor, främst kvinnor och småbarnsföräldrar, är dubbelarbetet det mest påfrestande, inte arbetstidens längd i sig. Men på grund av våra höga skatter lägger vi i Sverige ned mycket tid på att själva utföra sådant som man i andra länder köper. Om vi vill lätta på arbetsbördan är det därför bättre att skapa förutsättningar för alla att köpa hushållstjänster än att sänka arbetstiden för alla.

En sådan här reform skulle förbättra den vita marknaden för hushållstjänster, som Margareta har varit inne på, och öka jämställdheten. Genom det här förslaget tror jag att fler skulle komma att utnyttja hushållstjänster, och därmed skulle det

underlätta för både män och kvinnor att förena yrkesarbete med föräldraskap och fritid.

Vi tycker att det här är en utomordentligt bra motion, och vi reserverade oss i landstingsstyrelsen mot avslaget. Jag yrkar bifall till vår reservation.

Anförande nr 149

H å k a n J ö r n e h e d (v): Ordförande, landstingsledamöter! Jag ska både ge ekonomiska och några andra argument varför inte vi i Vänsterpartiet tycker att man ska införa hushållsnära tjänster. Av starka ideologiska synpunkter tycker jag inte heller att man behöver utreda hushållsnära tjänster.

Jag tycker att man avslå motionen, så jag vill börja med att yrka bifall till landstingsrådsberedningens förslag. Flera anledningar till det finns i svaret på motionen: Det har prövats på olika arbetsplatser, oftast med väldigt små effekter. Att landstingets attraktivitet som arbetsgivare skulle öka för att det införs subventionerade hushållsnära tjänster är obefintligt, och i tider då landstingets resurser är begränsade bör åtgärder för att förbättra personalens arbetssituation koncentreras på förbättringar på arbetsplatserna. Ja, och det är väl just på arbetsplatserna man ska sätta in åtgärderna, i arbetssituationen och arbetsmiljön.

Motionären skriver i motionen att en aspekt för att föra in subventionerade hushållstjänster är de ökade sjukskrivningarna bland kvinnor, att i dag är det många kvinnor som har huvudansvaret för hemmet samtidigt som de yrkesarbetar inom krävande yrken såsom exempelvis hälso- och sjukvården. Genom att införa hushållsnära tjänster tror man att den totala arbetsbördan skulle minska och att den upplevda hälsan och välbefinnandet troligen ökar, vilket i sin tur leder till minskad sjukskrivning.

Det här tror jag att man kan möta på ett mycket hellre sätt med ett aktivt jämställdhetsarbete genom att kvinnor och män delar på hemarbetet. Vänsterpartiet har drivit i många år att vi tror på en arbetstidsförkortning med bibehållen lön, både för att sänka sjukskrivningarna och för att kvinnor och män ska dela på det obetalda arbetet, hemarbetet.

Sedan tror jag ju att just landstinget skulle införa hushållsnära tjänster skulle kunna sända lite konstiga signaler ut i organisationen: "Kom och jobba här hos oss, för här blir du så otroligt trött och utsliten så du orkar inte ens trycka på On/Off-knappen när du kommer hem på din dammsugare. Det tänker vi inte göra någonting åt, men däremot kan vi subventionera att någon kommer hem och trycker på den där knappen." En sådan strategi skulle inte vara så oerhört attraktiv för en arbetsgivare, om man nu vill vara en attraktiv arbetsgivare.

Man kan också fråga sig vilka man hade tänkt sig skulle ha råd med detta. De lågavlönade kvinnorna, kommunalarna som precis efter mycket kamp fått upp sina löner med några hundra – skulle de satsa detta på några hushållsnära tjänster? Självklart skulle de inte ha råd med det, de som kanske mest skulle behöva det. Nej, de som redan har en hög lön skulle kunna köpa sig en tjänst så att någon städar hemma. Och låt dem göra det privat! Men varför skulle landstinget subventionera detta?

Om man för det resonemanget, tycker jag att man samtidigt ska betänka: Vem städar hos de lågavlönade, och vem städar hos den som städar? Vem är hushållsnära hos den som utför en hushållsnära tjänst, om man nu inte bara vill fastna vid städningen?

Vi tycker i Vänsterpartiet att hushållsnära tjänster är ett steg tillbaka i jämställdhetsarbetet. Att kvinnor frigörs genom att köpa en annan kvinna som kommer hem och städar hos en är en tillbakagång och tillhör historien. Landstingets resurser ska inte användas till att subventionera ett sådant system. Våra skattepengar ska inte användas till att legitimera ett system som tillhör en svunnen tid!

Därmed återigen avslag på motionen!

Anförande nr 150

M a r g a r e t a C e d e r f e l t (m): Herr ordförande! Nu känner jag igen argumenten, när Vänsterpartiet har talat! Jag undrade just var de var, för de fanns inte i texten. Så fort det talas om kvinnor och kvinnors traditionella arbetsuppgifter, då är det ”utnyttjande”, ”utsugning” och annat förfärligt, som landstinget inte ska ägna sig åt.

Var fanns de argumenten när det var tal om ROT-avdrag? Inte en människa talade om att det var att suga ut de stackars männen, byggnadsarbetarna som inte hade några arbeten att utföra på byggarbetsplatserna, utan då handlade det om ”kompetens”. Här var det *kompetenta* snickare, där var det *kompetenta* murare som skulle komma och göra arbeten. Det var inte tal om någon utsugning där, inte!

Men så fort vi kommer till kvinnors traditionella arbetsuppgifter, är det någonting alldeles förfärligt och ingenting vi ska ägna oss åt.

Snälla nån! Vidga vyerna lite grann! Se hur samhället ser ut! Om nu Vänsterpartiet talar på det här sättet om traditionella kvinnoarbetsuppgifter, tala då likadant om traditionella mansarbetsuppgifter! Bifall motionen!

§ 298 Motion 2002:25 av Margareta Cederfelt (m) om stockholmarnas rätt till vård inom EU samt 2003:19 av Christer G Wennerholm m fl (m) om europeisk vårdgaranti (förslag 62)

Anförande nr 151

M a r g a r e t a C e d e r f e l t (m): Herr ordförande, landstingsledamöter! När jag skrev den här motionen, hade jag perspektivet att Sverige är en del i Europa, precis så som EU-fördraget säger. Syftet med EU var som vi alla vet freden. Sedan har det utvecklats till en gemensam marknad men också till att underlätta den fria rörligheten. En del i detta arbete är också att hälso- och sjukvården ska vara tillgänglig för alla och envar, oavsett var man bor.

EG-domstolen har slagit fast att sjukvård ska kunna jämföras med andra tjänster och att de enskilda ländernas krav på att medborgarna endast ska vända sig till den inhemska vården hindrar och motverkar den fria rörligheten. Det här är ytterligare en anledning för att Stockholms läns landsting ska gå i bräsch och se till att vi i Sverige kan få fri rörlighet också när det gäller hälso- och sjukvård.

I EG-domstolen har Sverige och andra länder länge försökt begränsa rätten att fritt söka vård. För Sveriges del har argumenten varit framför allt att fri rörlighet motverkar de egna ländernas och landstingens möjligheter att planera vården. Återigen är det planerarperspektivet, inte den enskilda individens, den vård sökandes behov som står i förgrunden.

När Spanien hade ordförandeskapet i EU 2002 inrättades en arbetsgrupp som just skulle verka för att hälso- och sjukvård skulle vara möjlig att söka och få inte bara i det egna landet utan i alla EU:s medlemsländer. Under den tiden uttalade sig också socialminister Lars Engqvist positivt i riksdagen och sade att Sverige minsann skulle gå i bräsch och verka för en gränsöverskridande vård i Europa. Vad har det blivit av det? Ingenting! Det handlar om blanketter från Försäkringskassan, det handlar om beslut i det egna landstinget innan någon finansiering sker av vården.

Det finns en del personer som har trotsat både försäkringskassor och länsrättsdomar och sökt sig utomlands, men då har de först fått lägga ut egna pengar för att få vården. Det här kan inte vara rätt! Återigen blir det så att den som har råd och orkar driva sin fråga kan få vård, men inte andra.

Man kan också vända på frågan och se den ur ett annat perspektiv. Det kan ju faktiskt tänkas att Sverige är attraktivt för många personer att söka vård i. Som vi har skrivit i den borgerliga reservationen ligger Sverige långt framme när det gäller transplantationsvård. Det kan tänkas att det finns personer som gärna söker sig hit – lika väl som det kan finnas svenskar som söker sig ut i Europa. Det här är något som vi bör bejaka.

Varför just Stockholms läns landsting ska ta ett positivt beslut tycker jag säger sig självt: Det är ju faktiskt det område där Sveriges huvudstad befinner sig, där människor reser mycket och det förekommer internationella kontakter. Detta är något som gagnar hela Sverige. Bifall motionen!

Anförande nr 152

Landstingsrådet **S e v e f j o r d (v)**: Margareta Cederfelt började sitt anförande med att säga att Sverige är en del i Europa. Det är vi alla överens om. Vi ligger där vi ligger, och vi ligger i Europa. Men man måste ändå komma ihåg att Europa är större än EU. I ditt anförande likställer du EU med Europa, men det stämmer ju inte. EU är en del av Europa, Europa är mycket större än EU.

I dag är det faktiskt så att svenska medborgare har möjlighet att inom offentlig finansiering få specialistvård i ett annat EU-land – och också i länder utanför EU, alltså inte bara begränsat till EU, som du pratar om. Det finansieras antingen av staten via Försäkringskassan eller av landsting som remitterar patienter för behandling i andra länder när vi själva av något skäl inte klarar av att göra så.

Det är helt riktigt att den möjligheten inte används särskilt ofta. Så är det, men möjligheten finns redan där. Och möjligheten är större än den du argumenterar för, eftersom möjligheten gäller hela Europa och inte bara EU.

Också inom Sverige har vi ju valfrihet så till vida att vi kan söka vård i ett annat landsting än Stockholms läns landsting.

Om man, som du vill, har en mer allmänt verkande rätt för svenska medborgare att söka medicinsk hjälp utanför Sveriges gränser, så är det, tycker vi, inte Stockholms läns landstings sak att arbeta med denna fråga, utan initiativet till en sådan överenskommelse bör i så fall beredas av Landstingsförbundet och naturligtvis med de personer som Sverige har som i dag jobbar i EU för att utveckla samarbetet inom EU.

Det är mot den bakgrunden som jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag, som är att avslå motionen.

Anförande nr 153

Landstingsrådet W e n n e r h o l m (m): Ordförande, landstingsledamöter! Den här debatten är intressant så till vida att den på samma sätt som delar av en debatt vi hade tidigare i dag innehåller visioner och ideologi.

När jag hör landstingsrådet Sevefjord som företrädare för majoriteten läsa svaret kan jag inte annat än slås av att det vilar väldigt mycket av gammalt tänkande över det. Det är inte mycket av visioner av det nya Europa!

Det vi har föreslagit i motionen och reserverat oss för tillsammans med Kristdemokraterna och Folkpartiet är ju att vi vill ha en europeisk vårdgaranti. Visserligen utestänger det ett antal länder, men det är faktiskt så att redan före halvårsskiftet, 1 maj nästa år, kommer EU att ha tio nya medlemsländer. Det nya Europa omfattar i stort sett alla europeiska länder.

Då kan du säga till mig: Ja, men Norge är ju inte med! Förvisso är Norge inte med i Europeiska gemenskapen, men jag tror att vi kan lösa det problemet.

För mig är det naturligt att se ett Europa där medborgarna har rättigheter och skyldigheter, där inte nationsgränser, inte landstingsgränser och inte kommungränser stoppar människors möjligheter och rättigheter: möjligheten att få vård i tid, att få tillbaka på den garanti som alla har varit med och betalat för, beroende av inkomst, lite mer eller lite mindre.

I botten ligger en syn, att när man har betalat skatt ska man ha rätt till vård. Jag tycker det vore underligt om man skulle säga att det går bara att få inom Sveriges gränser. Efter mycket om och men är ni ju med på vagnen om att en nationell vårdgaranti gäller.

Nu vet vi väl inte hur det blir med den saken, beroende på den ekonomiska utvecklingen såväl i de olika landstingen som i landet. Ni har ju en filosofi som innebär att i slutändan är rätten till vård i tid tidsbegränsad. Ni tror att om man inte har pengar så är det billigare att se till att människor inte får vård än att de får det. Jag tror inte att det är så. Man lurar sig själv, om man tror att begränsar man möjligheterna för människor att få vård i tid så är det en besparing. Möjligen är det en besparing för det enskilda landstinget – men det är i så fall ett bevis för ett snävt synsätt när det gäller att hantera de gemensamma resurserna.

Jag tror nämligen att det billigaste och bästa för alla – inklusive och framför allt för patienten, den som behöver vård – är att se till att någon får vården så snabbt som möjligt. I många fall gör det att man kan komma tillbaka i jobb, och människor som jobbar betalar skatt.

Som jag sade tidigare i dag kan vi ha olika uppfattningar om hur vi ska använda de pengar som då kommer in, om man ska använda alla pengarna till att satsa på utbyggd sjukvård eller stoppa i svarta hål, eller om man kan tänka sig att kanske sänka skatten. Jag tror att det är lönande att se till att människor får vård i tid, i stället för att ställa dem i köer.

Jag yrkar bifall till båda motionerna.

Anförande nr 154

Landstingsrådet R y d b e r g (fp): Ordförande, landstingsledamöter! Vad är det egentligen för fel på tanken att vi stockholmare ska kunna utnyttja vårdgivare utanför våra egna gränser? Det är väl inte givet att allting alltid är bäst här hemma – även om jag tror att de flesta tycker att mycket är väldigt bra.

Om vi kan definiera vad vårdgarantin omfattar, vilken rätt man har här i Stockholm och som man har här i Sverige, kan inte vi se något hinder för att öppna möjligheten att få denna vård i andra länder om vi inte kan tillhandahålla den på hemmaplan. Med den distinktionen tycker jag inte man behöver se det här som något problem. Det är ju bara om man vill ha vård som inte ingår i vårt vårdåtagande, det vi själva har ålagt oss och sagt att vi kan finansiera, som det kan bli ett problem – om man vill ha något annat än det vi erbjuder alla Stockholms läns invånare.

Det finns en särskild ordning när det är oklart om det är medicinskt riktigt, man kan gå till Socialstyrelsen och pröva frågan. Det finns också möjligheter att gå till Försäkringskassan.

Vi har ändå en rekommendation i Sverige som innebär att alla vi svenskar kan söka vård i något annat landsting, men vi får hålla oss innanför nationsgränsen. Vi får inte åka över gränsen till norska sidan eller över till Köpenhamn, och inte över till finska sidan heller.

Det är alltså valfrihet fullt ut inom landet. Men vad är det för fel på tanken att vidga möjligheterna? Naturligtvis måste vi hitta en praktisk hantering med betalningsförbindelser, men det har vi ju lyckats hantera mellan de svenska landstingen så det borde gå att hantera också för de ansökningar som kan komma om att besöka grannländer nära i Europa.

Vårdgarantin innebär ändå en rätt till vård hos någon annan, om vi inte kan greja vården här på hemmaplan. Visst är det ändå så att det för flertalet är en fördel att få sin vård nära hemorten, där man har sina anhöriga och där det finns andra vårdgivare som sköter mycket av den uppföljande vården. Men jag förstår inte varför man, utifrån att de flesta nog väljer det här, ska stänga dörren helt för den som skulle vilja ha sin vård någon annanstans. Om polacker bosatta i Sverige vill få viss vård utförd hemma i Polen, som snart är medlem i EU, vad ska det vara för hinder för detta, om man kan erbjuda samma vård?

Jag yrkar bifall till den reservation som finns i landstingsstyrelsen.

Anförande nr 155

A n d e r s L ö n n b e r g (s): Herr ordförande! Principiellt tycker jag att motionen är intressant. Många av oss vill att samarbetet i Europa, både inom EU och över EU:s gränser, ska förstärkas på många olika sätt. Som Birgitta redan redovisat finns det en del möjligheter i dag, med intyg från Försäkringskassan när man åker utomlands. Så innehållet i motionen är det inget fel på.

Men vi måste ändå betänka vad vi har för ansvar, och det är ju så att överenskommelser mellan nationer bör träffas mellan nationer. Skulle Sverige börja föra 20 olika varianter av utrikespolitik så är det klart att det skulle sluta med ett kaos väl så stort som någonting annat.

Att avslå en sådan här motion handlar om vad det är Stockholms läns landsting har att besluta om och verka i, inte någonting annat. Efter det alldeles lysande inlägget av Christer Wennerholm – man kände att han verkligen bottnade i sitt uttalande om hur fint det är i Europa, och man kan väl misstänka att efter en hel dags debatt här framstår Europa som oerhört lockande; vi får väl se om vi återfinner herr Wennerholm nere i Europa så småningom – tycker jag icke desto mindre att vi måste besinna vad vi har för ansvar, var vår jurisdiktion går och var statens jurisdiktion går.

Det finns, som du mycket riktigt har påpekat i dag, en del uttalanden som går i den här riktningen, bland annat av Lars Engqvist. Det pågår diskussioner i Europa som baserar sig på forskningssamverkan och därmed ökad specialisering när det gäller högspecialiserad vård. Vi kan nog se att det för vår del kommer att komma förslag som handlar om att vi inte längre bara har specialiteter för vårt område och de landsting vi förhandlar med, utan kanske också specialiteter som rör hela Sverige, hela Norden och så småningom hela Europa. Men det måste bygga på ett slags arbetsfördelning, där man fördelar det här väldigt dyra, högspecialiserade vårdutbudet efter nationella överenskommelser. Och jag tycker att utrikespolitik och avtal med främmande land alltfört bättre sköts av regering och riksdag än av herr Wennerholm och mig.

Därför yrkar jag avslag på motionen och säger ja till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 156

Landstingsrådet N y m a n (kd): Herr ordförande! För ett ögonblick trodde jag att Anders Lönnberg skulle hamna i en annan slutsats.

Med intressanta principer och tankar i motionerna skulle man väl inte behöva avslå så här bryskt utan hitta en väg framåt, åt det intressanta hållet. Det är nog inte alldeles främmande för vare sig Landstingsförbundet eller regeringen att få friska och pigga initiativ från ett framåtsyftande och intressant landsting. Initiativkraften finns här, i ett par motioner, och dem kan man förvalta på ett konstruktivt sätt.

I och med detta blir det abrupt slut. Motionerna återkommer väl om ett tag.

Det jag kunde undra lite över när Birgitta Sevefjord talade som föredragande i ärendet var om det ändå inte fanns också andra skäl att tacka nej till de här initiativen. Jag är inte säker på att jag uppfattade det, och det ska vi inte debattera.

Självfallet är det viktigast med valfriheten här hemma först, i vårt eget landsting. Med ett så stort landsting som Stockholms och med det ännu så länge ganska rika utbud på medicinska tjänster som vi har, är det naturligtvis så att vi kan tillgodose de allra flesta intressen och behov som det är. Sedan har vi den nationella valfriheten – i varje fall som det ser ut. Om det fungerar även i verkligheten har jag ingen riktigt klar bild av. Jag har en känsla av att det motstånd som har funnits kan ta sig praktiska uttryck också.

Vårt ansvar gäller stockholmarna – det är otvivelaktigt. Och om jag har förstått motionärernas intentioner rätt, är det stockholmarna man värnar om, men sedan vill man vidga perspektivet något till ett mer ömsesidigt utvecklande samarbete, i första hand naturligtvis med länderna inom Europagemenskapen. Det blir ju många länder alldeles strax. Det skulle nog Sverige må väldigt bra av.

Vi talade tidigare om att arbeta lite annorlunda för att spara in på kostnader. Frågan är om vi inte tog ett konstruktivt grepp i vad det gäller en europeisk vårdgaranti. Framför allt tycker jag inte att man skulle behöva avslå det mycket försiktiga förslaget från Margareta Cederfelt, som vi kan fundera över när vi utarbetar riktlinjer för hur boende i Stockholms läns landsting ska ges möjlighet att välja och erhålla hälso- och sjukvård i andra EU-länder.

Motionen om en europeisk vårdgaranti är i sin slutsats oerhört ambitiös, men icke förty tycker jag att det hade varit angeläget att den kunnat anses besvarad och att argumentationen kunnat fyllas ut ytterligare något. Jag skulle vidare inte alls vara främmande för ett bifall till åtminstone den första motionen. Vi har i landstingsstyrelsen yrkat bifall till båda motionerna, och det gör jag också här. När jag tänker på hur majoriteten har hanterat de här motionerna förstår jag att det naturligtvis är lönlöst att vädja om några andra slutsatser i det här läget, men jag har ändå fått tillfälle att säga detta.

Anförande nr 157

A n d e r s G u s t å v (m): Ordförande, landstingsfullmäktige! Jag vill börja med att yrka bifall till de här motionerna. Jag brukar inte precis tillhöra dem som yttrar sig här från talarstolen när det gäller vår regionala sjukvårdspolitik utan jag har i stället fått ägna mig åt en del annat i landstinget. Men, herr ordförande, med all respekt för de inlägg som har gjorts inte minst av Birgitta Sevefjord har jag fått en längtan som inte går att stå emot att ställa en del saker till rätta och tala om vad som egentligen sker runt om i den europeiska unionen, som vårt land är medlem i.

I slutet på förra veckan deltog jag i European Health Forum i Badgastein i Österrike. Det är en av de största konferenser som anordnas i Europa om europeisk sjukvårdspolitik. Det var ungefär 1 000 personer församlade där. Jag noterade att det nog inte var någon från Stockholms läns majoritet som deltog. Det förvånade mig, men efter att ha hört Birgitta Sevefjord förstår jag varför ni inte deltog. Jag kan väl också säga att det kanske var bra att du inte gjorde några inlägg där nere bland sådana som kan europeisk sjukvårdspolitik och vet vad som i dag sker i Europa. Nu tar jag tillbaka att jag var ledsen över att ni inte var där. Det kanske tvärtom var bra.

I dag står hälsopolitiken på den europeiska agendan. Det har redan antagits fem omfattande program. Det som framkommer när man diskuterar de här frågorna är den oerhörda tyngd som man måste lägga vid att de olika länderna ser olika ut och

att det är olika myndigheter som ansvarar för sjukvårdsfrågor i de 15 medlemsländerna. Därmed kommer man in på det som två talare från majoriteten på något sätt har velat vifta undan, nämligen vikten av att det är på rätt nivåer som frågorna i den europeiska sjukvårdspolitiken hanteras. I vårt fall är det de enskilda landstingen som ska hantera dessa frågor.

Jag måste här tyvärr vända mig mot min gamle kompis Anders Lönnberg och säga att du har lika fel som Birgitta Sevefjord. Det är nämligen inte den svenska staten som ska hantera de här frågorna, och det är en av de absolut viktigaste principerna när man diskuterar någon form av hälsopolitik som har bäring på EU. Det är livsfarligt att säga så som ni två gör, att vi inte ska ägna oss åt det här utan ska överlämna det till några andra och till utrikespolitiken.

Det är väl också, herr ordförande, värt att upplysa om att den här debatten nu pågår utomordentligt livligt i Europaparlamentet, med stort djup, stor bredd och – det vågar jag säga – stor insikt liksom med rätt mycket av visioner om vad europeisk hälsopolitik ska landa på. En av de frågor som står högst på dagordningen är precis det som återkommer i de här motionerna. Jag måste faktiskt, herr ordförande, nämna detta för majoritetens företrädare. Detta är den europeiska sjukvårdspolitiken i dag, och ni viftar lite föraktfullt bort den som om den vore en sak för Lars Engqvist eller den svenska regeringen. Jag måste säga att det är fullständigt fel för att inte säga helt kontraproduktivt gentemot de svenska nivåerna, alltså landstingen, att säga på det sättet.

Det man också diskuterar är naturligtvis om man kan ha någon form av europeisk politik vad gäller läkemedelsfrågor och sådana saker, forskning och så vidare. Det är två saker som återkommer i ett kundperspektiv. Den ena är att människor som inte i sitt hemland får vård som de är nöjda med ska få möjligheter att få en motsvarande vård utanför landet. Den andra är att man som svensk i ett annat europeiskt land ska kunna känna en trygghet i att där få samma vård som man förväntar sig att få hemma. Det första är alltså försäkringsaspekten, och det andra är trygghets- eller garantiaspekten.

Jag tycker att det är utomordentligt viktigt att även Stockholms läns landsting sätter sig in i den här politiken, för det är en del av vår dagliga politik. Jag kommer här till två saker som var de egentliga orsakerna till att jag gick upp i talarstolen.

Hur kan man uttrycka sig så att EU inte är Europa och Europa inte är EU? Det finns förvisso ett Europa utanför EU. Det finns fortfarande några länder som står utanför unionen, men, Birgitta Sevefjord, det är bara EU som garanterar den fria rörligheten. Det är bara EU som ger en sorts medborgarskap med fri- och rättigheter. Det sker inte utanför den europeiska unionen, och det är grundläggande för den som över huvud taget ska ta till orda i sådana här frågor att känna till den skillnaden.

Man har inte sådana garantier när man besöker icke medlemsländer som man har när man besöker medlemsländer. Jag hoppas att du tar till dig den lärdomen från den här debatten.

Den andra saken är att EU icke gäller utrikespolitik, Anders Lönnberg. EU är inrikespolitik. Du kan inte överlämna till kristallkronesalongerna på UD att sköta

de här frågorna. Det är du och jag och andra politiker på den subnationella nivån som har ansvaret för att se till att det här fungerar.

Herr ordförande! Jag kunde inte låta bli att gå upp och säga de här sakerna, för jag tycker att det är så trist att höra den här typen av debatt i stället för att man tar till sig ett initiativ som skulle gagna medborgarna i den här regionen, ett initiativ som ligger helt i linje med det som i dag sker utanför vårt lands gränser. Det kan man inte bara vifta bort med ett antal floskler och – ursäkta mig, Birgitta Sevefjord – med ett antal väldigt okunniga uttalanden.

Med detta, herr ordförande, vill jag återigen yrka bifall till de här motionerna.

Anförande nr 158

Anders Lönnberg (s): Det är alltid roligt att lyssna på Anders Guståv. Man kan säga att han på något sätt ger energin ett ansikte. Du och jag har träffats en hel del i Bryssel, och du vet att det pågår stora diskussioner om huruvida EU är en federation eller en konfederation. Jag har den svenska normaluppfattningen att EU är en konfederation mellan stater. Det betyder att man i de överenskommelser, de konstitutioner och de olika typer av direktiv som finns inom EU stadfäster att hälso- och sjukvård är en nationell angelägenhet. Jag har full respekt för att Anders Guståv kanske vill ändra på detta faktum, men jag tycker att det är en väldigt lång väg att gå att genom Stockholms läns landsting försöka driva igenom den ändringen av EU:s konstitution.

Det är lätt sagt, och även jag tycker, som jag redan framfört, att man ska hysa sympati för tanken att allting som ökar den personella rörligheten när det gäller pensionerna, hälso- och sjukvården och allting annat är viktigt. Det är mycket viktigt, men det måste lösas i laga ordning i avtal mellan stater eller i form av att konvent ändrar EU:s uppgifter. Att ändra EU:s uppgifter, herr Guståv, är en uppgift som är lite väl stor även för en AIK:are.

Många länder har valt olika organisation av sin hälso- och sjukvård: hur offentligt eller privat den ska vara, om finansieringssystemet ska vara offentligt eller ska bygga på privata försäkringar och allt möjligt sådant. Därför måste det göras en hel del jobb innan man kan förverkliga sina och Christer Wennerholms visioner, och dessa delar som sagt väldigt många av oss. Men rätt sak måste finnas på rätt plats. Det är klart att man kan raljera om kristallkronor på UD, men det hjälper inte sakfrågan att EU är en konfederation, där hälso- och sjukvård än så länge är ett nationellt ansvar som kräver överenskommelser mellan nationer.

Anförande nr 159

Anders Guståv (m): Ordförande! Jag vet inte om vi ska ha en debatt om vad vi hoppas få ut av det europeiska framtidskonventet, men jag vill peka på att det antagits fem program för hälso- och sjukvårdspolitik. Till exempel arbetar parlamentet i dag med de här valfrihets- och garantifrågor som jag tidigare pratade om. Därför kan man inte resonera på det sätt som Anders Lönnberg gör i det här fallet.

Det andra som är fel i det som du säger är att om vi vill att EU ska ta hänsyn till de nationella olikheter som finns och hävda att det faktiskt är så att medlemsstaternas förutsättningar ska vara giltiga i en europeisk politik på det här området,

måste man också – och det var poängen i det som jag sade, Anders Lönnberg – slå vakt om den situation som vi har i Sverige gentemot både den svenska nationen och de beslut som ska fattas i Bryssel. Därför kan man inte säga att detta är något som den svenska staten ska sköta, för det är landstingen som är ansvariga i Sverige, medan andra myndigheter är ansvariga i andra länder.

Detta är poängen när jag säger att det är livsfarligt att ur ett decentraliserat perspektiv eller utifrån subsidiaritetsprincipen hävda att nationen Sverige ska ta hand om detta. Det är faktiskt landstingen i Sverige som man måste ta hänsyn till när man ska fastlägga en europeisk politik på det här området – och det sade en djurgårdare.

Anförande nr 160

Anders Lönnberg (s): Du dribblar bort korten. Du har förmodligen umgåtts för mycket med federalister. Det är fortfarande inte Stockholms läns landsting som beslutar om EU:s framtidskonvent. Detta borde räcka. Jag vet inte om du inte har förtroende för dina partikamraters sätt att driva de här frågorna i riksdagen. Om du inte har det kan du prata med mig, så ska vi ta upp en ny tråd i de sammanhangen.

Anförande nr 161

Anders Guståv (m): Herr ordförande! Jag är mycket för varudeklARATIONER, att tala om var man står och så vidare. Jag kan också ge Anders Lönnberg rätt på en punkt. Du har egentligen rätt i mycket, som Stig sade, men du landar helt snett. Du har helt rätt i att jag har umgåtts med federalister, och jag har också blivit vederbörligen utbuad av tusen federalister i Turin när jag där höll det enda anförande som var icke-federalistiskt. Detta bara sagt som en varudeklARATION. Du ska gärna få följa med i debatterna med de europeiska federalisterna, men jag står som en av de – låt mig säga så – få fyrbåkarna i den typen av debatt. Det håller jag fortfarande fast vid, men det visar lite grann att du nog inte riktigt har satt dig in i hur de olika tongångarna går.

Oavsett detta: Bifall till motionerna och bifall till möjligheterna för fler människor att få en bättre vård! Det är det som det ytterst handlar om.

Anförande nr 162

Margareta Cederfelt (m): Herr ordförande! Jag har lyssnat på den debatt som har förts här. Lika glad som jag blev över att höra Anders Guståvs, Birgitta Rydbergs, Stig Nymans och Christer Wennerholms debattinlägg, lika förvånad eller konfunderad blev jag över att höra majoritetens inlägg. Birgitta Sevefjord pratade väldigt mycket om att EU är en del av Europa men inte hela Europa. Ja, men vi har ansökarländerna, och många fler länder står på kö för att bli medlemmar.

Sedan började Anders Lönnberg tala om federation och om hur detta ska falla in med hälso- och sjukvården. Jag skulle vilja säga: Stryk det resonemanget just nu och titta på hälso- och sjukvården här och nu! Här och nu har vi faktiskt flera EG-domar och vad EU har slagit fast om att det för EU:s medborgare ska vara möjligt att söka och erhålla hälso- och sjukvård i EU:s medlemsländer. Fokusera på detta, och försök att göra det möjligt!

Jag kan utifrån de diskussioner som har förts här i dag förstå att majoriteten säger att möjligheten finns. Försäkringskassan ska bevilja, det ska vara samråd med landstinget och sedan ska det fattas beslut. Då kan kanske den enskilde individen i bästa fall få vård. Men nu är det inte så. EG-domar river upp vad som är beslutat i Stockholms läns landsting och säger något helt annat, och då blir landstinget tvunget att betala i vilket fall som helst. Varför inte säga att vi ska göra det här möjligt, i stället för att sitta och spjärna emot som en kusk bakom en häst som bara vill trava?

Säg i stället: Vi ska gå den utveckling som äger rum till mötes och underlätta för de människor som bor i Stockholms läns landsting att få vård i EU, precis så som EU säger! Jag tror att det här är en viktig poäng när vi hör många medborgare. Jag och säkert också ni var under valrörelsen ute på gator och torg, och jag möttes då av argumentet: Ja, ja, EU är ingenting för oss. Vi har inga möjligheter att få någon del av EU. Det handlar bara om de gamla argumenten om storlekarna på jordgubbarna. Här finns en rejäl fråga som faktiskt majoriteten i Stockholms läns landsting skulle kunna visa att EU är till för människorna genom att bifalla de motioner som det nu gäller.

Med anledning av detta har jag en fråga till presidiet. Två motioner presenteras här som ett ärende, och jag undrar om det skulle vara möjligt att var och en av dem behandlades för sig. Den motion som jag har skrivit är väldigt modest. Det handlar om att utarbeta riktlinjer för att boende i Stockholms läns landsting ska ges möjlighet att välja och erhålla sjukvård i andra EU-länder.

Jag tycker att Christer Wennerholms motion är mycket förtjänstfull, och jag stöder den fullt ut, men den handlar om en vårdgaranti. Det är två skilda motioner. Vore det inte lämpligt att behandla de två motionerna i beslutsordningen just som de är: två skilda motioner? Detta är alltså en fråga till presidiet.

Anförande nr 163

Landstingsrådet **W e n n e r h o l m** (m): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Jag tror att det mesta är sagt i den här debatten. Till Anders Lönnberg vill jag dock säga att anledningen till mitt politiska engagemang är att jag tycker att det är spännande att ge andra människor möjligheter. Det är då det lyfter för mig i debatten – inte när jag som politiker faktiskt i egentlig mening får företräda andra människor utan när jag får ge dem möjligheter. Det spelar ingen roll om det rör vårdgaranti i ett europeiskt perspektiv eller om det gäller att lösa sjukvårdens problem på hemmaplan. Det är mitt uppdrag att ge andra människor möjligheter. Såg jag inte det som mitt uppdrag skulle jag göra något annat än att stå i den här talarstolen.

Jag har i min hand ett utdrag från Landstingsförbundets kongress, där det också fanns en motion i det här ärendet, och där fanns det en att-sats som löd: att uppdra åt Landstingsförbundet att uppvakta regeringen om att möjliggöra en europeisk vårdgaranti. Tyvärr, Anders, röstade de socialdemokratiska ombuden och ett antal ombud från andra partier i majoriteten nej till detta. Om vi nu gör fel som väcker frågan här var det tydligen fel att väcka frågan där också. Jag vet inte, men jag tror att du och jag sågs i korridorerna. Jag ska förstås inte svära på att du var ombud.

Jag yrkar bifall till de här två motionerna.

Anförande nr 164

Anders Lönnberg (s): Christer! Vi delar nog detta engagemang för att ge andra människor chansen. Jag brukar formulera mitt engagemang som att ge alla människor chansen, och därför har jag valt min hemvist där jag har den.

Till Margareta vill jag bara säga: Du brukar inte tycka om mina bilder och mitt sätt att uttrycka mig. Det vore en nyhet om du skulle ha ändrat dig just i dag i det avseendet. Min kunskap om hästar och kuskar är väldigt begränsad. Däremot kan jag säga att mina kunskaper om hälso- och sjukvård och även om EU är rätt hyggliga. Jag får lite en känsla av flyktmekanism när det gäller allt det som vi har pratat om och kanske tröttnat på här inne i salen och som gäller de gigantiska problemen i Stockholms sjukvård. Nu ska vi plötsligt ut och organisera om Europas sjukvård. Jag är inte säker på att de som berörs härav skulle tycka att detta vore en önskvärdhet just nu, innan vi får ordning och reda på våra frågor. Men ideologiskt och innehållsmässigt är vi på väg.

EU-domarna är inte så klara som du säger. Det viktiga är ändå att man väljer rätt forum och rätt form för sitt engagemang och inte hemfaller åt flyktmekanismer. Jag är annars rädd, Margareta Cederfelt, att det blir lite grann som när det gäller tonårssex: väldigt mycket snack och väldigt lite verkstad.

Anförande nr 165

Margareta Cederfelt (m): Herr ordförande! Nej, jag tycker inte om Anders Lönnbergs bilder, och jag tycker inte heller om att få höra dem från talarstolen här i landstingssalen. Jag önskar att debatten kunde hålla sig på en värdigare nivå. När Anders Lönnberg vill göra sex av den här frågan föreslår jag ett annat forum, inte Stockholms läns landstings fullmäktigesal.

Däremot tycker jag att den här frågan är väldigt viktig och att den behöver lyftas fram. Man kan avfärda den med att säga att det finns andra arenor och att det här är helt fel forum. Den ska diskuteras av europaparlamentarikerna, av de nationella politikerna och av EU:s framtidskonvent. För ned frågan på golvet och gör den gripbar för vanliga människor som bor i Stockholms läns landsting och som faktiskt redan i dag söker och erhåller hälso- och sjukvård ute i Europa. Gör det möjligt!

Anförande nr 166

Landstingsrådet Sevefjord (v): Det har varit intressant att lyssna till en del debattinlägg, som ibland tycks mig spegla en oerhört fördomsfull inställning till vänsterpartister när det gäller synen på EU. Ni skulle förmodligen bli väldigt överraskade om vi skulle föra en debatt om EU här i dag och jag sade vad jag tycker om EU. Jag tror inte att jag i alla lägen skulle motsvara era fördomar om en vänsterpartist.

Jag anser faktiskt att jag är oerhört kunnig när det gäller EU. Det är nog inte många i den här salen som har förhandlat för Sveriges del i Bryssel. Jag har gjort det ett antal gånger. Jag tror nog att jag kan EU och vad som händer där nere ganska väl.

Anders Gustâv! Jag har faktiskt inte sagt att EU inte är Europa. Det är vad du påstod, och du blev väldigt agiterad och började prata. Vad jag sade var att Europa

är större än EU och att det är viktigt att hålla det i minnet. För mig är det fel att när vi pratar om EU likställa det med Europa. En stor del av Europa är fortfarande utanför EU. Jag skulle gärna se länderna där inne i EU.

Det är naturligtvis inget fel i att försöka få vård utanför Sveriges gränser. Det finns i dag en möjlighet för svenska medborgare att få vård utanför Sveriges gränser, i EU och i Europa. Den möjlighet som Margareta föreslår att vi ska utreda finns alltså redan. Man kan ju önska att det skulle finnas större möjligheter och att det skulle ske oftare, men det är en annan sak. Möjligheten finns dock redan att få detta finansierat via staten eller via landstinget.

Jag skulle gärna se att man kanske i större utsträckning skulle kunna få vård utanför Sveriges gränser, men i nuläget är jag oerhört intresserad av att försöka utveckla vårdpolitiken i Stockholms läns landsting så att det skulle vara lättare att gå över länsgränsen och så att vi kunde samordna vård och vårdinsatser utanför Stockholms läns landstings länsgräns, men inte ens det klarar vi i dagsläget.

Till Birgitta Rydberg skulle jag vilja säga: Du sitter ju i Landstingsförbundets styrelse. Jag tror att också flera andra av dem som talat här sitter i centrala positioner. Fortsätt att driva frågan i Landstingsförbundet! Vad vi har baserat vårt avslag på är att vi menar att detta inte är en fråga för Stockholms läns landsting utan att det är Landstingsförbundet som ska driva den. Till er som har förmånen att sitta där i central position vill jag säga: Fortsätt att driva frågan i Landstingsförbundet!

Det har antytts från två personer att vi har andra skäl än de som jag har redovisat för att vi ska säga nej. Jag kan bara säga att ni har fel. Ni har, som jag sade inledningsvis, en ganska fördomsfull inställning och tror att det beror på andra saker än de som jag redovisar.

Anders Gustâv påstår också att mitt inledningsanförande innehöll en del felaktigheter. Jag vill påstå att allt det som jag sade i mitt inledningsanförande är korrekt. Det vore intressant att få höra dig mer konkret påpeka vilka felaktigheter som mitt inledningsanförande innehöll. Jag sade:

1. Europa är större än EU.
2. Det finns möjlighet för svenska medborgare redan i dag att söka hjälp utanför Sveriges gränser i EU och i Europa.
3. Valfriheten för vård inom Sverige finns. Vi kan söka hjälp utanför Stockholms läns landstings gränser.
4. Om vi vill ha en mer allmän eller bredare möjlighet för svenska medborgare att få medicinsk hjälp utanför Sveriges gränser, anser vi i majoriteten att det inte i första hand är Stockholms läns landstings utan Landstingsförbundets sak.

Jag vill nog påstå att allt det som jag sade i mitt inledningsanförande är korrekt. Däremot var en hel del av det som Anders Gustâv sade fel.

Anförande nr 167

Lena - Maj Anding (mp):

Ordförande, landstingsledamöter! Vi har många regioner i Europa. Det här är en väldigt intressant debatt, men vi ska faktiskt inte föra en diskussion om ifall vi ska

vara med i EU eller inte och i hur stor utsträckning. Det beslutet är taget för länge sedan. Det finns många nätverk i vård- och omsorgsfrågor, och det förekommer ett livligt erfarenhetsutbyte bland annat i sådana frågor som jag tycker är väldigt intressant. Visst diskuterar man hälso- och sjukvårdsfrågor, och det är viktigt att vi är med i de diskussionerna, men än så länge är det när det handlar om regionerna i Sverige, de så kallade landstingen, så att vi arbetar med de frågorna i Landstingsförbundet. Det är viktigt att vi har en gemensam uppfattning i hela landet i de här frågorna.

En del kanske tycker att vi i Stockholm ska gå före och skaffa våra medborgare särlösningar och vårdgarantier före alla andra landsting i Sverige, men det tycker inte vi i Miljöpartiet. Vi genomför på våra kongresser våra diskussioner om hur vi vill utforma politiken i Europa. Än så länge finns det såvitt jag vet ingen majoritet för att vi i Stockholms läns landsting ska gå före och skapa särlösningar bara för våra invånare men som inte andra landstings invånare kan komma i åtnjutande av.

Nu är Stockholms läns landsting inte ett regionalt parlament utan vi måste också ha med oss Stockholms stad när det gäller att uppträda som region i Europa. Vi måste föra en diskussion med Stockholms stad, som är en väldigt viktig motpart i detta sammanhang. Också jag tycker att vi ska ta upp sakerna i sin ordning, ett steg i taget enligt de regler som vi har i Sverige för de här frågorna och arbeta i Landstingsförbundet och naturligtvis genom våra partier när det gäller den här frågeställningen.

Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

§ 299 Motion 2002:28 av Birgitta Rydberg m fl (fp) om stöd till minneshandikappade genom ett fördubblat antal demensutredningar (förslag 63)

Anförande nr 168

Landstingsrådet Rydberg (fp): Vi i Folkpartiet väckte den här motionen som en konsekvens av det medicinska programarbetet. Strax före jul förra året fick vi ta del av analysen av avsnittet Äldrevård och behoven där. Där står det klart och tydligt att vi behöver öka antalet demensutredningar väldigt kraftigt. Vi behöver fördubbla dem, skriver de sakkunniga inom geriatrik. Vi vill att fler utredningar ska ske tidigt i sjukdomsprocessen, och det ställer krav på att primärvården kan utföra en del av de här utredningarna och även på att geriatrikens öppenvårdsinsatser kan öka sina utredningar. Det förutsätter också att man bygger ut husläkar-teamen, så att det finns en utökad husläkargrupp som har kompetens att utföra de här utredningarna.

Demens är påfrestande för de anhöriga. Det är inte för inte som man brukar tala om demens som de anhörigas sjukdom. Ju förr det går att klargöra diagnosen, desto snabbare kan man sätta in läkemedel. Det går att spara mycket lidande. De nya läkemedlen bromsar sjukdomsutvecklingen för en väldigt stor del av patienterna men inte för riktigt alla. För att få den hjälpen måste man ha en diagnos, och för att kunna bromsa effekten snabbt gäller det att komma in tidigt. Kommer diagnosen väldigt sent i demensutvecklingen har läkemedlen tyvärr inte så stor effekt som när man kommer in tidigt. Det är därför som det är så viktigt att fördubbla kapaciteten, så att vi kan komma in i ett tidigt skede.

Det skulle också underlätta kommunernas stödinsatser för äldre om man i kommunerna får kunskap om vad det är för tillstånd som gamla förvirrade personer befinner sig i. Det gäller att avgöra om det är fråga om en demens eller en depression, så att man kan sätta in rätt behandling och de rätta stödinsatserna från kommunens sida.

Jag noterar i yttrandet över motionen att majoriteten instämmer i vår bedömning att man måste göra utredningar i ett mycket tidigare skede och att man delar vår slutsats att det innebär att man kan använda läkemedel. Jag ser dock inte att majoriteten delar Folkpartiets slutsats att det är dags att fördubbla antalet demensutredningar eller vidta några åtgärder för att klara det. Detta är ändå nödvändigt om vi ska komma in i ett tidigt skede och undvika att skapa en kö av dementa som väntar på utredning. Jag skulle önska att jag får ett klagande av om man delar den ståndpunkt som det medicinska programarbetet har levererat till oss, uppdraget att fördubbla demensutredningarna.

Med detta yrkar jag bifall till de borgerliga partiernas reservation i landstingsstyrelsen.

Anförande nr 169

Landstingsrådet *Sevefjord (v)*: Det här är en oerhört angelägen motion, välskrivet och med mycket av information och kunskap. Det svar som vi har givit ligger så nära ett bifall som man bara kan komma, men vi går inte riktigt ända fram. Skälet till att vi inte gör det är väldigt enkelt. Vi håller med om att behovet finns och om att man måste utöka antalet demensutredningar. Vi håller också med om att ju tidigare man kommer in med sådana, desto bättre är det. Då kan man också sätta in medicinering. Ju tidigare man får en korrekt diagnos, desto bättre är det. Det finns bara en enda hake som gör att vi inte säger att vi biträder denna motion, och det är att vi inte i dag kan förutse de ekonomiska konsekvenserna. Vi vet alltså inte riktigt vad det skulle kosta oss att göra det. Det är haken.

Vi vill därför i majoriteten anse motionen besvarad i enlighet med HSU:s förslag men kommer under 2004 och framöver att sträva efter att uppnå det mål som finns i den här motionen. Vi kan dock inte i dag biträda den, även om våra skrivningar är så nära ett bifall som man kan komma.

Anförande nr 170

Curt Linderöth (m): Jag är vice ordförande i Äldrecentrum, och det hade kanske varit bra att sända ut den här motionen på remiss till Äldrecentrum, som bara för en vecka sedan genomförde en demensdag med kolossalt många professorer och andra vetenskapsmän liksom naturligtvis också politiker, både från landsting och kommuner, närvarande. Vi fick där reda på att vi i det här landstinget har kanske ca 20 000 demenssjuka. Men vi fick också reda på att det finns ett mycket enkelt och billigt test som det är möjligt att göra. Som både motionären och landstingsrådet säger kan det förhindra, uppskjuta och i vissa fall kanske till och med bota sjukdomen.

Birgitta säger att ni inte vet vad det kostar, men det här är ett tips, utöver vad jag talade om på förmiddagen, om att man faktiskt kan spara pengar. Det är inte enbart landstinget som kan spara pengar, utan även kommunerna slipper en del vårdkostnader på äldrehemmen. Jag hoppas att ni använder detta i budgetarbetet

för nästa år. Jag ser inte att vi här har några motsättningar utan att det kanske är ett sätt att gemensamt arbeta för att lindra sjukdomen till ett totalt sett och på lång sikt lägre pris.

Anförande nr 171

Kenneth Sjökvist (s): Herr ordförande, fullmäktigeledamöter! Birgitta Sevefjord sade precis det som jag tänkte säga, och jag ska därför bara instämma i att det här är en mycket angelägen och bra motion. Svaret ligger oerhört nära motionärens önskan.

Jag vill också bara upplysa föregående talare om att vi i det medicinska programarbetet kommer att fortsätta att följa frågan om demensutredningarna väldigt noga. Vi får säkert anledning att dra nytta av dina och andras erfarenheter och kunskaper framöver. Vi är helt överens om att målet är att landstinget ska kunna tillgodose behovet av ett utökat antal demensutredningar. Däremot är vi inte i dag beredda att fastställa ett matematiskt exakt mål, men vi ska tillgodose behovet.

§ 305 Bordlagd interpellation 2003:56 av Monica Karlsson (kd) om det ökade behovet av barnsjukvård

Anförande nr 172

Landstingsrådet Sevefjord (v): Normalt sett hänvisar man ju till utskickat svar. Den här interpellationen har ju legat sedan före sommaren, och skälet till att jag nu inte hänvisar till det är att det utskickade svaret är dåligt. Hade jag fått interpellationen i dag, skulle jag ha formulerat svaret på ett annat sätt. Därför har jag nu gått upp i talarstolen.

Den fråga som Monica Karlsson ställer är: Vilka åtgärder tänker du vidta för att säkra att behovet av barnsjukvård tillgodoses och att sjukhusen och öppenvårdens specialistkliniker kan klara vårdgarantin för vården av det ökade antalet barn i åldrarna 0–6 år?

Sedan interpellationen skrevs och jag började titta på den har det hänt väldigt mycket, och jag har också hunnit lära mig väldigt mycket mer om barnsjukvården.

Helt klart har barnsjukvården i dag mycket stora problem. Akuten på Astrid Lindgrens sjukhus knälar under anstormningen av patienter. Den är dimensionerad för 30 000 besök men har i dag ca 50 000 besök. Många av de besöken borde visserligen kunna tas om hand på andra sätt, inom andra delar av vården, men icke desto mindre har man i dag väldiga problem.

Jag har lärt mig att det är växande vårdköer och problem speciellt inom barnsjukvården. Inom till exempel ortopedin och reumatologin är det operationsköer på 3–6 månader, och dessutom tenderar köerna att växa.

Operationsköerna har varit långa även tidigare, men det är inget försvar för varför de fortfarande är långa och också växer. Det var ju problem även under den förra majoriteten. Inom barnurologin och barngastrokirurgin klarar man inte heller vårdgarantin – det har jag också lärt mig. Det är speciellt allvarligt mot bakgrund

av att Astrid Lindgrens barnsjukhus är den enda vårdgivaren. Man kan alltså inte söka vård någon annanstans.

Under ett antal veckor, kanske till och med månader, har man nu fört samtal om extra insatser för att åtminstone lite grann kunna kapa de köer som finns. Tyvärr kan jag inte i dag säga om man har kommit fram till beslut eller inte, men det är möjligt att du har hunnit plocka fram den informationen. Jag vet bara att man har diskuterat att tillföra resurser för att kapa delar av köerna.

Vi gör i dag en översyn av hela barnsjukvården, det vill säga den sjukvård som vi i dag har på Astrid Lindgrens barnsjukhus, Huddinge sjukhus, Sachsska sjukhuset och barnakuten på till exempel Danderyds sjukhus. Syftet är att effektivisera och förbättra sjukvården och förhoppningsvis också kunna påbörja arbetet med att beta av de växande köerna inom barnsjukvården.

Därmed anser jag mig ha besvarat frågan.

Anförande nr 173

Monica Karlsson (kd): Fru ordförande, ledamöter, åhörare! Tack för det utförliga svaret, Birgitta Sevefjord. Du tog upp en del av det som jag hade tänkt fråga om. Jag är glad att du delar min oro, och vi delar den oron också med många föräldrar och far- och morföräldrar.

Vi har kunnat läsa i bland annat Dagens Nyheter om en enkätundersökning bland 1 500 föräldrar om vilka åsikter och synpunkter de har på vården. Jag hoppas att man tar med detta i den undersökning som man nu ska göra om barnsjukvården, så att deras synpunkter kommer med. Det är ju viktigt att deras behov blir tillgodosedda.

Jag ska nu inte upprepa allt som kan sägas om tillgängligheten, om hur många platser som saknas och så vidare.

Min fråga gällde inte bara akutsjukvården och vården på Astrid Lindgrens barnsjukhus, utan jag tänkte mer på barnsjukvården i stort. En stor del av barnsjukvården sker på de barn- och ungdomsmedicinska öppenvårdsmottagningarna, som vi kallar BUM. BUM finns mitt i ett stort nätverk mellan barnkliniker, vårdcentraler, barnavårdscentraler, basteam och många fler. De har tyvärr väldigt lite tid att ta emot tillfälligt sjuka barn. Det är önskvärt att den tillgängligheten finns inom närsjukvården i framtiden. Det var något som jag arbetade med under förra mandatperioden när det gällde närakuterna, så att det skulle finnas tillgång till barnläkare där. Jag hoppas att vi kan fortsätta att utveckla de närakuter som har öppnats och eventuellt kommer att öppnas.

En synpunkt som föräldrarna i enkätundersökningen hade var att de ville träffa en barnläkare när de gick till vårdcentralen. Men det finns ju inga sådana på vårdcentralerna, och husläkarna har inte alla gånger kompetens för att möta barn. Det är ju en pedagogisk fråga. Läkarna kan vara kompetenta inom sitt eget område, men det behövs en speciell kompetens för att möta barn, eftersom barn inte är små vuxna utan just barn.

Jag är övertygad om att personalen både på vårdcentralerna och inom barnsjukvården gör så gott de kan. Men på de senaste åren har utvecklingen gått mot färre

barnkliniker i öppenvården, färre barnläkare, kortare BB-tider och basteam som tar mycket tid, samtidigt som primärvården har ett svårt läge med många vakanta tjänster och ett allt större uppdrag, vilket gör att de ofta vill att barnläkarna också tar barnavårdscentralerna. Det är också nödvändigt med tanke på de korta BB-tiderna och det utökade uppdraget till barnavårdscentralerna. Det finns alltså många aspekter på situationen inom barnsjukvården.

I svaret säger du att patientombudsmännen som handlägger vårdgarantin inte har fått så många fall som berör Astrid Lindgrens barnsjukhus. Det tycker jag är ett orosmoment. Resurserna för patientombudsmännen, eller medborgarservice, som vi kallar det, har dragits ned. Det är olyckligt att det nu finns bara tre personer som kan svara på frågor från patienter och föräldrar jämfört med tidigare sex. Då är det inte lika lätt att komma fram och få svar på sina frågor, men det har jag tagit upp i en annan interpellation som förmodligen inte behandlas i dag.

Jag får fortsätta senare och ta upp en del andra frågor.

Anförande nr 174

Landstingsrådet *Sevefjord* (v): Monica Karlsson lyfte upp frågan och vidgade den, så att den inte bara handlar om akutsjukvården utan barnsjukvården i största allmänhet. I majoriteten har vi tankar och idéer om hur vi ska förbättra situationen, till exempel hur vi ska få föräldrar att söka rätt vårdnivå i stället för att söka sig till akuten på Astrid Lindgrens barnsjukhus och vänta där i många timmar.

Som småbarnsförälder blir man mycket orolig när det lilla barnet är sjukt. Man kastar sig gärna i en bil och åker in till sjukhuset om det inte finns någon annan bra service att tillgå där man känner sig trygg och där man känner att det finns speciell barnkompetens. Det är vanligt att man reagerar så.

Vi har diskuterat men inte beslutat att inrätta ett 020-nummer för barnsjukvård, en sjukvårdsupplysning med fokus på barn dit man kunde ringa och där det sitter läkare och sjuksköterskor som är kunniga i barnsjukvård. Vi har också diskuterat att återinrätta mobila akutbilar, som fanns tidigare. När mina ungar var små kunde man ringa och få hembesök när de hade hög feber och man var orolig. Det finns en del tankar och idéer om hur vi ska kunna förbättra barnsjukvården. Vi får återkomma till den debatten lite längre fram och också lyssna på era förslag.

Kortare BB-tider kan vara ett problem. Det finns redan ett uppdrag utlagt att man ska förbättra samordningen, det vill säga vårdkedjan mellan mödravårdscentralerna, förlossningsvården och barnavårdscentralerna, för att underlätta för kvinnorna, så att de ska kunna känna sig tryggare än vad de kanske gör i dag.

Anförande nr 175

Monica Karlsson (kd): Fru ordförande, ledamöter! Eftersom jag bor i den södra delen av länet i en stor kommun, Huddinge kommun, känner jag mig särskilt orolig för tillgången till barnsjukvård och särskilt barnkirurgi i de södra länsdelarna. Vi vet ju att det finns stora, barnrika kommuner där och att barnantalet inte kommer att minska i framtiden utan tvärtom öka.

Vi har kunnat läsa om förslaget att flytta Sachsska barnsjukhuset till Huddinge och stänga barnakuten på Sachsska nattetid. Enligt det senaste jag läste kommer

det inte att genomföras utan ska utredas. Jag hoppas att man kommer fram till något bra.

Innan besparingsförslagen kom har man redan stängt delar av barnsjukvården på Sachsska, vilket gör att man inte kan behålla barn med andningsproblem och andra svåra åkommor, som skulle behöva heldygnsvård. I dag har Stockholm 3,9 vårdplatser per 10 000 barn. Genomsnittet i Sverige är 6,4 vårdplatser per 10 000 barn. Det är inte så bra, med tanke på situationen och ökningen av antalet barn.

Du tog upp vårdgarantin, så jag behöver inte gå in på det. Men jag tänker på hur det var för fyra år sedan, när tillgången till barnkirurgi var eftersatt särskilt i de södra länsdelarna. Den här typen av vård finns varken på Huddinge sjukhus eller Sachsska barnsjukhuset. Det var mycket diskussioner då om huruvida vi skulle öppna barnkirurgi på Huddinge sjukhus eller på Sachsska barnsjukhuset. Vi gjorde på annat sätt och löste det hela genom avtal med specialistkliniker, till exempel på Nacka närsjukhus, Dalens sjukhus och på andra ställen. På det sättet ökade vi tillgängligheten till barnkirurgi på ett bra sätt i de södra länsdelarna, och det blev också närsjukvård på det sättet.

Men nu känner jag mig orolig, när vi ser hur det ser ut. Jag undrar om vi ska komma tillbaka till den situation som vi hade för fyra år sedan, med köer till barnkirurgi, och hur det kommer att drabba oss som bor i de södra länsdelarna. Jag undrar om barnen fortfarande kommer att ha tillgång till barnkirurgi på de närsjukhus som vi hade avtal med förut eller om det kommer att hända något även på den punkten.

Anförande nr 176

Landstingsrådet *Seveford* (v): Just i dag kan jag inte stilla din oro, eftersom jag inte vet svaret än. Men jag utgår ifrån att vi kommer att fortsätta diskussionen i början av nästa år. Den översyn av barnsjukvården som vi gör nu ska förhoppningsvis vara klar i december månad. Jag utgår ifrån att diskussionen kommer att fortsätta i början av nästa år.

Jag vet i dag inte vad översynen innehåller och vilka förslag som man kommer med där. Låt oss alltså återkomma i den diskussionen.

§ 306 Bordlagd interpellation 2003:62 av Birgitta Rydberg (fp) om biverkningar av p-piller

Anförande nr 177

Landstingsrådet *Rydberg* (fp): Jag ber att få tacka för svaret. Jag tycker att det var ett mycket välskrivet svar, som jag är mycket nöjd med. Svaret säger detsamma som vad jag får höra när jag träffar farmakologer inom landstinget som berättar om vilka brister vi har och vilka behov det finns av att utveckla biverkningsrapporteringen.

Om vi ska bli bättre på patientsäkerhet, på att minska skadorna för patienterna, är läkemedlen den största delen där vi behöver förbättra vårt arbete. Om vi inte har kunskaper om vilka biverkningar olika läkemedel eller olika kombinationer av läkemedel har, då har vi naturligtvis svårare att förebygga biverkningar.

Jag är helt nöjd med svaret och tycker att det är mycket bra.

§ 307 Bordlagd interpellation 2003: 65 av Cecilia Carpelan (fp) om gratis antipsykotiska läkemedel

Anförande nr 178

Cecilia Carpelan (fp): Tack för svaret! Jag ställde frågan därför att rätten till fria antipsykotiska läkemedel drogs in av riksdagen 1997, och det infördes ett system där vissa överläkare inom psykiatrin skulle ha rätt att avgiftsbefria vissa patienter som saknade sjukdomsinsikt och behövde sin medicin men inte ville betala för den. Då skulle medicinen kunna rekvireras från sjukhusapoteken.

Jag ville veta hur det har gått med detta. Det var ett lite kontroversiellt beslut att dra in de här fria medicinerna.

Jag kan konstatera att vi inte vet hur det har gått. Det tycker jag inte är bra. Jag har tittat på de siffror som redovisas, men det finns ju ingen samlad statistik på området, vilket du säger i svaret. Du redovisar bara ett allmänt intryck, som jag antar att läkarna har vidarebefordrat.

Det sägs att den andel som får de fria medicinerna är högre på vissa håll och lägre på andra håll. Jag vet inte vad det står för, och jag vet inte om andelen har ökat eller minskat. Det är uppenbarligen så att ingen i landstinget vet det, vilket jag tycker är allvarligt. Det är viktigt att följa upp den här frågan, så att dessa svårt sjuka människor inte återfaller i psykos utan verkligen får sin medicin när de behöver den och att det inte finns några hinder i vägen och att systemet fungerar smidigt. Det finns tvivel om det. Det har bland annat från Läkarförbundet uttryckts tvivel om ifall det fungerar som det ska. Man har till och med diskuterat att återinföra rätten att få fria antipsykotiska läkemedel.

Min fråga är egentligen: Avser du att se till att vi får fram bra information om hur det har gått med den här förändringen?

Anförande nr 179

Landstingsrådet Sevefjord (v): Jag är precis som Cecilia Carpelan egentligen inte tillfredsställd med svaret, men det var den enda information som gick att få fram. Det är naturligtvis inte tillfredsställande när man inte kan få fram en siffra på hur många patienter som får fria antipsykotiska läkemedel i Stockholms län i dag, att man inte har en uppföljning så att man kan få fram en sådan redovisning.

Det vore också intressant och viktigt att få mer information om varför skillnaderna mellan olika områden är så stora. I vissa områden är det väldigt få som får fria antipsykotiska läkemedel, medan det i andra områden är väldigt många fler. Vad beror det på? Beror det på att man har en bättre utvecklad psykiatri i närområdet, eller vad är det som gör att skillnaderna är så stora?

Jag avser naturligtvis att följa upp detta och ser det som ett led i hela utvecklingen och förbättringen av psykiatrin, som vi alla är överens om måste till i Stockholms läns landsting.

Att få den här typen av interpellationer är väldigt bra, för jag lär mig mycket när jag ska leta fram svar på ibland ganska knepiga frågor. Av den här interpellationen lärde jag mig många saker, bland annat att det är helt otillfredsställande att vi inte kan få fram ordentlig statistik.

Anförande nr 180

Inga - Britt Backlund (kd): Ordförande, landstingsledamöter! Jag vill gärna stödja Cecilia Carpelan när det gäller den här viktiga interpellationen, eftersom de här frågorna är allvarliga och mycket aktuella. Om det är en minskning av förskrivningen av antipsykotiska läkemedel är det en alarmsignal, och det måste betyda att det är för krångligt och för dyrt att få dem utskrivna och utlämnade till just den patientgrupp där många saknar sjukdomsinsikt.

Låt mig teckna en liten bakgrund till den nuvarande hanteringen av denna lilla grupp människor som är svårt sjuka. En viktig del i behandlingen är medicinering. År 1997 försvann, som vi hörde nyss, den så kallade fria listan, som innebar att vissa patientgrupper kunde få sin medicin gratis. Därmed försvann möjligheten till kostnadsfri medicin för de patienter som på grund av bristande behandlingsmotivation och även sjukdomsinsikt ofta riskerade återfall i sin sjukdom och därmed inläggning på sjukhus.

Som protest mot indragningen av den fria listan uppstod den så kallade Helsingborgsmodellen, som senare spreds över övriga landet. Den innebar att landstingen bekostade frikorterna men att bara vissa läkare fick förskriva den fria medicinen.

I praktiken är det, har jag underrättats om, få i den här patientkategorin som får gratis läkemedel. Systemet med listade läkare fungerar dåligt, med bristande uppdatering. Modellen är opraktisk, och det verkar också som om kriterierna för fri medicin har skärpts. Sannolikt är det många patienter som försummar adekvat medicinering.

Det är synd att svaret blir att det inte finns någon samlad statistik och att ett "allmänt intryck" är att antalet som får medicin gratis är nästan konstant. Det brådskar att få tydliga svar på frågorna. Omläggningen av systemet får inte innebära att patienten avstår från sin medicin. Resultatet kan bli bra om medicinerna kan fås och tas smidigt och gratis.

Visst måste vi hejda kostnadsutvecklingen beträffande läkemedelsförmånerna – men inte till vilket pris som helst och inte för denna lilla, så tragiskt aktuella patientgrupp.

§ 308 Bordlagd interpellation 2003:67 av Staffan Sjödén (m) om ingånget avtal mellan AB Storstockholms Lokaltrafik och Tidnings AB Metro

Anförande nr 181

Staffan Sjödén (m): Fru ordförande, fullmäktigeledamöter och ärade åhörare i radio och kanske också TV-tittare! Jag tackar landstingsrådet för det skriftliga svaret. Svaret kom dock mig, liksom alla andra här i salen, till handa måndagen den 8 september, det vill säga kvällen före fullmäktigedebatten den 9 september. Problemen i dag illustrerar detta. Det är ett grundläggande demokratiskt problem

för landstingsledamöter som inte är heltidspolitiker att få handlingarna timmarna innan. Då har man inte en chans att sätta sig in i frågorna. I annat sammanhang kommer jag att föreslå att man åtminstone en vecka i förväg får svaret på så här viktiga frågor som interpellationer är, för att det ska bli en livaktig debatt.

Till saken: Vad frågar jag om? Jo, i mars månad i år kunde vi alla som åker buss eller tunnelbana läsa i tidningen Stockholm City att SL hade förlängt ett avtal med tidningen Metro. Det beskrevs att avtalet skulle gälla till år 2005. I mars månad i år förlängde man avtalet till år 2010. Det förklarades att det är ett avtal om distribution av en tidning. Det tyckte jag och säkert många med mig var ganska underligt. Varför bryter man ett gällande avtal, och varför vill man förlänga ett avtal i sju år? Därför fick jag tillstånd att framställa en interpellation om detta.

Min fråga till trafiklandstingsrådet var om detta avtal mellan SL och Metro, som jag har tolkat är en upphandling, inte omfattas av lagen om offentlig upphandling.

I det svar som vi alla har fått från landstingsrådet står det: ”Nej. LOU är inte tillämplig i detta fall eftersom SL inte köper utan säljer. Ungefär på samma sätt som SL ger utrymme för butiker och andra serviceinrättningar på stationerna.”

Jag tyckte att svaret var spännande. Jag undrar: Är det så här? Är det så att SL upplåter utrymme? Är det vad det rör sig om? Då måste man se avtalet. Landstingsrådet är ju i andra sammanhang skicklig i att gå till grunden, att gå till skrifterna. För att förstå skriften måste man gå tillbaka i tiden. Man måste söka sig nästan tio år tillbaka i tiden.

Det finns en promemoria dagtecknad den 19 maj 1998. Där skriver SL: ”Det första avtalet med Metro skrevs under hösten 1994 efter ett par års diskussioner. Den 13 februari 1995 kom den första tidningen ut.” SL anger vidare i sin interna promemoria: ”Viktiga utgångspunkter för SL var i utgångsläget att Metro ska öka det upplevda värdet av SL-resan och bidra till ett ökat resande.”

Man kan gå vidare i historieskrivningen och citera: ”Metro fick en ’drömstart’ och visade omgående mycket positiva resultat i de marknadsundersökningar som vi genomförde. Tidningen var mycket uppskattad av kunderna och” – här kommer det viktiga – ”SL Direkt var en utomordentligt effektiv informationskanal, både till kunder och personal i trafiken.”

Man beskriver vidare att annonsörerna hittade denna tidning och att det började gå bra för tidningen. SL sade att man hade ett provavtal 1994–1997. Men efter ett par år ändrade man det, så redan efter 1996 slöt man ett nytt avtal som skulle gälla till år 2000. Då tyckte man att det gick fantastiskt bra för tidningen Metro och att det ekonomiska utfallet för tidningen var mycket positivt.

Jag citerar: ”Vi kunde konstatera att SL fick en alltför blygsam andel av detta.” Lägg märke till den formuleringen! Man skrev vidare: ”Metro hade framgångsrikt börjat en etablering i flera europeiska städer och var intresserat av en avtalsförlängning. För att ytterligare förstärka SL Direktsidans slagkraft var vi angelägna om en korrigerande avtal.”

Det avtal som man hade skrevs under i april 1998 och skulle gälla till år 2005. Det är historien bakom. Lägg märke till att avtalet innebär en kraftig ökning av

ersättningen till SL, som också får andel av Metros vinst. Man skriver inom SL: "Avtalet med Metro blir mer värdefullt ju längre tiden går."

Allt detta är taget ur SL:s interna promemoria daterad den 19 maj 1998.

Det avtal som gällde fram till mars i år och som bröts två år innan avtalet skulle gå ut, vad är det för avtal? Är det ett distributionsavtal, som landstingsrådet säger? Då får vi se på skriften. Vad står det i avtalet? Där står det: "Tidningen skall vara en dagstidning med redaktionellt innehåll riktat till läsare i Storstockholmsområdet." Det SL upphandlar är alltså en tidning eller en konsulttjänst för att resenärerna ska uppfatta SL på ett positivt sätt.

Anförande nr 182

Landstingsrådet Berger Kettner (s): Nej, vi köper inte en tidning, utan vi säljer möjligheten att distribuera. Men i vår värld säljer man sig inte billigt. Man säljer inte det man har billigt. Vi ställer också krav och för diskussioner i SL-styrelsen om vilken sorts affärer vi vill ha i SL-trafiken.

Det är viktigt för oss att de som verkar i vårt område – vi har diskuterat om vi har varit tillräckligt tydliga med det – står för värden som vi vill dela med oss av till våra resenärer. Vi har en ganska bestämd sådan bild. Det är ett allmänt problem som diskuteras mycket i kollektivtrafiksfären om Jernhusen, som förvaltar de statliga stationsutrymmena, har en tydlig sådan policy som är tillräckligt bra. SL har haft anledning att ompröva denna policy för att inte maximera det ekonomiska utfallet, precis på samma sätt som man gör en avvägning beträffande tidningen Metro i fråga om att maximera det ekonomiska utfallet eller att maximera andra nyttigheter som man kan få genom att sälja möjligheten att distribuera. Det är vad det handlar om.

Jag vill också, Staffan, säga att jag inte har för avsikt att här i talarstolen låna mig till att föra en offentlig förhandling eller berätta om sådant som ligger inom den affärsmässiga relation som kan finnas. Däremot vill jag säga att det förs diskussioner. Allt är inte precis som det står i tidningarna, vare sig i DN, i Metro eller någon annanstans. Det har förts kontinuerliga diskussioner. Vi har varit rätt tydliga gentemot tidningen Stockholm City under den tid då vi haft en tillfällig lösning på vd-frågan och inte velat prioritera den här frågan.

Jag har stått till förfogande under den initiala tiden för sådana kontakter. Men jag kan inte säga att tidningen City under någon av de kontakter som har varit har kunnat substantiera sitt erbjudande. De har lämnat ett bruttoerbjudande som landstingsfullmäktiges ledamöter har fått ta del av. Men de har inte kommit längre.

Vi har inte stängt någon dörr, och om ett tag finns det tid för sammanträffande. Den här frågan sköts huvudsakligen av vd. Jag har deltagit när tidningen Stockholm City direkt har bett om det, vid något tillfälle. Annars handläggs frågan av vd och ska göra det. Vi för diskussioner om detta i presidiet.

Anförande nr 183

Staffan Sjödé n (m): Fru ordförande! SL har bedömt att det är viktigt att ha en möjlighet att påverka alla de hundratusentals människor som använder buss

och tunnelbana. Det är att gå ut till sin personal. Det är alltså en informationskanal som man har köpt. Man har köpt tidningen Metro.

Man har en annonssida per dag med information. Tre gånger per år har man en tolvsidig reklambilaga. Avtalet som gällde fram till mars är mycket specificerat. Det är ett öppet avtal, även om vissa punkter är hemligstämplade. Det är de punkter som handlar om siffrorna.

Det talas om ett mycket nära samarbete. SL och bolaget ska tillsammans mäta kundernas uppfattning av tidningen. Det som visar att SL har köpt tidningen är att målet är att SL:s kunder ska uppfatta tidningen som ett positivt tillskott till SL-resans kvalitet. Man har ett mycket nära samarbete. Det visar sig genom att tidningen Metro betalar SL för Metros vinst. Det är ett oerhört nära samarbete mellan Metro och SL.

Det är skenbart ett distributionsavtal, som landstingsrådet säger, men det är i själva verket ett djupgående ekonomiskt samarbete mellan SL och Metro. Det handlar om en upphandling av en produkt likaväl som en upphandling av en tjänst, en PR-tjänst. Man säger ju att tidningen ska öka det upplevda värdet av SL-resan och bidra till ökat resande. Man är också mycket noga med vad som får stå i tidningen Metro. Det anges att tidningen inte ska innehålla annonser riktade mot SL eller kollektivtrafik. Okommenterad kritik får inte riktas mot SL. Om det görs ska SL kommentera.

Detta är det avtal som gällde fram till i mars och som styrelsen eller verkställande ledningen av någon anledning ville bryta. Varför var det så viktigt att bryta ett gällande avtal? Ett antal styrelseledamöter fick ingen information, som jag har förstått det, och de kunde inte begripa det. Men själva avtalet är offentligt. Där ser man att samgåendet med tidningen Metro är än mer uttalat. Nu har man satt in i avtalet att man ska ha ett samarbete om Club Metro. Man ska alltså ytterligare knyta PR-organet Metro till SL.

Fru ordförande! Sammanfattningsvis kan det visas att detta avtal mellan SL och Metro har fördjupats ytterligare. Detta är en direkt upphandling. Landstingsrådet har inte kunnat visa att man har följt lagen om offentlig upphandling. Det är en tjänst man köper, en tidning, en PR-tjänst. Frågan borde ha öppnats, så att alla intresserade tidningar, både Stockholm City och andra, hade haft möjlighet att ge anbud.

Jag har hittills bara gått in på fråga 1. Eftersom jag har lite tid vill jag också gå in kort på fråga 2. Om landstingsrådet bedömer att lagen om offentlig upphandling inte ska gälla, på vilket sätt kan landstingsrådet säga att avtalet är affärsmässigt? Det har landstingsrådet inte kunnat visa. Man har gått till ett enda företag och inte öppnat upp frågan för andra. Då är det definitionsmässigt inte affärsmässigt.

I fråga 3 har jag frågat vilka åtgärder landstingsrådet tänker vidta. Landstingsrådet hänvisar till att frågan har prövats år 1996 – inte 1997, som landstingsrådet felaktigt skriver – av Konkurrensverket. Men det var en helt annan fråga som prövades då. Det gällde om SL utnyttjade sin dominerande ställning. Frågan om huruvida avtalet står i strid med lagen om offentlig upphandling har alltså aldrig prövats.

Sammanfattningsvis menar jag att landstingsrådet inte har kunnat visa att SL har följt gällande rätt och lagen om offentlig upphandling och inte heller att SL har agerat affärsmässigt i detta hänseende.

Anförande nr 184

Landstingsrådet Berger Kettner (s): Något blir inte mer sant därför att man säger det flera gånger, Staffan. Detta är inte en fråga som handlar om lagen om offentlig upphandling. Det tycker tydligen inte det företag som vill komma in heller, eftersom man inte har gjort någon anmälan om det. Frågan är prövad. Vad som är prövat är det som ibland anförs om att det hela inte skulle vara affärsmässigt, som Staffan tar upp i sin andra fråga. Då är vi inne på det som Konkurrensverket kan pröva, nämligen om man på något sätt har missbrukat sin dominerande ställning.

Vi har gjort lite fel bägge två. Du sade att frågan inte är prövad av Konkurrensverket år 1997, som jag skriver. Frågan är prövad av Konkurrensverket 1997, men tyvärr skrev jag att Bonniers anmälde oss 1997, fast det var 1996. Vi gör alltså lite fel båda två. Vi blev anmälda 1996, och frågan blev prövad 1997. Då är vi klara med det.

Endast hörsägner har jag förnummit, som det står i den goda boken. Jag var inte med när samarbetet började. Men som jag har förstått det – jag tror också att Staffan har förstått det, för han har fått en mycket tjock bibba handlingar från SL – kom avtalet till på tidningen Metros ganska enträgna initiativ. Det var därför det tog flera år att komma överens. Man kan nog beskriva SL:s inställning från början som ytterst avvaktande. Det var också därför som man var mycket noggrann med att ställa upp ganska bestämda krav på vad man kunde tänka sig att släppa in i tunnelbanan och på andra ställen i trafiken.

Det som Staffan beskriver som ett tydligt tecken på att vi har köpt något – att SL får del av vinsten – kom in sent i avtalet, som ett sätt att inte sälja sig billigt utan se till att våra resenärer får så mycket plusvärde som möjligt för de problem som kan uppstå när man ska distribuera en tidning på detta sätt.

Vi köper ingenting, utan vi säljer. Och vi försöker se till att sälja oss så dyrt som möjligt, men inte bara för pengar utan också för andra värden i livet, som det faktiskt finns, hur förunderligt det än kan verka. Det är därför det finns så tydliga regler om detta i avtalet.

Anförande nr 185

Staffan Sjödén (m): Fru ordförande! Visst finns det andra värden i livet, men det är inte det vi diskuterar, utan vi diskuterar denna affär, där företrädare för ett oerhört framgångsrikt företag tar kontakt med SL. Man kommer fram till en konstruktion som sägs vara fantastiskt bra och som båda sägs ha nytta av. Men det är inte visat att detta är det mest effektiva för stockholmarna och för skattebetalarna. För tidningen Metro är det naturligtvis jättebra att få komma in på detta sätt. Jag får gratulera familjen Stenbeck till att ha lyckats med det. Men det är ju inte dem vi ska företräda, utan vi ska företräda stockholmarna.

Tidningen Metro är från SL:s sida helt tydligt en informationskanal, en PR-kanal, för att 300 000–400 000 stockholmare ska få läsa positiva saker om kollektivtrafiken. Inga negativa artiklar får föras in.

Det är viktigt att öppna upp. Det är det hela diskussionen har gällt från min sida. På vilket sätt ska vi tillförsäkra stockholmarna, SL, ett bra avtal? Vi kan bedöma om det är bra bara om vi kan se att det är konkurrens och man öppnar upp. Så fort man vänder sig till bara en är det något annat.

Det avtal som tecknades i mars gäller i sju år, med möjlighet till förlängning i fem år i två omgångar. Det är ett 17-årigt avtal som förlängs i princip i oändlig tid. Det är ett fantastiskt avtal, som vi kan gratulera tidningen Metro till. Men det är inte baserat på öppenhet. Det följer inte lagen om offentlig upphandling och generella regler om offentlig upphandling.

Anförande nr 186

Andres Kärrik (fp): Ordförande! För debattens klarhet är det viktigt att skilja mellan det ursprungliga avtalets tillkomst och förlängningen av ett befintligt avtal. Det ursprungliga avtalet, där tidningen Metro fick en speciell ställning, har det förts ett antal debatter om. Jag kan fortfarande försvara det avtalet, genom att det var ett initiativ, en ny produkt som tänktes fram av en privat entreprenör, som kom till landstinget och erbjöd samarbete. I det läget går det faktiskt att försvara att man inte går ut med en offentlig upphandling och berövar entreprenören idén. Det är uppenbarligen prövat och godkänt i någon mening, och jag tycker också att det är moraliskt och ekonomiskt försvarbart.

Men detta är något helt annat än när man ett stort antal år senare säger: Detta avtal behöver vi inte ha någon upphandling för att förlänga. I det läget borde självfallet normala upphandlingsprinciper gälla. Detta genomfördes utan någon som helst förankring i SL-styrelsen. Det fanns möjligen förankring hos ordföranden men inte genom något styrelsebeslut. Det gör det ännu mer anmärkningsvärt.

Allt som det ansvariga landstingsrådet Anna Berger Kettner står här och säger i talarstolen – att det är värdefullt och ger PR – har hon inte den blekaste aning om. Det är inte prövat genom det som är den normala prövningen, nämligen marknaden, om det kan finnas andra aktörer. Det är bara genom att ha den fullständiga vetenskapen om samtliga tänkbara aktörer – som Anna möjligen kan tro finns hos högre makter, hos Vår Herre – som man möjligen kan veta detta, men den insikten finns definitivt inte hos en vanlig dödlig. Det är bara då man kan göra den här typen av uttalanden, att detta inte behöver prövas genom en normal upphandling.

Jag tycker alltså att man måste skilja på de här frågorna. Det är ett övergrepp mot marknaden, mot normala affärsprinciper och mot ett schyst hanterande av entreprenörer i länet, landet och resten av världen att man över huvud taget inte har bemödat sig om att förankra den här långa förlängningen på något rimligt politiskt sätt och att man inte har haft den här debatten tidigare. Det är möjligt att det nu efteråt dyker upp nya argument som möjligen talar för en annan bedömning än att ha en öppen upphandling. Men då skulle man ha tagit debatten innan, för det är en politisk bedömning. Om marknaden ska gälla är en rent politisk bedömning och kan aldrig vara en tjänstemannafråga.

Den socialdemokratiska ledningen hade kapitulerat och inte brytt sig om, och då får vi leva med det. Det är bara att beklaga – både medborgarna, SL-resenärerna och entreprenörerna i branschen.

Anförande nr 187

Bengt Cedrenius (mp): Fru ordförande, fullmäktige! Oj oj, hörde jag från de bakre bänkarna. Det var ett ganska bra inlägg från de bänkarna om den här debatten – någon form av kritik.

Knäckfrågan är naturligtvis: Är detta en upphandling eller inte? Svaret är naturligtvis att det inte är en upphandling som är gjord. Lagen om offentlig upphandling är inte tillämplig. SL säljer ett utrymme, tillgången till ett utrymme och inget annat.

Det resonemang som Andres och Staffan nu för skulle innebära att det skulle vara offentlig upphandling om varenda kiosk och varenda bullbutik – allt skulle läggas ut på offentlig upphandling. Ni måste inse att det skulle vara ett ganska töntigt förfarande av ett företag som SL att ha offentlig upphandling av hyresgästerna i sina lokaler. Locum ägnar sig inte åt offentlig upphandling när de hyr ut sina lokaler, vare sig till landstinget eller till någon annan. Debatten är alltså barock.

I själva ärendet tycker jag att det är bra att SL försöker få ut så mycket pengar som möjligt när de upplåter utrymme.

Debatten är naturligtvis föranledd av att det på senare tid har kommit in en annan gratistidning. Gratistidningar kommer och går, och en del stannar. Jag tycker att det landstingsrådet säger är väldigt klokt, att man inte ska förhandla i det offentliga, i landstingets plenisal. Om jag tolkade Anna rätt sade hon att man inte har avslutat diskussionerna med den andra intressenten – eller med den tredje eller fjärde intressenten eller vad det nu är. Att ta upp en sådan diskussion i den här församlingen vid den här tidpunkten kan bara leda till en enda sak, nämligen att vi skjuter oss själva i bägge fötterna.

Låt oss acceptera att SL sköter detta på ett professionellt sätt!

Anförande nr 188

Landstingsrådet Wallhager (fp): Fru ordförande, ledamöter! Om lagen om offentlig upphandling ska tillämpas eller inte ska inte jag avgöra. Det är säkert andra som har mer erfarenheter i den frågan än jag har. Men jag ställer definitivt inte upp på Bengt Cedrenius markering att lagen om offentlig upphandling är ett töntigt förfarande, för det tycker jag inte att LOU är.

Jag har följt den här frågan från insidan. Jag hade kanske, liksom flera i den här salen, önskat mig en annan utgång. Mycket av vad som har hänt beror på att vi har haft ett vd-skifte som förhoppningsvis snart är över, så att man kan ta bort det vakuum som finns och komma till skott med vissa frågor.

Jag tycker att det är viktigt att deklarerat det som både Anna och Bengt Cedrenius instämmer i, nämligen att vi måste få in så mycket pengar som möjligt. Vi ska maximera den ekonomiska nyttan, säger Anna. Vi ska få ut så mycket pengar som möjligt, säger Bengt Cedrenius ordagrant.

Då blir det lite absurt, när dessutom tjänstemännen i utlåtandena inför den ansträngda ekonomiska situationen i SL anger som ett av skälen till varför vi behöver mer pengar till merkostnader just den nedskräpning som Stockholm City står för. Då har jag lite svårt att få ekvationen att gå ihop. Om Stockholm City vill komma in och det inte är ett avtal med Metro som utesluter andra konkurrenter och vi har kostnader för deras distribution, varför ska vi då inte ta betalt för att tidningen ska finnas där, om vi ändå ska maximera den ekonomiska nyttan?

Jag hade också åsikter beträffande avtalsskrivningen med tidningen Metro, eftersom jag tyckte att det alltför mycket liknade en symbios, det vill säga ett ömsesidigt beroende, vilket jag tycker är olyckligt i affärsmässiga relationer. Men avtalet förhandlades fram och skrevs under innan vi visste ordet av.

Om vi ska bedriva bra kollektivtrafik – och det är Anna och jag överens om att vi ska göra – måste vi se över våra intäktsmöjligheter och inte bara minimera kostnaderna. Detta är en intäkt som är möjlig och som vi behöver förhandla mycket seriöst om när vi ska ta ställning till den. Snart är det inte längre en vd-fråga, känns det som.

Anförande nr 189

Bengt Cedrenius (mp): Jag beklagar om Maria Wallhager uppfattade att jag sade att lagen om offentlig upphandling var töntig.

(Landstingsrådet Wallhager: Du sade att det var ett töntigt förfarande, ordagrant.)

Jag anmärkte på att man ställde den här interpellationen och på själva debatten. Lagen om offentlig upphandling respekterar vi. Det är däremot olyckligt att påstå att lagen om offentlig upphandling gäller för upplåtande av lokaler. Det var innebörden av vad jag sade.

Anförande nr 190

Landstingsrådet Berger Kettner (s): Det blir lätt lite cirkelresonemang, och så ska man bevisa något som kanske inte är bevisat. En del talare har försökt få det att låta som om vi struntar i lagen om offentlig upphandling eller har gått förbi att upphandla, som jag tror att Andres Käärik sade.

Lagen om offentlig upphandling gäller när man handlar. Då gäller det först att ta reda på vad man håller på med. I det här fallet handlar inte SL något utan säljer något. Vi upplåter en kanal. Vi struntar därför inte i att upphandla. Det är, som Bengt Cedrenius sade, viktigt att respektera lagen om offentlig upphandling.

Jag vill också vara tydlig med att säga att detta är det enda jag har diskuterat i den här talarstolen – inte hur vi ska göra framöver. SL följer noga utvecklingen. Jag har inte sagt att vi bara ska maximera ekonomin och framför allt inte maximera det ekonomiska utfallet kortsiktigt. Visst har jag väl, Maria Wallhager, varit rätt noga med att säga att det finns andra aspekter på detta som handlar om att kollektivtrafikmiljön ska ha andra värden än att maximera intäkterna. Vi ställer andra krav på dem som vi upplåter den här miljön till än att de bara ska ge oss betalt.

Det betyder inte att man inte ska vara noga med att få det ekonomiska utbyte som man kan få. Jag har inte sagt att man ska strunta i den ekonomiska sidan, men man måste se till fler värden än de ekonomiska.

Det ska ni inte tolka så att jag har tagit ställning i frågan om huruvida vi ska ha en eller flera tidningar, utan jag försöker bara säga att det är en svårare kalkyl än att bara räkna pengar. Jag tänker nämligen inte stå i den här talarstolen och slå knut på några möjligheter för oss att, utifrån de affärsmässiga bedömningar som vi gör av kollektivtrafiknyttan, göra det bästa möjliga för våra resenärer.

Anförande nr 191

Andres Kärrik (fp): Ordförande! Det finns en juridisk debatt som handlar om paragrafer, om det är offentlig upphandling och om man säljer eller köper. Det viktiga bakom alla lagar är att det offentliga måste uppträda affärsmässigt och aldrig får uppträda i egenskap av monopolist eller slutet rum. Det måste följa samma affärsmässighet som är självklar i alla andra sammanhang.

Vilken paragraf det handlar om kan man fortsätta att diskutera, men det är inte själva poängen. Poängen är: Här finns ett avtal som gick att motivera när det kom till från början, när tidningen Metro släpptes in. Men när man förlänger det finns det inget argument i världen som kan förklara varför man inte gjorde det med förankring i styrelsen och med en öppen diskussion om ifall man skulle ha en förhandlingsförlängning av det befintliga avtalet eller gå ut med en öppen upphandling.

Anna Berger Kettner säger att vi inte bara ska ha pengar utan också ha PR och allt möjligt annat. Allt detta ska SL tala om för marknaden: Detta är vad vi vill ha – vad kan ni åstadkomma? Då gör man en affärsmässig bedömning. Men det har SL med vett och vilja, kallblodigt och medvetet, struntat i. Det finns ingen affärsmässighet i att förlänga detta avtal utan att göra på det sättet.

Precis detsamma gäller hyresavtal för Pressbyråkiosker eller något annat. Bengt Cedrenius har totalt missuppfattat allt om hyresavtal som gäller för marknaden. Landstinget, liksom varje annan fastighetsägare, har rätt att ta ut marknadshyra. Det definieras i lagstiftningen som den hyra som en annan intressent är beredd att betala för just det utrymmet. Den hyran är SL skyldig att ta ut av Pressbyrån – inte en krona lägre. Då måste man veta vilka andra intressenter det finns och vad de kan bjuda. Men här har SL medvetet struntat i att ta reda på vilken affärsmässighet och marknad det finns. Det är detta kritiken gäller.

Inget som vare sig Bengt Cedrenius eller Anna Berger Kettner har sagt i den här debatten tyder på att de ens har förstått problemet, att man måste vara affärsmässig, att det är vad lagen egentligen kräver – inte bara lagen om offentlig upphandling utan all lagstiftning. Man får inte ge favörer bara därför att man själv som landstingsråd eller vd är övertygad om att man gör rätt. Det måste kunna prövas, det måste vara offentligt, och det måste vara affärsmässigt. Men det har man bara struntat i. Det är betecknande att Bengt Cedrenius har en lång analys av hyresmarknaden där han belägger att han totalt har missuppfattat allt på det området. Det är bara att tacka och ta emot som opposition!

§ 309 Interpellation 2003:68 av Andres Käärrik (fp) om nya intraprenader inom sjukvården

Anförande nr 192

Andres Käärrik (fp): Ordförande! Jag ber att få tacka Anders Lönnberg för svaret. Det är genomtänkt, skriftligt och utförligt, precis som man skulle kunna förvänta sig. Det är också ett bra svar på det sättet att det är rakt. Det talar om precis hur det är.

Jag har undrat om intraprenadverksamheten även under första halvåret i år har fortsatt att stödjas med utbildning, om det är några personer som har gått igenom utbildningen och underförstått vad som planeras framöver.

Anders Lönnberg svarar att det inte pågår någonting, att det inte finns några planer och att det inte kommer att hända någonting. Det är en utmärkt sammanfattning av majoritetens politik på intraprenadområdet. Vid förra fullmäktigemötet hade vi en lång diskussion på det området.

Detta är viktigt för oss inom Folkpartiet. Vi vet att det finns en kritik mot landstinget för att vara en stor, toppstyrd, byråkratisk organisation som inte tar till vara personalens engagemang och kunnande. Det intraprenadprogram som drogs upp under den borgerliga majoriteten, utan att det fanns några idéer eller initiativ i den vägen från den dåvarande socialdemokratiska oppositionen, har visat sig vara mycket framgångsrikt. Det konstateras också i interpellationssvaret att det var under år 2002 som detta genomfördes och som utbildningarna skedde och att det sedan har upphört. Det är mycket tråkigt.

Ett av de viktigaste skälen för dem som tidigare valde att knoppa av var att få makt över vardagen på sin egen arbetsplats i sjukvården. Det kunde landstinget tidigare inte erbjuda dem. Vi sade: Vi erbjuder stöd till dem som vill knoppa av, och vi erbjuder samma stöd för dem som vill utveckla verksamheten på samma sätt i fortsatt landstingsregi.

Det första den nya majoriteten gjorde var att avskaffa den utbildningsverksamheten. Därför är det inte så konstigt att det som svar på fråga 2 står i interpellationssvaret: "Utbildningen hölls under hösten 2002." Sedan dess har det inte hänt någonting.

Men det antyds att landstinget inte behöver utbilda nu för tiden; nu ägnar sig majoriteten åt att skapa ekonomiska förutsättningar och att se till att läget ska bli stabilt.

Jag menar så här. Det talades i debatten förra gången om att man som intraprenör utan utbildning hamnar i det kalla vattnet. Men hur i all sin dar ska personalen kunna fortsätta att utveckla den egna verksamheten om stödet och utbildningen till avknoppningar, till intraprenader har upphört? Det är verkligen att kasta ut dem i det kalla vattnet, utan utbildning och utan något som helst stöd.

Vi vet att det i själva verket inte kommer att stanna vid detta. Majoriteten ägnar sig just nu åt något som kallas ekonomiska och stabila förutsättningar, men i själva verket är det som majoriteten gör något som närmast kan liknas vid att efter bästa förmåga kyla av vattnet ytterligare så att ytterligare aktiviteter ska avstanna

– det görs ju för många läkarbesök i det här länet, har vi fått höra från dem som har ansvaret.

Sedan ska majoriteten kasta det ytterligare nedkylda vattnet som en kalldusch över verksamheterna i stället för att stödja dem genom att ge dem utbildning och ge dem chansen att utveckla intraprenadformen.

Detta är ett otroligt intressant och avslöjande interpellationssvar, jag ber att få tacka Anders Lönnberg för det.

Anförande nr 193

Anders Lönnberg (s): Ordförande, ledamöter! Detta är en ny interpellation i intraprenadfrågan från Andres Käärik. Man brukar säga att repetition är kunskapens moder. Jag kan tillägga att jag ibland får en känsla av att det också är senilitetens fader. Eftersom herr Käärik inte är senil är jag förvånad över den frenesi med vilken han upprepar frågor i detta ämne.

Enligt min svensklärarinna betyder påståendet att produktionsområdena under 2003 även har arrangerat seminarier om lokalt anpassad utbildning att det har pågått en viss verksamhet, men den har varit anpassad till den mängd av nya intraprenader som har kommit till. Det har kommit till några få under år 2003 – det är alldeles riktigt. Förra gången hade vi en debatt om varför det förhöll sig på detta sätt. Jag vill hänvisa till den debatten, för att inte begå kunskapens repetitiva misstag.

Anförande nr 194

Andres Käärik (fp): Anders Lönnberg är ju ordförande i det ägarutskott som har landstingsfullmäktiges och landstingsstyrelsens uppdrag att övervaka och följa upp de landstingsdrivna enheterna både dem som drivs som aktiebolag och dem som är intraprenader. En av de avgörande metoderna att följa upp verksamhet handlar om att skaffa sig nyckeltal. Vi har ej i den verksamhet som Anders Lönnberg bedriver hittills sett till några rapporteringar enligt nyckeltal trots att det har gått snart ett år sedan majoriteten tog över makten och trekvarts år sedan Anders Lönnberg blev vald till sitt uppdrag. Det har inte kommit några nyckeltal.

Jag har fått hitta på ett par politiskt intressanta nyckeltal alldeles själv. Det tycker Anders Lönnberg är förfärlig repetition. Det är en mycket intressant syn han har på ledarskap genom uppföljning att ha nyckeltal – det är en förfärlig repetition.

Jag vill trösta Anders Lönnberg med två saker. För det första har de här frågorna inte ställts tidigare, för det andra kommer de att upprepas många gånger just för att det är ett så otroligt, fantastiskt nyckeltal. Varje gång Anders Lönnberg kommer upp i talarstolen får han ju säga att under det här halvåret har det inte heller tillkommit några nya intraprenader, under det här halvåret har vi inte släppt till några nya vårdcentraler heller, under det här halvåret har vi inte haft någon utbildning för det har inte funnits något behov.

Under debatten av fullmäktigeärendet förra gången konstaterade vi ju att vi var eniga om tolkningen att det inte händer något nytt. Du förespråkade att det skulle vara så och jag var motståndare till det, men vi var eniga om tolkningen.

Nu får du chansen i den här interpellationsdebatten att bekräfta att du tycker att det är bra att det bara har tillkommit ett fåtal nya intraprenader och att det i konsekvens med detta är bra att utbildningsverksamheten har dragits ned till att anpassas till detta fåtal som du faktiskt inte vill ska bli fler.

De ekonomiska förutsättningarna fanns för alla de 160, de som tillkom under den borgerliga tiden. Då släpptes inga intraprenörer ut i det kalla vattnet utan det fullständiga stödet som det innebär att ha utbildning, ordning på verksamheten, egna avtal och förutsättningar att klara den ekonomiska framtiden.

Det klarade vi, ni har inte ens försökt att fortsätta med det. Det beror på många saker som vi kan föra en lång debatt om en annan gång.

Anförande nr 195

Anders Lönnberg (s): Jag måste beundra din totala frenesi och hängivenhet vid den här tidpunkten, Andres.

Nyckeltal. Om någon hade tagit upp till debatt frågan om att det som främst saknas i ägardirektiven är nyckeltal så hade jag accepterat det. Om det är något som vi saknar så är det bra nyckeltal att styra efter.

Om du nu på ett år har lyckats hitta på ett nyckeltal, som du säger finns här men som jag har svårt att betrakta som något tal – jag har svårt att hitta andra siffror än årtal –, så vill jag fråga varför du inte tog fram dem under förra perioden. Om jag har hållit på ett år och du höll på fyra år så kan jag bara säga: fyra gånger så snabb är jag inte.

Jag vet inte om det är ett löfte eller ett hot att du kommer att ställa den här frågan om igen, men det gör väl att folk kommer att känna igen sig.

Anförande nr 196

Anders Kärrik (fp): Ordförande! Tanken med rent politiska nyckeltal, Anders, inte verksamhetskvalitetskontrollnyckeltal, är att medborgarna ska känna igen Anders Lönnberg och Socialdemokraterna.

Du hittar inga siffror, men om du läser ditt eget svar – jag trodde faktiskt att du hade skrivit det själv – så ser du att det står där rakt upp och ned att under den borgerliga tiden tillkom det 160 självständiga resultatenheter och personalen erbjöds den utbildning de behövde.

Under den socialdemokratiska tiden har det tillkommit ett fåtal, säger du. Jag beklagar att du inte orkade få dit en siffra, det var min avsikt att ge dig chansen – du ska inte anklaga mig för bristande matematikkunskaper. Jag tror att svaret är noll, men det har jag inget belägg för. Om du har en bättre siffra så står matematiken till ditt förfogande.

Tanken bakom nyckeltal är att känna igen Anders Lönnberg och Socialdemokraterna. I den socialdemokratiska toppstyrda modellen finns det inget utrymme för personalen. Under den borgerliga tiden tillkom det 160 – under din tid tillkom det noll.

Det är väl ett fantastiskt politiskt nyckeltal. Det måste du ju förstå, Anders, du har ju varit med i politiken ett tag nu, både som observatör och som deltagare. Det är ett fantastiskt nyckeltal för oppositionen. Det tror jag att du faktiskt förstår om du tänker efter: den där Käärik tänker nog upprepa det där nyckeltalet och han tror att det kommer att gälla i fortsättningen också.

Jag tror att fullmäktige kommer att känna igen interpellationssvaren framöver. Det var 160 under den borgerliga tiden, men det tillkom inga nya under den socialdemokratiska tiden. Socialdemokraterna har inget program för att åstadkomma ytterligare decentralisering av maktbefogenheter, ytterligare möjligheter för personalen att ta över vardagsmakten på sin egen arbetsplats. Socialdemokraterna har inte det och man kan inte åstadkomma något. Svaret är: ett fåtal. Jag tror att det är noll i själva verket.

Anförande nr 197

Anders Lönnberg (s): Det finns ju många nyckeltal som man skulle kunna välja. Ett nyckeltal som man naturligtvis undviker är budgetunderskott eller möjligen finansiering. Jag tycker att väljarna har gett ett besked på den punkten, revisorerna har gjort samma sak, länsrätten har gjort det, kostnadsutveckling har gett ett besked. Ibland måste det kännas ensamt att uppleva att man är ensam om att tro på sina nyckeltal och därför väljer bort alla andra nyckeltal som väldigt många människor har gett sin uppfattning om.

Det är naturligtvis väldigt lätt att expandera, särskilt med andras pengar. Ännu lättare verkar det vara att expandera med inga pengar alls.

Om nyckeltal är helt ofinansierade så är det några typer av politiska nyckeltal som jag förmodligen aldrig kommer att lära mig. Jag ger Andres rätt: om detta är politik så vet jag ingenting om det.

§ 310 Interpellation 2003:69 av Andres Käärik (fp) om tomma lokaler inom sjukvårdens administration

Anförande nr 198

Andres Käärik (fp): Ordförande! I anslutning till den förra debatten kunde man möjligen frestas att tro att den här interpellationen också handlar om nyckeltal, men det kommer inte att bli en ständigt litania att fråga efter antalet kvadratmeter. Det handlar mer om att få en bild av hur landstinget använder sina lokaler och om majoriteten har någon strategi förslag att få fram de pengar som man ändå måste få in i hyresintäkter.

Jag noterar av det väldigt kortfattade interpellationssvaret att landstingsrådet inte har någon större lust att debattera frågan om tomma lokaler och inte har några direkta idéer som han själv vill marknadsföra utan nöjer sig med en kameral uppräknings av kvadratmeter och kronor per år. Jag tackar för att siffrorna finns med i svaret.

Jag hade förstås förväntat mig att det skulle finnas någon minimal kommentar om det hela, men om landstingsrådet inte vill diskutera frågan så är det ju svårt att tvinga honom till det. Jag tackar för svaret.

Anförande nr 199

Landstingsrådet L a r s s o n (s): Andres Käärik, det är väl ofta på det sättet att som man frågar brukar man få svar.

Jag blev väldigt förvånad när jag fick den här interpellationen och funderade på om Andres inte brukar tala med sina kolleger i Locum eller om han inte själv har telefonnumret till Locum.

Eftersom jag respekterar Andres tyckte jag att det var viktigt att tillhandahålla de här faktauppgifterna så att Andres skulle veta det. Vi har ju en del lokaler som står tomma. Det kan ju vara så att Andres känner någon som vill hyra en av landstingets tomma lokaler och vill hjälpa till på det sättet. Det tyckte jag var viktigt.

Om det däremot är så att Andres har lust att interpellera och fråga om man behöver vidta några särskilda politiska åtgärder för att höja landstingets uthyrningsgrad av landstingsägda fastigheter så är jag villig att ta den typen av debatt, men då ser jag gärna att jag får en interpellation som är formulerad på det viset.

§ 313 Interpellation 2003:72 av Cecilia Carpelan (fp) om låg vaccinations-täckning av barn i Södertälje

Anförande nr 200

Cecilia Carpelan (fp): Tack för svaret! Jag hade väl inte väntat mig i interpellationssvaret några förslag till nya revolutionerande grepp om hur man kan öka andelen barn som vaccineras mot ett antal allvarliga sjukdomar. Jag tycker att det är viktigt att vaksamheten fortsätter att vara hög. Det finns en viss nivå under vilken man inte får komma när det gäller vaccinationer mot farliga sjukdomar av barn, för då ökar också risken för epidemier och då har vi ett antal barn som inte är skyddade mot dessa sjukdomar.

Det är viktigt att vi har en hög vaksamhet från politiskt håll även i fortsättningen så att vi inte råkar in i en allvarlig situation. I den förra majoriteten uppmärksammade vi frågan, och det är min önskan att vaksamheten är hög även inom den nya majoriteten.

Mässling är en sjukdom som många föräldrar nu för tiden inte verkar uppfatta som farlig, men den är faktiskt farlig även i Sverige. Det är inte en sjukdom som är farlig bara för barn i länder med fattigdom och dåliga hygieniska förhållanden.

Det finns framför allt två grupper som är skeptiska eller negativa till att vaccinera sina barn mot särskilt mässling, röda hund och påssjuka. En av dessa grupper är antroposoferna i Järna. De har ett omvårdnadsprogram för dem som ändå insjuknar. De anser att det är bra att barnen insjuknar i mässling. Det finns en hög medvetenhet om mässling, en god dialog och goda relationer med Vidarkliniken. Ändå är det viktigt att föräldrarna även där är informerade om vad de faktiskt väljer bort när de inte låter vaccinera sina barn.

Som Birgitta Sevefjord berör i sitt svar finns det människor som blir oroliga på grund av skrivelser om att de barn som vaccineras kan få andra allvarliga sjuk-

domar genom att vaccineras. Därför är det oerhört viktigt att se till att de får korrekt information och att vi har duktiga barnsjuksköterskor inom barnhälsovården som kan ge rätt information och möta föräldrarnas oro. Jag tror att detta är ganska svårt eftersom dagens moderna föräldrar hämtar information på Internet och är ganska välinformerade.

Det finns idéer om hur man kan förbättra informationen till föräldrarna, främst genom dialog, som jag berörde, och genom utbildning av sjuksköterskor inom barnhälsovården. Ett tips till dig som ansvarig, Birgitta Sevefjord, är att du kan prata med barnhälsovårdsöverläkarna och ta reda på hur de vill tackla det här problemet.

Jag har uppfattat att det finns vissa tecken på ljusning, att andelen barn som vaccineras har börjat stiga igen. Det är i så fall väldigt bra, men ha även i fortsättningen en hög vaksamhet och tala med barnhälsovårdsöverläkarna!

Anförande nr 201

Landstingsrådet Sevefjord (v): Precis som Cecilia Carpelan säger har jag i mitt svar inga nya tankar och idéer om hur vi ska kunna förbättra läget utan tycker att vi ska fortsätta det arbete som påbörjades förra mandatperioden. I detta arbete spelar just sjuksköterskorna på BVC naturligtvis en nyckelroll. De informerar föräldrarna om vikten av att vaccinera barnen och om följdverkningar om man inte gör det. De har naturligtvis en nyckelroll.

Vi ska fortsätta att diskutera med barnhälsovårdsöverläkarna för att se om vi kan hitta andra strategier också för att nå fram till de grupper som antingen har sin egen syn på sjukdom och helande – jag tänker då på antroposoferna. De är kanske är svårare att nå, men de har en egen strategi för att hantera insjuknande om man inte är vaccinerad mot till exempel mässlingen.

Främst är det viktigt att nå fram till de föräldrar som är oroliga och tror att det är så farligt att låta vaccinera barnen så att de hellre avstår från det. Det vore naturligtvis oerhört bra om vi kunde hitta en informationsstrategi som gör att vi når fram till den gruppen.

Låt oss bevaka det hela framöver och se om trenden har vänt i den gruppen. Den mediala debatt som har påverkat den här gruppen oroliga föräldrar har ju avtagit på senare tid, så det är möjligt att den gruppen har minskat. Men det är självklart viktigt att vi fortsätter att bevaka utvecklingen.

§ 315 Interpellation 2003:74 av Janne Stefanson (kd) om vårdpersonalens förmåga att hantera olika religioners uttryckssätt

Anförande nr 202

Jan Stefanson (kd): Herr ordförande, ledamöter och åhörare! Det här är en lite annorlunda fråga, den är lite ovanlig i de här sammanhangen.

Jag vill läsa upp interpellationen så som jag har skrivit den för att alla sedan ska förstå svaret – med risk för att förbruka min tid.

Ett i medierna uppmärksammat fall av tvångsomhändertagande i Stockholms läns landsting granskas just nu av Socialstyrelsen. I samband med detta har det framkommit uppgifter som väcker frågor om vårdpersonalens kunskapsnivå och förmåga att hantera olika religioners uttryckssätt. I ett land som strävar efter religionsfrihet är det av största vikt att det bland samhällets företrädare, inte minst hos vårdpersonalen, finns en bred kompetens och insikt i dessa frågor.

Psykoterapeut Mats Lejmyr vid S:t Lukasstiftelsen säger med anledning av det uppmärksammade fallet till tidningen Nya Dagen den 28 augusti 2003 att det finns ett gränsland där det kan vara svårt att avgöra vilken typ av hjälp en person behöver. Lejmyr beskriver psykiatrins möjliga sammanblandning av hallucinationer och det som religionen kallar uppenbarelser och tro. Mats Lejmyr menar att psykiatrin inom sjukvården behöver goda kunskaper om den religiösa sidan av livet.

Även en av landets mest erfarna psykiatriker, professor Lars Farde vid Karolinska institutet, efterlyser ökad kunskap om andliga frågor. Han säger att referensramen för vad som är en naturlig kristen eller inte har försvunnit i vårt sekulariserade samhälle.

Med anledning av att eventuella brister inom sjukvården kan orsaka oskäliga frihetsberövanden frågar jag landstingsrådet följande.

För det första: Hur ser dagens fortbildningsplan ut på sjukhusen inom Stockholms läns landsting när det gäller kunskap om olika religioner och deras uttryckssätt?

För det andra: Anser du att kunskapen inom detta område är tillräckligt god för att säkerställa att inga feldiagnostiseringar och felbehandlingar ska ske?

Och för det tredje: Vad anser du ytterligare behöver göras för att förhindra liknande händelser?

Den händelse som jag refererar till är alltså det tillfälle då en artonårig pojke tvångsomhändertogs den 9 juni och satt inspärrad i två månader.

(Andre vice ordföranden: Innan jag lämnar ordet till Lars Dahlberg vill jag göra er uppmärksamma på att vara väldigt försiktiga när ni diskuterar den här frågan så att ni inte kommer in på några personliga förhållanden. Ni får föra diskussionen principiellt. Vi får alltså inte här diskutera frågor som har med myndighetsutövning mot någon enskild att göra.)

Anförande nr 203

Landstingsrådet Dahlberg (s): Ordförande, fullmäktige! Det är lite svårt att hantera den här interpellationen just med hänsyn till att den handlar om ett enskilt fall. Jag betonar i svaret att det enskilda fallet utreds av Socialstyrelsen. Det finns kanske anledning att återkomma när vi vet vad Socialstyrelsen har kommit fram till.

Det viktigaste för oss är utgångspunkten som är att lagens krav ska efterlevas. Den grundkunskap som finns bland personalen i psykiatrin om lagens krav är stor, det är vi ganska övertygade om.

Det uppstår alltid svåra situationen när sådana här enskilda händelser rapporteras. Vår personal är i många avseenden belagd med sekretess, och därför hamnar vi i underläge i mediedebatten. Det ser vi många exempel på i den psykiatridebatt som pågår nu. Debatten i de enskilda fallen är mycket svår att bemöta eftersom man aldrig kan lägga fram alla fakta som finns. Därför blir det väldigt svårt att föra en vettig diskussion. Detsamma gäller i det här fallet.

Det som jag tycker är bra med interpellationen är att vi får anledning att uppmärksamma att landstinget faktiskt har en oerhört kompetent enhet på det här området, nämligen transkulturellt centrum. Vi får anledning att berätta att den finns och uppmärksamma fullmäktige på att det pågår ett kontinuerligt arbete som är viktigt och som blir allt viktigare i den region som vi lever i. Jag vill särskilt framhålla den funktion som arbetar aktivt med konsultativt stöd till verksamheterna.

Såvitt jag kunde höra, Janne, ställde du inga ytterligare frågor. Jag hänvisar fortfarande till det skriftliga svaret och vill understyrka att psykiatrins svåra uppdrag ställer stora krav.

På frågan om jag anser att kunskapen inom detta område är tillräckligt god för att säkerställa att inga feldiagnostiseringar och felbehandlingar ska ske är svaret naturligtvis nej. Det går inte att säga att man säkert kan undvika att fel begås. Det är ett väldigt svårt område att arbeta med.

Anförande nr 204

J a n S t e f a n s o n (kd): Ordförande! Det var det som komplicerade det hela och gjorde det här lite svårare. Det finns ett i medierna väl beskrivet fall att referera till, men inte för mycket. Ålder och kön var det som jag nämnde.

Jag vill fråga ordföranden om jag får visa en tidningsrubrik. Det är en rubrik i Nya Dagen.

(A n d r e v i c e o r d f ö r a n d e n : Jag tror inte att det är nödvändigt att visa den rubriken. Frågorna i din interpellation är korrekta och går att diskutera, men jag tycker att vi ska vara försiktiga i övrigt.)

Det jag ville visa var en rubrik i tidningen som har en enda artikel. Den rubriken är utmanande, men jag avstår från att visa den om ordföranden så vill.

Min reaktion på det inträffade är denna. Det kan inte vara sant, det var min första reaktion, att man kan bli inspärrad på psykiatrisk klinik för att man är troende. Det måste ligga något annat bakom.

När jag delade med mig av berättelsen till den övriga landstingsgruppen inför min interpellation här i fullmäktige så har reaktionen varit densamma – det måste ligga något annat bakom beslutet att tvångsomhänderta en artonåring. Vi har alltså stort förtroende för att något sådant misstag inte skulle kunna ske.

Jag tackar landstingsrådet Lars Dahlberg för det snabba skriftliga svaret och även den i stora delar tillmötesgående attityden i svaret.

Vi bär ett gemensamt ansvar för riskerna för felaktiga frihetsberövanden. Av just det skälet har jag väckt interpellationen i fullmäktige. Det måste höras när det blir fel för att det inte ska upprepas. Ändå vet vi att det kommer att ske också i fortsättningen. Av just det skälet är det viktigt att frihetsberövanden, då minsta misstanke om att beslutet är felaktigt föreligger, blir orsak till att söka hindra en upprepning.

Just detta beslut har överklagats till Socialstyrelsen och, precis som Lars Dahlberg skriver i sitt svar, får vi vänta på deras utslag. I min interpellation har jag ställt frågor om ifall det i dag finns tillräcklig kompetens, kunskap och förståelse för vad som skiljer en trosomvändelsereaktion från en psykisk sjukdom. Den som är utan förståelse kan tycka att personen pratar med ett element medan den person det gäller är vänd mot fönstret i tittar ut medan han ber. Samma händelse men olika beskriven. Händelsen finns beskriven i en tidningsartikel i det aktuella fallet.

Det är inte min sak att uttala mig om läkaren har gjort rätt eller fel, men det är min skyldighet – och den delar jag med alla i fullmäktige – att se till att göra vad som står i min eller vår makt, så att människor ska få den vård de behöver och att tvångsomhändertagande inte drabbar fullt friska personer. Om så har skett i detta fall får vi snart veta. Om så är fallet måste frågan om varför det har skett få ett svar och åtgärder vidtas. Om det hoppas jag att vi är överens. Ett frihetsberövande måste i en rättsstat som vår vara helt oacceptabelt.

§ 317 Interpellation 2003:76 av Olov Lindquist (fp) om servicelinjerna i Södertälje

Anförande nr 205

Olov Lindquist (fp): Herr ordförande! Jag ber att få tacka Christina Lyngå för svaret på min interpellation.

Södertälje har två stycken servicelinjer och båda går i öst-västlig riktning med gemensam sträckning i Södertälje centrum. Interpellationen är ställd utifrån två skilda synvinklar även om detta inte framgår av interpellationen.

Fornhöjden har inte någon servicelinje, och det har kommit propåer från boende där som mycket riktigt påpekar att det finns ett underlag i antalet rörelsehindrade i Fornhöjden. Därför har de hört sig för med mig om inte Fornhöjden borde trafikeras med en servicelinje.

När det gäller Heijkensköldska gården är det nästan tvärtom. I den frågan har Södertälje kommun tryckt på om en trafikering. Det vet både Christina och jag om. Under hela förra mandatperioden togs den här frågan upp på vartenda kommunsamråd med Södertälje kommun.

Nu säger du i ditt svar att detta skulle kosta inköp av en buss ytterligare och förslaget är därför inte genomförbart. Just frågan om kostnaden är en sak för sig, och man ska naturligtvis vara vaksam för att det kostar, men detta är som ett mantra från majoriteten: allting kostar och därför så kan det inte genomföras. Så kan man säga om allting. Ska det köpas in blyertspennor så är det också en kostnad. På något sätt måste man skilja på olika kostnader. En servicebuss kan ju ärligt talat inte kosta så våldsamt mycket. Jag skulle tycka att det vore mer

relevant att hänvisa till kostnaden om vi krävde en helt ny verksamhet, ett nytt sjukhus eller liknande. Men en servicebuss borde kunna ingå i prioriteringen.

Det är lite konstigt att debattera detta med dig just nu. Vi fattade nyss beslut i ett ärende som innebär att frågan inte ligger på Södra regionstyrelsen längre, service-linjerna har nu förts över till färdtjänstnämnden. Egentligen är det inte du eller din styrelse som ska göra de här prioriteringarna längre. Icke förty tycker jag att du kan passa på att vidarebefordra till färdtjänstnämnden och dess ordförande att du tycker att han kunde fixa till det här på ett bra sätt.

När det gäller Heijkenskjöldska gården är det dessutom så att man i slutet på förra mandatperioden diskuterade inrättandet av en flexlinje. Jag undrar om de planerna är helt skrotade. Det är en fundering jag har. Det står ingenting om det i svaret.

Vilka rekommendationer har du till färdtjänstnämnden och dess ordförande? Är rekommendationen att inte göra någonting, vilket antyds i svaret, eller har du en mer positiv syn på att det här faktiskt kan gå att ordna på ett mer smidigt sätt?

Anförande nr 206

Christina Lyngå (s): Herr ordförande, fullmäktige och Olov Lindquist! Jag tycker visst att det är bra att du skriver den här interpellationen till mig även om det är färdtjänstnämnden som tar över ansvaret från den 1 januari, för du vet att jag tycker om att ha ett finger med på olika håll.

Vi hade fyra bra år tillsammans, du och jag i Södra regionstyrelsen, och jag har med glädje tagit över klubban. Vi hade i våras ett konstruktivt kommunsamråd med 26 entusiastiska personer närvarande. Vi diskuterade förstås både Heijkenskjöldska gården och Fornhöjden. Du vet att vi har en svår ekonomisk situation men det hindrar inte att vi ska sätta varenda linje under lupp i södra regionen, och då är det möjligt att vi ändå kan få till stånd den trafik som både du och jag tycker är angelägen.

Du har många frågor att behandla, bland annat en om busskostnaden. Du och jag vet att bussar är dyra, en ny buss kostar 1,5 miljoner kronor. Bussen är en engångskostnad men sedan tillkommer kostnader för chaufförer och allt runt omkring. Andra kanske inte vet att det är på det sättet.

Vi ska ha ett möte på torsdag och då ska vi få förslag presenterade, för att den 11 december fatta beslut om trafiken under 2004. Olov, jag kan förvissa dig om att jag tycker att Södertälje är en fascinerande och intressant kommun och liten stad. Du kan vara övertygad om att jag fortsätter att bevaka kommunens intressen på bästa sätt.

Anförande nr 207

Olov Lindquist (fp): Jo, Christina, jag vet att det går att lita på dig. Men det svar du skrivit antyder att du egentligen inte vill göra så värst mycket. Det skiljer sig lite från det som du säger i talarstolen nu. Då måste jag fundera över vilken Christina jag ska lita på. Är det den mer framåtsyftande Christina som nu står i talarstolen och säger att det här på något sätt ska ordna sig och är det denna signal som du ger till färdtjänstnämnden?

Jag undrar vilket möte du syftar på som ska ske på torsdag. Är det ett kommunsamråd?

Anförande nr 208

Christina Lyngå (s): Olov, Christina Lyngå består av både formalia och realism. Svaret återspeglar den försiktighet som formalia kräver och den försiktighet som hela situationen kräver. Jag är den som jag är och du vet hurdan jag är när jag sitter i de praktiska sammanhangen.

Jag har talat med färdtjänsten om det här ärendet och de säger att de tänker fortsätta med den här utredningen och har inte på något sätt lagt frågan åt sidan. De tycker att Södertälje är en synnerligen intressant kommun att gå vidare med. Vi har till exempel också talat om att inleda ett busshållplatsarbete över en hel linje för att ha låggolvsbussar. Då kan man se i tidtabellen att det på en linje finns enbart låggolvsbussar. Vi har ju olika tankar om framtiden.

Du frågar om vad vi ska göra på torsdag. Då är det sammanträde med regionstyrelsen. Då ska vi få en genomgång av de förslag till beslut som förvaltningen har och sedan ska vi i de olika partigrupperna lägga detta under luppen.

§ 318 Interpellation 2003:77 av Janne Stefanson (kd) om möjligheten att använda betalkort vid köp av SL:s periodkort

Anförande nr 209

Jan Stefanson (kd): Herr ordförande! Det här är en mer traditionell interpellation i ett ärende som inte är så särskilt känsligt. Jag tar mig friheten att läsa upp min interpellation.

Storstockholms lokaltrafik har under några år gjort stora ansträngningar för att kundanpassa det kollektiva resandet. Man har gjort stora investeringar i nya bussar, nya tunnelbanevagnar och nya pendeltåg. Man har också infört en resegaranti. Ett nytt biljettsystem baserat på *smart card*-teknik förbereds – allt detta gör man för att underlätta och förbättra för resenären och modernisera kollektivtrafiken.

Något som inte har hängt med i denna utveckling är betalningsrutinerna. Mer eller mindre alla företag och butiker i vår omvärld, även i den minsta lilla förort, ger kunden möjlighet att betala med bankkort. Det gäller inte SL. Vid en egen användarundersökning – i partigruppen – framkom att följande försäljningsställen endast hanterar kontanter: Bro, Danderyd, Haninge, Ekerö, Rågsved, Trångsund och Farsta strand. Listan hade kunnat göras betydligt längre – det står bland annat i svaret.

Att inte kunna betala ett periodkort med bankkort innebär dels risker för de anställda som tvingas hantera onödigt mycket kontanter, dels besvär för trafikanten. Det är heller inte särskilt bra för SL att framstå som ett omodernt företag och sist i teknikanvändandet.

Mot denna bakgrund vill jag ställa följande frågor till trafiklandstingsrådet.

Hur många försäljningsställen för SL:s periodkort kan i dag inte ta emot betalning med bankkort? Delar trafiklandstingsrådet min uppfattning att detta är en riskfaktor för de anställda som snarast behöver lösas? Finns det en handlingsplan för hur SL:s alla försäljningsställen ska kunna ta emot betalning för periodkort med bankkort? Vilken är kostnaden för att SL:s alla försäljningsställen ska kunna ta emot betalning med bankkort?

Anförande nr 210

Landstingsrådet Berger Kettner (s): Jag tackar Janne för denna viktiga och angelägna fråga. Dock tänker jag inte läsa upp mitt svar även om du har läst upp din interpellation. Det känns som om man skulle kasta in jästen efter degen. Jag har redan hänvisat till mitt svar. Svaret på dina frågor finns i det skriftliga svar som jag har hänvisat till.

Det är mycket viktiga frågor som vi nu arbetar hårt med. Jag kan tyvärr bara konstatera att vi har kommit i gång sent med detta, det arbetet borde ha inletts några år innan jag var påtänkt som aktiv i SL-politiken.

Nu jobbas det med full fart och det är bland annat på grund av att detta är en riskfaktor för vår personal. Och säkerligen är det en del av våra resenärer som känner sig ängsliga när de ska köpa kort och inte bara lösa biljetter.

Jag vill också framföra mitt tack till kd-gruppen som på detta älskliga sätt visat att ni reser mycket med kollektivtrafiken och hjälper oss med våra kundenkäter.

Svaret på frågan finns. Det är inte en kostnadsfråga i första hand utan en teknikutvecklingsfråga. Den teknikutvecklingen håller SL på med för att kunna trefaldiga de ställen där man ska kunna använda kontokort eller betalkort för att betala sina periodkort. Det kommer att finnas ett mindre antal ställen kvar utan denna service. Det handlar då inte om en kostnadsfråga för SL; det handlar om att försäljningsombud med liten omsättning inte har så stor användning för denna tjänst.

Dock är det så att vi snart ser ljuset i änden av pendeltågstunneln, Mälartunneln. Vi kommer nämligen att få en *smart card*-teknik, och det kommer att inledas redan under nästa år. I den tekniken ingår att man också kan ladda korten. Man behöver alltså inte betala vid försäljningsstället, utan man kan fylla på kortet till exempel via Internet och mobiltelefon. Det kommer alltså att öppna sig möjligheter att per telefon eller Internet fylla på tonåringarnas kort när de står i andra änden av pendeltågsnätet mitt i natten.

Detta kan man i viss mån redan göra, man kan nämligen prenumerera på kort. På det sättet tar man sitt personliga ansvar för personalens säkerhet och man slipper olägenheten att betala kontant.

Anförande nr 211

Jan Stefanson (kd): Det var intressant. Kd-gruppen är en mycket bra referensgrupp, så den får du gärna utnyttja i framtiden.

Upptäckten av detta gjorde jag när jag skulle betala ett terminskort för ett av mina barn och ställde frågan till den som skulle ta betalt. Hon hade varit med sedan SJ-

tiden och var rejält upprörd över att det som varit på gång väldigt länge aldrig hade blivit genomfört.

Min reaktion var att det väl kunde förhålla sig på detta sätt i Bro, men att det knappast kunde vara på samma sätt vid de större stationerna. Men det visade sig faktiskt vara så i alldeles för många fall. Jag tror att det enligt ditt svar är 150 försäljningsställen som i dag inte kan ta emot betalning med betalkort eller kontokort och dessutom ett fyrtiotal pendeltågs stationer. Det är nästan 200 ställen.

Ofta är det den egna upptäckten som gör att man vill kontrollera en fråga lite ytterligare. Då är kd-gruppen kanonbra.

När du säger att ungdomarna ska betala via telefon undrar jag hur det kommer att fungera. De flesta ungdomarna har kontantkort. Hur kommer detta då att fungera att fylla på kortet?

Anförande nr 212

Landstingsrådet Berger Kettner (s): Om jag har förstått tekniken rätt – ibland blir jag lite osäker, måste jag tillstå – så kommer de nya *smart carden*, de nya månadskorten, att kunna laddas via telefonen och via Internet. Det låter märkligt, men det ska alltså gå.

Det är inte bara ungdomarna själva som kan fylla på, man kan göra det som engagerad faster också om man vill. Vem som helst kan göra det – nu höll jag på att säga vem som helst kan bli frälst, men det är nog för att jag är så trött!

Det låter lite skämtsamt, men detta är faktiskt en väldigt stor förbättring inte bara för vår personal. Det innebär också en stor trygghet för föräldrar och andra. De nya korten ska också kunna spärras snabbt och effektivt så att de inte kan användas. Det är en väldigt bra sak när ungdomarna har dyra terminkort. Man kan släppa rädslan att tappa dem, ängslan att det ska bli stulna. Kortet kommer att kunna spärras, och man kan få återstående värde överfört till ett nytt kort.

Jag delar absolut både din och de anställdas frustration över att det som varit på gång länge ändå inte blivit verklighet. Inte bara kd-gruppen är en bra referensgrupp i sådana här sammanhang, även den socialdemokratiska. Vi hade ungefär samma upplevelse, dock två år tidigare. Detta var en av de saker som vi gick till storms mot och sade inför valet att kollektivtrafiken måste byta spår, som vi formulerade det.

Vi är väldigt glada över att vi är överens om detta nu när vi har ansvaret, och jag hoppas att vi kan se till att det blir genomfört under den här mandatperioden.

Anförande nr 213

Jan Stefansson (kd): Jag tycker att ditt svar till stora delar är väldigt bra.

Och så hoppas jag att du inte raljerade över den tidigare interpellationen. Jag tyckte att jag hörde det, men det var det inte värt.

Anförande nr 214

Landstingsrådet Berger Kettner (s): Nu, Janne, blir jag faktiskt lite orolig. För det första vill jag säga att det var verkligen inte det som det handlade om!

Jag blir nästan chockerad över detta. Jag saknar faktiskt ord.

Det kom fram ur minnet en sångrad i en sångtradition som står mig väldigt nära, när jag råkade säga att vem som helst kan göra det här. Det här känns som en konstig släng i slutet av en lång dag och en ganska trevlig debatt.

§ 319 Interpellation 2003:78 av Inga-Britt Backlund (kd) om personalsituationen på ungdomsmottagningarna i Stockholm

Anförande nr 215

Inga - Britt Backlund (kd): Ordförande, landstingsledamöter! Jag ber att får tacka för svaret som kom i tid. Den negativa utvecklingen av ungdomars psykiska hälsa är tydlig. Personalen på ungdomsmottagningarna framhåller bland annat en ökad sexualisering i ungdomarnas värld som ställer sjuka krav – det är deras ord. Många har också växt upp under svåra familjeförhållanden.

Alkoholdrickandet har ökat, särskilt hos flickor, och ligger på en mycket hög nivå. Om detta får fortsätta kommer vi att ha många fler alkoholister om några år, och många av dem är kvinnor.

Bristen på psykologer på ungdomsmottagningarna är inte försvarbar, menar jag. Tillgång till psykolog som har tid och möjlighet att lyssna och ge terapi är nödvändig. Många ungdomar har inte blivit sedda och hörda av vuxenvärlden.

Ungdomstiden, särskilt de övre tonåren, är en lämplig tid för psykoterapeutiskt förändringsarbete. Det är ett bra förebyggande arbete inför vuxenlivet och ger möjlighet att bryta destruktiva livsmönster som kanske funnits i flera generationer.

Naturligtvis är det nödvändigt med en översyn av hur mottagningarna fungerar. Men det är ju faktiskt så att i den kravspecifikation över hur ungdomsmottagningarna ska bemannas står det att varje mottagning ska ha tillgång till psykolog och det kan ske i samarbete med en större mottagning. Därför frågar jag: är detta något som inte längre gäller?

Anförande nr 216

Landstingsrådet Sevefjord (v): Inga-Britt Backlund tar upp en mycket viktig fråga. I vårt samhälle är det en växande grupp unga människor som mår psykiskt dåligt. Detta är något som oroar mig oerhört mycket och som jag funderar mycket på. Hur kommer det sig att vi i dagens Sverige, som materiellt sett har en högre välfärd än någonsin, har en växande andel unga människor som mår väldigt dåligt?

Jag talar inte bara om tonåringar och unga vuxna utan också om det faktum att psykiska problem går allt längre ned i åldersgrupperna. Flickor som är tio elva tolv år svälter sig så allvarligt att man måste tvångsomhänderta dem för att de ska klara livhanken. Barn visar redan på dagis allvarliga tecken på att må psykiskt

dåligt. Här har vi ett oerhört problem i hela samhället och detta är inte bara landstingets ansvar.

Ungdomsmottagningarna är lite av en fristad för många unga människor. De känner att de kan gå dit och få hjälp. Det är deras arena. Ungdomsmottagningarna är viktiga.

Jag skulle önska att vi under den här mandatperiod kunde bygga ut ungdomsmottagningarna, dels se till att de blir fler, dels se till att det finns olika typer av personal där, också psykologer i den mån vi kan.

I svaret säger jag bara att det pågår en översyn av ungdomsmottagningarna och att den ska vara klar i december 2003. Resultatet av den översynen får delvis styra hur vi ska utveckla och förstärka ungdomsmottagningarna framöver.

Alla eller de flesta sjukvårdsberedningarna tror jag har betonat att vi måste stärka och utveckla ungdomsmottagningarna. På den punkten har vi inga olika åsikter. Hur det ska göras, när det ska göras och med vilken professionell kompetens det ska ske är en fråga som jag skulle vilja återkomma till när översynen är klar så att jag ser helheten.

Jag håller med dig om att det förmodligen är väldigt bra om vi klarar av att ha psykologer på fler ungdomsmottagningar. Det räcker inte med att det finns en psykologtjänst på Stockholms skolans ungdomsmottagning.

Nästan dagligen kommer jag i kontakt med unga människor som mår jättedåligt och behöver professionellt omhändertagande och ibland också sluten vård. Om vi ska kunna vända den utveckling i samhället som har lett till att ett växande antal unga människor faktiskt mår väldigt dåligt så måste skolan spela en mycket mer aktiv roll än vad den gör i dag. Det betyder också att samarbetet mellan landstinget och skolhälsovården måste utvecklas och förbättras. Jag tror inte att vi själva klarar av det här arbetet, även om vi skulle lyckas bygga ut antalet ungdomsmottagningar och förstärka med psykologtjänster på en del av dem som vi har i dag.

Det behövs ett bra samarbete med skolan, för skolorna orkar i dag inte och har inte resurser för att hjälpa de här unga flickorna till exempel. Det sexualiserade våldet, både verbalt och fysiskt våld, är något som många flickor utsätts för i dag. Många unga killar mår väldigt dåligt i dag. Många unga killar som mår dåligt är generellt sett mer utagerande, de slamrar och slår och bråkar, men jag har också stött på ett växande antal unga killar som faktiskt vänder depressionen in mot sig själva genom självsvalt, genom att skada sig själva, genom att isolera sig från omvärlden och genom att hoppa av skolan. Skolan och ungdomsmottagningarna spelar en väldigt viktig roll om vi ska lyckas vända den här utvecklingen.

Anförande nr 217

Inga - Britt Backlund (kd): Det du säger lugnar mig litet grand. Du tar det här väldigt allvarligt, och det är en oerhört allvarlig utveckling.

Du säger att vi ska stärka professionerna i nätverk kring ungdomarna. Det låter lite tjugigt och proffsigt som från en politiker. Vad menar du egentligen? Av vilken anledning anses psykologer inte vara lika viktiga som övrig personal när

våra ungdomar verkar ha så stort behov av just den yrkeskategorin? Kuratorer kan till viss del ersätta psykologer men inte alls alltid. Väntetiderna till psykologer är som sagt alldeles för långa.

Anförande nr 218

Landstingsrådet *Sevefjord (v)*: Jag kan bara upprepa det jag redan har sagt. Att stärka det professionella nätverket – framför allt kring unga flickor och unga pojkar som mår dåligt – handlar bland annat om samarbete mellan skola och ungdomsmottagningar med flera. Vi måste få till stånd ett bättre samarbete. Det behövs kuratorer och psykologer, det behövs skolsköterskor och läkare. Det behövs olika typer av medicinsk och annan professionell kompetens. Det är det jag menar med svaret.

Anförande nr 219

Inga-Britt Backlund (kd): Du säger i det skriftliga svaret att det är viktigt att kontakterna mellan olika aktörer fördjupas. Ja, det är säkert bra – och det låter bra. Men jag tror att det behövs väldigt många helt andra insatser för att hjälpa en generation som jag upplever som sviken av vuxenvärlden på något sätt. Tid för ungdomarna är A och O.

Och professionell hjälp av psykolog behövs för dem som mår allra sämst.

Jag ser verkligen fram emot resultatet av översynen av ungdomsmottagningarna!

§ 320 Interpellation 2003:79 av Gunilla Helmerson (m) om minskade resurser till kvinnosjukvården

Anförande nr 220

Gunilla Helmerson (m): Herr ordförande, fullmäktigeledamöter! Tack, Birgitta, för svaret. Tyvärr kan jag inte säga att jag känner mig riktigt lugn efter att ha tagit del av det. Jag tror faktiskt inte på att de patienter som har gjort mer än 11 000 besök på de här två mottagningarna som nu är nedlagda känner sig trygga. Det jag vet är att det inte har gått ut någon som helst information allmänt riktad till befolkningen om att mottagningarna har lagts ned, så de vet inte riktigt vart de ska ta vägen.

Det ska bli intressant att se hur snabbt det går med flyttningen av de privatpraktiserande gynekologerna från centrala Stockholm till västerort, som ni arbetar med.

Jag har viss erfarenhet från mitt tidigare sjukvårdsområde, det sydvästra, av just sådana här förhandlingar och vet att de tar ganska lång tid. Det är en sak när förhandlingarna är klara, men det är faktiskt någonting helt annat när man kommer så långt att man faktiskt har de privata gynekologerna på plats där de behövs, lite närmare kvinnorna. Vi vet att det är alldeles för många privatläkare som finns i innerstaden, så att patienterna får åka dit i stället. Jag kan ju tycka att det hade varit otroligt mycket bättre om man först hade sett till att ha ersättningsetableringarna på plats, innan man stängde mottagningarna nu i september.

Tidigare i dag har det diskuterats en hel del kring konsekvensbeskrivningar. Jag undrar nu om det har gjorts några sådana konsekvensbeskrivningar av de här nedläggningarna.

I ditt svar säger du att du räknar med att ca 2 400 av de mellan 11 000 och 12 000 besök som har skett på de här två mottagningarna tillhör den lägsta medicinska prioriteringen, och de hänvisas då till privata gynekologer. Har du en aning om hur svårt det är att få tid hos en privat gynekolog?

Det innebär samtidigt att de övriga drygt 7 000 besöken ska fördelas mellan Löwenströmska och Karolinska. Jag vet att Karolinska har sagt nej, man kan inte ta emot några fler nybesök. Jag vet också att det totalt sett just nu är en och en halv läkartjänst som har flyttat till Löwet. Vid årsskiftet går en annan läkare i pension där, och det betyder att det blir ett tillskott på en halv läkartjänst från och med 2004 på Löwenströmska, som rimligtvis då ska ta emot den största delen av de drygt 11 000 besöken. En halv läkartjänst motsvarar någonstans mellan 700 och 1 000 besök per år.

Tanken var att distriktsläkarna skulle ha tagit hand om en del av de patienter som går på uppföljningar och kontroller, men det visar sig tydligen omöjligt. Det är synd att man har slagit sönder ett väl fungerande arbete, för på de här mottagningarna hade man faktiskt specialutbildade barnmorskor, som skötte en hel del av de besöken. Nu blir det läkare på Löwenströmska som ska göra det i stället, och det kan jag tycka är lite slöseri med resurserna.

Jag kan också konstatera att den medicinska programberedningen som har som sitt ansvarsområde att diskutera vården för barn, ungdomar och kvinnor inte har varit informerad.

Det finns ytterligare saker man kan ta upp i det här sammanhanget. Jakobsbergsmottagningens lokaler renoverades för 1 miljon kronor förra hösten och har alltså använts i mindre än ett år. De står nu tomma.

Jag kan också tycka att det i svaret lite grann låter som om du vill fransäga dig det politiska ansvaret för kvinnosjukvården genom att säga att det faktiskt är KS som har fattat beslutet. I det läser jag in att du inte vill eller inte kan ta ansvar för det här utan helt överlåter det på professionen.

Ja, det var några av de saker som jag skulle vilja ha ytterligare svar på.

Anförande nr 221

Landstingsrådet **S e v e f j o r d** (v): Gunilla Helmersson, du inledde med att säga att du inte känner dig helt lugn. Jag måste erkänna att det gör inte jag heller!

Jag kan väl säga att hanteringen av den här frågan har gjort mig ganska upprörd, och mina tankar om hur det har gått till lämpar sig inte för tryck. Därför ska jag inte heller uttrycka dem. Som du påpekar finns det en mängd saker som man kan kritisera i hanteringen.

Att jag i mitt svar säger att det är Karolinska sjukhuset som fattat beslut om det här betyder inte att jag avhänder mig allt ansvar. Men det var faktiskt först när det plötsligt började ringa, morgon och kväll och hela dagar, patienter som sade att nu

har läkaren sagt att snart stänger vi som jag blev medveten om att man hade fattat ett sådant beslut. Då tog jag kontakt med KS högsta ledning och de ansvariga på kvinnokliniken och framförde mina synpunkter och min kritik över det sätt man har gjort det hela på. Under en lång tid var jag utsatt för en anstormning av patienter som var upprörda – och rätteligen så!

Det här kan användas som exempel på hur det inte bör gå till när man genomför förändringar.

Det är helt riktigt som du sade, information till befolkningen hade inte gått ut ordentligt. De som jobbade på gynekologmottagningarna var naturligtvis själva upprörda och arga, och kanske inte heller särskilt samarbetsvilliga i att föra ut den informationen, utan all ilska hänvisades till mig. Man ombad alla patienter att ringa upp ansvarigt landstingsråd, det vill säga undertecknad.

Det är riktigt, som du också tog upp, att det är oerhört svårt att flytta privata gynekologer eller privata läkare över huvud taget. Men det finns ett program. Vi har ju gott om privata gynekologer, och vid samtal med KS högsta ledning har man också påpekat detta. Man hävdar med emfas att det inte är så att det inte finns tillräckligt med gynekologer i Stockholms läns landsting. Det är bara det, hävdar man från professionen, och jag lyssnar på vad de säger, att många av de här gynekologerna utför vad som snarare kan kallas för hälsokontroll i stället för att tillämpa den gynekologiska specialistkunskap man har. Om vi kunde ändra det och föra en diskussion med de privata gynekologerna så att de släpper de regelbundna hälsokontroller som de utför på kvinnor och i stället tar emot nya kvinnor som har behov av deras gynekologiska specialitet, så kan vi nog lösa problemet. Men jag inser att vi inte kan lösa problemet snabbt, och att det också kräver både fingerfärdighet och lyhördhet i diskussionerna med de privata gynekologerna.

Enhälligt säger man från professionen som jag lyssnar av – och det är ganska många – att många av de här gynekologerna skulle kunna släppa en del av den verksamhet man har och överlåta till exempel preventivmedelsrådgivning och vissa hälsokontroller till mödravårdscentraler i stället, för att på så sätt få utrymme för att ta in nya patienter. Jag är väl medveten om, precis som du påpekade, att det är oerhört svårt att få en tid hos gynekolog om man inte redan är kund där, om man kallar patienterna så hos en privat gynekolog.

Så jag håller med dig om mycket av det du säger. Självt har jag tagit detta som en lärdom, en läxa om hur det verkligen *inte* ska gå till. Jag har också med kraft framfört detta i olika sammanhang och hoppas att vi framöver ska undgå att se den här typen av ganska klumpiga och stelbenta förändringar.

Anförande nr 222

G u n i l l a H e l m e r s o n (m): Jag konstaterar att det här är ytterligare ett bevis på den nya, konstiga hanteringsordningen för ärenden i landstinget, där det är tjänstemän och produktion som fattar beslut som politikerna inte ens har en aning om.

Som du säger är det naturligtvis ett långt arbete och mycket diskussioner som måste till för att få en ändrad inriktning av en del av den gynekologiska vården för att man ska kunna möta de behov som faktiskt finns. Under tiden, tills man har

fått någonting sådant till stånd, kommer det helt enkelt att fattas kapacitet – det är ju faktiskt så.

Jag kan också konstatera när jag har läst ert tidigare partiprogram, nu repeterat i det nya, att ni har tagit fram ett särskilt handlingsprogram för kvinnohälsovården eftersom ni ville förstärka den. Ni ville också förstärka bemötandet av kvinnor i vården och begränsa den privata vården. Men nu visar det sig att ni har lagt ned två välfungerande mottagningar och hänvisar till privat vård. Det är ju lite intressant! Ditt inlägg bekräftar att du inte heller tycker att det här är ett bra bemötande av kvinnorna i vården.

Jag konstaterar att ni inte har gjort någon beräkning av de ökade kostnader eller det besvär detta medför för äldre eller rörelsehindrade som numera ska resa långt, ända ut till Löwet – om de över huvud taget får komma till doktorn.

Och så skulle jag vilja fråga: Hur bedömer du att de anställda inom den här vården ska kunna fullgöra det medicinska ansvaret gentemot de kvinnor som finns bakom det drygt 7 000 besök som har en högre medicinsk prioritering än de 2 400 som redan är bortplockade?

Anförande nr 223

Landstingsrådet S e v e f j o r d (v): När det gäller det medicinska ansvaret säger man på Karolinska sjukhuset att man kan lösa det genom att de patienter som har speciella gynekologiska problem som kräver specialistvård kan tas om hand av Karolinska sjukhuset och Löwenströmska. Det är entydigt det svar jag har fått när frågorna har ställts, och jag måste naturligtvis lita på vad de säger. Jag utgår ifrån att om de säger att de kan klara det så kan de göra det.

Det betyder inte att det inte kan finnas kvinnor som i ett övergångsskede kommer i kläm. Så är det säkert.

För min egen del kan jag konstatera att den anstormning som jag utsattes för i tio dagar eller två veckor har klingat av. Om det beror på att kvinnorna har gett upp eller på att man har funnit nya vägar för att få den vård och omsorg man behöver när det gäller gynekologiska problem vet jag faktiskt inte.

Det är ju lite lustigt att du hänvisar till Vänsterpartiets partiprogram. Det var så länge sedan jag läste det, så jag kommer inte ihåg allting.

Men det är självklart att man hänvisar till privata gynekologer. Varför skulle man inte göra det, om det nu är så att vi har hundra privata gynekologer och kvinnor behöver gynekologisk hjälp? Så korkad är jag inte att jag säger: ”Nej, dit får de inte gå, för i vårt partiprogram står att vi inte ska ha privata gynekologer.” Så jobbar man ju inte, man måste också vara lite praktisk!

Eftersom situationen är så, att vi har väldigt många privata gynekologer i Stockholm och de skulle vi, om man för förhandlingar med dem och också gör ändringar och tillägg i de avtal vi har med de 54 gynekologer som vi har avtal med så att de får mer utrymme att ta emot nya patienter, förmodligen lösa de problem som nu en del kvinnor har i Stockholms läns landsting. Det är jag övertygad om. Men det är ingen snabb förändring.

Som jag har sagt tidigare är jag olycklig över det sätt man har hanterat den här frågan på. Om man säger att det beror på den nyordning vi har i landstinget med den nya majoriteten tror jag kanske att man är ute och cyklar lite grann. Här är det väl snarare en diskussion om när man ska låta professionen bestämma och när vi ska gå in som politiker. Min uppfattning från förra mandatperioden var att vi inte ska gå in och styra i detaljer hur produktionen ska utveckla sin verksamhet, utan det måste de själva få bestämma i huvudsak därför att det är de som kan frågorna. Här hävdar du nu motsatt åsikt och menar att vi som politiker ska gå in och styra och ställa även när det gäller professionella medicinska bedömningar, och jag är lite tveksam till den inriktningen.

Anförande nr 224

G u n i l l a H e l m e r s o n (m): För att börja där du slutade: Det är klart att vi som politiker inte ska gå in i professionen. Det jag vänder mig emot är att vi som politiker inte har en aning om vad som händer där ute – inte förrän folk börjar ringa vet ju ens du, som är ansvarigt landstingsråd, att det har hänt. Det är det som är fel i hela hanteringen.

Åtminstone under förra mandatperioden visste vi som satt i styret vad som hände. Vi hade information om det så att vi kunde föra en dialog om när händelser skulle inträffa, om man behövde förändra vård och annat.

Låt oss hoppas att de här kvinnorna – framför allt de med cellförändringar och annat – inte hamnar mellan olika stolar och inte får sina undersökningar gjorda på det sätt som är tänkt och får uppföljning på sina förhållanden så att de råkar in i en situation som blir betydligt värre rent medicinskt för dem. Det vore ju oerhört tragiskt.

Det hedrar dig att du säger att det här är så besvärligt att det du känner inte passar sig för skrift eller tal i den här salen. Låt oss då hoppas att ni ser till att det här inte händer igen utan att man faktiskt försöker ha en uppbyggd vård som fungerar innan man lägger ned vård och avser att flytta den, så att inte patienterna hamnar i kläm.

Sedan är det ju trevligt att man är beredd att ta till vara den kompetens som finns inom den privata vården och låta dem fortsätta jobba.

Anförande nr 225

P i a L i d w a l l (kd): Ordförande, landstingsledamöter! Jag tycker den här diskussionen är intressant därför att den också tar upp organisationen som vi har bestämt att den ska vara.

När frågan om Tranebergs gynmottagning dök upp på den beredning som jag har fått i uppgift att sitta i, Västerortsberedningen, var alla politiker, i bägge lägren, väldigt förvånade över att frågan kom upp att det skulle läggas ned en mottagning. Tjänstemännen var lika förvånade och undrade vad det här var för någonting. Efter att ha diskuterat saken kom vi fram till att KS hade gått ett steg för långt. Vi skulle ha kvar en gynmottagning i västerort. Det är så många kvinnor som går dit att det faktiskt behövs en mottagning som geografiskt finns i västerort.

Dessutom var vi irriterade över att man inte hade talat med oss, och inte heller med tjänstemännen. Därför sade vi: Om det ska ske en nedläggning, så får det inte vara något glapp emellan innan den nya startar upp. Vi hade nämligen oförändrade pengar till att betala verksamheten.

Det här tycker jag reser en del frågor, som du själv har varit inne på, Birgitta. Betyder det i den nya organisationen någonting vad beställarsidan säger? Har vi någon makt på beredningsnivå?

En annan fråga, som känns lite pinsam: Är det här egentligen en smygbesparing, som ska glida undan så där lite snyggt utan att märkas? Därför vill jag ge dig mitt stöd, Birgitta, eftersom du själv är lite osäker över organisationen och blir irriterad över den. Du har också vårt stöd från oppositionens sida att fundera ut så det blir lite mer tydligt vad som gäller.

Jag hoppas att det här var sista gången det hände. Det är skada att det är just inom kvinnosjukvården som det händer. Den saken kan man också fundera några varv på, men det ska vi inte göra nu.

Det var bra att frågan kom upp. Det är tydligt att det finns saker som inte riktigt fungerar, men det kan bli mycket bättre.

Anförande nr 226

Landstingsrådet **S e v e f j o r d** (v): Pia Lidwall frågar: Har vi makt?

Makt över de stora sjukhusen är svårt att få. Den var svår att få under förra mandatperioden, och den är svår att få i dag. Under förra perioden var det ju så att de stora akutsjukhusen fick en allt större del av den totala budgeten, fast man sade att det var på primärvård och annan vård man skulle satsa. Men de stora sjukhusen är så starka och har så stor makt att det faktiskt är svårt att styra och påverka dem. Det är självklart att ni försökte, och vi ska försöka, att få makt också över utvecklingen av de stora akutsjukhusen.

Är det här en smygbesparing, frågar du också. Nej, det är det naturligtvis inte. I så fall hade man inte gjort det så himla klumpigt att alla upptäckte den!

Och så hoppas du att det här var sista gången någonting sådant här händer. Ja, det hoppas jag också – men jag kan ju inte garantera det. Men jag har i alla fall lärt mig en hel del av hela historien, framför allt om hur det absolut inte ska gå till.